

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

โดย

นางสาวพิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

โดย

นางสาวพิชญ์เนตร เรขะวิชัยดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

LEGAL MEASURES FOR THE CONTROL OF ELECTRONIC
CIGARETTES

BY

MISS PICHANATE REKHAWICHAIDIT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENTAL LAW
FACULTY OF LAW
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวพิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์

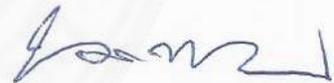
เรื่อง

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

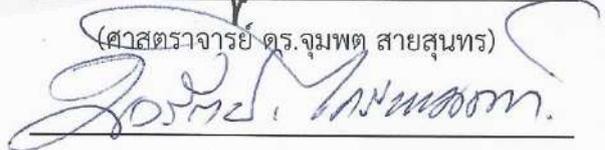
(อาจารย์ นพพร โพธิ์รังสิยากร)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.จุมพต สายสุนทร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

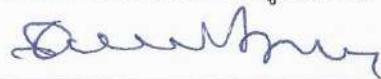
(อาจารย์ ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.นพดล เดชสมบุญรัตน์)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. อดุม รัฐอมฤต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.จุมพต สายสุนทร
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า โดยศึกษาถึงประเภท ลักษณะ กระบวนการการทำงานของบุหรี่ไฟฟ้า ผลกระทบต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแนวทางในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า โดยศึกษาทั้งกฎหมายภายในของประเทศไทยและกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยเป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการศึกษาโดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและวิจัยทางด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าแล้วจึงทำการวิเคราะห์

สาเหตุที่เลือกหัวข้อดังกล่าวนี้มาทำการศึกษาเนื่องมาจากการสูบบุหรี่เป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่ง อันเนื่องมาจากควันบุหรี่ก่อให้เกิดสารพิษที่เป็นอันตรายหลายชนิดและก่อให้เกิดโรคร้ายแรงร้ายอีกหลายโรคด้วยกัน ซึ่งแม้จะมีผู้สูบบุหรี่จำนวนมากที่มีความประสงค์ที่จะเลิกสูบบุหรี่แต่ไม่ประสบความสำเร็จ การบำบัดเพื่อช่วยเลิกบุหรี่จึงเข้ามามีบทบาทโดยมีวิธีหนึ่งคือการให้สารนิโคตินทดแทน แต่ด้วยวิธีการใช้งานที่แตกต่างจากการสูบบุหรี่ซึ่งการดูดนิโคตินอย่างสิ้นเชิงจึงไม่สามารถทดแทนพฤติกรรมของผู้ที่ติดการสูบบุหรี่ได้ แต่ในปัจจุบันได้มีนิโคตินทดแทนอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในหลายประเทศทั่วโลกคือ “บุหรี่ไฟฟ้า” ซึ่งมีการปล่อยมลพิษและมีสารพิษที่น้อยกว่าบุหรี่ซิการ์เรต อันจะสามารถช่วยลดมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นและช่วยลดมลพิษที่จะตกค้างแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ นอกจากนี้บุหรี่ไฟฟ้าสามารถช่วยให้ผู้ที่ติดบุหรี่สามารถลดการสูบบุหรี่หรือเลิกสูบบุหรี่ได้

ผลการศึกษาพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ของประเทศไทยยังไม่สามารถรองรับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ไม่สามารถครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้าได้ทุกชนิด ในส่วนของมาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยังไม่มีการกำหนดรายละเอียดที่จะใช้เพื่อควบคุมมาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของ

การโฆษณาที่มีเพียงการกำหนดความผิดหากมีเจตนากระทำเพื่อประโยชน์ทางการค้าเท่านั้น และไม่มี การกำหนดให้เป็นความผิดแก่บุคคลที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ที่อายุไม่ครบเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อีกทั้ง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ที่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “สูบบุหรี่” จะต้องเกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ จึงทำให้คำนิยามของคำว่าสูบบุหรี่ไม่สามารถครอบคลุมไปถึงการสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ทุกชนิดและเขตปลอดบุหรี่ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมีการกำหนดที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับ มาตรการทางกฎหมายขาดการบังคับใช้ที่เข้มงวดเด็ดขาด

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่จะนำมาตรการทางกฎหมายมา เป็นเครื่องมือในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าในฐานะที่เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหนึ่งจึงจะมีประสิทธิภาพที่ เหมาะยิ่งกว่า โดยอาจนำมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาหรือ ต้นแบบในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย โดยปรับใช้ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ สภาพสังคมของประเทศไทย โดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ให้คำนิยามผลิตภัณฑ์ยาสูบครอบคลุมถึงบุหรี่ไฟฟ้าทุกชนิด และกำหนดรายละเอียดการแจ้งข้อมูล ของผลิตภัณฑ์ที่และกำหนดหีบห่อบรรจุภัณฑ์ที่ครอบคลุมมากกว่าเดิม ในส่วนของกาโฆษณาควร กำหนดครอบคลุมไปถึงการกระทำเพื่อจูงใจเกิดการบริโภค การควบคุมการจำหน่ายและการบริโภค ควรกำหนดให้ต้องมีการแสดงหลักฐานของบุคคลที่จะทำการซื้อเสมอ และกำหนดความผิดแก่ผู้ซื้อ หรือผู้รับการให้ที่มีอายุไม่ครบเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ควรกำหนดมาตรฐานเฉพาะของผลิตภัณฑ์ บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อให้บุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัย นอกจากนี้ควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายในส่วนของการ คุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ให้พื้นที่สูบบุหรี่ไฟฟ้ามีได้มากกว่าและแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่น และควรกำหนดมาตรการในการชักจูงใจโดยแบ่งค่าปรับที่ได้จากการกระทำผิดเป็นเงินรางวัลให้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่และเป็นเงินสนับสนุนให้แก่ผู้แจ้งข้อมูล เพื่อเป็นการเพิ่มการสอดส่องและจับกุมผู้การ กระทำความผิด อันจะสามารถช่วยลดปริมาณการกระทำผิดและช่วยลดปริมาณมลพิษที่เกิดจาก ผลิตภัณฑ์ยาสูบได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: บุหรี่ไฟฟ้า, ยาสูบอิเล็กทรอนิกส์, น้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า, กฎหมายบุหรี่ไฟฟ้า

Thesis Title	LEGAL MEASURES FOR THE CONTROL OF ELECTRONIC CIGARETTES
Author	Miss Pichanate Rekhawichaidit
Degree	Master of Laws
Major Field/Faculty/University	Natural Resources and Environmental Law Law Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Jumphot Saisoonthorn, Ph.D.
Academic Years	2017

ABSTRACT

The present thesis aims to study the legal measures for the control of electronic cigarettes, which includes category, feature and the working process of electronic cigarettes, and the impacts of electronic cigarettes on body and environment. Both Thai and foreign laws were studied, especially, the problems and obstacles in the enforcement of legal measures. The research was designed as a qualitative study, which conducted by collecting of documents related to the electronic cigarettes and analysis of those research materials.

Because of cigarette smoking is one of major environmental problems, therefore, the current topic was chosen to study. Tobacco smoke is a source of several harmful substances such as a pro-carcinogen and one of the cause of many severe diseases. Although a number of smokers had a willingness to quit smoking, the unsuccessful smoking cessation cases were commonly observed. Nicotine replacement therapy plays an important role in smoking cessation. However, because of the route of administration of nicotine gum and tobacco smoking are completely different, the therapy is not effective against addictive behavior of smokers. Nowadays, the newly nicotine replacement therapy has been invented namely, "electronic cigarettes", which commonly used in several countries. An electronic cigarettes has an advantage over a tobacco smoking including generate less pollution and contain less

toxic substances when compared between each other, leading to decrease air pollution that is remained in the smoking area and reduced the effects on non-smokers. Moreover, the electronic cigarettes can help tobacco smokers to reduce or quit smoking in smoking cessation therapy.

The results of the study demonstrated that the existing legal measures in Thailand are not adequate for electronic cigarettes because of the definition of "tobacco products" do not cover all categories of electronic cigarettes. These includes the lack in detail of product control measures, which is required to apply for controlling the electronic cigarettes standard. In advertising, there is only an offense in case if the advertisement is intended for commercial purposes whereas no offense for an underage person whom purchases or receives the electronic cigarettes. Moreover, the definition of "smoking" in legal measures for health coverage for non-smoker, is written as it derived only from tobacco products. Therefore, the definition of smoking do not cover all categories of electronic cigarettes. Moreover, an existing non-smoking areas are still inappropriate with the lack of strict law enforcement in legal measures.

Hence, the author propose the solution to solve the current legal measures problem of electronic cigarettes. These include the adaptation of the foreign legal measure as a part or a prototype of Thai legal measure which is suitable for situation of the state of affairs and social conditions in Thailand. The Tobacco Products Control Act B.E. 2560 should be amended to define the tobacco products extended to all categories of electronic cigarettes. The additional detail are required on the product packaging while the advertising should cover the action which encourage the product consumption. Furthermore, the distribution and purchasing of the electronic cigarettes should be controlled with the identification of the customers while set the offense to the underage buyer or the recipient. In meanwhile, the standards of electronic cigarettes is needed to be specified to ensure the safety of the products. In addition, the legal measures in the area of non-smoking protection should be more applicable to the smoking area and different from other tobacco products and adapt the measures for persuading such as the fine earned from the offense shall be paid to the competent official and informants, to increase the surveillance and arrest of the

offender. These acts might lead to reduce the amount of offenses and solve the pollution problem caused by tobacco products.

Keywords: Electronic Cigarette, Vape, E-juice, E-liquid, Electronic Cigarette Law

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้มีคงไม่อาจสำเร็จลุล่วงได้เลย หากปราศจากความกรุณาและความเมตตาของท่านศาสตราจารย์ ดร.จุมพต สายสุนทร ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามารับเป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนตรวจเนื้อหาและตรวจร่างวิทยานิพนธ์ และให้ความเอาใจใส่แก่ผู้เขียนเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ผู้เขียนได้จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ นพพร โพธิ์รังสิยากร ที่ให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ และท่านอาจารย์ ดร.นพดล เดชสมบุรณ์รัตน์ ที่ได้ให้เกียรติรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ให้ข้อสังเกตต่างๆและชี้ข้อบกพร่อง ตลอดจนช่วยให้แนวคิดและมุมมองที่หลากหลายอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่ผู้คนที่สนใจในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ และท่านศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ วงศ์บัณฑิต อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้เขียนในเรื่องเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายตั้งแต่ยังเป็นรายงานเล่มหนึ่งในวิชาของหลักสูตรจนสามารถทำให้ผู้เขียนพัฒนาต่อออกมาได้จนเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดามารดาบุพการีผู้ให้กำเนิดของผู้เขียนที่ให้ความรักความอบอุ่น ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้ความหวังใยและสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนของผู้เขียนมาตลอดตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงปัจจุบันนี้ และขอขอบคุณพี่สาวของผู้เขียนที่คอยเป็นกำลังใจที่สำคัญในทุกๆเรื่องและเป็นผู้ที่คอยอยู่เคียงข้างผู้เขียนเสมอไม่เคยทอดทิ้ง

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความดีหรือประโยชน์ทางวิชาการแก่ผู้อ่านอยู่บ้างก็เป็นผลมาจากความกรุณาของบุคคลที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงมาแล้วในข้างต้น แต่หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขออภัยมา ณ โอกาสนี้และขออ้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

นางสาวพิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญตาราง	(12)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหา	1
1.2 สมมติฐานของการศึกษา	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	5
บทที่ 2 ลักษณะของบุหรีไฟฟ้า ผลกระทบของบุหรีไฟฟ้า และหลักการพื้นฐานทาง สิ่งแวดล้อม	6
2.1 ลักษณะของบุหรีไฟฟ้า	6
2.1.1 ความเป็นมาของบุหรีไฟฟ้า	6
2.1.2 ประเภทของบุหรีไฟฟ้า	7
2.1.2.1 บุหรีไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของไบยาสูบ	7
2.1.2.2 บุหรีไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของไบยาสูบ	10

2.1.3 ส่วนประกอบของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า	13
2.1.3.1 ส่วนแบตเตอรี่	13
2.1.3.2 ส่วนตัวทำให้เกิดไอและความร้อน	13
2.1.3.3 ส่วนถลับบรรจุน้ำยา	13
2.1.3.4 ส่วนปากดูด	13
2.1.4 ส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า	14
2.1.4.1 โพรไพลีนไกลคอล	14
2.1.4.2 กลีเซอริน	15
2.1.4.3 สารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหาร	15
2.1.4.4 นิโคติน	17
2.2 มลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า	18
2.2.1 ความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง	18
2.2.1.1 ความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อม	18
2.2.1.2 ความหมายของคำว่ามลพิษ	19
2.2.1.3 ความหมายของคำว่ามลพิษทางอากาศ	19
2.2.1.4 ความหมายของคำว่ามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม	19
2.2.2 ประเภทมลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า	20
2.2.2.1 ฟอรัมาลดีไฮด์	20
2.2.2.2 อะโครลีน	21
2.2.2.3 อะซีทาลดีไฮด์	21
2.2.2.4 โทลูอิน	21
2.2.2.5 เบนซีน	21
2.2.2.6 ไนโตรซามีน	22
2.2.2.7 ตะกั่ว	22
2.2.3 ผลกระทบมลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า	23
2.2.3.1 ผลกระทบมลพิษจากส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า	23
2.2.3.2 ผลกระทบมลพิษจากไอระเหยบุหรี่ไฟฟ้าต่อร่างกาย	26
2.2.4 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่	31
2.2.4.1 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่มือสอง	31
2.2.4.2 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่มือสาม	36

2.3	หลักการพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม	37
2.3.1	หลักความสัมพันธ์แบบพึ่งพา	37
2.3.1.1	หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน	37
2.3.1.2	หลักการความยุติธรรมระหว่างคนรุ่นเดียวกัน	37
2.3.1.3	หลักการความยุติธรรมระหว่างคนต่างรุ่น	38
2.3.2	หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ	38
2.3.2.1	ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์	40
2.3.2.2	การรับซื้อคืน	40
2.3.2.3	การให้สินเชื่อด้านสิ่งแวดล้อม	40
2.3.3	หลักการเชิงปฏิบัติการ	40
บทที่ 3	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุงหรีไฟฟ้าของประเทศไทย	42
3.1	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าบุงหรีไฟฟ้า	44
3.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุงหรีไฟฟ้า	49
3.2.1	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์บุงหรีไฟฟ้า	49
3.2.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลากบุงหรีไฟฟ้า	51
3.3	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการส่งเสริมการบริโภคบุงหรีไฟฟ้า	55
3.4	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายบุงหรีไฟฟ้า	56
3.5	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการบริโภคบุงหรีไฟฟ้า	57
3.6	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุงหรีไฟฟ้า	60
3.6.1	การควบคุมมลพิษจากบุงหรีไฟฟ้าในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงาน	61
3.6.2	การควบคุมมลพิษจากบุงหรีไฟฟ้าในยานพาหนะ	64
3.6.2.1	ยานพาหนะสาธารณะ	64
3.6.2.1	ยานพาหนะส่วนตัว	66
บทที่ 4	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุงหรีไฟฟ้าของประเทศไทย	68

4.1	มาตรการทางด้านนโยบายของรัฐ	68
4.1.1	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	68
4.1.2	แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ	70
4.1.3	แผนการยาสูบแห่งชาติ	72
4.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย	74
4.2.1	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานการผลิตและการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า	77
4.2.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า	83
4.2.2.1	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้า	84
4.2.2.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลากบุหรี่ไฟฟ้า	95
4.2.3	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการส่งเสริมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า	104
4.2.4	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า	109
4.2.4.1	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานที่จำหน่าย	109
4.2.4.2	มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุ	111
4.2.5	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า	114
4.2.6	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า	118
4.2.6.1	การควบคุมมลพิษในสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน	118
4.2.6.2	การควบคุมมลพิษในยานพาหนะ	133
4.2.7	มาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย	136
4.2.7.1	ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย	136
4.2.7.2	มาตรการการจ่ายสินบนรางวัล	143
4.2.7.3	มาตรการการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิด	145
	บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	147
5.1	สรุป	147
5.2	ข้อเสนอแนะ	154

บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	178
ภาคผนวก ก 2016 No.507 CONSUMER PROTECTION The Tobacco and Related Products Regulations 2016	179
ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560	196
ภาคผนวก ค แบบ ยส 1 รายการส่วนประกอบของบุหรี่ซิการ์แรต สารที่เกิดจาก การเผาไหม้ของส่วนประกอบ	218
ภาคผนวก ง แบบ ยส 2 รายการส่วนประกอบของบุหรี่ซิการ์แรต/บุหรี่ซิการ์ สารที่ใช้ในการปรุงแต่ง	219
ภาคผนวก จ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 เรื่องกำหนดชื่อหรือ ประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่ สูบบุหรี่	220
ประวัติผู้เขียน	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตารางแสดงชื่อสารปรุงแต่งกลิ่นรส	17
2.2 ตารางการเปรียบเทียบระดับสารพิษระหว่างบุหรี่ซิการ์และบุหรี่ไฟฟ้า	27

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ภาพบุหรีไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้ง	8
2.2 ภาพบุหรีไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดเล็ก	9
2.3 ภาพบุหรีไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดกลาง	9
2.4 ภาพบุหรีไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดใหญ่	10
2.5 ภาพแสดงส่วนประกอบของบุหรีไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ	12
2.6 ภาพแสดงส่วนประกอบของอุปกรณ์บุหรีไฟฟ้า	14
2.7 ภาพแสดงน้ำยาสำหรับเติมบุหรีไฟฟ้า	18
2.8 ภาพแสดงอัตราสารฟอร์มัลดีไฮด์	28
2.9 ภาพแสดงอัตราสารคาร์บอนมอนอกไซด์	29
2.10 ภาพแสดงชนิดของควีนบุหรีมือสอง	33
3.1 ภาพผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าที่มีการแสดงฉลากตามที่กฎหมายกำหนดภาพ	52
3.2 ภาพผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบเรียบ	54
3.3 ภาพแสดงคำเตือนห้ามนำบุหรีไฟฟ้าเข้าไปในสนามกีฬาฟุตบอลโอลด์แทรฟฟอร์ดของสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด	62
3.4 ภาพแสดงป้ายอนุญาตให้ใช้บุหรีไฟฟ้าในพื้นที่ของโรงพยาบาล	63
3.5 ภาพแสดงป้ายการไม่อนุญาตให้ใช้บุหรีไฟฟ้าในพื้นที่ของรถไฟและสถานีรถไฟ	65
4.1 ภาพแสดงขั้นตอนการจดแจ้งผลิตภัณฑ์ยาสูบ	79
4.2 ภาพฉลากแสดงข้อความเกี่ยวกับเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในฉลากของบุหรีซิกาแรต	96
4.3 ภาพแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรีซิกาแรต	97
4.4 ภาพหีบห่อบุหรีซิกาแรตของประเทศไทยในปัจจุบันแสดงบนพื้นที่ร้อยละ 85	101
4.5 ภาพหีบห่อผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าที่วางจำหน่ายในปัจจุบัน	101
4.6 ภาพผู้บรรยายรายการแข่งขันรถยนต์ใช้บุหรีไฟฟ้าขณะแพร่ภาพออกอากาศ	108
4.7 ภาพตัวอย่างการร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันไลน์รางวัลนำจับของกรุงเทพมหานคร	147

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสูบบุหรี่เป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งบุหรี่ยังเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งที่ถึงแม้ว่าจะสามารถเสพติดได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ในควันของบุหรี่มีสารพิษอยู่เป็นจำนวนมากอันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดโรคร้ายแรงร้ายอีกหลายโรคด้วยกัน อาทิ ทาร์มีลักษณะเป็นน้ำมันเหนียวข้น สีน้ำตาลจะเข้าไปจับอยู่ที่ปอดทำให้ระคายเคือง ถุงลมในปอดขยายขึ้น, คาร์บอนมอนอกไซด์ทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจนน้อยลง, ไนโตรเจนไดออกไซด์ทำลายเยื่อหลอดเลือดลม ทำให้ถุงลมโป่งพอง และไฮโดรเจนไซยาไนด์ทำลายเยื่อหลอดเลือดชนิดที่มีขนทำให้มีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปทำลายหลอดเลือดได้ง่าย โดยสารเหล่านี้ล้วนเป็นอันตรายต่อผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่ทั้งสิ้น การสูบบุหรี่จึงทำให้เกิดการเจ็บป่วยและทำอันตรายต่อเกือบทุกอวัยวะของร่างกาย

โดยในประเทศไทยมีผู้สูบบุหรี่เป็นจำนวน 10.6 ล้านคน หรือร้อยละ 20.6 ของประชากรไทย ผู้สูบบุหรี่หนึ่งคนจะสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 11 มวน หรือเท่ากับมีการสูบบุหรี่ 105.6 ล้านครั้งต่อวัน มีคนไทยจำนวนมากถึง 1 ล้านคนที่มีชีวิตอยู่แต่ต้องป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เกิดจากการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ทำให้คนไทยเสียชีวิตปีละ 50,710 คน ซึ่งจากจำนวนดังกล่าวยังไม่ได้รวมคนที่เสียชีวิตจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง โดยการสูบบุหรี่นั้นถูกจัดเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต 1 ใน 6 ของชายไทยและ 1 ใน 30 ของหญิงไทย โดยเฉลี่ยจะมีผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละ 140 คน และการสูบบุหรี่ทำให้อายุสั้นลง 12 ปี และต้องป่วยหนักโดยเฉลี่ย 2.5 ปีก่อนที่จะเสียชีวิต¹

โดยเมื่อพิจารณาสถิติการสูบบุหรี่ในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติย้อนไปเมื่อปี พ.ศ.2554 ซึ่งในขณะนั้นมีจำนวนผู้สูบบุหรี่ 10 กว่าล้านคน มีผู้สูบบุหรี่จำนวนถึง 7.5 ล้านคนที่มีความประสงค์ที่จะเลิกสูบบุหรี่ และมีผู้สูบบุหรี่จำนวนมากถึง 6.2 ล้านคนที่เคยพยายามเลิกสูบบุหรี่มาแล้วในรอบ 12 เดือน อันจะเห็นได้ว่าผู้สูบบุหรี่จำนวนมากกว่าครึ่งมีความต้องการที่จะเลิกสูบบุหรี่

---

¹ คทา บัณ ธิ ตานุกูล , “Smoking cessation : Emerging Role of Community Pharmacist,” ในการประชุมวิชาการและประชุมใหญ่สามัญ, จัดโดยสมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) กรุงเทพมหานคร : น.1.

แต่ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาล้มเหลว² เมื่อไม่สามารถหยุดพฤติกรรมการติดบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ได้ การบำบัดเพื่อช่วยเลิกบุหรี่จึงเข้ามามีบทบาท โดยมีวิธีหนึ่งคือการให้สารนิโคตินทดแทนซึ่งมีในหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบหมากฝรั่งเคี้ยว แผ่นปิดผิวหนัง และยาเม็ดแบบอมที่เป็นที่ยอมรับว่ามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค แต่เนื่องจากมีวิธีการใช้งานที่แตกต่างจากการสูบบุหรี่อย่างสิ้นเชิง จึงทำให้ไม่สามารถทดแทนพฤติกรรมการติดการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ได้ แต่ปัจจุบันได้มีสารนิโคตินทดแทนอีกประเภทหนึ่งกำลังเป็นที่นิยมอย่างสูงในหลายประเทศทั่วโลกนั่นคือ “บุหรี่ไฟฟ้า” โดยผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าจะได้รับสารนิโคตินเหลวที่ระเหยด้วยความร้อนจากพลังงานไฟฟ้าเข้าสู่ร่างกาย การสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นวิธีการนำสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกายได้เช่นเดียวกับการสูบบุหรี่ซิการ์เรตโดยทั่วไป แต่เป็นการใช้พลังงานความร้อนทำให้ไม่ก่อให้เกิดสารที่เกิดจากการเผาไหม้ โดยมีผลงานวิจัยจำนวนมากที่รองรับว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีความเป็นอันตรายที่น้อยกว่าบุหรี่ซิการ์เรตถึงร้อยละ 95 ไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้ามีการปล่อยมลพิษเพียง 18 ใน 79 สารพิษที่พบในควันบุหรี่ซิการ์เรต โดยไม่มีการปล่อยน้ำมันดินและคาร์บอนมอนอกไซด์ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งและโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ³ อีกทั้งสามารถช่วยให้ผู้ที่ติดบุหรี่ซิการ์เรตสามารถลดการสูบบุหรี่หรือเลิกสูบบุหรี่ซิการ์เรตได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นและช่วยลดมลพิษที่จะตกค้างแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ได้อีกด้วย เนื่องจากไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้าจะทนอยู่ในอากาศไม่ถึง 30 วินาที ความเข้มข้นของสารนิโคตินในอากาศจากบุหรี่ไฟฟ้ามีความเข้มข้นน้อยกว่าสารนิโคตินในอากาศจากบุหรี่ซิการ์เรตถึง 10 เท่า โดยจะไม่มี การปล่อยควันขณะที่ไม่ได้ทำการสูบบุหรี่ผู้อื่นเนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าจะมีการสร้างไอระเหยต่อเมื่อมีการกดปุ่มให้อุปกรณ์ทำงานเท่านั้น

แต่หากได้พิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้ในปัจจุบันนั้น จะมีการกำหนดห้ามผลิต ห้ามนำเข้า ห้ามจำหน่ายและห้ามใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นการเด็ดขาด ซึ่งเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดความไม่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ประกอบกับรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องการขอความเป็นธรรมในการพิจารณาทบทวนประกาศกระทรวงพาณิชย์ในการห้ามนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าของคณะกรรมการพาณิชย์ การอุตสาหกรรมและการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอ

² วรจิจ คาโตซาว่า, “ควีนจากน้ำ : ทศนคติและการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ของผู้บริโภคต่อบุหรี่ไฟฟ้า,” (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), น.1.

³ พบแพทย์, “รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า,” สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2560, จาก <https://www.pobpad.com/รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า>.

ที่มีใจความสรุปได้ว่าควรมีมาตรการในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเหมาะสมมากกว่าจะใช้มาตรการห้ามเด็ดขาดอย่างที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน⁴

ผู้เขียนจึงให้ความสนใจในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้ เนื่องจากการจะนำบุหรี่ไฟฟ้ามาใช้ประโยชน์ตามที่กล่าวถึงไปแล้วในข้างต้นนั้นจะต้องเป็นการอนุญาตที่มีการควบคุมตลอดกระบวนการ เนื่องจากแม้บุหรี่ไฟฟ้าจะมีมลพิษที่น้อยกว่าบุหรี่ซิการ์เรต แต่บุหรี่ไฟฟ้ายังคงก่อให้เกิดสารพิษหรือมลพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้อยู่ หากมีการควบคุมที่ไม่เพียงพอหรืออาจไม่เหมาะสมที่อาจส่งผลถึงด้านความปลอดภัยและเป็นอันตรายได้ จึงเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาว่าหากมีการอนุญาตจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การให้บริการ การบริโภคผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและการคุ้มครองสุขภาพของผู้สูบบุหรี่อย่างไรบ้าง และมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันรองรับบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่เพียงใด หากจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใดบ้าง เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายที่นำมาควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้นที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษที่จะเกิดขึ้นแก่สุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

1.2 สมมติฐานของการศึกษา

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสมมติฐานเบื้องต้นว่ามาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทยหากมีการอนุญาตให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งถูกกฎหมายแล้วนั้น ยังไม่มีความครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ รวมทั้งในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชนและเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรวมต่อไป

---

⁴ GM Live, “ก๊าวแรกบุหรี่ไฟฟ้า? กมธ.พาณิชย์ฯเสนอควบคุมแทนแบนหอบประทัดขอศึกษาข้อมูลก่อน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2561, จาก <https://gmlive.com/new-report-suggest-control-over-ban-e-cigarette>.

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาถึงความหมาย ลักษณะ สาเหตุและผลกระทบของปัญหามลพิษที่เกิดจากบุงรีไฟฟ้าต่อผู้สูบบุงรีไฟฟ้าและผลกระทบต่อผู้ไม่สูบบุงรีที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุงรีไฟฟ้า

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวความคิด มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการควบคุมบุงรีไฟฟ้า โดยศึกษาจากกฎหมายของประเทศที่มีการบัญญัติเรื่องบุงรีไฟฟ้าไว้โดยเฉพาะ

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันที่จะนำมาปรับใช้ในการควบคุมบุงรีไฟฟ้า

1.3.4 วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทาง รวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการควบคุมบุงรีไฟฟ้าของประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ศึกษาในแง่ของกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมุ่งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสารมลพิษที่เกิดขึ้นและผลกระทบจากบุงรีไฟฟ้า

1.4.2 ศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการที่มีอยู่เกี่ยวกับการควบคุมบุงรีไฟฟ้า ทั้งที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นกฎหมายและที่มีใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไข ควบคุมมลพิษที่เกิดจากบุงรีไฟฟ้า

1.4.3 ศึกษาแนวความคิดและหลักการในการควบคุมมลพิษและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ

1.4.4 ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุงรีไฟฟ้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการและเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ของประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและวิจัยเอกสาร โดยเมื่อทำการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบุงรีไฟฟ้าแล้วจึงทำการวิเคราะห์ วิจัยตามหลักเกณฑ์ พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอนี้ โดยเป็นการค้นคว้าจากหนังสือ ตำบทยกกฎหมาย คำบรรยายกฎหมาย วารสาร

หนังสือพิมพ์ เอกสารวิชาการ บทความที่เกี่ยวข้องจากส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ และเอกสารสิ่งพิมพ์อื่นๆ ตลอดจนข้อมูลจากเครือข่ายสารสนเทศ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและระดับของมลพิษจากบุงหรือไฟฟ้า และผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

1.6.2 เพื่อให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในการควบคุมบุงหรือไฟฟ้าที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ และควรต้องแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในส่วนใดบ้าง

1.6.3 เพื่อให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษในการควบคุมบุงหรือไฟฟ้ามีแนวทางอย่างไร และเพื่อให้ทราบว่าประเทศไทยควรนำกฎหมายของประเทศอังกฤษมาใช้เป็นต้นแบบในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยหรือไม่

1.6.4 สามารถทราบถึงแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายเพื่อที่จะสามารถควบคุมบุงหรือไฟฟ้าให้อยู่ในมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อความปลอดภัย

1.6.5 เพื่อให้สามารถนำมาตรการทางกฎหมายไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อควบคุมบุงหรือไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างสูงที่สุด

บทที่ 2

ลักษณะของบุหรีไฟฟ้า ผลกระทบของบุหรีไฟฟ้า และหลักการขั้นพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม

2.1 ลักษณะของบุหรีไฟฟ้า

2.1.1 ความเป็นมาของบุหรีไฟฟ้า

เริ่มแรกนั้นมีหลักฐานทางเอกสารระบุว่าบุหรีไฟฟ้าได้ถูกริเริ่มคิดค้นและออกแบบครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2473 ได้มีการจดสิทธิบัตรโดยโจเซฟ โรบินสัน (Joseph Robinson) ซึ่งกล่าวถึงสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ในการพ่นควันโดยไม่ได้เกิดจากการเผาไหม้ แต่สิ่งประดิษฐ์ไม่ได้มีการพัฒนาต่อ จนปี พ.ศ.2503 บุหรีไฟฟ้าได้ถูกประดิษฐ์อีกครั้งในรูปแบบของบุหรีที่ปราศจากไบยาและควัน โดยเซอร์เบิร์ต เอ. กิลเบิร์ต (Herbert A. Gilbert) ผู้คิดค้นได้อธิบายการทำงานของสิ่งประดิษฐ์ไว้ว่าคือสิ่งประดิษฐ์ที่ทำการแทนที่การเผาไบยาและกระดาษด้วยความร้อน ความชุ่มชื้นและกลิ่นไอในอากาศ ซึ่งในสมัยนั้นไม่ปรากฏแน่ชัดว่าในอุปกรณ์ได้มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบหรือไม่ แต่สิ่งประดิษฐ์ไม่ได้รับการพัฒนาและผลิตต่อ จนในช่วงก่อนปี พ.ศ.2543 ได้มีความพยายามที่จะผลิตบุหรีไฟฟ้าที่สามารถส่งผ่านสารนิโคตินได้แต่ไม่มีทีมวิจัยใดที่สามารถทำได้สำเร็จ¹ บุหรีไฟฟ้าได้รับความสนใจขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.2546 จากการทดลองประดิษฐ์ของเกอส์ชกรชาวจีน² ที่มีชื่อว่า ฮอนลิก (Hon Lik)³ อายุ 52 ปี ซึ่งผู้คิดค้นสูญเสียบิดาเนื่องจากการสูบบุหรี่ด้วยโรคมะเร็งปอด โดยผู้คิดค้นได้คิดค้นบุหรีไฟฟ้าที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบขึ้นมา โดยได้มีการอ้างสรรพคุณว่าการสูบบุหรี่ดังกล่าวนี้นี้เป็นการสูบสารนิโคตินที่สะอาดและปลอดภัยกว่า และนำสิ่งประดิษฐ์เสนอบริษัท Golden Dragon Holding ที่ผู้คิดค้นทำงานอยู่ โดยต่อมาบริษัทได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น Ruyan ซึ่งมีความหมายในภาษาจีนว่าเหมือนสูบ ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตบุหรีไฟฟ้ายักษ์ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดย

¹ วรกิจ คาโตซาว่า, “ควันจากน้ำ : ทศนคติและการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ของผู้บริโภคต่อบุหรีไฟฟ้า,” (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), น.2.

² อีรพล ทิพย์พะยอม และ ปิยะรัตน์ นิมพิทักษ์พงศ์, “บุหรีอิเล็กทรอนิกส์,” เล่มที่ 3 วารสารสาธารณสุขศาสตร์, น.315 (กันยายน-ธันวาคม 2557).

³ นิสากร ปานประสงค์, “บทความพิเศษบุหรีดีหรือร้าย?,” Up2Date, น.45 (เมษายน-พฤษภาคม 2557).

ได้มีการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาดโดยเริ่มที่ประเทศจีนเป็นประเทศแรกและเริ่มขยายการขยายไปประเทศต่างๆ โดยได้มีการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบยุโรปในปี พ.ศ. 2549⁴

2.1.2 ประเภทบุหรีไฟฟ้า

บุหรีไฟฟ้ามีลักษณะการทำงานที่แตกต่างไปจากบุหรีซิกาแรต เนื่องด้วยบุหรีไฟฟ้าใช้ความร้อนจากพลังงานไฟฟ้าแทนการใช้เปลวไฟเผาไหม้ โดยบุหรีไฟฟ้าได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้บุหรีไฟฟ้ามีมากมายหลากหลายแบบเพิ่มมากขึ้น ผู้เขียนจึงขอแบ่งประเภทของบุหรีไฟฟ้าโดยเป็นการจัดแบ่งตามลักษณะเฉพาะของสิ่งที่ถูกนำไปทำปฏิกิริยากับพลังงานความร้อนจนเกิดเป็นไอระเหย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บุหรีไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและบุหรีไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ

2.1.2.1 บุหรีไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ

บุหรีไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบจะใช้ความร้อนจากพลังงานไฟฟ้าทำปฏิกิริยากับน้ำยาบุหรีไฟฟ้าซึ่งเป็นของเหลว โดยการทำปฏิกิริยาดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นไอระเหยสีขาวคล้ายควันบุหรี เพื่อใช้สูบเข้าไปสู่ทางเดินหายใจในลักษณะเดียวกันกับควันของบุหรีซิกาแรต⁵

บุหรีไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ สามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 ประเภท โดยเป็นการจัดแบ่งตามรูปแบบของการใช้งานอุปกรณ์บุหรีไฟฟ้า คือ แบบใช้แล้วทิ้ง และแบบที่รองรับการชาร์จใหม่ได้

(1) แบบใช้แล้วทิ้ง (Disposable)

บุหรีไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้งมีขนาดและรูปร่างที่คล้ายบุหรีซิกาแรต โดยทั่วไป ปริมาณการใช้บุหรีไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้ง 1 แท่งจะเทียบเท่ากับการสูบบุหรีซิกาแรตประมาณ 1 - 2 ซอง หรือประมาณ 400-500 ครั้ง โดยสามารถทิ้งได้ทันทีเมื่อมีการใช้งานจนหมดแล้ว โดยจะมีราคาจะอยู่ที่แท่งละ 170 บาทขึ้นไป จุดเด่นของบุหรีไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้งคือสามารถใช้งานได้ง่ายและมีขนาดเล็กทำให้สะดวกแก่การพกพา แต่มีข้อเสียคือมีรสชาติให้เลือนน้อย ไม่สามารถเติมหรือเปลี่ยนน้ำยาบุหรีไฟฟ้าได้ และหากต้องซื้อแบบใช้แล้วทิ้งติดต่อกันไปเรื่อยๆเมื่อเทียบแล้วจะมีราคาที่แพงกว่าแบบที่รองรับการชาร์จใหม่ได้

⁴ นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, บุหรีอิเล็กทรอนิกส์, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557), น.1-2.

⁵ วิรัตน์ ทองรอด, “บุหรีไฟฟ้า,” เล่มที่ 424 หมอชาวบ้าน, น.34 (สิงหาคม 2557).

ภาพที่ 2.1
ภาพบุหรี่ไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้ง⁶

(2) แบบรองรับการชาร์จ (Rechargeable)

บุหรี่ไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จจะเป็นแบบที่ได้รับความนิยมมากกว่า เพราะจะประหยัดกว่าหากมีการใช้งานในระยะยาวและมีประสิทธิภาพในการสร้างไอระเหยได้ดีกว่าแบบใช้แล้วทิ้ง อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกได้มากกว่า แต่จะมีราคาที่เริ่มต้นสูงกว่าเป็นเท่าตัวและต้องทำการชาร์จไฟเหมือนอุปกรณ์ไฟฟ้าเคลื่อนที่ได้อีกอย่างอื่น อาทิ แบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการใช้งานพกพา ซึ่งในบางอุปกรณ์ของบุหรี่ไฟฟ้าผู้ใช้จะต้องซื้อน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าแยกต่างหาก เนื่องจากอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าไม่มีการบรรจุมาให้น้ำยามาให้ในอุปกรณ์ตั้งแต่แรก โดยผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าตามความถี่ในการใช้งาน โดยสามารถแบ่งย่อยบุหรี่ไฟฟ้าแบบที่รองรับการชาร์จได้เป็น 3 ประเภทย่อย โดยเป็นการจัดแบ่งประเภทตามรูปร่างลักษณะของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า

1. แบบรองรับการชาร์จขนาดเล็กจะเป็นประเภทที่มีรูปร่างคล้ายบุหรี่ซิการ์เรตและบุหรี่ไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้ง ข้อดีของบุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้คือจะมีขนาดเล็กและมีน้ำหนักเบา ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถพกพาได้สะดวก มีราคาไม่สูงมาก บุหรี่ไฟฟ้ามีการบรรจุน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามาให้ในอุปกรณ์แล้ว และผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าไม่ต้องควบคุมปริมาณการปล่อยน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าหรือการทำงานของบุหรี่ไฟฟ้าเอง แต่ก็มีข้อเสียด้วยเช่นเดียวกันเนื่องจากน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าจะมีกำหนดมาให้ในอุปกรณ์ ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถเปลี่ยนได้เองตามชอบใจ อีกทั้งเมื่ออุปกรณ์มีขนาดเล็กทำให้มีขนาดของแบตเตอรี่ที่มีขนาดเล็กตามลงไป ทำให้มีการใช้งานได้ไม่นานนักก็ต้องนำกลับไปชาร์จใหม่อีกครั้ง

⁶ A&P Group Technology Co.Ltd, “500 Puffs Disposable E-cigarette with 9.4 mm Diameter,” Retrieved on March 11, 2018, from <http://www.globalsources.com/si/AS/A/6008840196177/pdt/Disposable-E-cigarette/1056115182.htm>.

ภาพที่ 2.2

ภาพบุหรี่ไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดเล็ก⁷

2. แบบรองรับการชาร์จขนาดกลางมีรูปร่างลักษณะที่คล้ายไปทางปากกาเมจิก ราคาอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะมีราคาเริ่มต้นอยู่ที่ 390-500 บาท และเป็นแบบที่ได้รับความนิยมมากในต่างประเทศ เพราะมีขนาดที่ไม่เล็กและไม่ใหญ่จนเกินไป เหมาะสำหรับผู้ที่มีการสูบบุหรี่เป็นประจำ สามารถใช้งานได้ในระยะเวลานานขึ้น มีการผลิตไอระเหยที่ดีกว่าแบบขนาดเล็ก แต่จะไม่มีก้านบรรจุน้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้ามาให้ในอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า ผู้ใช้อุปกรณ์จะต้องซื้อน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าแยกต่างหาก ทำให้ต้องเติมหรือเปลี่ยนน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าด้วยตนเอง บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้ยังไม่สามารถถอดแบตเตอรี่เปลี่ยนได้จึงต้องทำการชาร์จผ่านสายชาร์จ และหากมีการเสื่อมการใช้งานของแบตเตอรี่ก็จะต้องเปลี่ยนตัวอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น

ภาพที่ 2.3

ภาพบุหรี่ไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดกลาง⁸

⁷ Anemone 2526, “บุหรี่ไฟฟ้า!?” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2561, จาก <https://www.dek-d.com/board/view/1360119/>.

⁸ E Cig Zaa, “SUBVOD Starter Kit,” Retrieved on March 11, 2018, from http://www.ecigzaa.com/review_808_subvod_starter_kit.html.

3. แบบรองรับการชาร์จขนาดใหญ่มีลักษณะคล้ายไฟฉายเป็นประเภทที่มีราคาสูงโดยจะมีราคาเริ่มต้นอยู่ที่ประมาณ 1,000 บาทขึ้นไป บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย เนื่องจากมีความสามารถมากกว่าบุหรี่ไฟฟ้าแบบอื่นๆ อาทิ การควบคุมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า การอ่านค่าแบตเตอรี่สามารถควบคุมการทำงานแบบปรับได้ด้วยตนเอง และสามารถแสดงสถานะของแบตเตอรี่ที่เหลืออยู่ได้ แบตเตอรี่มีขนาดใหญ่และมีความคงทน โดยสามารถทำการชาร์จแบตเตอรี่ได้ 2 วิธีการด้วยกัน คือ การชาร์จผ่านสายชาร์จ หรือการนำแบตเตอรี่ออกมาชาร์จ เนื่องจากแบตเตอรี่เป็นแบบที่สามารถถอดเปลี่ยนได้ หากเกิดการเสื่อมการใช้งานของแบตเตอรี่ผู้ใช้จึงสามารถเปลี่ยนเฉพาะแบตเตอรี่ได้ แต่ผู้ที่จะใช้บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้ไม่เหมาะกับผู้ที่ยังไม่เคยใช้บุหรี่ไฟฟ้าผู้ใช้ควรมีประสบการณ์ในการใช้บุหรี่ไฟฟ้ามาก่อน อีกทั้งบุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้มีราคาแพงและมีขนาดที่ค่อนข้างใหญ่ทำให้ไม่สะดวกแก่การพกพา

ภาพที่ 2.4

ภาพบุหรี่ไฟฟ้าแบบรองรับการชาร์จขนาดใหญ่⁹

2.1.2.2 บุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ

บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้ เริ่มพัฒนาจากบริษัทผู้ผลิตบุหรี่ซิการ์เรตที่ต้องการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าผลิตภัณฑ์ไร้ควัน (Smoke Free Products) ที่เชื่อว่าจะเป็นการลดความเสี่ยงจากอันตรายของการเผาไหม้ โดยได้เริ่มวางจำหน่ายในปี พ.ศ.2557 และในปัจจุบันได้มีการจัด

⁹ THAI VAPE SHOP, “100W-300W Mods,” Retrieved on March 11, 2018, from <https://en.thaivapeshop.com/collections/100w-300w-mods?page=2>.

จำหน่ายเพียง 37 ประเทศทั่วโลก¹⁰ ประเทศที่มีการจัดจำหน่าย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศแคนาดา ประเทศรัสเซีย ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสวีเดนและแลนด์ ประเทศอังกฤษ เป็นต้น สาเหตุที่มีการจัดจำหน่ายในไม่กี่ประเทศก็เนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวที่อยู่ในขั้นตอนของการทดลองตลาดเท่านั้น

โดยมีกระบวนการทำงานที่ใช้พลังงานความร้อนในการทำปฏิกิริยา แต่ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้จะเป็นการใช้พลังงานไฟฟ้าในการให้ความร้อนปฏิกิริยากับใบยาสูบ แทนที่จะเป็นการทำปฏิกิริยาน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า โดยใช้หลักการที่เรียกว่า Heat-Not-Burn หรือ HNB¹¹ โดยตัวแท่งสูบจะใช้พลังงานไฟฟ้าทำให้แกนกลางร้อนหรือที่เรียกว่าเป็นการอุ่นใบยาสูบให้ร้อนแทนการเผาไหม้ด้วยเปลวไฟ การอุ่นจะทำให้เกิดไอระเหยของสารนิโคตินจากใบยาสูบซึ่งไม่ใช่การสูบเอาควันเข้าไปในร่างกาย¹² บุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้จะต้องใช้งานร่วมกับบุหรี่มวนสั้น (Heat Sticks) ซึ่งเป็นบุหรี่ที่มีลักษณะคล้ายบุหรี่ซิการ์แบบมวนที่มีใบยาสูบเป็นส่วนประกอบที่มีขึ้นเพื่อใช้เฉพาะกับแท่งสูบบุหรี่ไฟฟ้าชนิดนี้เท่านั้น แม้จะมีลักษณะคล้ายบุหรี่ซิการ์แบบมวนทั่วไปในท้องตลาดแต่ก็ไม่สามารถนำบุหรี่ซิการ์ทั่วไปในท้องตลาดมาใช้แทนหรือใช้กับผลิตภัณฑ์นี้ได้

ซึ่งการใช้งานนั้นจะต้องทำการชาร์จแท่งสูบให้มีแบตเตอรี่ที่เต็มเสียก่อน จากตัวเครื่องชาร์จ (Case) การชาร์จจะใช้เวลาครั้งละประมาณ 5 นาที แล้วจึงทำการใส่บุหรี่มวนสั้นลงในแท่งสูบบุหรี่ไฟฟ้า (Holder) ต่อมาจึงทำการกดปุ่มให้อุปกรณ์ทำงานโดยใช้พลังงานความร้อนไปทำปฏิกิริยากับใบยาสูบ เมื่อมีสัญญาณไฟแจ้งเตือนแล้วจึงทำการสูบ โดยกลไกการทำงานจะไม่มีปล่องควันนอกมวนรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า แท่งสูบจะสามารถทำงานได้ครั้งไม่เกิน 6 นาทีต่อการชาร์จแท่งสูบหนึ่งครั้ง และบุหรี่มวนสั้นจำนวนหนึ่งมวนจะสามารถสูบได้ประมาณ 14-16 ครั้ง โดยในปัจจุบันบุหรี่มวนสั้นได้มีการพัฒนาให้มีหลายกลิ่นและรสชาติให้เลือก อาทิ มินท์ องุ่น เมนทอล เป็นต้น

¹⁰ Philip Morris International, “Where is IQOS available?,” Retrieved on March 31, 2018, from <https://www.pmi.com/smoke-free-products/iqos-our-tobacco-heating-system>.

¹¹ GM Live, “เมื่อ IQOS บุหรี่ลูกครึ่งของฟิลลิปมอร์ริสสะเทือนทั่วโลกแต่ไทยยังตีความไม่ออก,” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.gmlive.com/IQOS-philip-morris-around-the-world-and-how-Thai-gov-handle>.

¹² Bia Maximum Muay Thai, “5 ข้อต้องรู้ก่อนซื้อ iQos 2.4 และ iQos 2.4 plus,” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=YWYAax1Sk>.

ภาพที่ 2.5

ภาพแสดงส่วนประกอบของบุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ¹³

แต่เนื่องด้วยบุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้อยู่ในระหว่างการทดลองตลาด และยังไม่ได้รับการวิจัยจากนานาประเทศที่จะยืนยันถึงปริมาณสารพิษที่ลดลง โดยในเบื้องต้นมีเพียงการยืนยันถึงการศึกษาวินิจฉัยจัดทำรายงานการทดลองใช้งานที่จัดทำขึ้นโดยผู้ผลิต และจากการศึกษาของผู้เขียนเท่านั้นที่เห็นว่าบุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่มีใบยาสูบมีความปลอดภัยกว่าบุหรี่ซิการ์เรต ในส่วนที่ไม่มี การเผาไหม้จึงไม่ทำให้เกิดสารที่เกิดจากการเผาไหม้และในส่วนของกลไกการทำงานจะไม่มีปล่อยควัน นอกจกมวนรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น แต่เนื่องด้วยบุหรี่ไฟฟ้าประเภทนี้ยังคงมี ลักษณะที่ยังคงใกล้เคียงกับบุหรี่ซิการ์เรตโดยยังมีการใช้บุหรีมวนและใบยาสูบ จึงทำให้ผู้สูบยังสามารถ ได้รับสารพิษใบยาสูบและใบยาที่ใช้มวนและยังก่อให้เกิดการทิ้งก้นกรองของบุหรีได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นขยะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดิม ผู้เขียนจึงขอมุ่งเน้นที่จะศึกษาโดยไปที่ บุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบเป็นสำคัญ เนื่องจากมีความแตกต่างจากบุหรีซิการ์เรตเป็นอย่างมาก

¹³ Melissa Patrick, “FDA expected to soon decide if smokeless cigarette can be sold in U.S., rule on Philip Morris's health claims later,” Retrieved on February 21, 2018, from <http://kyhealthnews.blogspot.com/2017/08/fda-expected-to-soon-decide-if.html>.

2.1.3 ส่วนประกอบของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า

รูปร่างของบุหรี่ไฟฟ้าอาจมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะอยู่ในรูปลักษณะใดจะมีส่วนประกอบของอุปกรณ์ที่เหมือนกัน ดังต่อไปนี้¹⁴

2.1.3.1 ส่วนแบตเตอรี่

ส่วนแบตเตอรี่ (Battery) จะเป็นส่วนที่ยาวที่สุดของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยจะมีความยาวราว 55–80 มิลลิเมตรขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยจะมีหลอดไฟแอลอีดีแสดงสถานะของการทำงานและแจ้งเตือนระดับแบตเตอรี่ โดยมีทั้งแบบอัตโนมัติและแบบตรวจด้วยมือ ในส่วนแบตเตอรี่นั้นต้องมีการชาร์จสม่ำเสมอซึ่งขึ้นอยู่กับความถี่และระยะเวลาในการใช้งาน โดยส่วนแบตเตอรี่จะเป็นส่วนที่ให้พลังงานแก่ส่วนตัวทำให้เกิดไอและความร้อน

2.1.3.2 ส่วนตัวทำให้เกิดไอและความร้อน

ส่วนตัวทำให้เกิดไอและความร้อน (Atomizer) จะอยู่ในส่วนกลางของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งจะมีแผงวงจรไมโครชิปไว้ควบคุมการทำงานและขดลวดฮีตลิ่งเพื่อทำความร้อนกับน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกส่งมาจากจากตลับบรรจุน้ำยา เมื่อได้รับความร้อนน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าจะกลายเป็นละอองไอน้ำ ไอระเหย หรือไอแล้วส่งผ่านไปยังส่วนปากดูดแก่ผู้สูบ

2.1.3.3 ส่วนตลับบรรจุน้ำยา

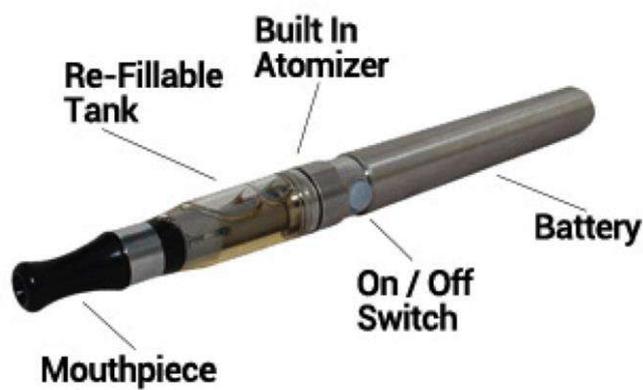
ส่วนตลับบรรจุน้ำยา, ที่เก็บน้ำยา หรือที่เรียกว่าหลอดบรรจุ (Tank หรือ Cartridge) จะเป็นบริเวณที่เก็บน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้รอส่งไปทำปฏิกิริยากับส่วนตัวทำให้เกิดไอและความร้อน โดยด้านบนของตลับบรรจุน้ำยาจะเป็นช่องที่สามารถเปิดออกได้เพื่อรองรับในการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าเข้าไป¹⁵ และในส่วนเหนือขึ้นไปจากส่วนที่เติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าได้นั้นจะเป็นส่วนที่ติดกันกับเป็นส่วนปากดูด

2.1.3.4 ส่วนปากดูด

ส่วนปากดูด (Drip Tip หรือ Mouthpiece) โดยส่วนมากมักทำจากแก้ว เรซิน อลูมิเนียม หรือพลาสติก เป็นต้น โดยอาจจะมีรูปร่างคล้ายปากเปิดหรือเป็นทรงกระบอก ซึ่งจะเป็นส่วนที่เอาไว้สำหรับการสัมผัสกับปากของผู้สูบในเวลาสูบ

¹⁴ นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, *อั้งแล้ว เชิงอรรถที่ 4*, น.6.

¹⁵ THAI VAPE SHOP, “บุหรี่ไฟฟ้าคืออะไร?”, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2561, จาก <https://en.thaivapeshop.com/blogs/vaping-101/what-is-ecig>.

ภาพที่ 2.6

ภาพแสดงส่วนประกอบของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า¹⁶

2.1.4 ส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

สิ่งที่เป็นตัวที่ทำให้ปฏิกิริยากับความร้อนแล้วทำให้เกิดเป็นไอระเหยขึ้นมา นั้นเรียกว่า น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า (E-Juice หรือ E-Liquid) ในส่วนประกอบน้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้าจะประกอบด้วย

2.1.4.1 โพรพิลีนไกลคอล

โพรพิลีนไกลคอล หรือโพรพิลีนไกลคอล (Propylene Glycol) เป็นส่วนประกอบหลักของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามีหน้าที่คือการสร้างไอ มีคุณสมบัติเป็นของเหลวใส ไม่มีสี โดยจะให้รสหวานเล็กน้อยและมีความหนืดค่อนข้างสูง เป็นสารเคมีที่ได้จากการสังเคราะห์ นิยมนำมาใช้เป็นตัวทำละลายในผลิตภัณฑ์ ถูกนำมาเป็นส่วนผสมในสารเคมีสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันมากมาย รวมไปถึงกลุ่มยาและเครื่องสำอางหลากหลายชนิด อาทิ ครีมทาหน้า น้ำยาบ้วนปาก และยังใช้ผสมในอาหารคนและอาหารสัตว์¹⁷ หรือใช้เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ให้สามารถทนความร้อนหรือทนต่อสภาพอุณหภูมิสูงหรือต่ำกว่าปกติได้ เนื่องจากโพรพิลีนไกลคอลเป็นสารที่

¹⁶ 180 Smoke Vapers Community, “The Anatomy Of An E-Cigarette,” Retrieved on February 21, 2018, from <https://vapers.180smoke.com/t/the-anatomy-of-an-e-cigarette/519>.

¹⁷ อรพรรณ ชัยมณี, “Propylene glycol,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560, จาก http://www.summacheeva.org/index_thaitox_propylene_glycol.htm.

สามารถระบายความร้อนได้ดีจึงมักจะทำให้สารที่อยู่ใกล้มีอุณหภูมิลดลงได้¹⁸ เช่น ใช้เป็นสารป้องกันการแข็งตัวเป็นในระบบทำน้ำดื่มหรือน้ำประปาของประเทศเขตหนาว

2.1.4.2 กlycerin

กลีเซอริน (Glycerin) น้ำยาบุหรีไฟฟ้าสามารถใช้กลีเซอรินแทนหรือร่วมกับโพรไพลีนไกลคอลในการสร้างไอระเหยในระหว่างการสูบ กลีเซอรินที่นิยมถูกนำมาเป็นส่วนประกอบในน้ำยาบุหรีไฟฟ้าคือกลีเซอรินจากพืช (Vegetable Glycerin) มีคุณสมบัติเป็นของเหลวที่ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น มีความหนืดและมีรสหวาน กลีเซอรินใช้เป็นได้ทั้งสารตั้งต้นและสารเติมแต่ง กลีเซอรินบริสุทธิ์คือกลีเซอรินดิบที่ผ่านกรรมวิธีต้มและกลั่นในหม้อต้มกลั่นที่ควบคุมอุณหภูมิและความดันที่เหมาะสมและกรอง จนมีลักษณะเหมาะสมก่อนนำไปใช้ เป็นวัตถุดิบที่นิยมใช้มากในอุตสาหกรรมหลายประเภทและนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบ¹⁹ เช่น อุตสาหกรรมวัตถุระเบิด อุตสาหกรรมยานำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ด้วยการทำยาเหน็บทวารใช้เป็นยาระบาย และสามารถใช้เป็นยาเฉพาะที่สำหรับปัญหาทางผิวหนังหลายชนิดรวมถึงถูกใช้เพื่อรักษาโรคเหงือกได้ด้วย เนื่องจากกลีเซอรินสามารถฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่เกี่ยวข้องได้²⁰ และใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์สุขอนามัย อาทิ อาหาร ยาสีฟัน ยาสระผมและสบู่เนื่องจากกลีเซอรินเป็นส่วนช่วยหล่อลื่นเหมือนมอยซ์เจอร์ไรเซอร์สามารถปกป้องผิวไม่ให้แห้งและดูดซับความชื้นเมื่อสัมผัสกับอากาศและมีความปลอดภัยต่อผิวหนัง

2.1.4.3 สารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหาร

สารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหาร (Food Flavorings) สารปรุงแต่งถูกใช้เป็นวัตถุเจือปนอาหาร สำหรับการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มรสชาติและกลิ่นของผลิตภัณฑ์อาหาร

¹⁸ ร้านเคมีภัณฑ์, “สารเคมีสมบัติสารเคมี : โพรไพลีนไกลคอล หรือ พีจี (Propylene Glycol : PG),” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560, จาก https://content.chemipan.net/home/index.php?option=com_content&view=article&id=262.

¹⁹ กิตติยา อัลภาชน์, “กลีเซอรินบริสุทธิ์,” ปีที่ 28 ฉบับที่ 326 สมอ สาร, น.9 (สิงหาคม 2545).

²⁰ Thanapon Siradulyakorn, “กลีเซอรินคืออะไร? ทำมาจากอะไร? และใช้ทำอะไร?,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.siamabsolute.co.th/blog/1>.

บางครั้งยังใช้เพื่อสร้างรสชาติและกลิ่นให้กับผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่มีรสชาติที่ต้องการ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก²¹

(1) สารปรุงแต่งกลิ่นธรรมชาติ

สารปรุงแต่งกลิ่นธรรมชาติ (Natural Flavoring) หมายถึง สารปรุงแต่งกลิ่นรสที่ได้จากวัตถุดิบจากพืชหรือสัตว์ที่ปกติมนุษย์ใช้บริโภคโดยกระบวนการทางกายภาพ จุลินทรีย์หรือเอนไซม์แล้วนำมาใช้เป็นส่วนผสมเติมลงในอาหารโดยตรง เช่น ชา กาแฟ โกโก้ เครื่องเทศ

(2) สารปรุงแต่งกลิ่นรสเลียนแบบธรรมชาติ

สารปรุงแต่งกลิ่นรสเลียนแบบธรรมชาติ (Natural Identical Flavoring) หมายถึง สารปรุงแต่งกลิ่นรสที่ได้จากการสังเคราะห์ หรือถูกแยกวัตถุดิบให้กลิ่นรสโดยกระบวนการทางเคมี หรือได้จากวัตถุดิบที่สังเคราะห์ขึ้น โดยสารที่แยกหรือสังเคราะห์ขึ้นนั้นจะต้องมีคุณลักษณะทางเคมีเหมือนสารที่พบในผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่ปกติมนุษย์ใช้บริโภค และให้ความหมายรวมถึงวัตถุปรุงแต่งกลิ่นรสเลียนแบบธรรมชาติที่มีวัตถุปรุงแต่งกลิ่นรสธรรมชาติผสมอยู่ด้วย

(3) สารปรุงแต่งกลิ่นรสสังเคราะห์

สารปรุงแต่งกลิ่นรสสังเคราะห์ (Artificial Flavoring) หมายถึง สารปรุงแต่งกลิ่นรสที่ได้จากวัตถุดิบที่ยังไม่เคยพบในผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่ปกติมนุษย์ใช้บริโภค และให้ความหมายรวมถึงสารปรุงแต่งกลิ่นรสสังเคราะห์ที่มีสารปรุงแต่งกลิ่นรสธรรมชาติ หรือสารปรุงแต่งกลิ่นรสเลียนแบบธรรมชาติผสมอยู่ด้วย อาทิ วานิลลินเป็นสารปรุงแต่งกลิ่นรสสังเคราะห์ที่มีกลิ่นคล้ายกลิ่นวานิลลาที่ได้จากการสกัดธรรมชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภค สารปรุงแต่งอาหารเหล่านี้มักเกิดจากการกลั่นด้วยเศษส่วนและการจัดการทางเคมีเพิ่มเติมจากสารเคมีที่มาจากธรรมชาติหรือจากน้ำมันดิบหรือน้ำมันถ่านหิน

ซึ่งโดยส่วนมากแล้วนั้นน้ำยาบูหรีไฟฟ้าของบูหรีไฟฟ้ามักจะมีส่วนประกอบของสารปรุงแต่งกลิ่นอาหาร โดยมีในปัจจุบันมีวางขายในท้องตลาดมากมายหลากหลายกลิ่นรส อาทิ กลิ่นป๊อปคอร์น กลิ่นโคล่า กลิ่นยาคุลย์ กลิ่นนม กลิ่นผลไม้ เป็นต้น

²¹ พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และ นิธิยา รัตนานพนธ์, “Flavoring agent / วัตถุปรุงแต่งกลิ่นรส,” สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/1334/flavoring-agent-วัตถุปรุงแต่งกลิ่นรส>.

ตารางที่ 2.1
ตารางแสดงชื่อสารปรุงแต่งกลิ่นรส

สารเคมี	กลิ่นรส
Actyl-L-Pyrazines	ป๊อปคอร์น
Esters	ฟรุ๊ตตี้
Aldehydes	ฟรุ๊ตตี้เขียว
Terpenoids	ส้ม
Pyrazines	คาราเมล
Allylpyrazine	ถั่วคั่ว
2-Isobutyl-3 Methoxypyrazine	พริกหยวก

2.1.4.4 นิโคติน

นิโคติน (Nicotine) จัดเป็นสารพวกอัลคาลอยด์และสามารถสกัดได้จากพืชหลายชนิด อาทิ มะเขือเทศ พืชในตระกูลนิโคเทียนา แต่ชนิดที่พบสารนิโคตินมากที่สุดคือพืชนิโคเทียนาทาแบกุ่ม (Nicotiana tabacum)²² ซึ่งพบมากในต้นยาสูบทุกสายพันธุ์และจะสะสมสารนิโคตินไว้ที่ใบยาสูบในปริมาณสูง²³ วิธีการสกัดคือการสกัดโดยใช้น้ำ ตัวทำละลายที่เป็นอินทรีย์สารหรือโดยวิธีการกลั่นด้วยไอน้ำ อัลคาลอยด์ที่ได้จากยาสูบจะมีสารนิโคตินมากกว่าอัลคาลอยด์ชนิดอื่น²⁴ สารนิโคตินเป็นสารที่ไม่มีกลิ่นและสี มีลักษณะเป็นน้ำมัน สามารถทะลุผ่านผิวหนังของคนและสัตว์ได้ง่ายเนื่องจากสารนิโคตินในรูปของเบสอิสระจะสามารถถูกเผาไหม้และระเหยไปได้

แต่ก็มีใช้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าจะมีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบหลักเสมอไป น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าอาจมีหรือไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินก็ได้ จึงทำให้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าจะสามารถแยกได้ออกเป็น 2 แบบ คือแบบที่ไม่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบและแบบที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งในแบบที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบก็จะสามารถแบ่งแยกปริมาณของสารนิโคตินที่แตกต่างกันไปหลายระดับ โดยทั่วไปแล้วจะมีปริมาณระดับของสารนิโคตินเป็นตั้งแต่ 3 มิลลิกรัม

²² กระทรวงสาธารณสุข, กองควบคุมวัตถุเสพติด, “มารู้จักนิโคตินกันเถอะ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2561, จาก <http://narcotic.fda.moph.go.th/welcome/?p=2604>.

²³ สมบัติ กาญจนศุภย์, “การศึกษาการสกัดวัตถุดิบพืชจากต้นยาสูบและประสิทธิภาพในการกำจัดแมลง,” (ปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519), น.19.

²⁴ เฟิงอ้วง, น.15.

ไปจนถึงมากที่สุดคือปริมาณ 26 มิลลิกรัม โดยปริมาณของสารนิโคตินดังกล่าวจะไม่ใช่ปริมาณทั้งหมดของสารนิโคตินในบรรจุภัณฑ์ แต่เป็นอัตราปริมาณของสารนิโคตินจำนวนกึ่งมิลลิกรัมต่อน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าจำนวนหนึ่งมิลลิลิตร (mg/ml)

ภาพที่ 2.7

ภาพแสดงน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า²⁵

2.2 มลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า

2.2.1 ความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.1 ความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม (Environmental) หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์ พืชและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และสิ่งต่างๆที่มนุษย์ได้ทำให้เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ไม้สอย สิ่งของต่างๆตลอดทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายเพื่อประโยชน์ต่อการ

²⁵ 999 Vip E cig, “น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามาเลแท้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2561, จาก http://www.pictame.com/user/999vip_ecig/307292197/1245429219993999373_307292197.

ดำรงชีพของมนุษย์และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ ในที่นี้จำกัดอยู่เพียงสิ่งแวดล้อมของโลก ตลอดทั้งบรรยากาศที่ปกคลุมโลกเท่านั้น²⁶

2.2.1.2 ความหมายของคำว่ามลพิษ

มลพิษ (Pollutant) หมายถึง ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่นๆ รวมถึงกากตะกอนหรือสิ่งที่ตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือที่ได้ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้และให้หมายความรวมถึงความสิ้นสะอาด รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่นหรือเหตุรำคาญอื่นที่เกิดขึ้นหรือถูกปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย²⁷

2.2.1.3 ความหมายของคำว่ามลพิษทางอากาศ

มลพิษทางอากาศ (Air Pollution) หมายถึง ภาวะที่อากาศมีการเจือปนของสารหรือสิ่งปนเปื้อนอยู่ในปริมาณที่สูงกว่าระดับปกติและเป็นเวลานานพอที่จะทำให้อากาศเสื่อมคุณภาพจนเป็นอันตรายต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อม ทั้งแก่มนุษย์ พืช สัตว์ หรือทรัพย์สินต่างๆ มลพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในอากาศมีทั้งในรูปแบบของแข็ง ฝุ่นละออง ก๊าซหรือไอระเหย รวมทั้งกลิ่น คิวบิก เมตร สารกัมมันตรังสี ปรอท ตะกั่ว ออกไซด์ของไนโตรเจน คาร์บอนและสารประกอบไฮโดรคาร์บอน เป็นต้น²⁸

2.2.1.4 ความหมายของคำว่ามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

มลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Pollution) หรือสิ่งรบกวนต่อสาธารณะ (Public Nuisance) เป็นผลของกิจกรรมมนุษย์และมีรูปแบบต่างๆ อาทิ มลภาวะทางอากาศ มลภาวะทางน้ำ การสิ้นสะอาด เสียงรบกวน กลิ่นเหม็น เป็นต้น รูปแบบของมลภาวะต่อ

²⁶ จุมพต สายสุนทร, กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), น.25.

²⁷ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 37 (4 เมษายน 2535): 1.

²⁸ นิชมน จันทร์รัตน์, “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษทางอากาศอันเกิดจากเตาเผาศพ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), น. 6.

สิ่งแวดล้อมและสิ่งรบกวนต่อสาธารณสุขมีผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของประชาชนโดยทางอ้อมที่
ละน้อย²⁹

2.2.2 ประเภทมลพิษจากบุหรี่ยไฟฟ้า

เนื่องด้วยบุหรี่ยไฟฟ้าแต่ละยี่ห้ออาจมีส่วนประกอบของน้ำยาหรือส่วนประกอบ
ของอุปกรณ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละยี่ห้อ จึงทำให้ในแต่ละบุหรี่ยไฟฟ้าอาจก่อให้เกิดมลพิษที่แตกต่าง
กันไป โดนไม่จำเป็นว่าในแต่ละผลิตภัณฑ์บุหรี่ยไฟฟ้าจะต้องมีมลพิษครบทุกประเภท โดยประเภทของ
มลพิษที่นำเสนอในที่นี้เป็นเพียงตัวอย่างมลพิษเท่านั้น

2.2.2.1 พอร์มาลดีไฮด์

สารพอร์มาลดีไฮด์ (Formaldehyde) เป็นสารที่เกิดโดยธรรมชาติและยังสามารถพบได้ในธรรมชาติที่เกิดจากการเผาไหม้ สารนี้จัดเป็นสารกลุ่มอัลดีไฮด์ชนิดหนึ่ง ปกติอยู่ใน
รูปก๊าซเป็นสารเคมีที่ระเหยง่าย (Volatile Organic Compounds : VOCs)³⁰ สารพอร์มาลดีไฮด์เป็น
สารที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองได้ง่าย สามารถทำให้เกิดความระคายเคืองต่อจมูกและคอ ทำให้เกิด
การไอ³¹ ในกรณีที่มีการสูดดมสารนี้ในปริมาณสูงและเป็นระยะเวลาานจะทำให้เกิดการอักเสบใน
ระบบทางเดินหายใจ ตั้งแต่เนื้อเยื่อในโพรงจมูกหลอดลม ท่อลม และถุงลมในปอด ในบางรายที่กรณี
รุนแรงจะทำให้เกิดน้ำท่วมปอดหายใจลำบาก แน่นหน้าอก จนถึงขั้นเสียชีวิตได้ หากได้รับในปริมาณ
มากจะระคายเคืองอย่างรุนแรงทำให้เกิดปอดอักเสบและเป็นหอบหืดได้ อย่างไรก็ตามการได้รับสารใน
ปริมาณน้อยอย่างสม่ำเสมอ อาจจะยังไม่เกิดอาการเด่นชัดมีเพียงการเจ็บคอ ไอ จนถึงอาการอักเสบของ
หลอดลมเท่านั้น³²

²⁹ ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์ และคณะ, มลภาวะอากาศ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542), น.3.

³⁰ บังอร ฉางทรัพย์, “พอร์มาลดีไฮด์/พอร์มาลีน ภัยร้ายใกล้ตัว,” ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ว.วิทย์
เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมพระเกียรติ, น.98 (มกราคม - มิถุนายน 2558).

³¹ มณีนรัตน์ องค์กรรณดี, การจัดการคุณภาพอากาศในอาคาร มลพิษอากาศในอาคาร การ
ตรวจวัดและวิธีการควบคุมทางวิศวกรรม, (มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2556), น.22.

³² บังอร ฉางทรัพย์, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 30, น.103.

2.2.2.2 อะโครลีน

สารอะโครลีน (Acrolein) เป็นสารพิษที่ร้ายแรงต่อมนุษย์ มีผลทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อปอด ทำให้ทางเดินหายใจส่วนบนระคายเคืองและบวม ผู้สูบจะรู้สึกหายใจแน่นหน้าอก หายใจไม่โล่ง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความระคายเคืองต่อดวงตาได้อีกด้วย

2.2.2.3 อะซีทัลดีไฮด์

สารอะซีทัลดีไฮด์ (Acetaldehyde) ก่อให้เกิดความระคายเคืองต่อดวงตา ผิวหนังและทางเดินหายใจ อาจทำให้เกิดอาการหัวใจเต้นเร็ว ไอ ฤกษ์ลมปอดบวมและเนื้อตาย³³

2.2.2.4 โทลูอิน

สารโทลูอิน (Toluene) สารนี้เมื่อได้รับในปริมาณมากจะกดระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดอาการเดินไม่มั่นคง มือสั่น สมองเหยียว พุดไม่ชัด หูอื้อ ตาพร่า ถ้าสูดเข้าร่างกายในระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อดวงตา ทางเดินหายใจ เจ็บคอ คลื่นไส้ เวียนศีรษะ ปวดศีรษะและนอนไม่หลับ³⁴

2.2.2.5 เบนซีน

สารเบนซีน (Benzene) คือ ตัวการหลักของสารก่อมะเร็ง โดยเป็นสารก่อมะเร็งตัวร้ายหนึ่งในสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ ผู้ที่จะเป็นอันตรายจะต้องได้รับสารเบนซีนในปริมาณมากกว่า 2,000 PPM แต่หากผู้ที่ได้รับสารเบนซีนต่อเนื่องแม้ว่าจะปริมาณไม่มาก ร่างกายย่อมได้รับพิษเรื้อรังจากสารเบนซีน จะมีผลกระทบต่อการผลิตเซลล์เม็ดเลือดแดงทำให้เกิดโรคโลหิตจางและอาจเป็นสาเหตุให้เกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาว เนื่องจากสารเบนซีนสามารถระเหยเป็นไอได้ในอุณหภูมิห้อง ดังนั้นในประเทศไทยที่สภาพภูมิอากาศค่อนข้างร้อนการระเหยเป็นไอของสารเบนซีนจึงเกิดขึ้นได้ง่าย³⁵

³³ โครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, “สารเคมีที่เป็นพิษในควันทูหรี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2561, จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=28&chap=6&page=t28-6-infodetail04.html>.

³⁴ เพิ่งอ้าง.

³⁵ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, “แผ่นฟิล์มเตือนภัยสารก่อมะเร็งคนเมือง,” ปีที่ 40 เล่มที่ 230 *INNO Mag*, น.24-25 (สิงหาคม-กันยายน 2013).

2.2.2.6 ไนโตรซามีน

ผลิตภัณฑ์ยาสูบจะมีสารไนโตรซามีน (Nitrosamines) ที่พบได้จำเพาะจากควันบุหรี่ ได้แก่ Tobacco-specific nitrosamine (TSNA) ซึ่งเกิดจากการทำปฏิกิริยาของไนโตรเจนและออกซิเจนและสารกลุ่มนิโคตินในยาสูบ³⁶ ซึ่งเป็นสารประกอบที่สำคัญที่มีผลทางลบต่อสุขภาพและเป็นสารที่สามารถทำให้เกิดมะเร็ง³⁷ โดยสารที่พบในควันบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ N-nitrosornicotine (NNN) และ 4-(methylnitrosamino)-1-(3-pyridyl)-1-butanone (NNK) โดย NNAL เป็นสารที่เกิดขึ้นหลังจาก NNK เข้าสู่ร่างกาย³⁸ ซึ่งไม่ว่าสารไนโตรซามีนจะมีปริมาณต่ำเพียงใดก็อาจเป็นอันตรายได้³⁹

2.2.2.7 ตะกั่ว

ตะกั่ว (Lead) เป็นโลหะหนัก ตะกั่วอนินทรีย์ในอากาศอยู่ในรูปของอนุภาคมลสารซึ่งมีขนาดเล็กกว่า 2 ไมครอน จึงผ่านเข้าสู่ระบบการหายใจส่วนล่างและถูกดูดซึมทางปอดเข้าสู่กระแสเลือดโดยติดอยู่กับเม็ดเลือดแดง หลังจากนั้นจะกระจายไปยังเนื้อเยื่ออ่อนและอวัยวะต่างๆ โดยมีกระดูกเป็นแหล่งสะสมของตะกั่ว ตะกั่วมีพิษต่อร่างกายในระบบต่างๆ ที่สำคัญ อาทิ ระบบโลหิต ระบบประสาท ไต อวัยวะเพศสืบพันธุ์ และสมอง หากได้รับในระดับต่ำอาจทำให้เกิดกล้ามเนื้ออ่อนแอหรือหัวใจอ่อนแรง ทำให้เกิดภาวะเลือดจาง⁴⁰

³⁶ สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา, คู่มือการรักษาโรคติดบุหรี่เบื้องต้น เล่ม 1 (สมุทรปราการ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สิ้นทวีกิจ พรินติ้ง, 2553), น.12.

³⁷ กัญพัชร์ เศรษฐ์โชฎีก, “บุหรี่ไฟฟ้า : ภัยคุกคามสุขภาพของวัยรุ่น,” ปีที่ 25 ฉบับที่ 6 วารสารวิชาการสาธารณสุข, น.1079 (2559).

³⁸ The Centers for Disease Control and Prevention, “NNAL (4-(methylnitrosamino)-1-(3-pyridyl)-1-butanol),” Retrieved on June 19, 2018, from://www.cdc.gov/bio-monitoring/pdf/FourthReport_UpdatedTables_Feb2015.pdf.

³⁹ วรนิติ วีระประดิษฐ์ และคณะ, “ยาสูบไร้ควัน (Smokeless Tobacco) ข้อมูลสำคัญเพื่อการควบคุม,” เล่มที่ 14 องค์ความรู้ชุดการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและการเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบ, (มกราคม 2553).

⁴⁰ กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, ปัญหามลพิษทางอากาศ ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและแนวทางการแก้ไข, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2540), น.27.

2.2.3 ผลกระทบมลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า

2.2.3.1 ผลกระทบมลพิษจากส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

น้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้าประกอบไปด้วยสารเคมีหลายชนิด ซึ่งอาจมีปฏิกิริยาการตอบสนองของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่น บางคนอาจจะแพ้บางส่วนของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าหรืออาจจะไม่มีอาการแพ้เลยก็เป็นได้

(1) โพรโพลีนไกลคอล

ในสหภาพยุโรป (European Union : EU) โพรโพลีนไกลคอลถือว่าเป็นสารเคมีที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เป็นสารเติมแต่งอาหารได้และได้รับการตรวจสอบและพบว่าเป็นสารที่ถือว่าง่ายปลอดภัยโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา⁴¹ (U.S. Food and Drug Administration : FDA) ได้รับการใช้อย่างแพร่หลายในอาหาร ยา เครื่องสำอาง และจากการรวบรวมข้อมูลโดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) ซึ่งเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสำรวจประเมินแนวโน้มเสริมสร้างการจัดการสิ่งแวดล้อม และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้เผยแพร่การวิจัยที่ใช้ระบบ Screening Information Data Set (SIDS) ในการตรวจสอบประเมินความปลอดภัยของสารเคมีต่างๆ สามารถสรุปได้ว่าโพรโพลีนไกลคอลเป็นสารที่ไม่มีพิษอย่างรุนแรง ไม่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อผิวหนัง แต่อาจจะมีอาการระคายเคืองเพียงเล็กน้อยถ้าเกิดการสัมผัสกับตา การทดลองในสัตว์โดยการรับประทานพบว่าไม่มีผลกระทบเชิงลบในหนูหรือกระต่าย ไม่มีผลเป็นพิษต่อยีน หรือสิ่งสืบต่อพันธุกรรม ไม่เป็นสารก่อมะเร็ง สามารถย่อยสลายได้ง่ายในน้ำและดินและไม่แสดงคุณสมบัติในการสะสมทางชีวภาพ โดยได้มีการทำการศึกษาในหนู ลิงและสุนัขด้วยไอระเหยความเข้มข้นระดับสูงของโพรโพลีนไกลคอล เพื่อกำหนดความปลอดภัยในการใช้ไอระเหยของโพรโพลีนไกลคอลพบว่าไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตของเม็ดเลือด ไม่มีผลกระทบต่อทางเดินหายใจ ไม่มีความเป็นพิษใดๆ กับปอดหรือตับ การตรวจปัสสาวะและการทดสอบการทำงานของไตปกติ ยกเว้นแต่ว่ามีน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น⁴² แต่ในส่วนของการดูดซึมไอระเหยของโพรโพลีนไกลคอลเข้าสู่ปอดมนุษย์ยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่แน่ชัดเกี่ยวกับขนาดของไอระเหย⁴³

⁴¹ นิสากร ปานประสงค์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 3*, น.46.

⁴² Karyn I Cotta, "A Review on the Safety of Inhalation of Propylene Glycol in E-cigarettes," Volume 2 Issue 2 *Juniper Publishers*, p.4 (May 2017).

⁴³ นิต์ศน์ ศิริโชติรัตน์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 4*, น.25.

(2) กลีเซอริน

โดยทั่วไปกลีเซอรินนั้นถือว่ามีความปลอดภัยสำหรับการบริโภคผ่านทางปากและใช้ในการผลิตอาหาร จากการรวบรวมข้อมูลโดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ที่มีการทำการตรวจสอบประเมินความปลอดภัยของสารเคมีต่างๆ สามารถสรุปได้ว่ากลีเซอรินมีผลทางพิษต่ำเมื่อบริโภค สูดดม หรือสัมผัสกับผิวหนัง มีศักยภาพต่ำในการทำให้ระคายเคืองผิวหนังและตา ไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาการแพ้ที่ผิวหนัง ไม่ก่อให้เกิดการกลายพันธุ์ของยีนในการทดลองกับเชื้อแบคทีเรีย ไม่สร้างความผิดปกติให้กับโครโมโซมในเซลล์ของสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม และไม่เกิดความเสียหายต่อดีเอ็นเอ (DNA) ในหลอดทดลอง ไม่มีผลกระทบต่อการสืบพันธุ์และระบบสืบพันธุ์ แต่ยังไม่มีความรู้และการวิจัยที่เพียงพอในเรื่องการสูดดมกลีเซอรินในปริมาณที่มากและติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน

(3) สารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหาร

สารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหารเป็นสารที่ใช้อย่างแพร่หลายและเป็นสารประเภทหนึ่งของสารเจือปนอาหารที่อนุญาตให้ใช้ตามกฎหมาย⁴⁴ โดยเป็นสารเจือปนอาหารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สำหรับอาหารที่ผ่านการประเมินความปลอดภัยแล้ว⁴⁵ มีการกำหนดค่าความปลอดภัยหรือค่า (Acceptable Daily Intake : ADI) ที่ได้ประกาศคุณภาพหรือมาตรฐานไว้ตามข้อกำหนดโครงการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศขององค์การอาหารและเกษตร (Food and Agriculture Organization : FAO) โดยองค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ และเป็นวัตถุเจือปนอาหารที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศไว้ในประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของวัตถุเจือปนอาหาร ซึ่งถ้ามีการใช้ตามชนิดของวัตถุเจือปนอาหาร ชนิดของอาหาร และมีการใช้ตามปริมาณไม่เกินปริมาณสูงสุดที่อนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมายจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค แต่หากมีการใช้วัตถุเจือปนอาหารที่ไม่ถูกต้อง อาทิ ใช้ในปริมาณที่เกินกว่าที่กำหนดไว้ก็อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคได้ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวได้ แต่อย่างไรก็ตามสารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหารมีพื้นฐานมาจากการกินอาหารไม่ใช่การสูดดม

⁴⁴ สำนักคณะกรรมการอาหารและยา, แนวทางการใช้วัตถุเจือปนอาหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556, น.4.

⁴⁵ เพ็งอ้วง, น.1-2.

แบบที่เกิดขึ้นกับบุหรี่ไฟฟ้า⁴⁶ และจากการศึกษามีผลจากการทดลองที่พบว่าสารปรุงแต่งรสชาติและกลิ่นอาหารมีความไม่ปลอดภัยหากมีการนำมาสูดดมเข้าไปในร่างกาย⁴⁷

(4) นิโคติน

โดยเฉลี่ยสารนิโคตินจะใช้เวลาประมาณ 7 วินาทีในการเข้าสู่สมองและมีค่าครึ่งชีวิตในร่างกายมนุษย์ประมาณ 2 ชั่วโมง⁴⁸ สารนิโคตินจะอยู่ในกระแสเลือดตั้งแต่วันแรกที่ได้รับแลพสามารถอยู่ในร่างกายได้นานถึง 72 ชั่วโมง⁴⁹ โดยสารนิโคตินมีผลต่อร่างกายในหลายระบบ อวัยวะเมื่อเข้าสู่ปอดจะไปจับบริเวณผิวของปอดและบางส่วนซึมเข้าสู่กระแสเลือด มีผลทำให้มีการหลั่งสารอิพิเนฟริน (Epinephrine) จากต่อมหมวกไตเป็นผลทำให้มีความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นแรง และเร็วกว่าปกติไม่เป็นจังหวะ เส้นเลือดแดงหดตัว กระตุ้นการหายใจเพิ่มความไวต่อการเจ็บปวดและทำให้เกิดโรคหัวใจบางชนิดได้ หลอดเลือดที่แขนที่ขาเกิดการหดตัว เพิ่มไขมันในเลือด⁵⁰ ลดความอยากอาหาร เพิ่มการเผาผลาญอาหาร ทำให้ลำไส้เคลื่อนที่มากขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดอาการท้องเสีย นอกจากนี้สารนิโคตินลดการสร้างปัสสาวะ เพิ่มกลไกการแข็งตัวของเลือดและอาจจะทำให้มีอาการวิงเวียนศีรษะและอาเจียน สารนิโคตินออกฤทธิ์เป็นพิษกับด้านสมองและระบบประสาท ก่อให้เกิดการกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางจะทำให้มีการหลั่งสารสื่อประสาทมีผลต่อทำให้เกิดการเสพติด ซึ่งการได้รับสารนิโคตินในปริมาณมากถึงประมาณ 60 มิลลิกรัมในครั้งเดียวจะทำให้เป็นอันตรายถึงชีวิต⁵¹ สำหรับเด็กปริมาณที่อันตรายจะเท่ากับ 6-10 มิลลิกรัม

⁴⁶ Tara Haelle, “E-Cigarette Flavoring Chemicals May Pose Risks When Inhaled,” Retrieved on June 11, 2018, from <https://www.forbes.com/sites/tarahaelle/2015/04/16/e-cigarette-flavoring-chemicals-may-pose-risks-when-inhaled/>.

⁴⁷ Peyton A Tierney et al. “Flavour chemicals in electronic cigarette fluids,” Volume 25 *BMJ journals*, pp.10-14 (April 2015).

⁴⁸ ฉันทนา แรงสิงห์, “พิษภัยบุหรี่และสุขภาพ,” เอกสารสำนักวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย : น.1.

⁴⁹ Health Lab Clinic, “สารจากบุหรี่อยู่ที่ไหนบ้าง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.healthlabclinic.com/สารจากบุหรี่-อยู่ที่ไหน/>.

⁵⁰ กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, *บุหรี่และสุขภาพ*, (นนทบุรี : สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2542), น.1-2.

⁵¹ ไทยรัฐ, “เตือนระวังพิษนิโคตินใช้บุหรี่ 3 แสนของทำยาฆ่าแมลง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/95921>.

2.2.3.2 ผลกระทบมลพิษจากไอระเหยบุหรี่ไฟฟ้าต่อร่างกาย

เนื่องจากความตื่นตัวและความตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ตั้งแต่เริ่มแรกในต่างประเทศก็ได้มีการศึกษาถึงผลกระทบทางสุขภาพจากผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยการทดสอบผลกระทบระยะสั้นของผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าโดยการสูบบนตามใจผู้สูบ คือการทดสอบจะไม่มี การกำหนดจำนวนการสูบเป็นเวลา 5 นาที ผลลัพธ์ที่ได้คือบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีผลต่อสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญ⁵² แต่ในขณะที่มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบนั้นระดับปริมาณของสารนิโคตินในเลือดจะมีการเพิ่มขึ้น แต่ในงานศึกษาด้านพฤติกรรมพบว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นการนำพาสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกายที่ช้ากว่าและอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าบุหรี่ซิการ์เรต⁵³ แต่ไม่สามารถคาดการณ์ผลในระยะยาวได้อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มคนที่มีโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ

จากกลไกการทำงานของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าโดยการอาศัยความร้อนนั้นทำให้บุหรี่ไฟฟ้ามีอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ยิการ์เรต เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีสารพิษในควันบุหรี่ที่เกิดจากการเผาไหม้ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดโรคหัวใจ โรคปอดและโรคมะเร็งในผู้สูบบุหรี่ ถึงแม้ว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้าจะมีการตรวจพบระดับสารเคมีที่เป็นพิษในผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าบางชนิดและพบสารก่อมะเร็งหลายชนิด⁵⁴ ในปริมาณที่สามารถส่งผลเสียต่อร่างกายได้ หากมีการใช้งานบุหรี่ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องและจะทำให้เซลล์ของมนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมและกลายเป็นเซลล์มะเร็งได้ นั้น แต่ความเสี่ยงที่มึ้นนั้นก็ไม่ได้มีมากเทียบเท่ากับผู้สูบบุหรี่ยิการ์เรต โดยเมื่อปี พ.ศ.2556 วิทยาลัยแพทย์ (Royal College of Physicians : RCP) และสาธารณสุขของประเทศอังกฤษ (Public Health England : PHE) ได้มีงานวิจัยและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่พบว่าโดยทั่วไปแล้วระดับสารเคมีที่เป็น

⁵² Vardavas et al, “ Short-term pulmonary effects of using an electronic cigarette: impact on respiratory flow resistance, impedance, and exhaled nitric oxide,” 141/6 CHEST journal, pp.1400-1406 (June 2012).

⁵³ Bullen et al, “Effect of an electronic nicotine delivery device (e cigarette) on desire to smoke and withdrawal, user preferences and nicotine delivery: randomised cross-over trial,” BMJ journals, (2010).

⁵⁴ สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา, “การแถลงข่าวเตือนภัยบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ เสี่ยงมะเร็ง,” ณ แพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 28 เมษายน 2557.

พิษของบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าและปลอดภัยกว่าการสูบบุหรี่ซิการ์เรตถึงร้อยละ 95⁵⁵ และในปี พ.ศ.2561 สถาบันมะเร็งแห่งชาติรายงานว่าสารเคมีชนิดหนึ่งเรียกว่า NNAL ที่เป็นสาเหตุของโรคมะเร็งปอดของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าลดลงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับผู้สูบบุหรี่ซิการ์เรต⁵⁶ ประกอบกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้ามีอัตราความเสี่ยงการเกิดกล้ามเนื้อหัวใจตายเพียงร้อยละ 42 ในขณะที่การสูบบุหรี่ทุกวันมีความเสี่ยงกล้ามเนื้อหัวใจตายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 175⁵⁷

โดยได้มีการศึกษาที่ทดสอบความเป็นพิษเพื่อประเมินลักษณะทางเคมีของไอที่เกิดจากบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อเปรียบเทียบระดับของสารพิษในไอระเหยของบุหรี่ไฟฟ้าและในควันบุหรี่หลักของบุหรี่ยิการ์เรต พบว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีสารพิษบางชนิด แต่อย่างไรก็ตามระดับของสารพิษมีค่าต่ำกว่าควันบุหรี่ยิการ์เรต 9 ถึง 450 เท่า

ตารางที่ 2.2

ตารางการเปรียบเทียบระดับสารพิษระหว่างบุหรี่ยิการ์เรตและบุหรี่ไฟฟ้า⁵⁸

สารพิษ	บุหรี่ยิการ์เรต (μg ในควันหลัก)	บุหรี่ไฟฟ้า (μg ต่อ 15 ครั้ง)	อัตราส่วนเฉลี่ย (บุหรี่ยิการ์เรตกับบุหรี่ไฟฟ้า)
Formaldehyde	1.6-52	0.20-5.61	9
Acetaldehyde	52-140	0.11-1.36	450
Acrolein	2.4-62	0.07-4.19	15

⁵⁵ Cancer research UK, “E-Cigarettes in Stop Smoking Services,” Retrieved on March 24, 2017, from://www.cancerresearchuk.org/sites/default/files/e-cig_in_sss_0.pdf.

⁵⁶ Cancer research UK, “New study comes the closest yet to proving that e-cigarettes aren’t as dangerous as smoking,” Retrieved on June 19, 2018, from <http://scienceblog.cancerresearchuk.org/2017/02/06/new-study-comes-the-closest-yet-to-proving-that-e-cigarettes-arent-as-dangerous-as-smoking/>.

⁵⁷ กองบรรณาธิการ Smart Online, “บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มความเสี่ยงกล้ามเนื้อหัวใจตาย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2560, จาก <http://www.smartonline.in.th/post/detail/87/บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มความเสี่ยงกล้ามเนื้อหัวใจตาย>.

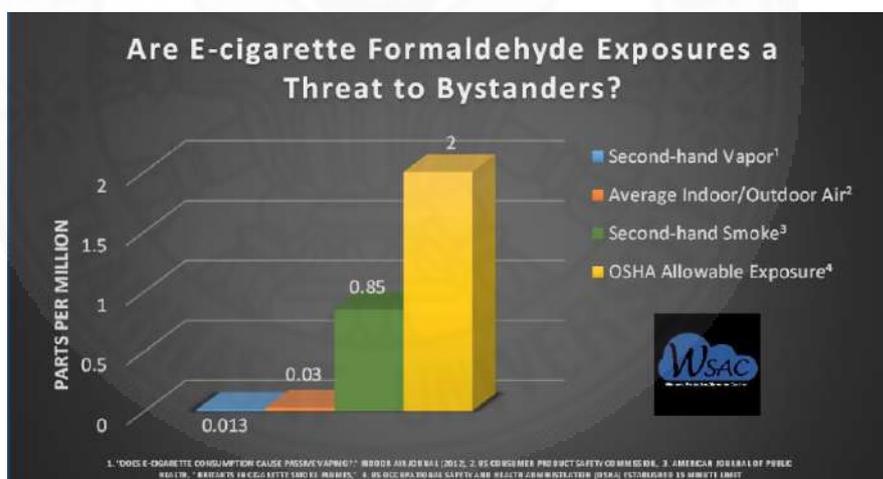
⁵⁸ Maciej Lukasz Goniewicz et al. “Levels of selected carcinogens and toxicants in vapour from electronic cigarettes,” 23(2) *Tob Control*, pp.133–139, (March 2014).

ตารางที่ 2.2

ตารางการเปรียบเทียบระดับสารพิษระหว่างบุหรี่ซิการ์แรตและบุหรี่ไฟฟ้า (ต่อ)

สารพิษ	บุหรี่ซิการ์แรต (μg ในควันหลัก)	บุหรี่ไฟฟ้า (μg ต่อ 15 ครั้ง)	อัตราส่วนเฉลี่ย (บุหรี่ซิการ์แรตกับบุหรี่ไฟฟ้า)
Toluene	8.3-70	0.02-0.63	120
NNN	0.005-0.19	0.00008-.00043	380
NNK	0.012-0.11	0.00011-.00283	40

ระดับของสารก่อมะเร็งที่พบในตัวอย่งน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าขององค์การอาหารและยาในปี พ.ศ.2552 อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับระดับที่สามารถพบได้ในแผ่นแปะนิโคตินที่ผ่านการรับรองโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) และผลรายงานการหาฟอร์มัลดีไฮด์และสารเคมีอื่น ๆ ในไอระเหยบุหรี่ไฟฟ้าพบในระดับ 0.013 ppm โดยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่สามารถตรวจพบได้ในอากาศภายในเมืองหรืออากาศภายนอกเมืองที่อยู่ในระดับ 0.03 ppm⁵⁹

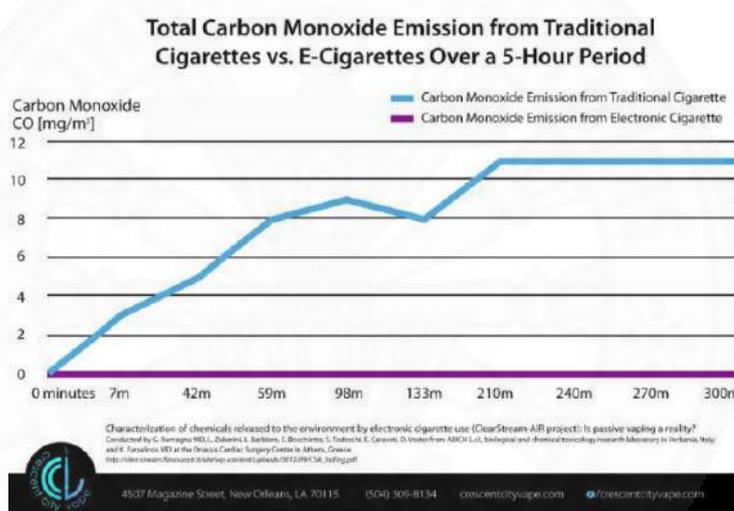

ภาพที่ 2.8

ภาพแสดงอัตราสารฟอร์มัลดีไฮด์

⁵⁹ WISCONSIN SMOKE-FREE ALTERNATIVES COALITION, “The Science Behind E-cigarettes,” Retrieved on April 25, 2018, from <https://wsac4wi.org/welcome-to-wsac/the-science-behind-e-cigarettes/>.

ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของควันที่เกิดจากบุหรี่ซิการ์เรตและไอระเหยของบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อทดสอบและตรวจสอบปริมาณสารมลพิษที่ปล่อยออกสู่อากาศ โดยใช้ห้องปิดที่มีขนาด 60 ตร.ม. โดยใช้ผู้สูบบุหรี่ซิการ์เรตและผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าจำนวนอย่างละ 5 คน เวลาทดสอบประเภทละ 5 ชั่วโมง โดยห้องจะได้รับการระบายอากาศเป็นเวลา 65 ชั่วโมงก่อนจะทดสอบอีกประเภท ในส่วนของบุหรี่ซิการ์เรตมีปริมาณการใช้บุหรี่ซิการ์เรตทั้งสิ้น 19 มวน หนึ่งมวนให้ปริมาณของสารนิโคติน 0.6 มิลลิกรัม พบสารนิโคตินปริมาณ 11.4 มิลลิกรัม ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ 11 มิลลิกรัม/เมตร³ ในส่วนของบุหรี่ไฟฟ้าใช้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าที่มีปริมาณของสารนิโคติน 11 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร โดยมีปริมาณการใช้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า 1.6 มิลลิลิตร พบสารนิโคตินปริมาณ 17.6 มิลลิกรัม โดยไม่พบก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์⁶⁰

ภาพที่ 2.9

ภาพแสดงอัตราสารคาร์บอนมอนอกไซด์⁶¹

⁶⁰ G.Romagna MD et al. “Characterization of chemicals released to the environment by electronic cigarettes use (Clear Stream-AIR project) : is passive vaping a reality? (2012),” Retrieved on May 6, 2018, from <http://www.casaa.org/research-studies/characterization-of-chemicals-released-to-the-environment-by-electronic-cigarettes-use-clearstream-air-project-is-passive-vaping-a-reality-2012/>.

⁶¹ Crescent City Vape, “Chemicals Released into the Environment: Tobacco Cigarettes vs. Electronic Cigarettes,” Retrieved on May 6, 2018, from <https://www.crescentcityvape.com/air-quality-tobacco-cigarettes-vs-electronic-cigarettes/>.

และข้อกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อด้านสุขภาพในระยะยาวจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าก็หมดไปหลังจากที่มหาวิทยาลัยคอลเลจลอนดอน ได้ทำการวิจัยโดยการให้ผู้สูบบุหรี่ซิการ์เรตเปลี่ยนไปใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนการสูบบุหรี่ซิการ์เรตเป็นเวลาต่อเนื่องนาน 6 เดือน⁶² และได้ทำการตรวจปัสสาวะและน้ำลายของผู้ทดลอง พบว่าสารก่อมะเร็งลดลงอย่างมาก อีกทั้งได้รับการรับรองจากหัวหน้าทีมวิจัยว่าบุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัยกว่าบุหรี่ซิการ์เรตที่มีการเผาไหม้และมีความเสี่ยงต่อสุขภาพต่ำมากเมื่อมีการใช้ในระยะเวลา บุหรี่ไฟฟ้าน่าจะมีโอกาสเป็นเครื่องมือทางสาธารณสุขที่ใช้ในการบำบัดผู้ติดบุหรี่ และบุหรี่ไฟฟ้าสามารถช่วยลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ได้ถึง 6 ล้านคนต่อปี เนื่องจากผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่โดยส่วนมากนั้นเสียชีวิตจากสารที่เกิดจากการเผาไหม้ในขณะที่ใบยาสูบนั้นถูกความร้อนเผา⁶³ เช่นเดียวกับข้อมูลจากการศึกษาทางคลินิกแบบสุ่มที่พบว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้าสามารถช่วยลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ได้และมีประสิทธิภาพในการช่วยเลิกสูบบุหรี่ได้ดี

ซึ่งเมื่อมีงานวิจัยจำนวนมากที่รองรับว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีแนวโน้มที่จะปลอดภัยต่อสุขภาพมากกว่าบุหรี่ซิการ์เรต และมีข้อเสนอว่าควรนำบุหรี่ไฟฟ้ามาใช้เพื่อลดอันตรายอันเกิดจากบุหรี่ซิการ์เรตและเพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือผู้สูบบุหรี่ อีกทั้งสถาบันวิจัยมะเร็งมีผลการวิจัยว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อเลิกสูบบุหรี่โดยได้ผลถึงร้อยละ 60 แม้จะไม่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีผลช่วยเลิกบุหรี่ได้ดีกว่าการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนนิโคติน อาทิ แผ่นแปะนิโคติน แต่การเลิกสูบบุหรี่ที่ได้ผลสำเร็จที่ดีที่สุดคือควรได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจะสามารถช่วยเลิกสูบบุหรี่ได้ผลถึงร้อยละ 225⁶⁴ ต่อมาสาธารณสุขของประเทศอังกฤษจึงได้มีการแนะนำให้ภาคสาธารณสุขส่งเสริมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่ หรือเพื่อใช้ทดแทนบุหรี่ซิการ์เรตสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้

⁶² สถานีข่าวโทรทัศน์ TNN24, “วิจัยพบบุหรี่ไฟฟ้ามีสารก่อมะเร็งน้อยกว่าบุหรี่มวน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560, จาก http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=129008&t=news.

⁶³ Ed Velasco, “E-cigs to avoid 6-M deaths yearly — expert,” Retrieved on April 6, 2017, from <http://www.tribune.net.ph/business/e-cigs-to-avoid-6-m-deaths-yearly-expert>.

⁶⁴ Cancer research UK, *supra note 55*.

โดยการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นทางเลือกที่ดีทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่ โดยวารสารทางการแพทย์ของประเทศอังกฤษได้นำเสนอข้อมูลผู้ป่วยที่ต้องการที่จะเลิกสูบบุหรี่ที่ได้เข้าพบแพทย์และได้ขอรับความคิดเห็นจากแพทย์ โดยผู้ป่วยเคยพยายามเลิกสูบบุหรี่มาก่อนแล้วหลายครั้งด้วยหลายวิธีการ แต่ก็ไม่สามารถเลิกได้ผู้ป่วยจะสามารถหยุดสูบบุหรี่ได้เพียง 2-3 สัปดาห์เท่านั้น โดยผู้ป่วยได้มีโรคประจำตัวเป็นโรคอ้วนและโรคความดันโลหิตสูงและในวัยเด็กผู้ป่วยเคยมีอาการชัก แพทย์ได้ให้ความเห็นว่าการใช้ยาช่วยเลิกบุหรี่สำหรับผู้ป่วยค่อนข้างมีจำกัด เนื่องจากผู้ป่วยเคยมีอาการชักซึ่งเป็นข้อห้ามใช้ของยาบูโพรพริออน (Bupropion) ซึ่งเป็นยาที่ใช้เพื่อลดอาการอยากบุหรี่⁶⁵ และนับว่าเป็นข้อควรระวังในการใช้วาเรนิคลิน (Varenicline) ซึ่งเป็นยาอดบุหรี่ซึ่งเหมาะกับผู้มีอาการเสพติดสารนิโคตินอย่างรุนแรง การใช้บุหรี่ไฟฟ้าจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมและมีประโยชน์แก่ผู้ป่วย เพราะบุหรี่ไฟฟ้าจะปล่อยสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกายผู้สูบ จึงช่วยลดความรู้สึกอยากสูบบุหรี่ และสามารถใช้ทดแทนพฤติกรรมในการสูบบุหรี่จริงได้ โดยการใช้บุหรี่ไฟฟ้าจะมีความปลอดภัยสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสูบบุหรี่ซิการ์เรต โดยเป้าหมายในการรักษาของแพทย์คือการลดปริมาณการใช้บุหรี่ไฟฟ้าลงไปเรื่อยๆจนกระทั่งจะมีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าต่อเมื่อผู้ป่วยมีอาการอยากบุหรี่เป็นครั้งคราวเท่านั้น ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจใช้บุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนผสมของสารนิโคตินจนผู้ป่วยสามารถเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้⁶⁶ นอกจากนี้ได้มีการอ้างถึงสถิติจำนวนของผู้สูบบุหรี่ว่าไม่ได้ทำให้มีผู้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นภายหลังจากที่มีการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าอีกด้วย⁶⁷

2.2.4 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่

2.2.4.1 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่มือสอง

ควันบุหรี่เป็นรูปแบบของการส่งผ่านพิษที่เป็นสารเคมีมายังผู้สูบบุหรี่มือสอง (Passive Smoking) หรือผู้สูบบุหรี่ทางอ้อม ซึ่งหมายถึงผู้ไม่สูบบุหรี่ที่ต้องรับควันบุหรี่จากผู้สูบ

⁶⁵ หทัยชนก งามเกษม, “แนะนำวิธีเด็ดๆในการเลิกบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.facebook.com/Dr.Hataichanok/posts/577928062394478:0>.

⁶⁶ James S. Yej, “E-Cigarettes and Smoking Cessation,” *The New England Journal of Medicine*.

⁶⁷ พอใจ ยอดศิลป์, “ทั้งทั่วโลก!! สาธารณสุขอังกฤษ สนับสนุนสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อการเลิกบุหรี่ 6 เดือนเห็นผล,” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560, จาก <http://www.thaijam.com/11086>.

บุหรี่ที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน⁶⁸ ซึ่งในการสูบบุหรี่แต่ละครั้งจะมีควันบุหรี่ที่ถูกปล่อยออกมาในสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก ที่เรียกรวมกันว่าควันบุหรี่มือสอง (Second Hand Smoke : SHS) หรืออาจเรียกว่าควันบุหรี่จากสภาพแวดล้อม (Environmental Tobacco Smoke : ETS)

ควันบุหรี่มือสอง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท⁶⁹ ได้แก่ ควันจากส่วนควันหลัก (Main Stream Smoke : MS) หรือที่เรียกว่าควันบุหรี่ในมวน คือ ควันที่ผู้ที่สูบบุหรี่นั้นจะสูบลึนเพียงบางส่วนของควันบุหรี่เข้าไปในร่างกายของผู้สูบบุหรี่เองแล้วพ่นออกมา และควันสายข้างเคียง (Side Stream Smoke : SS) หรือที่เรียกว่าควันบุหรี่นอกมวน คือ ควันบุหรี่ที่ลอยอยู่ในอากาศขณะที่ไม่มีการสูบซึ่งจะไม่ผ่านการกรอง โดยควันเหล่านี้เองที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่ซึ่งไม่ได้สูบบุหรี่ แต่มีความจำเป็นต้องได้รับควันบุหรี่เข้าไปในร่างกายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁷⁰ ดังนั้นควันของบุหรี่ในสิ่งแวดล้อมจึงเป็นมลพิษทางอากาศที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพทำให้ร่างกายมีอาการผิดปกติที่เกิดจากควันบุหรี่

⁶⁸ มณฑา เก่งการพานิช, ลักขณา เต็มศิริกุลชัย, และธราดล เก่งการพานิช, สถานการณ์การดำเนินงานและความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535, (กรุงเทพมหานคร, 2548), น.23.

⁶⁹ คทา บัณฑิตานุกูล, “Smoking cessation : Emerging Role of Community Pharmacist,” ในการประชุมวิชาการและประชุมใหญ่สามัญ, จัดโดยสมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) กรุงเทพมหานคร : น.1.

⁷⁰ Stephen Hamann, เนาวรัตน์ เจริญการค้า และคณะ, การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์, 2548), น. 99-100.

ภาพที่ 2.10

ภาพแสดงชนิดของควันบุหรี่มือสอง⁷¹

ควันบุหรี่มีคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีเป็นอนุภาคขนาดเล็กกว่า 1 ไมครอนและอาจจะมีขนาดเล็กถึง 0.1 ไมครอน อนุภาคยังมีขนาดเล็กเท่าไรก็ยิ่งเข้าสู่ร่างกายได้ลึกและง่ายมากขึ้น⁷² เนื่องจากด้วยความที่อนุภาคในควันบุหรี่มีขนาดเล็ก จึงมีมวลน้อยมากจนแรงดึงดูดของโลกที่กระทำต่ออนุภาคควันบุหรี่ หรือที่เรียกว่าน้ำหนักมีขนาดของแรงน้อยมากและน้อยกว่าแรงพุงที่อนุภาคในควันบุหรี่ถูกกระทำเนื่องจากการเคลื่อนที่ของกระแสอากาศ จึงทำให้ควันบุหรี่สามารถฟุ้งกระจายลอยอยู่ในอากาศได้ โดยไม่ตกลงสู่พื้นเหมือนฝุ่นผงขนาดใหญ่ โดยปกติภายในห้องที่คนเราอยู่จะมีฝุ่นหรืออนุภาคขนาดเล็กแขวนลอยในอากาศเฉลี่ย 10 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ถ้าภายในห้องมีการสูบบุหรี่ปริมาณฝุ่นจะเพิ่มขึ้นจนอาจสูงถึง 45 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร⁷³

⁷¹ สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา, “สารพิษในควันบุหรี่และผลกระทบต่อสุขภาพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.ptnosmoke.com/images/pdf/download/kit-01/03/007.pdf>.

⁷² สุขสันต์ เสลานนท์, “ตีแผ่ความจริง บุหรี่ไฟฟ้า อันตรายอย่างไร?,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561, จาก <http://www.smartonline.in.th/post/detail/225/ตีแผ่ความจริง-บุหรี่ไฟฟ้า-อันตรายอย่างไร>.

⁷³ แสง เกิดประทุม, “ควันบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2560, จาก <http://www.tistr.or.th/ed/?p=602>.

อนุภาคในควันบุหรี่ซิกาแรตประกอบด้วยธาตุคาร์บอนเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบในส่วนที่เป็นก๊าซและสารอินทรีย์ ได้แก่ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ คาร์บอนมอนอกไซด์ ไนโตรเจนออกไซด์ ซึ่งเป็นก๊าซที่เกิดจากการเผาไหม้ นอกจากนี้ยังมีสารอินทรีย์ระเหย ได้แก่ สารนิโคติน สารอซีโตน สารเบนซิน สารฟีนอล สารโทลูอีน สารฟอรัลดีไฮด์ สารเบนโซโอฟีน และนอกจากนี้ยังมีสารเคมีอื่น ๆ มากกว่า 4,000 ชนิด ทั้งนี้สัดส่วนขององค์ประกอบบางชนิดของควันบุหรี่ในควันที่ออกมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นมีปริมาณที่มากกว่าควันบุหรี่ที่ผ่านเข้าไปสู่อากาศของผู้ที่สูบบุหรี่ โดยควันของบุหรี่ซิกาแรตที่ลอยอยู่ในอากาศมีสารของน้ำมันดินและสารนิโคติน ซึ่งเป็นสารอันตรายต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่มากกว่าผู้สูบบุหรี่ถึง 2 เท่า ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่จะได้รับสารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง 60 ชนิดมากกว่าถึง 3 เท่าของควันที่ผู้สูบบุหรี่ได้รับ และได้รับก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ซึ่งจับกับเลือดแทนก๊าซออกซิเจน 5 เท่าของควันที่ผู้สูบบุหรี่ได้รับ และมีก๊าซแอมโมเนียมากถึง 50 เท่าของควันที่ผู้สูบบุหรี่สูดเข้าไป ทำให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคหืดมีอาการกำเริบรุนแรงยิ่งขึ้น⁷⁴ อีกทั้งควันของบุหรี่ยังมีสารกลุ่มเบนซินซึ่งเป็นสารพิษ⁷⁵ โดยไม่มีระดับที่ปลอดภัยของควันบุหรี่มือสองที่จะไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ⁷⁶ แม้จะมีการได้รับเข้าไปในปริมาณเพียงเล็กน้อยก็ตาม

ไอระเหยของบุหรี่ไฟฟ้าแม้จะมีอนุภาคระดับที่เล็กกว่า 2.5 ไมครอน อาจไม่ได้ปลอดภัยทั้งหมด แต่ระดับไมครอนสารเคมีหรือสารพิษส่วนใหญ่ที่เกิดจากการตกค้างจากการสูบบุหรี่ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับที่น้อยกว่าการสูบบุหรี่ซิกาแรตถึงประมาณร้อยละ 95⁷⁷ และบุหรี่ไฟฟ้ามีการปล่อยสารนิโคตินไปในอากาศแวดล้อมในปริมาณเล็กน้อยที่แทบจะไม่มีผลถึงความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อคนที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า⁷⁸ ความเข้มข้นของนิโคตินใน

⁷⁴ สนอง อุบล, อันตรายของบุหรี่ยและวิธีเลิก, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิธรรมสันติ, 2530), น.6.

⁷⁵ ปัญญารัตน์ มีผล, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น.22.

⁷⁶ มูลนิธิธรรมรงค์เพื่อการสูบบุหรี่, ควันบุหรี่มือสอง, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดรัชพิมพ์, 2553), น.32.

⁷⁷ Hanan Qasim et al, “Impact of Electronic Cigarettes on the Cardiovascular System,” 006353 JAHA Journal of the American Heart Association, pp.7-10 (August 2017).

⁷⁸ Public Health England, “E-cigarettes: a new foundation for evidence-based policy and practice” gateway number: 2015260 PHE publications, p.4 (August 2015).

อากาศปล่อยออกมาจากบุหรี่ไฟฟ้ามีค่าตั้งแต่ 0.82 ถึง 6.23 ไมโครกรัมต่อตารางเมตร ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารนิโคตินในอากาศที่เกิดจากการสูบบุหรี่ซิการ์เร็ตสูงกว่าบุหรี่ไฟฟ้าถึง 10 เท่า⁷⁹

ศูนย์วิจัยการเสพติดของมหาวิทยาลัยวิกตอเรียได้เปิดเผยว่าไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้ามีการปล่อยมลพิษเพียง 18 ใน 79 สารพิษที่พบในควันบุหรี่ซิการ์เร็ต⁸⁰ ไม่มีการปล่อยน้ำมันดินและคาร์บอนมอนอกไซด์ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งและโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ⁸¹ รวมถึงสารก่อมะเร็งบางชนิดลดลงเป็นอย่างมากและสารที่ถูกทดสอบเกือบทั้งหมดลดลงหรือแทบไม่พบในบุหรี่ไฟฟ้าเมื่อเปรียบเทียบกับบุหรี่ซิการ์เร็ต⁸²

งานวิจัยของหมอนักวิจัยผู้เชี่ยวชาญด้านหัวใจจากมหาวิทยาลัยเพตราซประเทศกรีซ พบว่าในอากาศโดยทั่วไปที่ใช้หายใจยังมีการสัมผัสสารเบนซินจากทุกสภาพอากาศเป็นประจำ แต่แทบไม่พบการก่อตัวของสารเบนซินจากบุหรี่ไฟฟ้าในระดับการทำงานตามปกติของบุหรี่ไฟฟ้า การที่จะสัมผัสกับสารเบนซินในระดับเช่นเดียวกับการสูดอากาศแวดล้อมได้นั้นจะต้องมีการใช้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าปริมาณมากถึง 105 มิลลิลิตรต่อวัน⁸³ อีกทั้งไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้าจะอยู่ในอากาศไม่ถึง 30 วินาทีแต่ควันของบุหรี่ซิการ์เร็ตจะอยู่ในอากาศ 18 ถึง 20 นาที ซึ่งการใช้บุหรี่ไฟฟ้าจะสามารถช่วยลดเวลาในการสัมผัสสารพิษลงได้⁸⁴ และบุหรี่ซิการ์เร็ตมีการเผาไหม้ตลอดเวลาเมื่อมีการเริ่มจุดบุหรี่ซิการ์เร็ต โดยจะมีการปล่อยสารพิษจากบุหรี่ย่อยออกมาในรูปแบบควันตลอดการเผาไหม้แม้ในขณะที่ผู้สูบบุหรี่ไม่ได้ทำการสูบบุหรี่ โดยบุหรี่ซิการ์เร็ตหนึ่งมวนปล่อยสารพิษเป็นเวลา 11 นาที 1 ซองปล่อยสารพิษเป็นเวลา 3.7 ชั่วโมง 1 คอตตอนปล่อยสารพิษเป็นเวลา 37 ชั่วโมง แต่บุหรี่ไฟฟ้าจะสามารถมีไอระเหยออกมาได้ต่อเมื่อมีการกดปุ่มให้อุปกรณ์ทำงานเท่านั้น บุหรี่ไฟฟ้าจึงไม่รบกวนผู้ที่

⁷⁹ Czogala J et al, posure to vapors from electronic cigarettes,” 16(6) Nicotine Tob Res, pp.655–662 (June 2014).

⁸⁰ University of Victoria, “Clearing the air around e-cigarettes,” Retrieved on March 24, 2017, from <https://www.uvic.ca/news/topics/2017+e-cigarettes-carbc-macdonald-stockwell+media-release>.

⁸¹ พบแพทย์, “รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า,” สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2560, จาก <https://www.pobpad.com/รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า>.

⁸² University of Victoria, *supra note 80*.

⁸³ Konstantinos Farsalinos, “Benzene formation in e-cigarettes,” Journal PLoS One, (March 09, 2017).

⁸⁴ University of Victoria, *supra note 80*.

อยู่บริเวณใกล้เคียงมากอย่างบุหรี่ซิการ์เรต อีกทั้งบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีการปล่อยสารพิษที่เกิดจากการเผาไหม้และไม่พบอนุภาคของสารต่างๆจากบุหรี่ไฟฟ้าในระดับที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพตามมาตรฐานความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน

2.2.4.2 ผลกระทบมลพิษทางอากาศของควันบุหรี่มือสาม

ควันบุหรี่มือสาม (Thirdhand Smoke : THS)⁸⁵ หมายถึง อนุภาคที่ตกค้างจากควันบุหรี่ซึ่งฝังตัวอยู่ตามพื้นผิวสัมผัสต่างๆในที่อยู่อาศัย อาทิ พื้นผิว ผนัง ผ้าม่าน เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ในตัวรถ อาทิ เบาะรถ คอนโซลหน้ารถ หน้าต่าง หรือแม้แต่เส้นผม หรือผิวหนังของผู้สูบบุหรี่เองและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันกับผู้สูบบุหรี่ โดยอนุภาคเหล่านี้สามารถฝังตัวอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นระยะเวลาอันยาวนาน⁸⁶ ดังนั้นความเสี่ยงที่เกิดจากการสัมผัสสูบบุหรี่ทางอ้อม จึงไม่สิ้นสุดอยู่แค่ที่การกำจัดควันบุหรี่ให้หมดไปจากสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่สิ่งที่ตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือควันบุหรี่มือสามซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพไม่ได้ถูกกำจัดไปด้วย ควันบุหรี่มือสามเป็นการสัมผัสสารพิษในควันบุหรี่ในระดับต่ำแต่เป็นการสัมผัสในระยะยาว โดยอัตราร้อยละ 90 ของสารนิโคตินจากควันบุหรี่⁸⁷ ยังคงอยู่ในพื้นผิวของสิ่งต่างๆแม้ว่าไม่มีการสูบบุหรี่แล้วก็ตาม โดยได้มีงานวิจัยชี้ว่ามนุษย์จะสามารถได้รับสารนิโคตินได้แม้เพียงจากมือที่ไปสัมผัสพื้นผิวของสิ่งต่างๆที่เคยมีการสูบบุหรี่

การดูดซับและการปล่อยกลับของสารเคมีในควันบุหรี่ต่างกัน สิ่งแวดล้อม⁸⁸ สารพิษที่เกิดจากควันบุหรี่มือสามจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพและทางเคมีกลายเป็นสารที่เป็นมลพิษ ภายหลังจากที่ควันบุหรี่ออกมาจากการสูบบุหรี่ในทันทีหรืออาจใช้เวลาหลายสัปดาห์ก็ได้ สารที่สำคัญตัวหนึ่งคือสารนิโคตินที่สามารถทำปฏิกิริยาออกซิเดชันกับก๊าซ เช่น

⁸⁵ มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, “โปสเตอร์ควันบุหรี่มือสาม,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2560, จาก http://www.smokefreezone.or.th/media_page/315/โปสเตอร์ควันบุหรี่มือสาม.html.

⁸⁶ กุลนาถ มากบุญ, “ควันบุหรี่มือสาม: อันตรายอีกรูปแบบจากการสูบบุหรี่ทางอ้อม,” ปีที่ 59 เล่มที่ 4 วิชาการ, น.49-51 (ตุลาคม-ธันวาคม 2558).

⁸⁷ นิภาพรรณ กังสกุลนิต, “ความหมาย ความเป็นอันตราย การตรวจวัด ควันบุหรี่มือสอง & ควันบุหรี่มือสาม,” ในการประชุมวิชาการบุหรี่กับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 11, จัดโดยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ กรุงเทพมหานคร, 2555 : น.52.

⁸⁸ กุลนาถ มากบุญ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 86, น.76.

ไอโซน ก่อให้เกิดสารในกลุ่มไนโตรซามีนซึ่งเป็นสารที่ทางสำนักงานการค้นคว้าทางโรคมะเร็งระหว่างชาติบ่งชี้ว่าเป็นสารที่ก่อให้เกิดโคมะเร็งปอดในคน

แต่อย่างไรก็ตาม ตามที่ได้กล่าวถึงสารพิษต่างๆของบุหรี่ไฟฟ้ามาแล้วในหัวข้อ 2.2.3.2 และหัวข้อ 2.2.4.1 ที่แสดงให้เห็นว่ามลพิษในอากาศจากบุหรี่ไฟฟ้าก็มีน้อยกว่ามลพิษในอากาศจากบุหรี่ซิการ์เรต การสนับสนุนให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์เรตจะเป็นการช่วยลดสารเคมีต่างๆจากควันบุหรี่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งบุหรี่ไฟฟ้ามีชนิดที่ไม่มีส่วนผสมของสารนิโคตินที่เป็นสารสำคัญที่สามารถทำปฏิกิริยาออกซิเดชันกับก๊าซอีกด้วย

2.3 หลักการพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม

2.3.1 หลักความสัมพันธ์แบบพึ่งพา

2.3.1.1 หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นของคนยุคปัจจุบัน โดยไม่ลดขีดความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป⁸⁹ การพัฒนาจะต้องถูกจำกัดโดยความสามารถทางเทคโนโลยีและองค์การทางสังคม และขีดความสามารถของชีวมณฑลในการดูดซับผลกระทบของกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ การพัฒนาต้องสามารถตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนต้องมียุทธศาสตร์ชีวิตที่ดีขึ้นให้สมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และการพัฒนานี้ต้องเปิดโอกาสให้แก่ทุกคนในการหวังที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นให้เป็นจริงได้ เพื่อให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคมอย่างยุติธรรม พลเมืองทุกคนของประเทศจะต้องมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและทัดเทียมกันในระดับประเทศ

2.3.1.2 หลักการความยุติธรรมระหว่างคนรุ่นเดียวกัน (Intrageneration)

หลักการความยุติธรรมระหว่างคนรุ่นเดียวกัน หมายถึง ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมในการใช้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดระหว่างคนในรุ่นเดียวกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการแบ่งปันส่วนที่เป็นธรรมไม่เพียงแต่ในบรรดาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการพัฒนาที่จะต้องไม่ไปทำลาย

⁸⁹ สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, “การพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development,” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560, จาก <http://www.iei.or.th/media/www/file/423/34361211378723017.pdf>.

ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นด้วย⁹⁰ แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่จะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมภายในรุ่น รวมถึงการประเมินความเป็นธรรมระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆภายในคนรุ่นเดียวกันด้วย

2.3.1.3 หลักการความยุติธรรมระหว่างคนต่างรุ่น (Intergenerational Equity)

หลักความยุติธรรมระหว่างคนต่างรุ่น หรือหลักการคำนึงถึงความเสมอภาคของคนรุ่นเดียวกันและคนรุ่นหลัง ในการใช้สภาพแวดล้อมที่จะต้องไม่ใช่มากเกินไปโดยคนรุ่นใดรุ่นหนึ่งจนถึงจุดที่จะไม่เหลือสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพไว้ให้คนรุ่นอนาคตได้ใช้ เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการรักษาคุ่มครองและการปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นปัจจุบันให้คงอยู่ไปถึงคนรุ่นอนาคต โดยเน้นผลประโยชน์ของคนรุ่นต่อไปที่จะได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy) และกฎหมายสิ่งแวดล้อม (Environmental Law)⁹¹

เป้าหมายสำคัญของหลักความยุติธรรมระหว่างคนต่างรุ่นคือ การส่งมอบโลกใบนี้ไปยังคนรุ่นต่อไปในสภาพที่ไม่เสื่อมโทรมไปกว่าสภาพที่คนรุ่นปัจจุบันได้รับมา การคงไว้ซึ่งความหลากหลายของฐานทรัพยากร⁹² เพื่อเปิดโอกาสให้คนรุ่นอนาคตมีทางเลือกเหลือมากที่สุดสำหรับแก้ปัญหาและตอบสนองคุณค่าที่ยึดถือ และคนแต่ละรุ่นต้องจัดให้คนที่มิชีวิตอยู่ในรุ่นของตนมีสิทธิเข้าถึงมรดกที่ตนได้รับมาจากคนรุ่นก่อนอย่างยุติธรรมและต้องอนุรักษ์การเข้าถึงนั้นสำหรับคนรุ่นอนาคต

2.3.2 หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ (Polluter Pay Principle)

หลักการนี้เป็นหลักการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยมาจากความเชื่อว่าปัจจุบันผู้ประกอบการผลิตสินค้าหรือให้บริการได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนทำให้สินค้ามีราคาที่ถูกลงกว่าความเป็นจริง และผลของการไม่จ่ายค่าตอบแทนนี้เอง ทำให้

⁹⁰ ทศพล ทรรศนกุลพันธ์, “การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อมเมื่อสิทธิของประชาชนปะทะแนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ : กรณีมาตาพุด,” ในงานการสัมมนาทางรัฐศาสตร์แห่งชาติ, 2551 : น.9-10.

⁹¹ คณิศร นิมิตต์, ศรีบัวเอี่ยม, รายงานการวิจัย เรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2559), น.9.

⁹² ทศพล ทรรศนกุลพันธ์, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 90, น.9.

ไม่มีการรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁹³ ซึ่งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา⁹⁴ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) เสนอให้นำมาใช้เป็นหลักการพื้นฐานสำหรับการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ โดยมีสาระสำคัญคือการกำหนดให้ผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษ ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้บริโภคมิหน้าที่แบกรับภาระการลงทุนและออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของตน รวมทั้งมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษทั้งหมดที่รัฐได้ดำเนินการไป เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและหากเกิดความเสียหายต่อชีวิต สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินของผู้ใด ผู้ก่อมลพิษต้องมีหน้าที่ชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายด้วย หลักการนี้ปรากฏอยู่ในปฏิญญาริโอว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) โดยระบุไว้ในหลักการที่ 16 มีชื่อเป็นทางการว่าหลักการผลักดันต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมกลับเข้าสู่ผู้ก่อมลพิษ (Internalization of Environmental Costs)

นอกจากนี้ หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบยังเป็นหลักการทางสิ่งแวดล้อมเชิงเศรษฐศาสตร์ โดยพยายามใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์โดยคำนึงถึงแนวทางที่ว่าต้องกระตุ้นให้ผู้ปล่อยของเสียดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตน โดยผู้ผลิตสินค้าจะคำนวณค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษเข้าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตสินค้า และนำค่าใช้จ่ายส่วนนี้ไปคิดรวมไว้ในราคาสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระต้นทุนของมลพิษ

อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้เป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดภาระที่มากเกินไปแก่ผู้บริโภค แต่เป็นมาตรการที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อันได้แก่⁹⁵

⁹³ อัคนี เกษวิเชียร, “มาตรการทางกฎหมายในการจัดการยางรถยนต์ที่ไม่ใช่แล้ว,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น.22.

⁹⁴ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับ มูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อม, “โครงการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม,” ในการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 5, จัดโดยมูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อมประเทศไทย ชลบุรี, 2555 : น.12-13.

⁹⁵ กอบกุล ราชะนาคร, “ปัญหาขยะอันตราย ภัยคุกคามตัวใหม่ บทพิสูจน์มาตรการรัฐสู่วิคิด,” ผู้จัดการรายวัน, น.1-2 (9 พฤษภาคม 2548).

2.3.2.1 ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ (Product Charge)

เป็นค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผลิตภัณฑ์สินค้าบริโภคที่เมื่อมีการหมดอายุการใช้งานแล้วจะกลายเป็นวัสดุเหลือใช้หรือก่อให้เกิดเป็นของเสียอันตราย อาทิ การเก็บค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์โทรศัพท์มือถือและแบตเตอรี่มือถือ อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ถ่านไฟฉาย เป็นต้น โดยมีแนวความคิดนำเสนอให้มีการจัดเก็บในอัตราร้อยละ 5 - 10 ของราคาผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นอัตราที่ไม่สูงมากซึ่งผู้บริโภคน่าจะยอมรับได้

2.3.2.2 การรับซื้อคืน (Buy-Back Guarantee Scheme)

เป็นมาตรการที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภคหรือกิจการที่เกี่ยวข้องให้มีการนำผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุการใช้งานแล้วมาคืนแทนที่จะนำไปทิ้งรวมกับขยะทั่วไปหรือนำไปขายให้แก่ผู้ประกอบการรับซื้อของเก่า ซึ่งเป็นระบบที่ไม่อาจประกันได้ว่าของเสียจะถูกนำไปบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้อง

2.3.2.3 การให้สินเชื่อทางด้านสิ่งแวดล้อม (Concessional Loan)

เป็นการนำเงินจากกองทุนมาให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกู้ยืมไปเพื่อจัดตั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน และการให้เงินอุดหนุนกิจการที่นำเอาสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการปรับแต่งเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งหรือกิจการที่บำบัดหรือกำจัดของเสียอันตราย

2.3.3 หลักการเชิงปฏิบัติการ

หลักการเชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องคือหลักการบูรณาการ (Integration) แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดของประเทศไทยให้บทนิยามหรือความหมายของ “หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเอาไว้”⁹⁶ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2521 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การวางแผน การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ จึงเป็นแต่เพียงทฤษฎีทางหลักวิชาการว่าหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการควรจะดำเนินการในลักษณะใดและควรจะต้องประกอบด้วยมาตรการอย่างใดบ้าง

จากการศึกษาวิจัยพบว่าหลักการบูรณาการเป็นหลักการที่เรียกร้องให้นำหลักการพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อมต่างๆ อาทิ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

⁹⁶ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับ มูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อม, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 94*, น.4.

หลักการป้องกันล่วงหน้า หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายและหลักการอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้การวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างบูรณาการประสานสอดคล้องกันทั้งระบบและเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ ตลอดจนต้องวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในลักษณะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน การวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการจึงมิใช่เป็นการวางแผนจัดทำโครงการในลักษณะที่แต่ละกระทรวง ทบวง กรม แต่ละแห่งต่างคนต่างทำตามอำนาจหน้าที่ของตน การพัฒนาควรเป็นการพัฒนาแบบควบคู่กันไปเพราะไม่เช่นนั้นหากสิ่งแวดล้อมเสียไปแล้วก็จะแก้ไขอะไรไม่ได้⁹⁷

---

⁹⁷ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, การบรรยายวิชาสัมมนาสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักการพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 5 เมษายน 2560.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศอังกฤษ

จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มประเทศทั่วโลกกว่า 193 ประเทศจากมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยในกลุ่มแรกนั้นจะเป็นกลุ่มของประเทศที่มีมาตรการทางกฎหมายในลักษณะเป็นการต้องห้ามแบบเด็ดขาด กล่าวคือ บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มประเทศเหล่านี้จะถูกกำหนดให้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย บุหรี่ไฟฟ้าเป็นเรื่องต้องห้ามทั้งการนำเข้า การจำหน่าย การให้บริการเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า หรือแม้กระทั่งการสูบบุหรี่ไฟฟ้าจะถูกกำหนดให้เป็นเรื่องผิดกฎหมายทั้งสิ้น โดยเหตุผลอันเนื่องมาจากความกังวลว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะทำให้ผู้ใช้เสพติดสารนิโคตินอันจะนำไปสู่การใช้บุหรี่ซิการ์เรต จึงต้องการที่จะปกป้องประชาชนจากอันตรายของผลิตภัณฑ์ยาสูบที่เพิ่งมีขึ้นมาใหม่และจากผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบ¹ โดยประเทศที่มีมาตรการทางกฎหมายในลักษณะนี้ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ประเทศกัมพูชา ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเวียดนาม รวมถึงประเทศไทย² เป็นต้น

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มประเทศที่นำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในลักษณะเป็นเครื่องมือในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าซึ่งมีจำนวนมากถึง 160 ประเทศ โดยกลุ่มที่สองนี้จะสามารถแบ่งได้อีกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มประเทศที่มีการอนุญาตให้ใช้และจำหน่ายได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งอนุญาตให้สามารถใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ทั้งแบบที่ไม่มีเป็นส่วนประกอบของสารนิโคตินและแบบที่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน อาทิ ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมนี ประเทศอิตาลี ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้³ เป็นต้น และกลุ่มประเทศที่กำหนดมาตรการในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าแบบมีเงื่อนไข กล่าวคือ ในกลุ่มประเทศเหล่านี้จะได้รับอนุญาตให้สามารถใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ แต่ในแต่ละประเทศจะมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมที่มีการกำหนดเงื่อนไขขึ้นมาตามที่แต่ละประเทศเห็นเป็นการเหมาะสมกับ

¹ THE STRAITSTIMES, “Total ban on e-cigarettes to come into force soon,” Retrieved on March 31, 2018, from <http://www.straitstimes.com/singapore/total-ban-on-e-cigarettes-to-come-into-force-soon>.

² THE STANDARD, “บุหรี่ไฟฟ้าควรแบนต่อไปหรือปล่อยให้ขายเหมือนบุหรี่?”, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2561, จาก <https://thestandard.co/news-thailand-electronic-cigarette-law/>.

³ นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557), น.40.

ประเทศของตนเอง อาทิ ประเทศสวีเดน รัฐควีนส์แลนด์ประเทศออสเตรเลีย⁴ จะมีการกำหนดให้สามารถใช้และจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างถูกกฎหมายแต่เฉพาะบุหรี่ไฟฟ้าที่ปราศจากส่วนผสมของสารนิโคตินเท่านั้น ส่วนของประเทศเบลเยียมนั้นไม่อนุญาตให้มีการจำหน่ายน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าที่มีส่วนผสมของสารนิโคตินภายในประเทศ แต่ผู้ใช้สามารถนำเข้าน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าที่มีส่วนผสมของสารนิโคตินจากต่างประเทศได้ โดยจะมีการกำหนดเงื่อนไขว่าการนำเข้านั้นจะต้องเป็นการนำเข้าเพื่อใช้สำหรับใช้ส่วนบุคคลเท่านั้น และผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่อนุญาตให้มีการนำเข้ามาภายในประเทศเบลเยียมนั้นจะต้องจัดซื้อจากผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่อยู่ในประเทศที่เป็นรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปที่อนุญาตให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น

โดยผู้เขียนขอเสนอมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศอังกฤษ เนื่องด้วยประเทศอังกฤษถูกจัดเป็นประเทศที่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าที่ชัดเจน และนับเป็นประเทศแรกในโลกที่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพที่สุดในขณะนี้⁵ เนื่องมาจากประเทศอังกฤษได้มีการสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและผลกระทบจากบุหรี่ไฟฟ้าจนได้รับข้อมูลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์จำนวนมากที่สามารถยืนยันว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัยกว่าบุหรี่ซิการ์เป็นอย่างมากและปลอดภัยสำหรับผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้ามากกว่าบุหรี่ซิการ์ อีกทั้งบุหรี่ไฟฟ้ายังสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการเลิกบุหรี่และสามารถใช้ทดแทนบุหรี่ซิการ์สำหรับผู้เสพติดบุหรี่ที่ยังไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้อีกด้วยตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

จึงทำให้ในปี พ.ศ.2559 ประเทศอังกฤษมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้มีการบัญญัติมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและกำหนดรายละเอียดของบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อที่จะได้มีมาตรฐานในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยได้มีการออกระเบียบว่าด้วยยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค.ศ. 2016 (The Tobacco and Related Products Regulations 2016) ที่มีการบัญญัติถึงรายละเอียดในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในส่วนที่ 6 และส่วนที่ 7 ของระเบียบดังกล่าว ซึ่งมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศอังกฤษในบางมาตรการจะมีความแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ซิการ์ เนื่องจากความ

⁴ Oz Vapour “Are Electronic Cigarettes Legal in Australia?,” Retrieved on November 11, 2017, from <http://www.ozvapour.com/are-electronic-cigarettes-legal-in-australia/>.

⁵ E-Cigarette Politics, “E- Cigarette Laws Worldwide,” Retrieved on March 8, 2017, from <http://www.ecigarette-politics.com/electronic-cigarettes-global-legal-status.html>.

ประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบเปลี่ยนมาใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซีกาเรต อันเนื่องมาจากผลกระทบต่อความปลอดภัยต่อสุขภาพทั้งแก่ผู้สูบบุหรี่และผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยระเบียบว่าด้วยยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค.ศ.2016 จะครอบคลุมถึงมาตรการในการควบคุมตั้งแต่กระบวนการการผลิต การนำเข้า มาตรฐานของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า การกำหนดข้อมูลผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมไปถึงมาตรการในการโฆษณาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า นอกจากนี้ยังมีการออกกฎข้อบังคับเพิ่มเติมในส่วนต่างๆ เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้ามีความครอบคลุมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและเหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศอังกฤษ

3.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า

ระเบียบว่าด้วยยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค.ศ.2016 (CONSUMER PROTECTION The Tobacco and Related Products Regulations 2016) ได้มีการกำหนดนิยามความหมายของ บุหรี่ไฟฟ้า (Electronic Cigarette) ให้มีความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้เพื่อการบริโภคไอระเหยที่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินผ่านทางอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับสูบทางปาก หรือผ่านทางส่วนประกอบอื่นใดของผลิตภัณฑ์ อาทิ ตลับบรรจุน้ำยา ที่เก็บน้ำยา รวมถึงอุปกรณ์ที่ไม่มีส่วนตลับบรรจุน้ำยา ที่เก็บน้ำยา ไม่ว่าจะผลิตภัณฑ์ใดๆจะเป็นแบบใช้แล้วทิ้งหรือแบบที่รองรับการเติมได้โดยใช้ที่เก็บน้ำยาและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า หรือแบบรองรับการชาร์จที่ใช้ร่วมกับตลับบรรจุน้ำยาแบบใช้แล้วทิ้ง แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรคหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ และได้ให้ความหมายของน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า (Refill Container) ให้มีความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุสารนิโคตินที่มีลักษณะเป็นของเหลว ซึ่งนำมาใช้สำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรคหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์⁶

โดยระเบียบดังกล่าวได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในส่วนที่ 6 บุหรี่ไฟฟ้า (Part 6 Electronic Cigarettes) ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลและรายละเอียดผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยมีการกำหนดว่าก่อนการนำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเข้าสู่ตลาด ผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องดำเนินการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าให้แก่

⁶ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 2(1): p.5.

หน่วยงานของรัฐเสียก่อน อันได้แก่ ชื่อและข้อมูลในการติดต่อของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและหากมีผู้นำเข้าจะต้องทำการแจ้งชื่อและข้อมูลช่องทางในการติดต่อของที่เป็นผู้นำเข้าด้วยเช่นกัน ถ้าหากทั้งสองบุคคลทั้งผู้ผลิตและผู้นำเข้าไม่ใช่ผู้ที่มีที่อยู่อาศัยภายในประเทศอังกฤษ ผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องดำเนินการระบุรับผิดชอบแทน โดยจะต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลชื่อและรายละเอียดของผู้ที่จะให้ทำการติดต่อแทนผู้ผลิตและผู้นำเข้า ซึ่งผู้รับผิดชอบแทนผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะต้องเป็นผู้ที่มีที่อยู่อาศัยภายในประเทศอังกฤษเท่านั้น โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่จะต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลรายละเอียดของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ดังต่อไปนี้⁷

1. รายการส่วนประกอบทั้งหมดของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า รายการส่วนประกอบที่จะมีการแพร่ออกมาหรือการปล่อยมลพิษเมื่อมีการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

1.1 โดยรายการส่วนประกอบหรือส่วนผสมของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าในที่นี้ด้วยกฎหมายใช้คำว่า “Ingredient” ที่ได้มีการกำหนดนิยามความหมายว่าหมายถึง ยาสูบ, สารเติมแต่งใดๆ ตลอดจนสารอื่นๆหรือส่วนประกอบอื่นใดที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์ยาสูบรวมทั้งกระดาษ ฟิล์มกรอง หมึก แคปซูลและกาว⁸ ซึ่งจะต่างจากคำว่าสารเติมแต่งที่ในด้วยกฎหมายจะใช้คำว่า “Additive” ที่ได้มีการกำหนดนิยามความหมายว่าหมายถึง สาร, สิ่งอื่นใดนอกเหนือจากยาสูบ ซึ่งจะถูกเพิ่มเข้าไปในผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในหีบห่อหรือในภาชนะบรรจุ⁹ จากคำนิยามดังกล่าวอันจะเห็นได้ว่าสารเติมแต่งเป็นเพียงสารที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น

1.2 รายการส่วนประกอบที่จะมีการแพร่ออกมาหรือการปล่อยมลพิษเมื่อมีการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษและความเป็นพิษขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และของเหลว การแจ้งข้อมูลจะต้องทำการแยกตามชื่อและจะต้องระบุปริมาณที่มีการปล่อยออกมาด้วย อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษดังต่อไปนี้ อะเซทาลดีไฮด์ (Acetaldehyde), ฟอร์มัลดีไฮด์ (Formaldehyde), อะโครลีน (Acrolein), ไดเอทิลีน ไกลคอล (Diethylene Glycol), เอทิลีนไกลคอล (Ethylene Glycol), ไดแอซีทิล (Diacetyl), เพนเทน-2 (Pentane 2), 3-ไดโอน (3 Dione), สารพิษกลุ่มไนโตรซามีนที่มีเฉพาะในผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Tobacco-specific Nitrosamines), อลูมิเนียม (Aluminium), โครเมียม

⁷ CONSUMER PROTECTION (No.507) , The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 31(3): p.19.

⁸ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 2(1): p.4.

⁹ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 2(1): p.5.

(Chromium), เหล็ก (Iron), นิกเกิล(Nickel), ดีบุก (Tin) หากมีโลหะอื่นๆ อาทิ ตะกั่ว (Lead) และปรอท (Mercury) ผู้ส่งควรรวมถึงข้อมูลเหล่านี้¹⁰

2. ข้อมูลทางด้านสารพิษหรือพิษวิทยาจากส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าและการปล่อยมลพิษ โดยรวมถึงในสถานะที่ได้รับความร้อนด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคเมื่อเกิดการสูดเข้าสู่ร่างกาย ตลอดจนผลกระทบต่อด้านการเสพติดและด้านต่างๆ

3. หากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้างกล่าวว่ามีส่วนประกอบของสารนิโคตินรวมอยู่ด้วย ผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสารนิโคติน ปริมาณของสารนิโคตินและการดูดซึมที่เข้าสู่ร่างกายของสารนิโคติน ทั้งในกรณีจากการใช้งานภายใต้สภาวะตามปกติหรือจากการใช้งานอื่นใดที่อยู่ในสถานะที่สามารถจะคาดหมายได้

4. คำอธิบายองค์ประกอบต่างๆของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงกลไกขั้นตอนของการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า หากอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้างกล่าวสามารถรองรับการเติมน้ำยาได้

5. คำอธิบายกระบวนการผลิตและหนังสือที่แสดงว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีกระบวนการและขั้นตอนการผลิตที่เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้

6. หนังสือที่แสดงว่าผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะเป็นผู้รับผิดชอบในคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าอย่างเต็มที่ในกรณีที่มีการใช้งานภายใต้สภาวะตามปกติหรือจากการใช้งานอื่นใดที่อยู่ในสถานะที่สามารถจะคาดหมายได้

โดยมีกำหนดระยะเวลาว่าผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลตามที่กำหนดมานั้นล่วงหน้าอย่างน้อย 6 เดือนก่อนที่จะมีการนำผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเข้าสู่ตลาดในประเทศอังกฤษ¹¹ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่ทำการแจ้งข้อมูลผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียมในการแจ้งข้อมูล โดยค่าธรรมเนียมในการแจ้งข้อมูลผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะอยู่ที่ £150 หรือประมาณ

¹⁰ Government the United Kingdom, “ CHAPTER 3 – EMISSIONS FROM ELECTRONIC CIGARETTES,” Retrieved on July 11, 2018, from https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/544094/3_Emissions_disc_paper_final.pdf.

¹¹ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 31(6): pp.19-20.

6,480 บาท และหากในภายหลังมีการขอปรับแก้ไขข้อมูลที่ได้ทำการแจ้งไว้แล้วนั้นจะต้องชำระค่าธรรมเนียมในการปรับแก้ไขข้อมูล ซึ่งค่าธรรมเนียมจะอยู่ที่ £80 หรือประมาณ 3,450 บาท¹²

หากต่อมาข้อมูลที่ได้ดำเนินการแจ้งไว้ได้รับอนุญาตและได้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านทางเว็บไซต์แล้ว ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าสามารถที่จะนำผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเข้าสู่ตลาดได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอรระยะเวลาที่เหลืออยู่ให้ครบ 6 เดือนตามที่กำหนดไว้อีกต่อไป และถ้าหากมีผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่ต้องการจะนำมาทำเป็นยี่ห้อใหม่ภายในประเทศซึ่งผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่ได้มีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าต่อหน่วยงานไว้ก่อนหน้าแล้ว ผู้ที่จะเป็นเจ้าของยี่ห้อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าใหม่นั้นไม่จำเป็นต้องทำการแจ้งข้อมูลผลิตภัณฑ์ซ้ำอีกแต่อย่างใด¹³

โดยภายหลังจากได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าแล้วนั้น ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ายังคงมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในการส่งข้อมูลให้แก่รัฐมนตรี โดยทำเป็นรายงานประจำปีซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า อาทิ ข้อมูลที่ครอบคลุมปริมาณยอดขายของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยทำการแยกตามชื่อหรือยี่ห้อที่ใช้ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศอังกฤษ วิธีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า บทสรุปสำหรับผู้บริหารอันเกี่ยวกับการสำรวจตลาดใดๆ รวมตลอดถึงข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งรวมถึงผู้ใช้งานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ากลุ่มหลัก กลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่ว่าจะข้อมูลนั้นจะเคยได้รับการตีพิมพ์หรือเปิดเผยมาก่อนหรือไม่ก็ตาม¹⁴ โดยหากข้อมูลใดเป็นส่วนหนึ่งของความลับทางการค้าให้ผู้

¹² CONSUMER PROTECTION FEES AND CHARGES, The Electronic Cigarettes etc. (Fees) Regulations 2016 (No.521), § 2.

¹³ Government the United Kingdom, “Guidance E-cigarettes: regulations for consumer products,” Retrieved on March 8, 2017, from <https://www.gov.uk/guidance/e-cigarettes-regulations-for-consumer-products>.

¹⁴ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 32: p.20.

ส่งข้อมูลระบุให้ทราบด้วย¹⁵ และกำหนดให้การส่งข้อมูลต่างๆแก่รัฐมนตรีจะต้องดำเนินการส่งในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น¹⁶

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวัง โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีหน้าที่ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพ และหากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าได้พิจารณาหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าของตนเองมีความไม่ปลอดภัย มีคุณภาพที่ไม่ดี หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในข้อบังคับนี้ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องรีบดำเนินการตามความเหมาะสม โดยอาจดำเนินการแก้ไขปัญหาที่จำเป็นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเป็นไปตามข้อกำหนดในส่วนนี้ หรืออาจถอนผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าออกหรืออาจเรียกคืนผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจากตลาด โดยจะต้องทำการแจ้งการดำเนินการต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบรวมถึงผู้มีอำนาจในรัฐอื่นๆที่ได้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าของตนเองออกไป โดยจะต้องดำเนินการแจ้งถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยต่อสุขภาพ การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ได้ลงมือปฏิบัติแล้วและผลของการดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะเรียกขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าถึงข้อมูลความปลอดภัยและคุณภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับผลเสียและผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าได้อีกด้วย

แต่หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าใดอาจมีความเสี่ยงร้ายแรงต่อสุขภาพ รัฐมนตรีมีอำนาจในการใช้มาตรการชั่วคราวที่เหมาะสมเพื่อเตรียมการรับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์ อาทิ การสั่งห้ามจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ายี่ห้อหรือประเภทนั้น กำหนดให้ผู้จัดจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าและนั้ยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้ายี่ห้อหรือประเภทนั้นแต่ละรายเรียกคืนผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้นออกจากตลาด หรือรัฐมนตรีอาจกำหนดมาตรการติดตามผลเพื่อหาข้อสรุปให้แก่คณะกรรมการยุโรป (European Commission) โดยผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดตราบเท่าที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่¹⁷

¹⁵ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 33 (3): p.21.

¹⁶ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 33 (2)(a): p.20.

¹⁷ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 32: p.20.

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

3.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

ระบุว่าด้วยยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค.ศ.2016 (CONSUMER PROTECTION The Tobacco and Related Products Regulations 2016) ได้มีการกำหนด มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จัดจำหน่ายจะ สามารถจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าได้ตามที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดใน มาตรฐานของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ดังต่อไปนี้

บุหรี่ไฟฟ้าแบบรองรับการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าได้นั้น ความจุของตลับบรรจุน้ำยา จะต้องมีความจุปริมาณไม่เกิน 2 มิลลิลิตร¹⁸ บุหรี่ไฟฟ้าแบบใช้แล้วทิ้งหรือแบบใช้ครั้งเดียวไม่ รองรับการชาร์จ ถ้าหากในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบจะต้องมีขนาดของตลับ บรรจุน้ำยาและมีการบรรจุน้ำยามาให้ในบุหรี่ไฟฟ้ามีปริมาณไม่เกิน 2 มิลลิลิตรเช่นเดียวกัน¹⁹ และ หากน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้ามีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบขนาดของบรรจุภัณฑ์ขวดเติมจะต้องมี ปริมาณความจุได้ไม่เกิน 10 มิลลิลิตร²⁰ โดยน้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ทั้ง ในผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่มีน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าบรรจุมาให้ในอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ ไฟฟ้าจะต้องมีส่วนประกอบของสารนิโคตินที่มีปริมาณไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร (mg/ml)²¹

โดยส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า²² กำหนดให้ต้องผลิตโดยใช้ส่วนประกอบที่ มีความบริสุทธิ์อย่างสูงเท่านั้น ทั้งจะต้องไม่มีสารเติมแต่ง อาทิ สารให้สี คาเฟอีน วิตามินที่สร้าง ความรู้สึกว่ามีประโยชน์ต่อสุขภาพหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพลดลง สารกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับ

¹⁸ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (3): p.21.

¹⁹ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (2)(b): p.21.

²⁰ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (2)(a): p.21.

²¹ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (4): p.21.

²² CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (5): p.21.

พลังงานและควมมีชีวิตชีวา สารเติมแต่งอื่นหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใส่ในผลิตภัณฑ์ว่าด้วยยาสูบ²³ โดยจะต้องไม่มีส่วนประกอบใดๆที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะในสภาวะที่ได้รับความร้อนหรือไม่ก็ตาม โดยได้กำหนดยกเว้นไว้ให้เพียงแค่นิโคตินและสารให้กลิ่นเชื้อจากการปรุงแต่งอาหารเท่านั้น²⁴ รวมทั้งจะต้องไม่มีสารอื่นใดนอกจากส่วนประกอบที่ได้ทำการแจ้งข้อมูลไว้ตามรายการส่วนประกอบต่อรัฐมนตรี เว้นเสียแต่ว่าจะมีในปริมาณเล็กน้อยซึ่งในทางเทคนิคแล้วไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ในกระบวนการและขั้นตอนของการผลิต

อีกทั้งอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีการป้องกันการแตกร้าวและการรั่วซึม รวมทั้งจะต้องยากต่อการเข้าถึงของเด็ก โดยจะต้องอยู่ในบรรจุภัณฑ์ที่มีการป้องกันการแกะหรือการเปิดใช้งาน มีการบ่งชี้ร่องรอยการแกะและมีการป้องกันการฉีกขาด โดยผลิตภัณฑ์จะถือว่ามีการร่องรอยการแกะต่อเมื่อสิ่งบ่งชี้หรือสิ่งที่กีดกันนั้นถูกทำลายหรือสูญหายไปเพราะถ้าหากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีการเปิดใช้งานมาก่อนหน้าก็จะทำให้ผู้บริโภคสามารถทราบได้ในทันที อีกทั้งภายใต้กลไกการทำงานตามสภาวะปกติของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องสามารถให้สารนิโคตินได้ในระดับปริมาณที่มีความสม่ำเสมอ

โดยในส่วนของการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้านั้นจะต้องมีขั้นตอนหรือกลไกการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าได้โดยไม่มีการรั่วซึมหรือการรั่วไหล ยกเว้นกรณีที่เป็นบุหรี่ไฟฟ้าแบบที่ใช้แล้วทิ้งไม่ต้องการป้องกันดังกล่าว โดยได้มีการกำหนดกลไกในการเติมน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีหัวฉีดที่ติดตั้งไว้อย่างแน่นหนาและมีความยาวของหัวฉีดไม่ต่ำกว่า 9 มิลลิเมตร ซึ่งจะต้องมีขนาดเล็กกว่าช่องสำหรับเติมที่ตลับบรรจุน้ำยาที่ตัวอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยจะต้องมีกลไกควบคุมการไหลของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าที่จะไม่ปล่อยน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าออกมาเกิน 20 หยดต่ออนาที เมื่อมีการวางตามแนวตั้งภายใต้ความดันบรรยากาศและอุณหภูมิระหว่าง 15-25 องศาเซลเซียส(°C) หรือจะต้องมีกลไกการปล่อยน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าเข้าสู่ตลับบรรจุน้ำยาหลังจากที่มีการเชื่อมต่อเข้าด้วยกันแล้ว²⁵

²³ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 16: p.14.

²⁴ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 37: p.21.

²⁵ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 36 (7)-(10): p.21.

แต่เนื่องด้วยการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าภายในประเทศอังกฤษและเป็นเพียงมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับของรัฐสมาชิกในสหภาพยุโรปเท่านั้น ซึ่งมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้างกล่าวยังไม่ใช่มาตรฐานสากลระหว่างประเทศดังนั้นประเทศอังกฤษจึงเข้าเป็นหนึ่งใน 23 ประเทศ²⁶ ที่เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกขององค์การมาตรฐานสากลหรือองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO) ในการกำหนดมาตรฐานสากลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ISO/TC126/SC3²⁷ ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานบุหรี่ไฟฟ้า 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ISO/TC126/SC3/WG1 ที่เป็นการกำหนดสารส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า และมาตรฐาน ISO/TC126/SC3/WG2 ที่เป็นการกำหนดมาตรฐานสากลด้านความปลอดภัยและคุณภาพ รวมตลอดถึงวิธีการทดสอบอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า

3.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลากบุหรี่ไฟฟ้า

เนื่องจากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านับเป็นสินค้าสำหรับผู้บริโภค การติดฉลากสินค้า จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นเป็นอย่างมาก เนื่องจากฉลากสินค้าเป็นการให้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค โดยในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดไม่อนุญาตให้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า หากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้นไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการในการติดฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยได้กำหนดการติดฉลากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ดังต่อไปนี้²⁸

1. ในแต่ละหีบห่อบรรจุภัณฑ์ของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีใบแทรกหรือแผ่นพับในการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยจะต้องประกอบไปด้วยคำแนะนำการใช้งานและการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งจะต้องมีข้อความคำเตือนที่ว่า เยาวชนและผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่ควรใช้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้างกล่าวนี้ ตลอดจนข้อบ่งชี้ ข้อห้าม คำเตือนสำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยงบางกลุ่ม ผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

²⁶ International Organization for Standardization, “ISO/TC126/SC 3 Vape and vapour products,” Retrieved on April 4, 2017, from <https://www.iso.org/committee/5980731.html>.

²⁷ Sandrine Tranchard, “Vape and vapour products make their debut in international standardization,” Retrieved on April 4, 2017, from <https://www.iso.org/news/2016/04/Ref2074.html>.

²⁸ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 37: p.21.

การเสพติดและความเป็นพิษของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รายละเอียดและช่องทางในติดต่อผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าหรือรายละเอียดและช่องทางในติดต่อผู้รับผิดชอบที่ผู้บริโภครสามารถติดต่อได้ภายในประเทศอังกฤษ

คำแนะนำการใช้งานจะต้องกล่าวถึงวิธีการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า โดยจะต้องมีแผนผังแสดง ถ้าหากกลไกการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าเป็นแบบหัวฉีดคำแนะนำจะต้องระบุความกว้างของหัวฉีดหรือช่องที่เปิดสำหรับเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าที่ตลับบรรจุน้ำยา เพื่อให้ผู้บริโภครทราบได้ว่าสามารถใช้ร่วมกันได้หรือไม่ หรือหากกลไกการเติมน้ำยาเป็นแบบต้องเชื่อมต่อกันคำแนะนำจะต้องระบุประเภทของแท่นวางที่สามารถใช้ร่วมกันได้

2. ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าในแต่ละหีบห่อบรรจุภัณฑ์จะต้องมีการบอกรายละเอียดของรายการส่วนประกอบทั้งหมดที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยจะต้องมีการบอกปริมาณของส่วนประกอบโดยให้เรียงตามน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ระบุปริมาณสารนิโคตินในผลิตภัณฑ์และปริมาณที่จะได้รับต่อครั้ง หมายเลขชุดการผลิต รวมทั้งข้อแนะนำในการเก็บผลิตภัณฑ์ให้พ้นมือเด็ก

3. โดยในแต่ละหีบห่อของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าต้องมีคำเตือนในเรื่องสุขภาพประกอบไปด้วยข้อความดังนี้ “ผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ซึ่งเป็นสารเสพติดที่มีผลทำให้เกิดการเสพติดเป็นอย่างมาก” (This product contains nicotine which is a highly addictive substance) ซึ่งแม้ขณะที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้นจะไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินอยู่ในขณะที่จำหน่าย แต่หากภายหลังสามารถนำผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไปใช้กับผลิตภัณฑ์อื่นที่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินได้ก็ต้องมีการแสดงคำเตือนแก่ผู้บริโภคร²⁹

4. แต่ละหีบห่อของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีการแสดงคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ โดยจะต้องปรากฏอยู่บนพื้นผิวทั้งด้านหน้าและด้านหลังของแต่ละบรรจุภัณฑ์ และจะต้องครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 30 ของพื้นผิวแต่ละด้านโดยคิดจากขนาดพื้นที่เมื่อหีบห่อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในสภาพปิดอยู่ โดยจะต้องพิมพ์ด้วยตัวอักษรเฮลติกาสีดำตัวหนาบนพื้นหลังสีขาว ใช้ขนาดของตัวอักษรที่สามารถครอบคลุมสัดส่วนภายในพื้นที่ที่จัดไว้ให้มากที่สุดและจะต้องจัดวางอยู่ตรงกลางของพื้นที่ คำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพจะต้องพิมพ์ในแนวขนานกับข้อความหลักบนด้านดังกล่าว

5. ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไม่ว่าจะในด้านใดของหีบห่อบรรจุภัณฑ์จะต้องไม่มีการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าหรือสนับสนุนให้มีการบริโภคร โดยการสร้างภาพลักษณ์หรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติ ผลกระทบต่อสุขภาพ ความเสี่ยงและการปล่อย

²⁹ Government the United Kingdom, *supra* note 13.

มลพิษของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า³⁰ โดยห้ามสื่อข้อมูลว่าบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าเป็นอันตรายน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่น หรือมีคุณสมบัติการให้พลังงานทำให้มีชีวิตรอดยาวทำให้ผู้บริโภค กระปรี้กระเปร่า มีประโยชน์ต่อสุขภาพ มีการรักษา หรือมีคุณสมบัติทางธรรมชาติหรือมีคุณสมบัติทางชีววิทยา หรือการอ้างถึงถึงว่ามีความคล้ายคลึงกับอาหารหรือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง หรือการสื่อว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีการพัฒนาคุณสมบัติการย่อยสลายได้ตามธรรมชาติหรือมีการย่อยสลายทางชีวภาพที่ดีขึ้น หรือมีประโยชน์อื่นใดต่อสิ่งแวดล้อม รวมตลอดถึงการห้ามอ้างถึงรสชาติ กลิ่น หรือสารเติมแต่งอื่นใด ยกเว้นกลิ่นเชื้อจากการปรุงแต่งอาหารเท่านั้น หรือการอ้างถึงการไม่ใส่สารเหล่านั้น

ภาพที่ 3.1

ภาพผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่มีการแสดงฉลากตามที่กฎหมายกำหนด³¹

ในปัจจุบันประเทศอังกฤษได้มีมาตรการที่พยายามจะร่างกฎหมายเพื่อนำการกำหนดหีบห่อบรรจุภัณฑ์บุหรี่แบบเรียบมาใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์ยาสูบบุหรี่ซิการ์เรตในประเทศ

³⁰ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 37: p.23.

³¹ Totally Wicked, “TW_Arc_4_Outer_Black,” Retrieved on July 11, 2018, from http://www.totallywickedeliquid.co.uk/media/wysiwyg/Downloads/TW_Arc_4_Outer_Black.pdf.

อังกฤษ³² โดยมีต้นแบบมาจากประเทศออสเตรเลียที่เป็นประเทศแรกที่ได้มีการกำหนดหีบห่อผลิตภัณฑ์ซิการ์แรตให้เป็นแบบเรียบ โดยบัญญัติเป็นกฎหมาย Tobacco Plain Packaging Act 2011 ภายหลังจากมีผลบังคับใช้ทำให้อัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชนลดลงและมีผู้สูบบุหรี่ต้องการเลิกสูบบุหรี่มากขึ้น โดยกำหนดหีบห่อบรรจุภัณฑ์บุหรี่แบบเรียบคือการกำหนดมาตรฐานกล่องหรือซองหรือหีบห่อบุหรี่ให้เป็นแบบเดียวกัน โดยกำหนดให้สีพื้นหลังของบรรจุภัณฑ์ต้องเป็นสีน้ำตาลหม่น (Drab Dark Brown) ซึ่งเป็นสีที่ได้รับการวิจัยว่าเป็นสีที่ดึงดูดความสนใจน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้บริโภคเห็นสีแล้วมีความต้องการที่จะสูบบุหรี่ลดน้อยลง รวมถึงขนาดตัวอักษรของยี่ห้อบุหรี่ รูปภาพหรือข้อความคำเตือนถึงอันตรายของบุหรี่หรือขนาดและที่เปิดบรรจุภัณฑ์ต้องเป็นแบบเดียวกัน ตลอดจนการแสดงเครื่องหมายการค้า³³ สัญลักษณ์ หรือสีสันบนซองบุหรี่จะถูกห้ามไม่ให้ปรากฏอยู่บนซองบุหรี่ที่จำหน่ายในท้องตลาดต่อไป โดยจะอนุญาตให้ปรากฏเพียงภาพคำเตือนเกี่ยวกับโทษและพิษภัยตามกฎหมายกำหนด ในส่วนยี่ห้อของผลิตภัณฑ์จะอนุญาตให้พิมพ์ชื่อยี่ห้อบุหรี่ที่เป็นตัวอักษรเท่านั้น โดยไม่อนุญาตให้พิมพ์ลวดลายหรือสีสัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ภายหลังจากพบว่าบริษัทบุหรี่ตอบโต้มาตรการเพิ่มขนาดคำเตือน ด้วยพยายามที่จะออกแบบลวดลายสีสันบนซองเพื่อกลบเกลื่อนความเด่นชัดของคำเตือน

แต่จะเห็นได้ว่ามาตรการหีบห่อผลิตภัณฑ์บุหรี่แบบเรียบดังกล่าวนี้ไม่มีแนวความคิดที่จะนำมาบังคับใช้กับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากการกำหนดการแสดงผลของซองบุหรี่ไฟฟ้าถูกกำหนดให้มีการแสดงคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพครอบคลุมพื้นที่เพียงร้อยละ 30 ของพื้นผิวแต่ละด้าน และไม่ถูกกำหนดให้ต้องแสดงภาพอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ

³² มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, “อังกฤษเดินหน้ากฎหมายซองบุหรี่แบบเรียบ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2561, จาก http://www.smokefreezone.or.th/idea_page/30 ภาษาอังกฤษเดินหน้ากฎหมายซองบุหรี่แบบเรียบ.html.

³³ รติ เกิดภู, “แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำซองบุหรี่แบบเรียบ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.67-71.

ภาพที่ 3.2

ภาพผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบเรียบ³⁴

3.3 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการส่งเสริมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า

ประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า โดยได้กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค.ศ.2016 โดยอยู่ในส่วนที่ 7 การโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า (Part 7 Electronic Cigarettes Advertising)

โดยได้กำหนดว่า “การโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า” ให้ความหมายรวมถึงการโฆษณาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ทั้งที่มีผลกระทบในทางตรงและทางอ้อมจากการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว³⁵ ซึ่งได้มีการกำหนดห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าโดยจะต้องไม่ได้รับการสนับสนุนเพื่อจุดประสงค์ในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงไม่อนุญาตให้บุคคลใดทำการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์หรือรายการ ซึ่งห้ามถึงในการจัดแสดงสินค้าในการโฆษณาด้วยเช่นเดียวกัน³⁶ และไม่อนุญาตให้บุคคลใดทำการตีพิมพ์หรือจัดซื้อประกาศโฆษณาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ในหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ รวมถึงกำหนดไม่อนุญาตให้

³⁴ สมาร์ทออนไลน์มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, “คว่ำซองบุหรี่แบบเรียบ” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2561, จาก <http://www.smartonline.in.th/post/detail/94/คว่ำซองบุหรี่แบบเรียบ>.

³⁵ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 41: pp.24-25.

³⁶ Communications Act 2003, § 368 G – 368 H.

บุคคลใดทำการขาย เสนอขาย หรือเผยแพร่หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารที่มีประกาศโฆษณาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อจุดประสงค์ในทางธุรกิจ³⁷ แต่อย่างไรก็ตามหากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารดังกล่าวมีเจตนาที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะเพื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในทางการค้าของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า จะไม่นำมาตรการห้ามดังกล่าวมาใช้บังคับด้วย นอกจากนี้ในส่วนของ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce หรือ E-Commerce) ได้กำหนดห้ามผู้ให้บริการข้อมูลทางด้านสังคม (Information Society Service) โดยเฉพาะการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์นำเอาการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า เข้าร่วมกับการบริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ใช้บริการข้อมูลเพื่อค้นหาข้อมูล เว้นแต่การให้บริการข้อมูลทางด้านสังคมดังกล่าวนั้นมีเจตนาที่เพิ่มขึ้นเพื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการซื้อขายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า³⁸ ตลอดจนกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดให้การสนับสนุนในนามของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าด้วยจุดประสงค์ทางธุรกิจที่ต้องการจะประชาสัมพันธ์บุหรี่ไฟฟ้าทั้งทางตรงและทางอ้อม³⁹

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ในแต่ละผลิตภัณฑ์ของบุหรี่ไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็ นอุปกรณ์ บุหรี่ไฟฟ้าหรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าจะต้องไม่มีการกระทำในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมการบริโภค โดยจะต้องไม่มีการแสดงการส่งเสริมการขายทางธุรกิจ อาทิ การเสนอสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยการให้บัตรซื้อสินค้า บัตรกำนัล การเสนอส่วนลด การแจกฟรี การซื้อ 2 ชิ้น แถม 1 ชิ้น หรือเสนอข้อเสนออื่นใดอันมีลักษณะในทำนองเดียวกัน⁴⁰

3.4 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอายุนั้นแต่เดิมมีการกำหนดอายุว่าจะเป็นความผิด หากผู้จำหน่ายได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปีบริบูรณ์ ต่อมาจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเพิ่มความคุ้มครองให้แก่เด็กและเยาวชน โดยได้กำหนดการควบคุมอายุ

³⁷ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 42: pp.25-26.

³⁸ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 43: p.26.

³⁹ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 44: p.26.

⁴⁰ CONSUMER PROTECTION (No.507), The Tobacco and Related Products Regulations 2016, § 38(4): p.23.

เสียใหม่ โดยได้กำหนดให้เป็นความผิดต่อเมื่อได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

โดยต่อมาเมื่อบุหรี่ไฟฟ้าเริ่มได้รับความนิยมในประเทศอังกฤษ จึงทำให้เกิดข้อถกเถียงกันว่าคำว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นครอบคลุมถึงบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าด้วยหรือไม่ จึงทำให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 กฎเกี่ยวกับยาสูบ, บุหรี่ไฟฟ้าและการสูบบุหรี่⁴¹ โดยในการแก้ไขครั้งนี้ได้มีการกำหนดกฎหมายให้มีความชัดเจน โดยได้มีระบุถ้อยคำว่าบุหรี่ไฟฟ้าลงไปในตัวบทว่า หากมีการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าหรือน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าให้บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ผู้จำหน่ายมีความผิดตามกฎหมายเช่นเดียวกัน

3.5 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าได้มีการกำหนดไว้ในกฎเกี่ยวกับยาสูบ, บุหรี่ไฟฟ้า และการสูบบุหรี่ ทั้งในส่วนของกรณีที่ผู้ขายที่ได้ทำการขายผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าให้แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และกฎฉบับนี้ได้มีการกำหนดให้ผู้บุคคลที่ได้ทำการซื้อ รวมไปถึงผู้ที่ทำการพยายามซื้อบุหรี่ไฟฟ้า (การซื้อไม่สำเร็จ) ให้บุคคลดังกล่าวมีความผิด หากบุคคลดังกล่าวได้ทำการซื้อบุหรี่ไฟฟ้าหรือพยายามซื้อบุหรี่ไฟฟ้าให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์⁴² จากกฎเกี่ยวกับยาสูบ, บุหรี่ไฟฟ้า และการสูบบุหรี่ในข้อนี้จะเห็นถึงความแตกต่างในการบัญญัติกฎหมายได้ในจุดหนึ่งว่ากฎข้อนี้หมายความถึงเฉพาะอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น ไม่รวมไปถึงน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าเพราะในตัวบทนี้บัญญัติถึงเฉพาะคำว่า E-Cigarettes เท่านั้น ดังนั้นหากบุคคลใดได้ทำการซื้อหรือพยายามซื้อน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า (E-Liquids) ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ บุคคลดังกล่าวนั้นย่อมไม่มีความผิดตามกฎข้อนี้ ซึ่งจะต่างจากการกำหนดความผิดสำหรับผู้ค้าปลีกที่กำหนดให้มีความผิดหากมีการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าหรือน้ำยาเติมบุหรี่ไฟฟ้าให้แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เพราะหากกฎหมายต้องการจะให้ผู้ซื้อน้ำยาเติมบุหรี่ไฟฟ้ามีความผิดด้วย ตัวบทคงจะมี

⁴¹ Department of Health and Social Care, “Guidance Rules about tobacco, e-cigarettes and smoking,” Retrieved on April 1, 2017, from <https://www.gov.uk/government/publications/new-rules-about-tobacco-e-cigarettes-and-smoking-1-october-2015/new-rules-about-tobacco-e-cigarettes-and-smoking-1-october>.

⁴² *Ibid.*, p.29.

ความชัดเจนอย่างเช่นในเรื่องผู้ค้าปลีกที่มีการระบุว่า “Electronic Cigarettes (E- Cigarettes) or E-Liquids”

แต่จะเห็นได้ว่าไม่มีบทบัญญัติหรือกฎใดเลยที่จะกำหนดให้เป็นความผิดแก่ฝ่ายผู้ซื้อที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ จึงทำให้ต้องศึกษาถึงแนวความคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดและการลงโทษประกอบ

ประเทศอังกฤษใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดความผิดทางอาญา ดังต่อไปนี้⁴³

1. การกระทำนั้นเป็นที่ชัดเจนในหมู่ประชาชนโดยส่วนมากกว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม
2. การกำหนดให้เป็นความผิดอาญาจะไม่เป็นการขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ
3. การกำหนดให้เป็นความผิดอาญาจะไม่เป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไปจากเดิม
4. การใช้บังคับกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค หากมีการกำหนดให้เป็นความผิดอาญา
5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่เป็นการก่อให้เกิดการใช้กระบวนการอย่างเกินขีดความสามารถ
6. นอกจากการใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาก็ไม่มีมาตรการอื่นใดที่สมเหตุสมผลแล้ว และประเทศอังกฤษให้ความสำคัญกับแนวความคิดรูปแบบความยุติธรรมตามกฎหมาย (The Justice Model) ที่มองว่ามนุษย์มีเจตจำนงอิสระ การตัดสินใจกระทำความผิดเกิดจากการที่ได้คำนวณแล้วและเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนจึงได้กระทำลง การลงโทษเพื่อแก้แค้นจึงเป็นวัตถุประสงค์หลักของแนวคิดนี้ โดยสันนิษฐานว่าบุคคลอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีความสามารถในการที่จะมีเจตนาที่จะกระทำผิดได้และต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำของตนเองเหมือนคนทั่วไป⁴⁴ หากได้กระทำด้วยใจ

⁴³ เกรวินทร์ นิธิประภาวัฒน์, “การกำหนดความผิดอาญา : ศึกษากรณีการแสดงถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.39.

⁴⁴ นางลักษณ์ อานี, “แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน,” (ดุซงึนินพนธ์ดุซงึนินพนธ์ิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.26-30.

สมัคร⁴⁵ เนื่องจากเด็กในปัจจุบันมีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจเร็วและการถือว่าเด็กไม่มีความสามารถที่จะตัดสินใจในเรื่องศีลธรรมพื้นฐานเป็นการขัดต่อสามัญสำนึกทั่วไป (Common Sense)⁴⁶ อีกทั้งในปัจจุบันเด็กไม่ได้ถูกลงโทษโหดร้ายรุนแรงเหมือนเมื่อก่อนและมีปัจจัยหลายประการที่ใช้เป็นเหตุบรรเทาโทษได้⁴⁷ โดยถือว่าเป็นประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่ต้องรับผิดชอบในทางอาญาที่ต่ำที่สุดของสหภาพยุโรป เพียงแต่หากการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดร้ายแรงจะอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลเด็กและเยาวชน⁴⁸

ซึ่งแนวคิดที่สอดคล้องกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ ยับยั้ง คือแนวคิดในการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดโดยจะใช้ในกรณีความผิดที่รุนแรงน้อย ซึ่งเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดสูญเสียเงินซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกหวาดกลัวไม่ต้องการที่จะทำความผิดอีก ซึ่งการลงโทษปรับนี้เป็นการลงโทษที่รัฐไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่ในทางกลับกันนั้นรัฐกลับมีรายได้จากการปรับ⁴⁹ แต่เหตุผลที่ประเทศอังกฤษไม่มีการบัญญัติกำหนดความผิดแก่ผู้ที่ซื้อบุหรี่ไฟฟ้าที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ก็อาจเนื่องมาจากความต้องการที่จะคุ้มครองเด็กเยาวชนและความผิดดังกล่าวเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) ไม่ใช่ประเภทความผิดในตัวเองที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาร้าย แม้การกระทำดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อสังคมแต่ก็ยังไม่ใช่การกระทำที่ร้ายแรง ประกอบกับการลงโทษปรับจากกรณีดังกล่าวนี้ไม่ได้มีผลกระทบต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยตรง แต่อาจไปมีผลกระทบต่อทรัพย์สินของผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดแทนซึ่งไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ

นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยผู้บริโภคผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพทั้งบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าสามารถรายงานผลข้างเคียง ผลกระทบ และความกังวลด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไปที่องค์กรความปลอดภัยทางการแพทย์และการใช้เครื่องมือทางการแพทย์ The Medicines and Healthcare products Regulatory Agency (MHRA) ได้โดยตรง โดยสามารถทำการรายงานปัญหา

⁴⁵ เฟิ่งอ๋าง, น.327.

⁴⁶ เฟิ่งอ๋าง, น.323.

⁴⁷ เฟิ่งอ๋าง, น.324.

⁴⁸ เฟิ่งอ๋าง, น.326.

⁴⁹ สุพิชชา เศรษฐ์ธนะศักดิ์, “ความรับผิดชอบทางอาญาฐานโฆษณาและสื่อสารการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.71.

ความปลอดภัยที่เรียกว่า Yellow Card Reporting System⁵⁰ ได้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถรายงานได้ในหลายช่องทาง ทั้งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ TPDsafety@mhra.gov.uk. ทางเว็บไซต์ <https://yellowcard.mhra.gov.uk/> หรือทางแอปพลิเคชันที่มีการออกแบบมารองรับสำหรับสมาร์ทโฟน ทั้งระบบแอนดรอยด์ (Android) และระบบไอโอเอส (iOS) โดยค้นคำว่า Yellow Card – MHRA ที่มีบริการให้ดาวน์โหลดได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3.6 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษเพื่อคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้าได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสุขภาพ ค.ศ.2006 (Health Act 2006) ซึ่งมีการกำหนดถึงการสูบบุหรี่ เขตปลอดบุหรี่และข้อกำหนดต่างๆเกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีบทบัญญัติอันเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการสูบบุหรี่เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน⁵¹ โดยได้ให้อำนาจในการกำหนดข้อห้ามในการสูบบุหรี่ในสถานที่และยานพาหนะ

ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “การสูบบุหรี่” ไว้ว่าให้หมายความถึง การสูบบุหรี่หรือสิ่งที่มีส่วนประกอบของยาสูบหรือการสูบบุหรี่ที่มีส่วนประกอบที่เป็นสารอื่น และได้กำหนดให้การสูบบุหรี่หมายความว่ารวมถึงการครอบครองยาสูบหรือสิ่งอื่นใดซึ่งมีส่วนประกอบของยาสูบ หรือการครอบครองสารประกอบอื่นๆในรูปแบบที่ทำให้สามารถสูบได้⁵²

⁵⁰ Medicines and Healthcare products Regulatory Agency, “Guidance E-cigarettes: regulations for consumer products,” Retrieved on April 5, 2017, from <https://www.gov.uk/guidance/e-cigarettes-regulations-for-consumer-products>.

⁵¹ Health Act 2006: p.1.

⁵² Health Act 2006, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises, places and vehicles, § 1 introduction: pp.1-2.

3.6.1 การควบคุมมลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงาน

โดยพระราชบัญญัติสุขภาพ ค.ศ.2006 (Health Act 2006) ได้กำหนดให้สถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่⁵³ แต่ก็ได้มีการกำหนดไว้ว่าหากสถานที่ทำงานใดมีพนักงานจำนวนมากกว่าหนึ่งคนหรือเป็นสถานที่ที่ประชาชนอาจเข้าร่วมหรือประชาชนมีการเข้ารับบริการหรือเข้ารับสินค้าจากสถานที่นั้นได้ สถานที่ดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยเขตปลอดบุหรี่อาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของสถานที่ทำงาน แต่จะถูกกำหนดไว้เฉพาะบริเวณที่มีการเปิดให้สาธารณชนเข้าถึงหรือเฉพาะส่วนที่ใช้เป็นที่ทำงานเท่านั้น และจะถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่เฉพาะในขณะที่ได้มีการเปิดสถานที่ดังกล่าวให้แก่สาธารณชนเท่านั้น ซึ่งการเปิดแก่สาธารณชนนั้นหมายความว่าประชาชนหรือหน่วยงานสามารถเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะโดยได้รับค่าเงินหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นต้องเสียค่าตอบแทนในการเข้าไปในสถานที่หรือไม่ก็ตาม สถานที่นั้นจะถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ และกำหนดให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจในการกำหนดระเบียบว่าด้วยการห้ามสูบบุหรี่ ตลอดจนกำหนดคำอธิบายว่าสถานที่ใดไม่สามารถสูบบุหรี่ได้บ้าง⁵⁴

แต่อย่างไรก็ตามได้มีการกำหนดให้อำนาจแก่หน่วยงานระดับชาติที่สามารถจะกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับรายละเอียดของสถานที่หรือพื้นที่ใดก็ตามไม่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่ก็ได้⁵⁵ อาทิ โรงแรม ที่พักอาศัย เรือบิน เป็นต้น แม้การกำหนดสถานที่ดังกล่าวจะเป็นการขัดกับการกำหนดเขตปลอดบุหรี่ที่บทบัญญัติกำหนดไว้ก็ตาม

ซึ่งบุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้ถูกกำหนดให้ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ เนื่องด้วยหน่วยงานของภาครัฐมีความต้องการที่จะส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์และผลจากการวิจัยรับรองว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่ก่อเกิดมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งแก่ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าและผู้ที่อยู่ใกล้เคียงร้ายแรงอย่างที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ซิการ์ จึงได้มีการกำหนดให้ผู้มีอำนาจในการดูแลสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานสามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้เองว่าจะอนุญาตให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่นั้นๆหรือไม่ โดยกระทรวงสาธารณสุขของประเทศอังกฤษได้มีเพียงการออกหลักการสำหรับการกำหนดนโยบายการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่

⁵³ Health Act 2006, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises, places and vehicles, § 2 Smoke-free premises: p.2.

⁵⁴ Health Act 2006, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises, places and vehicles, § 4 Smoke-free premises: p.3.

⁵⁵ Health Act 2006, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises, places and vehicles, § 3 Smoke-free premises: exemptions: pp.2-3.

สาธารณะและสถานที่ทำงาน ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 หลักการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของผู้มีอำนาจในการดูแลสถานที่ ดังต่อไปนี้⁵⁶

1. นโยบายจะต้องระบุถึงความต่างระหว่างการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและการสูบบุหรี่ซิการ์เรตให้ชัดเจน โดยไม่ควรใช้คำว่า Smoking เมื่อต้องการกล่าวถึงการสูบบุหรี่ไฟฟ้า แต่ควรใช้คำว่า Vaping แทน แต่อย่างไรก็ตามระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (National Healthcare Service) แนะนำว่าสิ่งก่อสร้างทั้งภายในบริเวณอาคารและบริเวณกลางแจ้งควรถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่

2. เนื่องด้วยการใช้บุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของเขตปลอดบุหรี่ แต่มีอำนาจในการดูแลสถานที่อาจนำเหตุผลอื่นนอกจากเรื่องความเสี่ยงต่อสุขภาพมาใช้กำหนดห้ามใช้บุหรี่ไฟฟ้าในบางบริเวณหรือทั้งหมดของบริเวณสาธารณะหรือสถานที่ทำงานได้ โดยนโยบายควรคำนึงถึงประโยชน์สุขของผู้ที่มีอาการหอบหืด ภาวะต่อระบบการหายใจอื่นๆที่อาจไวต่อสิ่งรบกวนจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงไอระเหยของบุหรี่ไฟฟ้า และการกำหนดให้สามารถสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ในสิ่งก่อสร้างภายในอาคารที่เป็นพื้นที่ปิดควรคำนึงถึงแนวทางการรักษามารยาทสำหรับผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า เช่น การลดการสร้างไอระเหย เป็นต้น

3. ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในสภาพแวดล้อมที่มีเด็กและเยาวชน ควรจะมีการป้องกันการซึมซับของเด็กและเยาวชน โดยไม่ควรอนุญาตให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าต่อหน้าเด็กและเยาวชน โดยควรอนุญาตให้สามารถสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ภายในบริเวณที่จัดไว้ให้โดยเฉพาะสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น

4. การกำหนดให้ผู้สูบบุหรี่ต้องออกไปสูบบุหรี่นอกสิ่งก่อสร้างอาจเป็นการทำให้สาธารณชน รวมถึงเด็กและเยาวชนเห็นภาพผู้สูบบุหรี่มากขึ้น และผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าไม่ควรถูกกำหนดให้ใช้พื้นที่เขตปลอดบุหรี่ร่วมกับผู้สูบบุหรี่ซิการ์เรต เนื่องจากอาจเป็นการลดความสามารถในการเลิกสูบบุหรี่ซิการ์เรต โดยเฉพาะผู้ที่ติดบุหรี่เป็นอย่างมาก ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าจึงควรได้รับการอนุญาตให้สูบบุหรี่ในพื้นที่อื่นที่ต่างกัน

5. นโยบายเกี่ยวกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานควรจะต้องมีการแจ้งให้ประชาชนทราบก่อนที่จะมีการเข้าใช้สถานที่ดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาใช้สถานที่ทราบและเข้าใจได้ว่าบริเวณใดบ้างที่ไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ไฟฟ้า โดยควรจะมีการแสดงป้ายเพื่อความเหมาะสม ซึ่งการแสดงเครื่องหมายนั้นจะต้องมีการแสดงเครื่องหมายของเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่

---

⁵⁶ Public Health England, “Use of e-cigarettes in public places and workplaces : advice to inform evidence-based policy making,” gateway number: 2016129 [PHE publications](#), (July 2016).

บุหรีสำหรับบุหรีชีกาเรตและบุหรีไฟฟ้าที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยบางพื้นที่ถูกกำหนดเป็นเขตปลอด อาจเป็นเขตปลอดบุหรีเฉพาะบุหรีชีกาเรตเท่านั้น แต่ผู้ใช้บุหรีไฟฟ้าสามารถสูบบุหรีไฟฟ้าได้ในพื้นที่ ดังกล่าว

ซึ่งในปัจจุบันอัฒจันทร์หรือสถานที่ดูกีฬา⁵⁷ อาทิ สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ซิตี (Manchester City), สโมสรฟุตบอลเชลซี (Chelsea) และสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด (Manchester United) ได้มีการกำหนดห้ามไม่ให้มีการใช้บุหรีไฟฟ้าในบริเวณของสนามกีฬา

โดยสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ดได้มีการกำหนดคำเตือนแจ้งแก่ผู้เข้าชมไว้ใน OLD TRAFFORD THE THEATRE OF DREAMS VISITING SUPPORTERS' GUIDE ว่าสนามกีฬา โอลด์แทรฟฟอร์ดเป็นสนามกีฬาที่เป็นเขตปลอดบุหรี โดยกำหนดห้ามสูบบุหรีและห้ามนำผลิตภัณฑ์ ยาสูบใดๆเข้าไปในสนามกีฬา ซึ่งการไม่อนุญาตดังกล่าวรวมทั้งถึงผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าด้วย โดยได้ กำหนดเป็นสิ่งต้องห้ามในทุกพื้นที่ของสนามกีฬา เนื่องจากถือว่าเป็นอันตรายหรืออาจทำให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของสาธารณชน หากมีการฝ่าฝืนผู้ที่ฝ่าฝืนหรือผู้สนับสนุนให้มี การกระทำที่ผิดกฏนี้ จะถูกฝ่ายผู้ดูแลจะเข้าไปเจรจาและจะถูกพาออกจากสนาม⁵⁸

ภาพที่ 3.3

ภาพแสดงคำเตือนห้ามนำบุหรีไฟฟ้าเข้าไปในสนามกีฬาฟุตบอลโอลด์แทรฟฟอร์ด ของสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด⁵⁹

⁵⁷ BBC Newsbeat, “So where can you still vape?,” Retrieved on April 5, 2017, from <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/33079473/so-where-can-you-still-vape>.

⁵⁸ Manchester United, “MATCHDAY INFORMATION,” OLD TRAFFORD THE THEATRE OF DREAMS VISITING SUPPORTERS' GUIDE, p.4.

⁵⁹ *Ibid.*, p.5.

ซึ่งในบางสถานที่มีการกำหนดรายละเอียดหรือเงื่อนไขที่เกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามที่มากกว่านั้น เช่น ในส่วนของสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ซิตีก็มีกฎเช่นเดียวกันกับสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด โดยได้เคยมีผู้ฝ่าฝืนใช้บุหรี่ไฟฟ้าภายในสนามกีฬา ผู้ฝ่าฝืนถูกใส่กุญแจมือแล้วจึงถูกนำออกจากสนามและร้ายแรงถึงถูกระงับตัวชมกีฬาในฤดูกาลนั้น

แต่ในทางกลับกันสโมสรฟุตบอลเบิร์นลีย์ (Burnley) ได้อนุญาตให้สามารถใช้บุหรี่ไฟฟ้าภายในสนามกีฬาโดยได้กำหนด “โซนที่เป็นมิตรกับไอระเหย” (Vape Friendly) ไว้ให้สำหรับผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า

ในส่วนของสถานที่จำหน่ายอาหาร ร้านอาหาร สถานบันเทิง และผับ มีบางกลุ่มของร้านอาหารที่ไม่อนุญาตให้มีการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในร้านอาหารเช่นกัน อาทิ ร้านกาแฟสตาร์บัค (Starbucks) และ ร้านอาหารเคเอฟซี (KFC)

ภาพที่ 3.4

ภาพแสดงป้ายอนุญาตให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่ของโรงพยาบาล⁶⁰

3.6.2 การควบคุมมลพิษจากบุหรี่ไฟฟ้าในยานพาหนะ

3.6.2.1 ยานพาหนะสาธารณะ

นอกจากนี้เขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติสุขภาพกำหนดให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐ หากเป็นการเหมาะสมอาจกำหนดข้อบังคับให้ยานพาหนะปลอดบุหรี่ โดยมี

⁶⁰ Rank Brain, “Signpost at a hospital in the UK,” Retrieved on March 31, 2018, from https://www.reddit.com/r/electronic_cigarette/comments/gzffe/signpost_at_a_hospital_in_the_uk/.

อำนาจในการกำหนดรายละเอียดของยาพาทะที่ที่ต้องการให้ปลอดบุหรี่ สถานการณ์ที่ต้องการให้ปลอดบุหรี่ การกำหนดให้พื้นที่ใดปลอดบุหรี่และพื้นที่ใดเป็นกรณียกเว้น ในส่วนของยานพาหนะได้กำหนดให้หมายความรวมถึงยานพาหนะทุกประเภท อาทิ รถไฟ เรือ อากาศยาน เป็นต้น⁶¹

แต่เนื่องด้วยบุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้ถูกกำหนดให้ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น โดยผู้ที่มีอำนาจในการดูแลสามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการอนุญาตตัวเองว่าจะอนุญาตให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่นั้นๆ หรือไม่ โดยพิจารณาแนวทางจากการกำหนดนโยบายการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

จึงทำให้นโยบายเกี่ยวกับการกำหนดบุหรี่ไฟฟ้าบนรถประจำทางอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบริษัท ดังนั้นควรตรวจสอบกับผู้ให้บริการเสียก่อนที่จะเริ่มสูบบุหรี่ไฟฟ้า โดยในปัจจุบันรถประจำทางของลอนดอนไม่อนุญาตให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า เช่นเดียวกับ National Express ซึ่งถ้ากระทำการฝ่าฝืนจะถูกจับตัวลงจากรถประจำทางโดยจะไม่ได้รับการคืนเงินค่าโดยสาร⁶²

ในส่วนของรถไฟการใช้บุหรี่ไฟฟ้าถูกกำหนดเป็นสิ่งต้องห้าม โดยได้มีการกำหนดนโยบายออกมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ.2015 ในรถไฟใต้ดินทางสายใต้ (Southern Railways) 2,500 ขบวน 156 สถานี แม้ว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าจะไม่เป็นการผิดกฎหมายในเรื่องสถานที่สาธารณะก็ตาม แต่เป็นเนื่องด้วยบริษัทรถไฟบางแห่งพิจารณาว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่ดีต่อสุขภาพของผู้สูบ ในขณะที่บางบริษัทพิจารณาแล้วเห็นว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นการรบกวนผู้โดยสารคนอื่น ๆ ในขณะที่รถไฟยูโรสตาร์ (Eurostar) ได้กำหนดห้ามอย่างสิ้นเชิงเนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายในบางประเทศรถไฟผ่าน โดยมีบริษัทรถไฟที่ไม่อนุญาตให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ดังต่อไปนี้⁶³

1. Southern Railways
2. Thameslink and Great Northern
3. TfL Transport for London (Underground and Overground)

⁶¹ Health Act 2006, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises places and vehicles, § 5 Vehicles: p.4.

⁶² OK E Cig, “WHERE CAN YOU VAPE IN THE UK (2018),” Retrieved on May 16, 2018, from <https://www.ok-ecig.com/can-cant-vape-uk/>.

⁶³ Amy Willis, “E-cigarettes have now been banned from most British trains, stations and platforms despite it being totally legal,” Retrieved on May 16, 2018, from <https://metro.co.uk/2015/06/10/e-cigarettes-have-now-been-banned-from-british-trains-and-stations-5238943/>.

4. Virgin Trains
5. Eurostar
6. Northern Rail
7. Gatwick Express
8. ScotRail
9. Southeastern and London Midland

ภาพที่ 3.5

ภาพแสดงป้ายการไม่อนุญาตให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่ของรถไฟและสถานีรถไฟ

3.6.2.2 ยานพาหนะส่วนตัว

โดยต่อมาได้มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในยานพาหนะส่วนบุคคล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสุขภาพซึ่งได้มีการกำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลที่มีบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์โดยสารรวมอยู่ในยานพาหนะนั้นเป็นเขตปลอดบุหรี่⁶⁴ ตามกฎเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ บุหรี่ไฟฟ้าและการสูบบุหรี่ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วใน 2 หัวข้อข้างต้น ได้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการสูบบุหรี่ออกมาใช้บังคับใหม่ โดยมีเหตุผลอันเนื่องมาจากความห่วงใยในสุขภาพของเด็ก ซึ่งในทุกครั้งที่เด็กหายใจเด็กจะต้องได้รับควันบุหรี่มือสองที่ประกอบด้วยสารเคมีหลายรายการ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะร้ายแรง อาทิ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ มะเร็ง และโรคต่อระบบทางเดินหายใจ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้โรคหอบหืดแย่ลง ควันบุหรี่มือสองเป็นอันตรายต่อทุกคนยิ่งโดยเฉพาะเด็ก เด็กจะมี

⁶⁴ Health Act 2006 CHAPTER.28, Part 1 Smoking, Chapter 1 Smoke-free premises places and vehicles, § 5 Vehicles: p.4.

ความเปราะบางโดยเฉพาะการหายใจและระบบภูมิคุ้มกันที่พัฒนาน้อยลงกว่าร้อยละ 80 กฎหมายดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปกป้องเด็กและเยาวชนจากอันตรายดังกล่าว โดยได้มีการกำหนดให้การสูบบุหรี่ในยานพาหนะส่วนตัวมีความผิด⁶⁵ (ยานพาหนะส่วนบุคคลที่ไม่ใช่รถสาธารณะ) ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขของการจะมีความผิดตามข้อกำหนดนี้ได้นั้น ยานพาหนะโดยสารส่วนตัวคันดังกล่าวนั้นจะต้องอยู่ในลักษณะปิด อาทิ รถเก๋งส่วนบุคคล โดยจะต้องมีบุคคลจำนวนมากว่า 1 คน และบุคคลที่อยู่ในยานพาหนะโดยสารส่วนตัวจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีรวมอยู่ด้วย⁶⁶ โดยผู้ฝ่าฝืนกฎจะต้องถูกปรับเงินเป็นจำนวน £50 หรือประมาณ 2,100 บาท แต่อย่างไรก็ตามกฎการกำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลเป็นเขตปลอดบุหรี่ดังกล่าวไม่ถูกนำมาบังคับใช้กับผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากถือว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่ก่อเกิดมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งแก่ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าและผู้ที่อยู่ใกล้เคียงอย่างที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ซิการ์เรตและเพื่อเป็นมาตรการในการส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์เรต

แต่อย่างไรก็ตามผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าขณะขับขี่ยานพาหนะส่วนตัวก็อาจต้องได้รับโทษปรับได้ แม้การสูบบุหรี่ไฟฟ้าขณะขับขี่ยานพาหนะส่วนตัวจะไม่ใช้เรื่องผิดกฎหมายในตัวเอง แต่หากการสูบบุหรี่ไฟฟ้านั้นสร้างไอระเหยมีการบดบังวิสัยทัศน์ในการมองเห็นของผู้ขับขี่ขณะทำการขับขี่ยานพาหนะ อันอาจเป็นการทำให้เสียสมาธิและเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ โดยมีโทษปรับสูงถึง £2,500 หรือประมาณ 108,100 บาท โดยหากจะมีการสูบบุหรี่ไฟฟ้าขณะขับขี่ควรมีการเปิดกระจกเพื่อระบายไอระเหยไม่ให้ไอระเหยบดบังวิสัยทัศน์ในการจราจร⁶⁷

⁶⁵ Department of Health and Social Care, *supra note 41*.

⁶⁶ PUBLIC HEALTH, The Smoke-free (Private Vehicles) Regulations 2015 § 2 Private vehicles with children present – amendment of the Smoke-free (Exemptions and Vehicles) Regulations 2007: p.1.

⁶⁷ Luke John Smith, “Smoking e-cigarette while driving can land you with a £2,500 fine and a driving ban,” Retrieved on May 16, 2018, from <https://www.express.co.uk/life-style/cars/922398/vaping-while-driving-UK-law-e-cigarette>.

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ปัฟฟ้าของประเทศไทย

4.1 มาตรการทางด้านนโยบายของรัฐ

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 ฉบับที่ 12 ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เป็นการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน¹

โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญทั้งสิ้น 10 ยุทธศาสตร์ ซึ่งในส่วนของภารกิจคุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้จัดอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ในหัวข้อเรื่องการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ ได้แก่ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ โดยจะให้ความสำคัญกับการจัดการที่ถูกต้องของขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย คุณภาพอากาศจะต้องได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในระดับเกณฑ์ตามมาตรฐานเพิ่มประสิทธิภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีกลไกการจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่างๆหรือในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบอย่างสูง

โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม ด้วยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศและของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิตและบริโภค สร้างเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือ

¹ ประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก (30 ธันวาคม 2559): 107-120.

เมืองสีเขียวเพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน โดยการปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนมาตรการในการกำหนดฉลากแสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของอุปกรณ์ต่างๆที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน การใช้วัสดุเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนขยายผลการพัฒนาเมืองสีเขียวในมิติต่างๆที่ดำเนินการอยู่แล้วในลักษณะนำร่อง อาทิ เมืองนำอยู่ เมืองคาร์บอนต่ำเมืองอัจฉริยะ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศที่จะช่วยสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของเมืองให้พัฒนาสู่มาตรฐานของเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวคิดตลอดวัฏจักรชีวิต

2.1. ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานการลดมลพิษ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สะอาดพัฒนาการจัดการระบบข้อมูลและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สนับสนุนการออกแบบระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม และส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกตลอดกระบวนการผลิต รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการออกฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นต์ ส่งเสริมสินค้าฉลากเขียว และฉลากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตลอดจนสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีการปล่อยคาร์บอนในปริมาณที่ต่ำ

2.2. สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน สร้างความตระหนักรู้ของผู้บริโภค โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องพอเพียงเสริมสร้างทัศนคติในการดำรงชีวิตให้เป็นวิถีชีวิตที่พอเพียงและยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้มาตรการจูงใจที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค อาทิ การคิดราคาสินค้าโดยรวม ต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งค่ากำจัดซากผลิตภัณฑ์ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ตลอดจนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่เป็นการสนับสนุนการผลิตสีเขียวสร้างสรรค์ด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมและส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ลดปริมาณขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้น

ทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะและส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด ผลักดันการออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับ ตั้งแต่ต้นทางรวมไปถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่งเสริมการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

4.1.2 ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ

เป็นที่ทราบกันดีว่าบุหรี่ยังเป็นภัยต่อสุขภาพทั้งของผู้สูบและผู้ที่ไม่สูบ ทั้งยังเป็น การตั้งต้นของการเสพยาเสพติดประเภทอื่นต่อไป² ประเทศไทยมีการตื่นตัวรณรงค์เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่และคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มาตลอด โดยการเข้าร่วมดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของ องค์การอนามัยโลกในด้านการควบคุมยาสูบ และยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมการบริโภคยาสูบของโลก นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญด้วยการดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและมาตรการดำเนินการควบคุมยาสูบแห่งชาติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ.2558 – 2562 ฉบับที่ 2 มีสาระสำคัญ ในการดำเนินการ กล่าวคือ³

พันธกิจ ในการเฝ้าระวังและดำเนินการควบคุมการเสพยาสูบอย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนไทยจากอันตรายของยาสูบ

เป้าประสงค์ ในการลดความชุกของการเสพยาสูบของประชากรไทย และเพื่อ คุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากอันตรายของควันบุหรี่

และมีวัตถุประสงค์ คือ

² ทศนีย์ ผลขานิก, ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2558 – 2562, น. 1.

³ สำนักควบคุมบริโภคยาสูบกลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร, ยุทธศาสตร์การควบคุม ยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2558 – 2562, (นนทบุรี : บริษัท ไนซ์เอิร์ธดีไซน์ จำกัด, 2559), น.2- 19.

1. เพื่อให้การควบคุมยาสูบของประเทศมีขีดความสามารถที่เพิ่มมากขึ้น
 2. เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงภาวะเสพติดพิษภัยร้ายแรงของยาสูบ และการคุกคามของอุตสาหกรรมยาสูบ ป้องกันไม่ให้เกิดผู้เสพติดใหม่ เฝ้าระวังธุรกิจยาสูบและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. เพื่อให้ผู้เสพติดเข้าถึงบริการเลิกยาสูบและลดเลิกยาสูบได้สำเร็จและเป็นการยั่งยืน

4. เพื่อให้มีระบบหรือแนวทางที่สามารถควบคุมส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ และมีความรู้ ความตระหนักฯ เกี่ยวกับพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

5. เพื่อจำกัดพื้นที่การสูบบุหรี่และทำให้สภาพแวดล้อมปลอดจากควันบุหรี่เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากอันตรายของควันบุหรี่

6. เพื่อให้มีแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้เหมาะสม รวมทั้งมีการดำเนินการ มีระบบที่สามารถควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ได้มียุทธศาสตร์และยุทธวิธีสำคัญในการควบคุมยาสูบแห่งชาติดังต่อไปนี้⁴

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์สร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมยาสูบของประเทศ

โดยมียุทธวิธีหลักค่านโยบายพัฒนาโครงสร้างและบริหารจัดการ เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการในทุกระดับ สนับสนุนการศึกษาวิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ ปรับปรุงกฎหมายและระบบการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อต่อการควบคุมยาสูบของประเทศ พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อป้องกันการแทรกแซงหรือการคุกคามที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายและผลกระทบเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมยาสูบของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ป้องกันมิให้เกิดผู้เสพติดยาสูบรายใหม่และเฝ้าระวังควบคุมอุตสาหกรรมยาสูบ

โดยมียุทธวิธีสร้างความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมการไม่สูบบุหรี่และการรู้เท่าทันอุตสาหกรรมยาสูบให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมเพื่อเอื้อต่อการไม่สูบบุหรี่ของเยาวชน และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ

⁴ กรมควบคุมโรค, กลุ่มพัฒนาวิชาการ, แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน, น.1-2.

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ช่วยผู้เสพให้เลิกใช้ยาสูบ

โดยมียุทธวิธีสร้างเสริมพลังชุมชนเพื่อการบำบัดผู้เสพยาสูบ พัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ให้บริการเลิกบุหรี่ พัฒนาคุณภาพระบบบริการเลิกบุหรี่ และสายด่วนเลิกบุหรี่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ควบคุมและเปิดเผยส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

โดยมียุทธวิธีปรับปรุงกฎหมาย แนวทางการดำเนินการว่าด้วยการจัดแจ้งส่วนประกอบให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ สร้างกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ สร้างกลไกให้ธุรกิจยาสูบปฏิบัติตามกฎหมาย ฝ่าละอองธุลีพระบาทและเผยแพร่ข้อมูลสารอันตรายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ทำสิ่งแวดลอมให้ปลอดควันบุหรี่

โดยมียุทธวิธีปรับปรุงกฎหมายให้สถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานทุกแห่งปลอดควันบุหรี่ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายในทุกที่ที่กำหนดให้ปลอดควันบุหรี่ ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ฝ่าละอองธุลีพระบาทและควบคุมกำกับและประเมินผลการทำสิ่งแวดลอมปลอดควันบุหรี่

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ใช้มาตรการภาษีและปราบปรามเพื่อควบคุมยาสูบ

โดยมียุทธวิธีปรับปรุงโครงสร้างภาษียาสูบ ปรับปรุงระบบการบริหารการจัดเก็บภาษียาสูบ ป้องกันและปราบปรามยาสูบที่ผิดกฎหมายควบคุมแหล่งจัดหา และดำเนินการสำหรับผู้กระทำความผิด

4.1.3 แผนการยาสูบแห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ.2561 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้เนื้อด้วยโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลังเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ แต่ไม่เป็นนิติบุคคลทำให้มีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินกิจการ ประกอบกับการผลิตบุหรี่ชิกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐสมควรดำเนินการโดยนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะ

ทั้งนี้เนื้อหาของพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ.2561 คือการยกเลิกโรงงานยาสูบ โดยให้เปลี่ยนเป็นการยาสูบแห่งประเทศไทย ใช้ชื่อย่อว่า “ยสท.” และใช้ชื่อเป็น

ภาษาอังกฤษว่า “Tobacco Authority of Thailand” เรียกโดยย่อว่า “TOAT”⁵ โดยการยาสูบแห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล⁶

โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบุหรี่ยี่ห้อตราซึ่งเป็นกิจการผูกขาดของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และการกระทำกิจการอื่น อาทิ ประกอบอุตสาหกรรมและดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับยาสูบ ใบยา หรือผลิตภัณฑ์จากพืชอื่นทั้งในและนอกราชอาณาจักร รับจ้างผลิตยาสูบเพื่อส่งออกไปจำหน่ายนอกราชอาณาจักรดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่เกี่ยวกับใบยาสูบ ส่งเสริมให้มีการศึกษา วิจัย พัฒนา และปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการผลิตยาสูบ ใบยาหรือผลิตภัณฑ์จากพืชอื่นและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาสูบ ใบยา หรือผลิตภัณฑ์จากพืชอื่น

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรนำในธุรกิจยาสูบ สร้างรายได้สู่รัฐและขยายสู่ธุรกิจอื่นด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. สร้างรายได้จากธุรกิจหลักและพัฒนาธุรกิจใหม่ เพื่อสนับสนุนการเติบโตขององค์กร

2. ผลิตและจำหน่ายสินค้าคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

3. พัฒนาและเพิ่มคุณค่าทรัพยากรบุคคล

4. เพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถด้านการจัดการองค์กร

เป้าหมาย

1. กำไร : มุ่งเน้นการรักษาระดับของความสามารถในการทำกำไรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องตลอดการเติบโตของธุรกิจ โดยอัตรากำไรไม่น้อยกว่าร้อยละ 8 ในแต่ละปี

2. รายได้ : รักษาการเติบโตของรายได้จากธุรกิจเดิมอย่างต่อเนื่อง และขยายสู่ธุรกิจใหม่ โดยการนำสมรรถนะหลักขององค์กรมาใช้ประโยชน์ เพื่อชดเชยความผันผวนของรายได้หลักในบางปีและรองรับการเติบโตของค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ.2562 ปริมาณจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อไม่ต่ำกว่า 30,730 ล้านมวน ในปี พ.ศ.2562

⁵ พระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ.2561, มาตรา 5, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก (13 พฤษภาคม 2561): น.28.

⁶ พระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ.2561, มาตรา 6, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก (13 พฤษภาคม 2561): น.28.

3. ส่วนแบ่งตลาด : เพิ่มศักยภาพของช่องทางขาย และสร้างความภักดีต่อตราสินค้า เพื่อรักษาและเพิ่มส่วนแบ่งตลาดจากร้อยละ 75.84 สู่ร้อยละ 80 จากการเป็นผู้นำตลาดในกลุ่มลูกค้า Saving พร้อมทั้งสร้างโอกาสทางการตลาดจากการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มลูกค้า Regular และเพิ่มยอดขายในกลุ่มลูกค้า Premium⁷

โดยมีแผนยุทธศาสตร์ ปีงบประมาณ พ.ศ.2558–2562 โดยมียุทธศาสตร์องค์กรประกอบด้วย⁸

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์รักษาฐานตลาดโดยการเพิ่มศักยภาพของการขาย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การขยายสู่ธุรกิจใหม่โดยการนำความสามารถหลักขององค์กรมาใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของทุกกลุ่มลูกค้าและได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การบูรณาการร่วมกันของ Supply Chain และโรงงานผลิตแห่งใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารให้คล่องตัว

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กรสู่ความยั่งยืน

อันจะเห็นได้ว่าแผนการยาสูบแห่งประเทศไทยมียุทธศาสตร์ในการสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์และประสงค์ที่จะรักษาฐานลูกค้าเดิมและสร้างลูกค้าใหม่อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดผู้สูบบุหรี่ใหม่ อันเป็นแนวนโยบายที่ขัดแย้งกับแนวนโยบายหลักของรัฐ อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาหากรัฐบาลต้องการจะผลักดันแนวนโยบายใดนโยบายหนึ่งของรัฐที่มีอยู่ให้มีการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งต้องห้ามโดยเด็ดขาด ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ โดยในปี พ.ศ.2557 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศ

⁷ กระทรวงการคลัง, โรงงานยาสูบ, “รายงานประจำปี 2558,” : น.14.

⁸ เฟิงอ้าง, น. 46.

กระทรวงพาณิชย์⁹ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกและนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ.2522 ในการกำหนดให้สินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร¹⁰ ซึ่งกรณีจำเป็นหรือกรณีที่มีเหตุตามสมควรเพื่อการสาธารณสุข ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด¹¹ โดยเป็นการสมควรกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการนำสินค้าดังกล่าว ไปใช้อันก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ สุขอนามัย สังคม ความมั่นคงของประเทศ และความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

โดยประกาศกระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดให้ “บุหรี่ไฟฟ้า” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าที่ทำให้เกิดละอองไอน้ำในลักษณะคล้ายควันบุหรี่ ไม่ว่าจะกระทำได้ซึ่งใช้สำหรับสูบในลักษณะเดียวกับการสูบบุหรี่ถูกกำหนดให้เป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย อีกทั้งตามประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าว ได้มีการกำหนดให้ครอบคลุมไปถึง สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควันหรือละอองไอน้ำเพื่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งจะนำเข้ามาเพื่อใช้พร้อมบุหรี่ไฟฟ้าก็ถูกกำหนดให้เป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยเช่นเดียวกัน โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่นำเข้า หรือทั้งจำทั้งปรับ และสินค้าที่นำเข้มารวมทั้งสิ่งทีบรรจุนำเข้าพาหนะบรรทุกสินค้าก็สามารถถูกปรับได้ทั้งสิ้น¹²

⁹ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องกำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 268 ง (26 ธันวาคม 2557): น.1.

¹⁰ พระราชบัญญัติการส่งออกและนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า 2522, มาตรา 5 (1), ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 74 ฉบับพิเศษ (9 พฤษภาคม 2522): น.2.

¹¹ พระราชบัญญัติการส่งออกและนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า 2522, มาตรา 25, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 74 ฉบับพิเศษ (9 พฤษภาคม 2522): น.7.

¹² พระราชบัญญัติการส่งออกและนำเข้าในราชอาณาจักร 2522, มาตรา 20, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 74 ฉบับพิเศษ (9 พฤษภาคม 2522): น.6.

โดยต่อมาในปี พ.ศ.2558 คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีคำสั่งห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้าบุหรีไฟฟ้า น้ำยาสำหรับเติมบุหรีไฟฟ้า¹³ ด้วยสาเหตุที่ว่าจากการทดสอบของกรมวิทยาศาสตร์บริการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกายหลายชนิด บุหรีไฟฟ้าเป็นสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้นได้โดยการกำหนดฉลากหรือตามกฎหมายอื่น จึงได้มีมติให้มีคำสั่งห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า บาราคุ บาราคุไฟฟ้า หรือบุหรีไฟฟ้า หรือตัวยาบาราคุ น้ำยาสำหรับเติมบาราคุไฟฟ้าหรือบุหรีไฟฟ้า ซึ่งคำสั่งดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ที่กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจในการออกคำสั่งห้ามผู้ประกอบการธุรกิจขายสินค้าที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคและไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้นได้โดยการกำหนดฉลาก¹⁴

โดยคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการกำหนดความหมายของบุหรีไฟฟ้า น้ำยาสำหรับเติมบุหรีไฟฟ้าและกำหนดรายละเอียดของห้ามขายบุหรีไฟฟ้า ดังต่อไปนี้

“บุหรีไฟฟ้า” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้า ที่ทำให้เกิดแหล่งกำเนิดควัน ละอองไอน้ำ หรือไอระเหยในลักษณะคล้ายควันบุหรี ไม่ว่าจะกระทำได้ขึ้นด้วยวัตถุใดซึ่งใช้สำหรับสูบในลักษณะเดียวกับการสูบบุหรี

“ตัวยาบาราคุ น้ำยาสำหรับเติมบาราคุไฟฟ้า หรือบุหรีไฟฟ้า” หมายความว่า สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควัน ละอองไอน้ำ หรือไอระเหยเพื่อใช้สำหรับบาราคุ บาราคุไฟฟ้า หรือบุหรีไฟฟ้า ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงพืช ผลไม้ พืชหมัก ผลไม้หมักที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควัน ละอองไอน้ำ หรือไอระเหยสำหรับบาราคุ บาราคุไฟฟ้าหรือบุหรีไฟฟ้า

โดยกำหนดห้ามขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ สินค้าประเภทบุหรีไฟฟ้า หรือตัวยา น้ำยาสำหรับเติมบุหรีไฟฟ้า โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนการเสนอหรือการชักชวนเพื่อการดังกล่าว และห้ามให้บริการเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า หรือตัวยา น้ำยาสำหรับเติมบุหรีไฟฟ้า ทั้งนี้ให้รวมถึงการรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใดๆหรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น ผู้ที่ฝ่าฝืนต้อง

¹³ คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า บาราคุ บาราคุไฟฟ้าหรือบุหรีไฟฟ้า หรือตัวยาบาราคุ น้ำยาสำหรับเติมบาราคุไฟฟ้าหรือบุหรีไฟฟ้า, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 286 ง (26 ธันวาคม 2557): น.1.

¹⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค 2522, มาตรา 30, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2522): น.10.

ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁵ และกรณีที่มีการฝ่าฝืนจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตราย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁶

แต่เนื่องด้วยคณะกรรมการพาณิชย์ การอุตสาหกรรมและการแรงงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การขอความเป็นธรรมในการพิจารณาทบทวนประกาศกระทรวงพาณิชย์ในการห้ามนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า โดยได้มีข้อเสนอใจความสำคัญว่าควรมีการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเหมาะสมมากกว่าที่จะใช้มาตรการห้ามเด็ดขาด และผู้เขียนเห็นว่าหากพิจารณาถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองที่ต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ หรือเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ภาครัฐควรมีการอนุญาตให้สามารถมีการจำหน่ายและการให้บริการบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างถูกกฎหมาย เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ามีผลงานวิจัยรับรองว่าบุหรี่ไฟฟ้าสามารถช่วยให้ผู้ที่สูบบุหรี่ซิกาแรตสามารถเลิกสูบบุหรี่ซิกาแรตได้ และสามารถช่วยให้ผู้ที่สูบบุหรี่ได้รับสารพิษที่น้อยลง นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้มลพิษในอากาศให้ลดน้อยลง สภาพแวดล้อมของผู้ไม่สูบบุหรี่จะได้มีคุณภาพที่ดีขึ้น อันจะถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริงและเป็นการสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ โดยการศึกษามาตรการทางกฎหมายต่อไปนี้ จึงเป็นกรณีของการศึกษาว่าหากต่อไปมีการยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว การกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหนึ่งมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมีการกำหนดมาตรการเพื่อรองรับบุหรี่ไฟฟ้าหรือมีมาตรการที่ครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้าเพียงใด

4.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบได้รับการตราขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.2560 เนื่องมาจากเหตุผลประการหนึ่งที่ต้องการจะควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบให้สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ประกอบกับการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) จึงต้องการที่จะปรับปรุงกฎหมายเพื่อจะกำหนดมาตรฐานในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยได้มีการกำหนดคำนิยามความหมายของคำว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบซึ่งต่างไปจาก พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 โดยได้นิยาม

¹⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค 2522, มาตรา 56/1 วรรคแรก, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2522): น.18.

¹⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค 2522, มาตรา 56/1 วรรคสอง, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2522): น.18.

ความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้หมายความถึงผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคทีนาทาแบกุ่ม (Nicotiana tabacum) และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด ตม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา¹⁷

ซึ่งการกำหนดนิยามความหมายดังกล่าวนี้มีผลให้บุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบซึ่งใช้กับบุหรี่ยวณสันตรงตามความหมายของคำนิยามในส่วนคำว่าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ ในส่วนคำว่าของผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบจะครอบคลุมไปถึงบุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบที่ใช้ร่วมกับน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบเท่านั้น แต่การกำหนดนิยามดังกล่าวจะไม่สามารถครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้าได้ทุกชนิด เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ามี่ทั้งชนิดที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน ซึ่งทำให้บุหรี่ไฟฟ้าชนิดดังกล่าวไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบตามคำนิยามที่กำหนดไว้ แต่จะมีผลทำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะอันทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้ผู้ใดผลิต ขาย หรือนำเข้า¹⁸ อันจะทำให้ยิ่งเกิดความสับสนต่อไปว่าเหตุใดบุหรี่ไฟฟ้าชนิดที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินถึงกลายเป็นสิ่งที่ต้องห้ามทั้งที่มีความปลอดภัยที่มากที่สุดในการสูบบุหรี่ไฟฟ้า อีกทั้งการที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ไม่ได้มีการกำหนดนิยามความหมายชนิดต่างๆของผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้ จึงทำให้ไม่มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่าบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าไว้เป็นกรณีเฉพาะ

โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ได้มีการกำหนดหน้าที่ให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ต้องการจำหน่ายในประเทศไทยให้มีหน้าที่จะต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบนั้น และกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาสูบให้แก่กระทรวงสาธารณสุขเพื่อให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสอบและเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณชนตามที่ได้รับแจ้ง โดยหากผลิตภัณฑ์ยาสูบมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กระทรวง

¹⁷ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.27.

¹⁸ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 34, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.38.

สาธารณสุขจะออกใบรับรองการจดทะเบียนรายการให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า¹⁹ โดยผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะต้องเป็นผู้ชำระอัตราค่าธรรมเนียมใบรับรองการจดทะเบียนซึ่งกำหนดอยู่ที่ฉบับละ 100,000 บาท ซึ่งกฎกระทรวงได้กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องส่งข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อหน่วยงานรัฐ โดยได้มีการกำหนดว่ารายการส่วนประกอบสารที่ใช้ในการปรุงแต่งต้องไม่มีสารในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และกำหนดสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบที่จะต้องทำการแจ้งไว้ 3 สาร คือ ทาร์ นิโคตินและคาร์บอนมอนอกไซด์ โดยจะต้องระบุปริมาณของสารที่เกิดจากการเผาไหม้เป็นมิลลิกรัมตามมาตรฐานการวิเคราะห์ขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO)²⁰

โดยกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาอนุญาตและตรวจสอบไว้อยู่ที่ระยะเวลา 15 วัน และมีกำหนดระยะเวลาล่วงหน้าไว้เฉพาะในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ได้มีการจดทะเบียนแล้วเท่านั้น ที่จะต้องแจ้งรายการส่วนประกอบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนที่จะนำผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประเทศไทย²¹

โดยหากผลิตภัณฑ์ยาสูบมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบไม่เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการออกคำสั่งห้ามขาย ห้ามนำเข้าหรือให้ทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยจะต้องประกาศให้สาธารณชนทราบถึงคำสั่งดังกล่าว โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการตรวจสอบส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือการประกาศคำสั่งนั้น และได้กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในราชอาณาจักรมีหน้าที่ต้องส่งข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการผลิตหรือการนำเข้า

¹⁹ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 37, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.38-39.

²⁰ กฎกระทรวง 2540 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ซิการ์และบุหรี่ยีการ์, ข้อ 2, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 39 ก (13 สิงหาคม 2540): น.1.

²¹ กฎกระทรวง 2540 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ซิการ์และบุหรี่ยีการ์, ข้อ 5, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 39 ก (13 สิงหาคม 2540): น.2.

ค่าใช้จ่ายด้านการตลาด รายได้ ค่าใช้จ่ายระหว่างผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต การบริจาคช่วยเหลือตามมนุษยธรรมในกรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรง และต้องมีการทำรายงานประจำปีบังคับบัญชี รวมทั้งข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ²²

ภาพที่ 4.1

ภาพแสดงขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ยาสูบ²³

ซึ่งการกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องมีหน้าที่แจ้งส่วนประกอบและต้องชำระค่าตรวจสอบส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ในอัตราที่สูงจึงจะออกใบรับรองการจดทะเบียนรายการให้แก่

²² พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 40, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.40.

²³ กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, “การขอรับบริการจดทะเบียนรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2561, จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/th/yorsor3.php>.

ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้านั้นเป็นกรณีที่ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะสามารถมีได้เฉพาะผู้ที่มีทุนทรัพย์ ซึ่งหากพิจารณาประกอบกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษจะพบว่า การขอลดแจ้งมีราคา ค่อนข้างต่ำ แต่ไปมุ่งเน้นที่กระบวนการตรวจสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์บุหรี่ปูไฟฟ้ามากกว่า โดยจะเห็นได้จากความเข้มงวดที่ผลิตภัณฑ์บุหรี่ปูไฟฟ้าจะไม่สามารถผลิตหรือนำเข้าได้จนกว่าจะได้รับการตรวจสอบเสร็จสิ้นและได้รับการอนุญาตแล้วเท่านั้น อีกทั้งมีการกำหนดเงื่อนไขที่จะต้องส่ง รายละเอียดผลิตภัณฑ์บุหรี่ปูไฟฟ้าล่วงหน้าถึง 6 เดือนเพื่อทำการตรวจสอบ ซึ่งในส่วนของ การผลิตหรือ การนำเข้ากฎหมายไทยยังไม่มีกำหนดเงื่อนไขเวลาเช่นนี้ จึงอาจทำให้มีการผลิตหรือมีการนำเข้ามา หรืออาจมีการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะได้รับการอนุมัติการจดทะเบียนรายการส่วนประกอบ และ ระยะเวลาการพิจารณาอนุญาตของประเทศไทยใช้เวลาเพียง 15 วันอันเป็นระยะเวลาที่รวมการ ดำเนินการทางเอกสาร ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบส่วนประกอบผลิตภัณฑ์และสารที่เกิดจาก การเผาไหม้นั้นใช้เวลาเพียง 1 ชั่วโมงครึ่ง²⁴ จึงอาจทำให้ไม่สามารถตรวจสอบผลิตภัณฑ์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพียงพอ อีกทั้งประเทศอังกฤษมีการกำหนดให้ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของน้ำยา บุหรี่ปูไฟฟ้าซึ่งหมายรวมถึงรายการส่วนประกอบทั้งหมด โดยสารเติมแต่งเป็นเพียงสารที่เป็นส่วนหนึ่ง ของส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์บุหรี่ปูไฟฟ้าเท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้ประเทศไทยแม้พระราชบัญญัติควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 จะมีการกำหนดให้ต้องมีการแจ้งรายการส่วนประกอบ แต่ในดับทบัญญัติ ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบทั้งหมดที่มีในผลิตภัณฑ์ยาสูบ ประกอบกับ กฎกระทรวงมีการกำหนดให้ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบเพียงสารที่ใช้ในการปรุงแต่ง (Additives) อาทิ กลีซีร์ริซิน (Glycyrrhizin) เป็นสารปรุงแต่งรสชาติและให้รสหวานในบุหรี่ปู, เมนทอลให้ความรู้สึก เย็นคอ, น้ำตาลเป็นสารปรุงแต่งในบุหรี่ปูมีประมาณร้อยละ 3 ของน้ำหนักบุหรี่ปู เป็นต้น²⁵ ซึ่งสารที่ใช้ใน การปรุงแต่งโดยส่วนมากได้รับการรับรองว่าสามารถบริโภคได้ แต่เมื่อสารที่ใช้ในการปรุงแต่งผ่านการ ทำปฏิกิริยาทางเคมีอาจกลายเป็นสารพิษได้²⁶ แต่การแจ้งเป็นการแจ้งข้อมูลในส่วนที่นำมาเป็น ส่วนประกอบเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องแจ้งสารที่ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังการทำปฏิกิริยาทางเคมี และปริมาณ

²⁴ ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อราชการ, “คู่มือสำหรับประชาชน : ขั้นตอนการขอรับบริการจดแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สำหรับผู้ประกอบการ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561, จาก <https://info.go.th/Guide/GenerateCitizenGuideFront/5484>.

²⁵ สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, ตำราวิชาการสุขภาพ การควบคุมการบริโภคยาสูบ สำหรับ บุคลากรและนักศึกษาวิชาชีพด้านสุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทย ปลอดภัย, 2550), น.148.

²⁶ เฟิงอ้วง, น.5.

ที่การแฉงนั้นเป็นปริมาณที่มีการนำมาใส่ในผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่ใช่ปริมาณที่จะได้รับเข้าสู่ร่างกาย อีกทั้งไม่มีการกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องมีการแจ้งรายการส่วนประกอบที่จะมีการแพรร่อกมาหรือการปล่อยมลพิษเมื่อมีการใช้งาน ข้อมูลทางด้านสารพิษหรือพิษวิทยาจากส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โดยรวมถึงในสภาวะปกติและสภาวะที่ได้รับความร้อน ตลอดจนผลกระทบด้านการเสพติดและด้านต่างๆ และในส่วนของการปล่อยมลพิษโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผลกระทบทางสุขภาพของผู้บริโภคเมื่อเกิดการสูดเข้าสู่ร่างกายนั้น ทั้งที่ประเทศไทยเพิ่งมีการตราพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.2560 ซึ่งในขณะที่มีการร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้บุหรี่ไฟฟ้าได้รับความนิยมแล้วในประเทศไทย แต่ในตัวบทกฎหมายกลับมีการกำหนดให้ต้องแจ้งข้อมูลสารที่เกิดจากการเผาไหม้เท่านั้น ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำที่ทำให้ตัวบทกฎหมายมีลักษณะตายตัวไม่สามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้เลย การบัญญัติดังกล่าวนี้มีผลทำให้บุหรี่ไฟฟ้าทุกประเภททุกชนิดไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะต้องแจ้งสารที่เกิดจากการเผาไหม้ เนื่องด้วยผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าทุกประเภทนั้นไม่มีการใช้เปลวไฟทำให้เกิดการเผาไหม้ แต่บุหรี่ไฟฟ้าใช้กลไกพลังงานความร้อนไปทำปฏิกิริยาทำให้เกิดเป็นไอ ไอรระเหยหรือควัน จึงทำให้บุหรี่ไฟฟ้าไม่อาจมีสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ อีกทั้งสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบนั้นกฎกระทรวงได้มีการกำหนดให้ต้องแจ้งข้อมูลเพียง 3 สารเท่านั้น ซึ่งผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไม่มีการปล่อยสารคาร์บอนมอนอกไซด์และทาร์ หากจะมีการแจ้งสารที่เกิดขึ้นก็คงจะมีเพียงสารนิโคตินนั้น ในส่วนของปริมาณที่มีการแจ้งตามกฎหมายกระทรวงที่มีอยู่กำหนดให้ปริมาณที่จะต้องแจ้งเป็นปริมาณที่ผ่านการทำปฏิกิริยาเผาไหม้แล้ว ซึ่งหากนำมาปรับใช้กับกรณีของบุหรี่ไฟฟ้าในฐานะกฎหมายที่มีความใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่งแล้วนั้น ปริมาณที่จะต้องแจ้งนั้นจะเป็นปริมาณที่ผ่านการทำปฏิกิริยาความร้อนแล้วมิใช่ปริมาณที่มีทั้งหมดในบรรจุภัณฑ์ และหากเป็นบุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินก็ไม่อาจจะแจ้งสารใดที่เกิดขึ้นได้เลย ทั้งที่ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ายังคงมีการปล่อยสารพิษบางชนิดได้อยู่ แต่ก็เนื่องมาจากการกำหนดชื่อของสารที่จะต้องทำการแจ้งไว้เป็นการเฉพาะ โดยในประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดชื่อสารที่จะต้องทำการแจ้งไว้เป็นกรณีเฉพาะ แต่ใช้ถ้อยคำว่าให้แจ้งสารทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการใช้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากในแต่ละผลิตภัณฑ์อาจก่อให้เกิดสารที่แตกต่างกันไป และกำหนดว่าหากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีส่วนประกอบของสารนิโคตินรวมอยู่ด้วย ผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสารนิโคติน ปริมาณของสารนิโคตินและการดูดซึมที่เข้าสู่ร่างกายของสารนิโคติน ทั้งในกรณีจากการใช้งานภายใต้สภาวะตามปกติ หรือจากการใช้งานอื่นใดที่อยู่ในสภาวะที่สามารถจะคาดหมายได้ แต่ประเทศไทยได้มีการกำหนดให้แจ้งเพียงปริมาณสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบแล้วเท่านั้นซึ่งจะไม่ใช้ปริมาณที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งหมด แต่ในปัจจุบันเมื่อมีการกล่าวถึงสารนิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้าหน่วยงานภาครัฐกลับมีการพิจารณาจากปริมาณ

สารนิโคตินทั้งหมดในบรรจุภัณฑ์ทั้งที่ปริมาณดังกล่าวยังไม่ได้ผ่านการทำปฏิกิริยาใดและไม่ใช่ปริมาณที่จะมีการดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย

โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยไม่มีหน้าที่ที่จะต้องทำคำอธิบายถึงกระบวนการผลิตหรือหนังสือที่แสดงว่ามีกระบวนการและขั้นตอนการผลิตที่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทั้งไม่ต้องแสดงหลักฐานว่าผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะเป็นผู้รับผิดชอบคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าอย่างเต็มที่ในกรณีที่มีการใช้งานภายใต้สภาวะตามปกติหรือจากการใช้งานอื่นใดที่อยู่ในสภาวะที่สามารถจะคาดหมายได้ อีกทั้งไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ในการเฝ้าระวังให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลเสียผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพจากการใช้ผลิตภัณฑ์ แต่ประเทศไทยกลับมุ่งเน้นให้รายงานเกี่ยวกับรายละเอียดที่เป็นตัวเงินเสียมากกว่า และหากผลิตภัณฑ์ยาสูบมีส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้จะถูกออกคำสั่งห้ามขาย ห้ามนำเข้า หรือถูกทำลาย แต่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไม่มีหน้าที่ในการที่จะต้องทำการถอนหรือเรียกคืนผลิตภัณฑ์ยาสูบจากท้องตลาดด้วยตนเอง และดำเนินการแจ้งถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพต่อหน่วยงานรัฐหากผลิตภัณฑ์ในความปลอดภัยไม่มีคุณภาพ ไม่มีมีความปลอดภัย หรือไม่เป็นไปตามข้อบังคับอย่างที่มีมาตรการของประเทศอังกฤษกำหนดไว้

อันจะเห็นได้ว่ามาตรการในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าของประเทศไทยค่อนข้างมีปัญหา ผู้เขียนเห็นว่าจึงเป็นการสมควรที่จะนำเอามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและการนำเข้าของประเทศไทยนั้นมาเป็นต้นแบบในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทย โดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มาตรา 37 โดยไม่ควรกำหนดจำกัดอยู่เฉพาะสารที่เกิดจากการเผาไหม้ โดยมาตรา 37 วรรคแรก ควรกำหนดว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะขายในราชอาณาจักรต้องมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” มาตรา 37 วรรคสอง ควรกำหนดว่า “ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่จะต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบนั้น และส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาสูบให้กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชนตามที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขควรมีออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 37 กำหนดรายละเอียดข้อมูลที่ต้องแจ้ง อาทิ รายการส่วนประกอบควรกำหนดให้ต้องทำการแจ้งรายการส่วนประกอบทั้งหมดผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่ใช่แจ้งเพียงรายการส่วนประกอบที่เป็นสารปรุงแต่งเท่านั้น และจะต้องระบุปริมาณส่วนประกอบแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หากผลิตภัณฑ์นั้นมี

ส่วนประกอบของนิโคตินรวมอยู่ด้วยจะต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับนิโคตินปริมาณของนิโคตินและการดูดซึมเข้าสู่ร่างกายของนิโคติน ในส่วนของการปล่อยมลพิษด้วย ข้อมูลทางด้านสารพิษจากผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้น จะต้องทำการแจ้งสารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบโดยจะไม่มีกำหนดชนิดของสารไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องแจ้งทุกสารที่เกิดขึ้น รวมไปถึงต้องแจ้งข้อมูลด้านผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง และความเสพติดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งต้องมีการแจ้งถึงคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าในการใช้งาน

4.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ทั้งในส่วน ของส่วนประกอบน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า ส่วนประกอบอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า การกำหนดฉลากและการให้ข้อมูล บุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ดังต่อไปนี้

4.2.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

(1) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

ในส่วนของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้า เท่าที่ได้ศึกษาจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ไม่พบมาตรการในการควบคุม มาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้าแต่อย่างใด จึงทำให้ไม่มีการกำหนดมาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้าไว้ แต่ด้วยอำนาจ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีอำนาจในการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบและมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขให้ผลิตภัณฑ์ ยาสูบต้องมีส่วนประกอบตามที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายได้มีการปฏิบัติตาม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบมีความปลอดภัยและเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคและประชาชน นอกจากนี้การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ายังเป็นเครื่องมือที่จะสามารถช่วยควบคุมทั้งใน ส่วนของส่วนประกอบของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่หน่วยงานรัฐเห็นว่าอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย

โดยในปัจจุบันกฎกระทรวงมีเพียงการกำหนดมาตรฐานบุหรี่ซิการ์แรตว่า หากมีใบยาสูบจะต้องใช้ยาเส้น กระจกหรือใบยาและวัสดุกันกรองที่ต้องไม่มีเข็วรา และสามารถมี อนุพันธ์ของดีดีทีที่เจือปนได้ไม่เกินสิบส่วนในล้านส่วน สารที่ใช้ในการปรุงแต่งต้องไม่มีสารในปริมาณที่ อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ²⁷ แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องอยู่ในปริมาณที่เท่าใดจึงจะอยู่ใน

²⁷ กฎกระทรวง 2540 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการ

ระดับที่มีความปลอดภัย และจากการศึกษาพบว่าในผลิตภัณฑ์ยาสูบบุหรีซิการ์เรตที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายในประเทศไทยจะมีปริมาณสารนิโคตินอยู่ที่ประมาณมวลละ 10-24 มิลลิกรัม แต่จะให้สารนิโคตินปริมาณ 0.6-2.4 มิลลิกรัมต่อมวน²⁸ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละยี่ห้อ

ในการควบคุมมาตรฐานบุหรีไฟฟ้าในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดให้น้ำยาของบุหรีไฟฟ้าจะต้องผลิตโดยใช้ส่วนผสมที่มีความบริสุทธิ์สูงมากเท่านั้น ทั้งกำหนดห้ามไม่มีสารเติมแต่งใดๆ และจะต้องไม่มีส่วนประกอบใดๆ นอกจากส่วนผสมที่ได้ทำการแจ้งข้อมูลไว้ตามรายการส่วนผสมต่อรัฐมนตรีที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพไม่ว่าจะในสภาวะที่ได้รับความร้อนหรือไม่ก็ตาม อันจะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษมีความครอบคลุมด้านความปลอดภัยในการกำหนดส่วนผสมของผลิตภัณฑ์มากกว่าประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยยังกำหนดอนุญาตให้มีการใช้สารที่ใช้ในการปรุงแต่งในผลิตภัณฑ์ยาสูบได้ แม้จะกำหนดให้มีได้ในปริมาณที่ไม่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อสารที่ใช้ในการปรุงแต่งเกิดการเปลี่ยนแปลงปฏิกิริยาเคมีก็อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้อยู่ดังที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว แต่ในประเทศอังกฤษไม่อนุญาตให้มีสารที่ใช้ในการปรุงแต่งหรือสารอื่นใดอยู่เลย เว้นเสียแต่ว่าจะมีในปริมาณเล็กน้อยซึ่งในทางเทคนิคแล้วไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ในกระบวนการและขั้นตอนของการผลิต ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรนำเอามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษในส่วนนี้มาเป็นต้นแบบในการกำหนดรายละเอียดโดยควรออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรีไฟฟ้า โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 37 ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

(3) พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

แม้การกำหนดนิยามความหมายของคำว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบจะมีได้หมายความรวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยาก็ตาม แต่เนื่องด้วยผลงานการวิจัยหลายฉบับรองรับว่าผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าสามารถนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเลิกบุหรีได้ ประกอบกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อช่วยในการเลิกบุหรีอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และเป็นผลิตภัณฑ์

ส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรีซิการ์เรตและบุหรีซิการ์, ข้อ 1, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 39 ก (13 สิงหาคม 2540): น.1.

²⁸ Health Care Thai, “สารที่มีในบุหรี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.healthcarethai.com/สารที่มีในบุหรี/>.

ที่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน จึงต้องนำมาศึกษาประกอบในส่วนของปริมาณสารนิโคตินและผลกระทบจากการใช้ผลิตภัณฑ์ยาดังกล่าว

โดยพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ยาอันตราย” ให้หมายความถึง ยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาอันตราย ซึ่งตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้ยาที่มีนิโคติน (Nicotine) หรือสารประกอบของนิโคติน ซึ่งมุ่งหมายที่จะใช้สำหรับช่วยการอดบุหรี่เป็นยาอันตราย²⁹ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการขึ้นทะเบียนยาที่มีนิโคตินไว้เพียง 3 รูปแบบ คือ แผ่นปิดผิวหนังนิโคติน หมากฝรั่งเคี้ยวนิโคตินและยาอมนิโคติน โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถหาซื้อได้ตามร้านขายยาทั่วไป หากแต่จะต้องได้รับคำแนะนำจากแพทย์หรือเภสัชกรเสียก่อน³⁰

1. แผ่นปิดผิวหนังนิโคติน (Nicotine Patch)

สารนิโคตินที่อยู่ในแผ่นแปะนิโคตินหรือแผ่นปิดผิวหนังจะมีระดับของปริมาณสารนิโคตินที่แตกต่างกันไปตั้งแต่ 5 มิลลิกรัมไปจนถึง 21 มิลลิกรัมต่อแผ่น โดยในแต่ละแผ่นของแต่ละยี่ห้อจะมีความต่างในเรื่องของระยะเวลาการใช้งานซึ่งจะมีตั้งแต่ 12 ถึง 24 ชั่วโมง โดยพิจารณาการใช้จากปริมาณการสูบบุหรี่ผู้สูบบุหรี่หากสูบน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 มวนให้ใช้ขนาด 14 มิลลิกรัมต่อวัน แต่หากสูบบุหรี่มากกว่า 20 มวนให้ใช้ขนาด 21 มิลลิกรัมต่อวัน³¹ โดยผู้ติดบุหรี่ต้องหยุดสูบบุหรี่ก่อนการเริ่มใช้ยา การติดแผ่นแปะควรติดบริเวณที่ไม่มีขน ไม่มีไขมัน ไม่มีบาดแผล ไม่อักเสบ หรือไหม้ โดยการติดระหว่างบริเวณคอและสะโพกหรือต้นแขนด้านนอก แต่ต้องติดแผ่นยาทุกวันในเวลาเดียวกัน โดยมีข้อจำกัดการใช้คือไม่สามารถปรับขนาดยาได้ ระดับสารนิโคตินในร่างกายเพิ่มช้ากว่ายาแบบอื่น และอาจเกิดอาการไม่พึงประสงค์ อาทิ ระคายเคืองผิวหนัง นอนไม่หลับ อีกทั้งยังมีข้อควรระวังและห้ามใช้สำหรับผู้ที่มีโรคหัวใจ หลอดเลือดต่อมไทรอยด์เป็นพิษ เบาหวานชนิดที่ 1 ห้ามใช้

²⁹ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาอันตราย (ฉบับที่ 19), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 71 ง (26 สิงหาคม 2548): น.15.

³⁰ กองพัฒนาสุขภาพผู้บริโภค, “สาธารณสุข เผยนิโคตินเจลยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากอย. อย่าหาซื้อมาใช้เอง เพราะอาจกินอันตราย,” ข่าวแจก 9 ปีงบประมาณ 2552 (29 มิถุนายน 2552).

³¹ สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 25*, น.498.

ในผู้ที่แพ้โคตินภาวะหัวใจเต้นเร็วผิดปกติ โรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดที่เพิ่งเกิดกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายใน 1 เดือน ผู้ที่เป็นผื่นภูมิแพ้ที่ผิวหนังและโรคผิวหนังอักเสบ³²

2. หมากฝรั่งนิโคติน (Nicotine Gum)

สารนิโคตินที่อยู่ในหมากฝรั่งจะมีขนาด 2 มิลลิกรัมและขนาด 4 มิลลิกรัม โดยสำหรับผู้สูบบุหรี่น้อยกว่าวันละ 20 มวนให้ใช้เม็ดขนาด 2 มิลลิกรัมและสำหรับผู้สูบบุหรี่วันละ 20 มวนขึ้นไปให้ใช้เม็ดขนาด 4 มิลลิกรัม โดยใช้ครั้งละ 1 ชิ้น แต่ไม่เกิน 24 ชิ้นต่อวัน³³

หมากฝรั่งนิโคตินมีข้อดีคือทำให้ระดับนิโคตินในเลือดสูงขึ้นได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องเคี้ยวหมากฝรั่งให้ถูกต้อง โดยจะต้องเคี้ยวหมากฝรั่งอย่างช้าๆ เนื่องจากการเคี้ยวหมากฝรั่งซึ่งมีรสชาติของสารนิโคตินอาจจะทำให้รู้สึกคลื่นไส้หรือระคายเคืองทางเดินอาหารได้ โดยให้เคี้ยวหมากฝรั่งประมาณ 7-10 ครั้งจนกระทั่งมีรสชาติของสารนิโคตินหรืออาการเผ็ดซ่าที่ลิ้นแล้วหยุดพักอมหมากฝรั่งที่กระพุ้งแก้มนาน 1-2 นาทีจนอาการซ่าที่ลิ้นหรือรสเฝื่อนของหมากฝรั่งหายไป เคี้ยวหมากฝรั่งสลับกับการหยุดพักเป็นช่วงๆตามวิธีเดิมนานประมาณ 30 นาที การเคี้ยวหมากฝรั่งทำให้สารนิโคตินสลายตัวออกมาจากหมากฝรั่งแล้วดูดซึมเข้าสู่ร่างกายผ่านทางเยื่อในช่องปาก จึงมีข้อจำกัดว่าไม่ควรกลืนน้ำลายลงคอระหว่างการเคี้ยวเพราะอาจทำให้เกิดระคายเคืองกระเพาะอาหาร แสบท้อง แสบยอดอก เรอ และสะอึกได้³⁴ และผู้ที่มีปัญหาทางทันตกรรมไม่สามารถใช้ได้

3. นิโคตินแบบเม็ดอม (Nicotine Lozenge)

ลักษณะคล้ายคลึงกับลูกอมโดยทั่วไป มีขนาดของสารนิโคติน 2 มิลลิกรัมและขนาด 4 มิลลิกรัม โดยการเลือกขนาดให้ดูจากระยะเวลาที่ต้องสูบบุหรี่มวนแรกของวัน กล่าวคือ หากต้องสูบบุหรี่ภายใน 30 นาทีหลังตื่นนอนควรใช้ 4 มิลลิกรัม³⁵ ใช้อมครั้งละ 1 เม็ด โดยที่ไม่เกิน 20 เม็ดต่อวัน วิธีใช้ให้อมลูกอมไว้ในปากโดยที่ห้ามกัดหรือเคี้ยวลูกอมเนื่องจากจะทำให้สารนิโคตินออกมาในปริมาณที่มากเกินไปและทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ได้ นอกจากนี้ยังห้ามรับประทานอาหารและเครื่องดื่มอย่างน้อย 15 นาทีก่อนการอมลูกอมหรือระหว่างอมลูกอม โดยมักพบอาการไม่

³² เครือข่ายชุมชนคนเลิกบุหรี่, “แผ่นปิดผิวหนัง (nicotine patch),” สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.smileclinic.org/shownews.asp?topicID=846>.

³³ สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, *อ้วนแล้ว เชิงอรรถที่ 25*, น.499.

³⁴ สำนักงานกองทุนสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายวิชาชีพเภสัชกรรมเพื่อควบคุมยาสูบ, แผ่นพับ, “คำแนะนำการใช้ยาช่วยอดบุหรี่ หมากฝรั่งนิโคติน,”.

³⁵ สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, *อ้วนแล้ว เชิงอรรถที่ 25*, น.502.

พึงประสงค์ คือ ปวดบริเวณเข่าและฟัน อาหารไม่ย่อยและรู้สึกแสบบริเวณหน้าอก จากการศึกษาพบว่าการใช้สารนิโคตินในรูปแบบลูกอมจะมีประสิทธิผลไม่ดีเท่ากับการให้ในรูปแบบหมากฝรั่ง แต่พบว่าสามารถนำมาใช้ได้ดีในบุคคลที่มีปัญหาไม่สามารถเคี้ยวหมากฝรั่งนิโคตินได้และรูปแบบนี้ยังเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างปลอดภัยอีกด้วย

ในการควบคุมมาตรฐานบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดให้น้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีส่วนประกอบของสารนิโคตินที่มีปริมาณไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร โดยสารนิโคตินเป็นสารที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันของประเทศไทยพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ทำให้บุหรี่ไฟฟ้ามียันตรายมากกว่าบุหรี่ซิการ์หลายเท่า ซึ่งหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่าปริมาณ 20 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตรนั้นเป็นปริมาณที่สูงเกินไป เพื่อความปลอดภัยของสุขภาพจึงไม่ควรนำเอากำหนดปริมาณสารนิโคตินของประเทศอังกฤษมาเป็นต้นแบบ แต่ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนดให้อยู่ในระดับที่เห็นว่าจะเป็นการเหมาะสมและเพื่อความปลอดภัยของสุขภาพต่อไป แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบได้ว่าปริมาณสารนิโคตินสูงสุดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ของนิโคตินแบบเม็ดอมจะอยู่ที่ปริมาณ 80 มิลลิกรัมต่อวัน หมากฝรั่งนิโคตินอยู่จะอยู่ที่ปริมาณ 96 มิลลิกรัมต่อวัน และในบุหรี่ซิการ์จะมีปริมาณสารนิโคตินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1.6 มิลลิกรัมต่อมวน จากสถิติคนไทยสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละ 11 มวนต่อวันผู้สูบบุหรี่จะได้รับสารนิโคตินโดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ปริมาณ 17.6 มิลลิกรัมต่อวัน ประกอบกับผลการทดลองสูบบุหรี่ไฟฟ้าจำนวน 5 ชั่วโมงโดยใช้ผู้สูบบุหรี่จำนวน 5 คน ใช้น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าปริมาณ 1.6 มิลลิลิตร ได้รับสารนิโคตินจะอยู่ที่ปริมาณ 17.6 มิลลิกรัม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าปริมาณดังกล่าวเท่ากับอัตราเฉลี่ยบุหรี่ซิการ์และมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากหากมีผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าเพียงคนเดียวย่อมไม่สามารถใช้ปริมาณน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าได้สูงเท่าผลการทดลอง

(3) พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “อาหาร” ให้หมายความว่าของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต อันได้แก่ วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใดๆหรือในรูปลักษณะใดๆ แต่ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร รวมถึงวัตถุเจือปนอาหาร สีและเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส³⁶ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 มีการกำหนดอัตราส่วนเท่าความปลอดภัยของ

³⁶ กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานอาหารและยา, พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560),” (นนทบุรี : สำนักอาหารสำนักงานกรรมการอาหารและยา, 2560?), น.1.

ส่วนประกอบบางชนิดที่ถูกนำมาเป็นส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า จึงทำให้ต้องนำมาศึกษาว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้มีการกำหนดเกี่ยวกับส่วนประกอบอย่างไรเพื่อจะนำไปพิจารณาต่อไป

โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 281 พ.ศ. 2547 เรื่องวัตถุเจือปนอาหาร ได้กำหนดให้วัตถุเจือปนอาหาร (Food Additive) เป็นอาหารควบคุมเฉพาะ และได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “วัตถุเจือปนอาหาร” ให้หมายความว่า วัตถุที่ตามปกติมิได้ใช้เป็นอาหารหรือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของอาหาร ไม่ว่าจะวัตถุนั้นจะมีคุณค่าทางอาหารหรือไม่ก็ตาม แต่ใช้เจือปนในอาหาร เพื่อประโยชน์ทางเทคโนโลยีการผลิต การแต่งสีอาหาร การปรุงแต่งกลิ่นรสอาหาร การบรรจุ การเก็บรักษา หรือการขนส่ง ซึ่งมีผลต่อคุณภาพหรือมาตรฐานหรือลักษณะของอาหาร ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงวัตถุที่มีได้เจือปนในอาหาร แต่มีภาชนะบรรจุไว้เฉพาะแล้วใส่รวมอยู่กับอาหารเพื่อประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นด้วย เช่น วัตถุกันชื้น วัตถุคอกอกซิเจน เป็นต้น³⁷

โดยได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข³⁸ กำหนดการใช้วัตถุเจือปนอาหารให้จะต้องใช้ตามชื่อวัตถุเจือปนอาหาร หมวดอาหาร หรือชนิดอาหาร หน้าที่ทางด้านเทคโนโลยีการผลิตและใช้ไม่เกินปริมาณสูงสุดที่อนุญาตที่ได้กำหนดไว้ หากมีการใช้วัตถุเจือปนอาหารในกลุ่มหน้าที่เดียวกันตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปจะต้องมีผลรวมของสัดส่วนของปริมาณการใช้วัตถุเจือปนอาหารไม่เกินปริมาณสูงสุดที่อนุญาตของวัตถุเจือปนอาหาร โดยได้มีการกำหนดให้กลีเซอริน (Glycerin) มีหน้าที่ใช้เป็นสารที่ทำให้เกิดความชุ่มชื้นหรือสารให้ความชื้นเหนียว ซึ่งกลีเซอรินได้รับอนุญาตให้ใช้กับอาหารมากกว่า 70 ประเภท อาทิ เครื่องดื่มที่มีนมเป็นส่วนประกอบหลัก เวียและผลิตภัณฑ์เวียชนิดเหลว กาแฟ เครื่องดื่มแทนกาแฟชา เครื่องดื่มสมุนไพร และเครื่องดื่มจากธัญชาติชนิดต่างๆไม่รวมโกโก้ ผลไม้แปรรูป ซอสและผลิตภัณฑ์ทำนองเดียวกัน มีการกำหนดให้ใช้กลีเซอรินในปริมาณที่เหมาะสมโดยไม่ได้มีการกำหนดปริมาณสูงสุดที่อนุญาตเอาไว้

สำหรับวัตถุแต่งกลิ่นรสเป็นสารประเภทหนึ่งของสารเจือปนอาหารที่อนุญาตให้ใช้ตามกฎหมาย แต่มีรูปแบบการใช้ต่างจากวัตถุเจือปนอาหารประเภทอื่น กล่าวคือมีปริมาณการใช้ค่อนข้างต่ำและถูกควบคุมปริมาณการใช้โดยการยอมรับของผู้บริโภคเป็นสำคัญ จึงได้แยกให้มีมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคที่แตกต่างไปจากวัตถุเจือปนอาหารกลุ่มอื่น โดยควบคุมตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 223 พ.ศ.2544 เรื่อง วัตถุแต่งกลิ่นรส

³⁷ เพ็งอ้วง, น.349.

³⁸ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 381 เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร (ฉบับที่ 4), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 298 ง (20 ธันวาคม 2559): น.3.

กำหนดให้ฉลากของวัตถุแต่งกลิ่นรสที่จำหน่ายต่อผู้บริโภคจะต้องมีข้อความแสดงรายละเอียด ชนิด และปริมาณของสีที่ผสมในวัตถุแต่งกลิ่นรส หากวัตถุแต่งกลิ่นรสเป็นของแข็งให้แสดงน้ำหนักสุทธิ และหากวัตถุแต่งกลิ่นรสเป็นของเหลวให้แสดงปริมาตรสุทธิ แสดงชื่อโดยมีข้อความว่า “วัตถุแต่งกลิ่นรสธรรมชาติ” หรือ “วัตถุแต่งกลิ่นรสเลียนธรรมชาติ” หรือ “วัตถุแต่งกลิ่นรสสังเคราะห์” วันเดือนและปีที่ผลิต หรือวันเดือนและปีที่หมดอายุการบริโภค หรือวันเดือนและปีที่อาหารยังมีคุณภาพหรือมาตรฐานดี โดยมีข้อความว่า “ผลิต” หรือ “หมดอายุ” หรือ “ควรบริโภคก่อน” กำกับไว้ด้วย³⁹

กรณีที่มีการใช้วัตถุเจือปนอาหารที่แตกต่างไปจากที่ได้กำหนดไว้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยจะต้องผ่านการประเมินความปลอดภัย ดังนี้⁴⁰

1. ต้องเป็นวัตถุเจือปนอาหารที่มีข้อกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน และค่าความปลอดภัยไว้แล้วอย่างสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ใน Codex Advisory Specification for the Identity and Purity of Food Additives ฉบับล่าสุด หรือประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยเรื่องข้อกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของวัตถุเจือปนอาหาร
2. ผ่านการประเมินการได้รับสัมผัสวัตถุเจือปนอาหาร
3. มีเอกสารวิชาการหรือผลการศึกษาวิจัยที่น่าเชื่อถือ ซึ่งสนับสนุนความจำเป็นทางด้านเทคโนโลยีการผลิตและประสิทธิภาพของวัตถุเจือปนอาหารนั้นในผลิตภัณฑ์อาหารที่จะเสนอขอใช้

ในการควบคุมมาตรฐานบุหรีไฟฟ้าในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดน้ำยาของบุหรีไฟฟ้าจะต้องไม่มีสารเติมแต่งใดๆ นอกจากส่วนประกอบที่ได้ทำการแจ้งข้อมูลไว้ตามรายการส่วนประกอบต่อรัฐมนตรี รวมตลอดถึงการห้ามอ้างถึงรสชาติ กลิ่น หรือสารเติมแต่งอื่นใด ยกเว้นกลิ่นเชื้อจากการปรุงแต่งอาหารเท่านั้น โดยจะต้องไม่มีส่วนประกอบใดๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะในสภาวะที่ได้รับความร้อนหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอนุญาตให้ใช้วัตถุแต่งกลิ่นรสในส่วนประกอบของน้ำยาของบุหรีไฟฟ้า ซึ่งในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการในการกำหนดมาตรฐานส่วนประกอบของน้ำยาบุหรีไฟฟ้าของประเทศอังกฤษนั้น มีทั้งส่วนที่ควรนำมาเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรฐานส่วนประกอบของน้ำยาบุหรีไฟฟ้าของประเทศไทย กล่าวคือการห้ามใส่สารเติมแต่งใดๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก็

³⁹ กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานอาหารและยา, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 36*, น.269-270.

⁴⁰ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 381 พ.ศ. 2559 เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร (ฉบับที่ 4), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 298 ง (20 ธันวาคม 2559): น.3.

ตาม แต่ก็มีส่วนที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรนำมากำหนดตามกล่าวคือในส่วนของการอนุญาตให้มีการนำวัตถุแต่งกลิ่นรสมาเป็นส่วนประกอบในน้ำยาของบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากวัตถุแต่งกลิ่นรสมีความปลอดภัยเมื่อถูกนำมาใช้บริโภคเป็นอาหาร แต่ในการเข้าสู่ปอดหรืออวัยวะส่วนอื่นของร่างกายนั้นยังไม่มีผลงานการวิจัยรองรับในเรื่องของความปลอดภัยที่เพียงพอ ประกอบกับวัตถุแต่งกลิ่นรสอาจก่อให้เกิดแรงจูงใจในการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าได้ เพื่อเป็นการไม่ส่งเสริมให้เกิดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ และเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผู้สูบบุหรี่ใหม่ ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรมีการอนุญาตให้มีการนำวัตถุแต่งกลิ่นรสมาเป็นส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

(4) พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

เหตุที่ต้องมีการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็เพื่อให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆผลิตตามมาตรฐานที่ได้มีการกำหนดไว้ เนื่องด้วยประเทศไทยอยู่ในช่วงกำลังเร่งรัดพัฒนากิจการอุตสาหกรรม จึงเป็นการสมควรตราพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชนหรือกิจการอุตสาหกรรมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ได้กำหนดนิยามของคำว่า “มาตรฐาน” ให้ความหมายว่า ข้อกำหนดรายการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับจำพวกแบบ รูปร่าง มิติ การทำเครื่องประกอบคุณภาพ ชั้น ส่วนประกอบ ความสามารถ ความทนทาน และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แบบ รูปร่าง มิติของหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น รวมตลอดถึงการทำหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น วิธีการบรรจุ หุ้มห่อหรือผูกมัด และการกำหนดวัตถุที่ใช้ในการนั้นด้วย ตลอดจนวิธีทำ วิธีออกแบบ วิธีเขียนรูป วิธีใช้ วัตถุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ วิธีเปรียบเทียบ วิธีตรวจ วิธีทดสอบ และวิธีชั่ง ตวง วัดอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม⁴¹ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีความหมายครอบคลุมถึงมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม จึงถือได้ว่ามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นมาตรการคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด⁴²

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานของบุหรี่ไฟฟ้าเท่าที่ได้ทำการศึกษาจากพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ไม่พบมาตรการในการ

⁴¹ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2511, มาตรา 3, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 85 ตอนที่ 121 (31 ธันวาคม 2511): น.1.

⁴² อำนาง วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2557), น.339-340.

ควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าแต่อย่างใด จึงทำให้ไม่มีการกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้า แต่เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมได้กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีรักษาการซึ่งคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการประกาศกำหนดแก้ไขและยกเลิกมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดๆ โดยอาจกำหนดให้ใช้หรืออ้างอิงมาตรฐานของต่างประเทศหรือระหว่างประเทศตามข้อเสนอของคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม⁴³ โดยคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีอำนาจในการพิจารณากำหนด แก้ไข และยกเลิกมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อเสนอรัฐมนตรี โดยอาจกำหนดให้ใช้หรืออ้างอิงมาตรฐานของต่างประเทศหรือระหว่างประเทศได้ ตลอดจนพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการให้ทำหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามมาตรฐานของต่างประเทศหรือมาตรฐานระหว่างประเทศ⁴⁴ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีรักษาการจะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานก็ได้โดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา⁴⁵

โดยจากการศึกษาพบการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะการทำงานใกล้เคียงกันกับบุหรีไฟฟ้า คือ แบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการทำงานพกพา (Power Bank) ที่อยู่ในขั้นตอนการกำหนดร่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการทำงานแบบพกพา ให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่ต้องการด้านความปลอดภัย มาตรฐานเลขที่ มอก.2879-25XX ซึ่งยังไม่แล้วเสร็จ⁴⁶ โดยในมาตรฐานนี้กำหนดให้มีการทดสอบตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2 มาตรฐาน อันได้แก่ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเซลล์และแบตเตอรี่ทุติยภูมิที่มีอิเล็กโทรไลต์ แอลคาไลน์ หรืออิเล็กโทรไลต์อื่นที่ไม่ใช่กรด สำหรับการใช้งานแบบพกพาเฉพาะด้านความปลอดภัย มาตรฐานเลขที่ มอก.2217-2548 และมาตรฐาน

⁴³ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2511, มาตรา 15, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 85 ตอนที่ 121 (31 ธันวาคม 2511): น.5.

⁴⁴ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2511, มาตรา 8, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 85 ตอนที่ 121 (31 ธันวาคม 2511): น.3.

⁴⁵ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2511, มาตรา 17, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 85 ตอนที่ 121 (31 ธันวาคม 2511): น.6.

⁴⁶ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, “มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการทำงานแบบพกพา-คุณลักษณะที่ต้องการด้านความปลอดภัย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2561, จาก <https://www.tisi.go.th/data/standard/pdf/a2879-25xx.pdf>.

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศ เฉพาะด้านความปลอดภัย เล่ม 1 คุณลักษณะที่ต้องการทั่วไป มาตรฐานเลขที่ มอก.1561-2556

และจากการศึกษาพบการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบของน้ำยาบุหรีไฟฟ้าคือมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกลีเซอรินบริสุทธิ์⁴⁷ มาตรฐานเลขที่ มอก.337-2545 ซึ่งแบ่งกลุ่มกลีเซอรินบริสุทธิ์ออกเป็น 4 ชั้นคุณภาพ คือ ชั้นคุณภาพเคมี ชั้นคุณภาพไดนาไมต์ ชั้นคุณภาพอุตสาหกรรม ชั้นคุณภาพยา และกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการคือ ลักษณะทั่วไปต้องเป็นของเหลวชั้น ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้ นอกจากนี้ยังกำหนดคุณลักษณะทางฟิสิกส์และทางเคมี คือ ค่าของสีจากโลวิบอนด์สเกล กลิ่น ความหนาแน่นสัมพัทธ์ ความเป็นด่างหรือความเป็นกรด ฝ้าซัลเฟต สารหนูตะกั่ว โลหะหนักทั้งหมด(เทียบเป็นตะกั่ว) คลอไรด์ซีตจำกัดปริมาณคลอไรด์ คลอไรด์อินทรีย์ สารรีดิวซ์ สารประกอบคลอรีน(คำนวณเป็นคลอไรด์) เหล็ก ซัลเฟต น้ำตาล สะพอนิฟิเคชันอิกวิเวเลนต์ กรดไขมันและเอสเตอร์⁴⁸ ที่อาจนำมาเป็นช่วยในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรีไฟฟ้าได้

โดยจากการศึกษายังไม่พบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของโพรไฟลีนไกลคอลเป็นกรณีเฉพาะ แต่พบว่าโพรไฟลีนไกลคอลถูกนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิด อาทิ ถูกนำมาใช้เป็นสารประเทืองผิวในผลิตภัณฑ์สบู่ก้อนผสมสมุนไพรตามมาตรฐานอุตสาหกรรมเอส (THAI SMEs STANDARD) มาตรฐานเลขที่ มอก.เอส 13-2561⁴⁹

ซึ่งในการควบคุมมาตรฐานบุหรีไฟฟ้าในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดให้ส่วนประกอบของน้ำยาของบุหรีไฟฟ้าจะต้องผลิตโดยใช้ส่วนประกอบที่มีความบริสุทธิ์อย่างสูงเท่านั้น ซึ่งประเทศไทยได้มีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกลีเซอรินบริสุทธิ์ออกเป็น 4 ชั้นคุณภาพ จึงเห็นว่าควรมีการกำหนดคุณภาพของส่วนประกอบตามมาตรฐานของประเทศอังกฤษในส่วนนี้เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพ โดยควรกำหนดให้น้ำยาบุหรีไฟฟ้าจะต้องใช้กลีเซอรินชั้นคุณภาพยาและใช้โพรไฟลีนไกลคอลที่มีความบริสุทธิ์อย่างสูง

⁴⁷ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3187 เรื่อง แก้ไขมาตรฐานอุตสาหกรรมกลีเซอรินบริสุทธิ์ (แก้ไขครั้งที่ 1) พ.ศ.2546, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอน 21 ง (11 มีนาคม 2547).

⁴⁸ กิตติยา อัลภาชน์, “กลีเซอรินบริสุทธิ์,” ปีที่ 28 ฉบับที่ 326 สมอ สาร, น.9 (สิงหาคม 2545).

⁴⁹ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, “มาตรฐานอุตสาหกรรมเอส สบู่ก้อนผสมสมุนไพร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2561, จาก <https://www.tisi.go.th/assets/website/pdf/tiss/13-2561.pdf>.

และในส่วนของการกำหนดมาตรฐานของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าประเทศอังกฤษได้มีกำหนดความจุของตลับบรรจุน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า ขนาดของบรรจุภัณฑ์ขวดเติมของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า และมาตรฐานของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าที่จะต้องมีการป้องกันการแตกร้าวและการรั่วซึม รวมทั้งจะต้องมีลักษณะที่ยากต่อการเข้าถึงของเด็ก โดยจะต้องอยู่ในบรรจุภัณฑ์ที่มีการป้องกันการแกะหรือการเปิดใช้งานและมีการบ่งชี้ร่องรอยการแกะ ทั้งภายใต้กลไกการทำงานตามปกติของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าต้องให้น้ำยาที่ความสม่ำเสมอ และต้องมีกลไกการเติมน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าได้โดยไม่มีการรั่วซึมหรือการรั่วไหล และกำหนดขนาดความยาวของหัวฉีดและช่องเติมน้ำยา แต่เนื่องด้วยการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าภายในประเทศอังกฤษและเป็นเพียงมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับของรัฐสมาชิกในสหภาพยุโรปเท่านั้น มาตรฐานดังกล่าวไม่ใช่การกำหนดตามมาตรฐานสากล โดยผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยจึงไม่ควรกำหนดมาตรฐานอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าตามมาตรฐานของประเทศอังกฤษ แต่ประเทศไทยควรเข้าเป็นประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือเป็นประเทศที่เข้าสังเกตการณ์ในการกำหนดมาตรฐานสากลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ISO/TC126/SC3 ขององค์การมาตรฐานสากลหรือองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO) เหมือนกับที่ประเทศไทยเข้าเป็นประเทศสมาชิกที่เข้าสังเกตการณ์ในการกำหนดมาตรฐานยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบ ISO/TC 126 (Tobacco and tobacco products)⁵⁰ ทั้งในส่วนของมาตรฐานการกำหนดสารในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าและมาตรฐานสากลด้านความปลอดภัยและคุณภาพ รวมถึงตลอดถึงวิธีทดสอบอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า แล้วจึงนำเอาหลักการมาตรฐานสากลมากำหนดเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าและปรับใช้ให้มีความเหมาะสมต่อไป โดยควรออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม อาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 กำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยอาจอ้างอิงมาตรฐานบุหรี่ไฟฟ้าของต่างประเทศ อาทิ ประเทศอังกฤษหรือมาตรฐานระหว่างประเทศในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากการกำหนดค่ามาตรฐานอุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าเอง แม้จะทำให้มีความปลอดภัยเพิ่มขึ้นจากปกติแต่ก็เป็นเพียงค่ามาตรฐานภายในประเทศเท่านั้น และหากมีการกำหนดตามประเทศอังกฤษจะเป็นเพียงมาตรฐานของสหภาพยุโรปเท่านั้น จึงอาจทำให้ไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัยและคุณภาพของบุหรี่ไฟฟ้าที่เพียงพอและเมื่อไม่ได้มาตรฐาน

---

⁵⁰ International Organization for Standardization, “ISO/TC126 Tobacco and tobacco products,” Retrieved on June 19, 2018, from <https://www.iso.org/committee/52158.html>.

ตามมาตรฐานสากลจะมีผลทำให้ไม่สามารถที่จะนำไปใช้หรือจำหน่ายได้ในต่างประเทศ และเพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน โดยเพื่อให้กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรีไฟฟ้าต้องเป็นไปตามมาตรฐานโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมตราเป็นพระราชกฤษฎีกา “พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บุหรีไฟฟ้า: คุณลักษณะความปลอดภัยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. 256X” อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้า: คุณลักษณะความปลอดภัย ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก.XXX-256X ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

4.2.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลากบุหรีไฟฟ้า

(1) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ⁵¹ ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่บ่งชี้ผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะต้องมียี่ห้อ สี สัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์รูปภาพ และข้อความตามที่ได้กำหนดไว้

โดยจากการศึกษาภายหลังจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มีผลบังคับใช้นั้นยังไม่พบการออกประกาศจากกระทรวงสาธารณสุข แต่จากการศึกษาพบว่ามีการประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ใช้ก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับที่สามารถใช้บังคับต่อไปได้ เนื่องจากประกาศจากกระทรวงสาธารณสุขนั้นไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560⁵² โดยมีประกาศจากกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับดังต่อไปนี้คือ

1. ประกาศจากกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงคำหรือข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือจูงใจให้บริโภคในฉลากของ

⁵¹ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 38, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.39.

⁵² พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 79, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.45.

บุหรีชีกาแรต บุหรีชีการ์ ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง⁵³ โดยได้กำหนดให้ฉลากบนซอง กล่อง ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุที่ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดดังกล่าวจะต้องไม่มีการแสดงคำ ข้อความรวมถึงสัญลักษณ์หรือ ภาพอันจะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดดังกล่าวนั้นมีความเป็นอันตรายหรือมีระดับ สารพิษในปริมาณที่น้อยกว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น อาทิ ถ้อยคำว่า mild, medium, light, ultralight หรือ low tar และจะต้องไม่มีการแสดงคำ ข้อความ สัญลักษณ์หรือภาพอันเป็นการแสดงถึงกลิ่นหรือ รสของผลิตภัณฑ์ยาสูบให้ผู้บริโภคทราบ อาทิ cool, ice, frost, crisp, fresh, mint, mellow, rich, ฉุน หรือ ฉุนพิเศษ รวมทั้งต้องไม่มีการแสดงคำ ข้อความ สัญลักษณ์หรือภาพอันเป็นการแสดงถึง คุณสมบัติหรือแสดงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ยาสูบอันทำให้เกิดการจูงใจในการบริโภค อาทิ smooth, natural, special, genuine, luminous, extra, premium, อย่างดี, หรือ คัดพิเศษ เป็นต้น

2. ประกาศจากกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขการแสดงข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในฉลากของ บุหรีชีกาแรต⁵⁴ ที่มีการกำหนดให้ฉลากบุหรีชีกาแรตต้องแสดงข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตราย จากการบริโภคบุหรีชีกาแรต โดยต้องจัดให้ฉลากมีการแสดงข้อความ 10 แบบคละกันไปในอัตรา 1 แบบต่อ 5,000 ซองหรือภาชนะบรรจุบุหรีชีกาแรต และในอัตรา 1 แบบต่อ 500 กล่องหรือกระดาช หุ้มห่อซองหรือภาชนะบรรจุบุหรีชีกาแรต (Carton) ในการพิมพ์ฉลากดังกล่าวผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าบุหรี ชีการ์ ต้องพิมพ์จากต้นแบบที่ขอรับได้จากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า ต้องพิมพ์ฉลากแสดงข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคบริเวณทั้งสองด้านที่มีพื้นที่ ขนาดกลางของซองหรือภาชนะบรรจุ ให้พิมพ์เป็นอักษรไทยด้วยหมึกสีดำบนพื้นสีเหลือง ทั้งนี้ต้องมี พื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแต่ละด้าน กรณีที่ซองหรือภาชนะบรรจุไม่ใช่ทรงสี่เหลี่ยมกำหนดให้มี ฉลากที่แสดงข้อความเกี่ยวกับสารพิษหรือสารก่อมะเร็งจำนวนสองด้าน โดยแต่ละด้านต้องมีพื้นที่ไม่

⁵³ ประกาศจากกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 15) เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ แสดงคำหรือข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือจูงใจให้บริโภคในฉลากของบุหรีชีกาแรต บุหรี ชีการ์ ยาเส้น ยาเส้นปรุง ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 69 ง (22 มิถุนายน 2554): น.53-54.

⁵⁴ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 18) เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดง ข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในฉลากของบุหรีชีกาแรต ตาม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 75 ง (2 เมษายน 2558): น.6-8.

น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาชนะบรรจุ โดยมาตรการนี้ไม่ใช่บังคับกับวัสดุใสไม่มีสีที่ใช้หุ้มห่อซึ่งสามารถมองเห็นฉลากแสดงข้อความเกี่ยวกับสารพิษหรือสารก่อมะเร็งได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.2

ภาพฉลากแสดงข้อความเกี่ยวกับเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในฉลากของบุหรืซิการ์เรต⁵⁵

3. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรืซิการ์เรต⁵⁶ โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องพิมพ์รูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษ

⁵⁵ ต้นแบบฉลากแสดงข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้ง 10 แบบ ทำยประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 18) เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ แสดงข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในฉลากของบุหรืซิการ์เรต ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 75 ง (2 เมษายน 2558).

⁵⁶ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรืซิการ์เรต 2556, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 45 ง (5 เมษายน 2556): น.17-20.

ภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากจากต้นแบบที่ขอรับจากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น และกำหนดให้ต้องมีการแสดงฉลาก รูปภาพ ข้อความเตือนพิษภัยบุหรี่ซิกาแรตและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบเป็นรูปภาพ 4 สี โดยจะต้องมีการจัดพิมพ์ 10 แบบคละกันไป ในอัตรา 1 แบบต่อ 5,000 ซองหรือภาชนะบรรจุบุหรี่ซิกาแรต กรณีที่ซองหรือภาชนะบรรจุไม่ใช่ทรงสี่เหลี่ยม ให้มีการพิมพ์ไม่น้อยกว่า 2 รูปต่อซองหรือภาชนะบรรจุ และกล่องหรือกระดาษหุ้มห่อซองหรือภาชนะบรรจุบุหรี่ซิกาแรต (Carton) ต้องพิมพ์ฉลากรูปภาพ ข้อความคำเตือนถึงพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบไม่ต่ำกว่า 10 แบบ บริเวณตำแหน่งชัดเจนด้านบนสุดโดยต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของด้านที่มีพื้นที่มากที่สุดอย่างน้อยสองด้าน โดยมาตรการดังกล่าวนี้ไม่ใช้บังคับกับวัสดุใสไม่มีสีที่ใช้หุ้มห่อซึ่งสามารถมองเห็นฉลากแสดงรูปภาพ ข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุหรี่ซิกาแรตและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.3

ภาพแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรี่ซิกาแรต⁵⁷

⁵⁷ ต้นแบบฉลากท่ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบ ในฉลากของบุหรี่ซิกาแรต 2556, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 45 ง (5 เมษายน 2556).

โดยกำหนดให้ต้องดำเนินการจัดให้มีการแสดงวัน เดือน ปี ที่ผลิตไว้ บริเวณด้านข้างของซองหรือภาชนะบรรจุ กรณีของกล่องหรือหรือภาชนะบรรจุบุหรีชิกาแรต (Carton) ไว้ในบริเวณนอกเหนือจากบริเวณที่กำหนดให้แสดงข้อความเกี่ยวกับสารพิษหรือสารก่อมะเร็ง และกำหนดให้ต้องดำเนินการจัดให้มีการแสดงแหล่งที่มาว่าได้รับการผลิตขึ้นในประเทศใดที่บริเวณด้านหน้าชิดขอบด้านล่าง และกำหนดให้ต้องดำเนินการจัดให้มีข้อความ “สำหรับขายในราชอาณาจักรไทย” ที่บริเวณด้านหลังชิดขอบด้านล่าง โดยกำหนดให้ข้อความต้องจัดทำเป็นภาษาไทย ด้วยตัวอักษรสีพระยาหรืออักษรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ขนาดไม่น้อยกว่า 10 พอยต์และขนาดไม่น้อยกว่า 30 พอยต์สำหรับของกล่องหรือหรือภาชนะบรรจุบุหรีชิกาแรต (Carton) โดยกำหนดให้ใช้อักษรสีดำบนพื้นฉลากสีขาวที่มีกรอบสีดำล้อม หรือพื้นฉลากเป็นสีดำให้ใช้เป็นอักษรสีขาวโดยไม่ต้องมีกรอบล้อม

อีกทั้งจากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันบรรจุของบุหรีชิกาแรตในประเทศออสเตรเลียได้มีการกำหนดหีบห่อผลิตภัณฑ์ให้เป็นแบบเรียบ ภายหลังจากมีผลบังคับใช้ทำให้อัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชนลดลงและผู้สูบบุหรี่ต้องการเลิกสูบบุหรี่มากขึ้น โดยที่ผ่านมามาประเทศไทยก็ได้มีการกำหนดรูปแบบการแสดงผลฉลากให้มีภาพค่าเตือนที่มีขนาดเพิ่มขึ้นมาตลอด โดยจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 55 และในปัจจุบันคือร้อยละ 85 อันเป็นการแสดงให้เห็นได้ว่าประเทศไทยมีความประสงค์ที่จะออกกฎหมาย เพื่อกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดหีบห่อบรรจุภัณฑ์บุหรีชิกาแรตแบบเรียบเช่นเดียวกัน ซึ่งในมาตรา 38 ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ของประเทศไทยได้กำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดหีบห่อของผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยออกกฎหมายลำดับรองต่อไป หากมีการกำหนดหีบห่อผลิตภัณฑ์บุหรีชิกาแรตแบบเรียบให้สามารถนำมาบังคับใช้ได้ในประเทศไทยและต้องการลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบควรนำความรู้สึกกลัวจะเสื่อมสมรรถภาพทางเพศมาใช้ เนื่องจากได้มีการวิจัยเชิงทดลองที่พบว่าความรู้สึกกลัวของเด็กและเยาวชนนำไปสู่ความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่หรือไม่เริ่มหลีกเลี่ยงที่จะสูบบุหรี่⁵⁸

อันจะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการควบคุมฉลากในข้างต้นนั้นจะมีการกำหนดเฉพาะว่าแต่ละหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขกำหนดมาเพื่อใช้กับผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดใด ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดเป็น “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดง.....ในฉลากของผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ที่จะทำให้สามารถใช้ได้กับผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกชนิด แต่อย่างไรก็ตาม

⁵⁸ ไทยรัฐ, “เยาวชนกลัวภาพเซ็กซ์เสื่อมบนซองบุหรี,” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (1 สิงหาคม 2559).

มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ห้ามหรือห้ามผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะต้องมีขนาด สี สัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้เขียนจึงเห็นควรมีการออก “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงคำหรือข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือจูงใจให้บริโภคในฉลากของบุหรี่ไฟฟ้า” “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงคำหรือข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าในฉลากบุหรี่ไฟฟ้า” และ “ประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแสดงรูปภาพ ข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัย และช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรี่ไฟฟ้า” เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมฉลากกรณีเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า อย่างประเทศอังกฤษนั้นได้มีการกำหนดเนื่องจากลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจึงทำให้การแสดงผลในบางส่วนมีความต่างจากผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่นๆ โดยจะขอพิจารณาในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

ในส่วนของฉลากที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือจูงใจให้บริโภค ประเทศไทยได้มีการกำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะว่าจะห้ามหากเป็นการทำให้เข้าใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบขึ้นดังกล่าวนั้นมีอันตรายหรือมีระดับสารพิษน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น โดยการกำหนดมาตรการในการควบคุมฉลากของประเทศอังกฤษนั้นไม่เพียงกำหนดห้ามสื่อข้อมูลว่าเป็นอันตรายน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงห้ามแสดงข้อมูลด้านคุณสมบัติ ผลกระทบต่อสุขภาพ ความเสี่ยงและการปล่อยมลพิษด้วย ในส่วนของการแสดงถึงกลิ่นหรือรสของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเทศอังกฤษนั้นกำหนดห้ามมิให้มีการอ้างถึงถึงความคล้ายคลึงกับอาหารหรือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางรวมถึงการอ้างถึงการไม่ใส่สารเหล่านั้น แต่หากหากเป็นกลิ่นหรือรสจากการปรุงแต่งอาหารอนุญาตให้สามารถอ้างถึงได้ แต่ประเทศไทยได้มีการกำหนดห้ามแสดงถึงกลิ่นหรือรสของผลิตภัณฑ์ อันเป็นการสอดคล้องกับที่ผู้เขียนนำเสนอว่าไม่ควรอนุญาตให้มีการใส่สารปรุงแต่งกลิ่นรส หากแต่ยังไม่ครอบคลุมไปถึงผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางรวมถึงการอ้างถึงการไม่ใส่สารเหล่านั้น ในส่วนของการแสดงคุณสมบัติหรือคุณภาพอันจูงใจผู้บริโภคประเทศไทยได้มีการกำหนดไว้เฉพาะการแสดงคุณสมบัติทั่วไป แต่ประเทศอังกฤษนั้นได้มีการกำหนดไปถึงการห้ามอ้างถึงการให้พลังงานทำให้มีชีวิตชีวาทำให้ผู้บริโภคกระปรี้กระเปร่า มีประโยชน์ต่อสุขภาพ มีการรักษา และครอบคลุมไปถึงการห้ามแสดงว่ามีคุณสมบัติทางธรรมชาติหรือมีคุณสมบัติทางชีววิทยา หรือการสื่อว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีการพัฒนาคุณสมบัติการย่อยสลายได้ตามธรรมชาติหรือมีการย่อยสลายทางชีวภาพที่ดีขึ้นหรือมีประโยชน์อื่นใดต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีกำหนดไปถึง

พิจารณาต่อมาในส่วนของการแสดงข้อมูลส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า ในประเทศอังกฤษได้กำหนดให้ในฉลากจะต้องแสดงรายละเอียดของรายการส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า โดยจะต้องมีการบอกปริมาณของส่วนประกอบทั้งหมดที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์ ระบุปริมาณของสารนิโคตินในผลิตภัณฑ์และปริมาณที่จะได้รับต่อครั้ง ซึ่งฉลากของผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทยไม่เคยมีการกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแสดงส่วนประกอบในฉลากมาก่อน

พิจารณาต่อมาในส่วนของการแสดงคำเตือน ประเทศไทยได้มีการกำหนดให้ต้องมีการแสดงคำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตลอดจนช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลาก โดยมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องแสดงช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลาก แต่มีการกำหนดให้แสดงข้อบ่งชี้ข้อห้าม คำเตือนในเรื่องสุขภาพ คำเตือนสำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยงบางกลุ่ม ผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า การเสพติดจากบุหรี่ไฟฟ้า คำเตือนสำหรับเยาวชนและผู้ไม่สูบบุหรี่ว่าไม่ควรใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ และมีการกำหนดคำเตือนในเรื่องสุขภาพแก่ผู้บริโภคไว้เพียงอย่างเดียวว่า “ผลิตภัณฑ์มีสารนิโคติน ซึ่งเป็นสารเสพติดอย่างสูง” ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการที่มีอยู่ในกฎหมายไทยก็ค่อนข้างครอบคลุมเพียงพอและเป็นการเหมาะสมแล้วในระดับนี้ หากแต่ควรมีการพิจารณาผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและปรับปรุงคำเตือนให้มีเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น

จากการศึกษาในส่วนของการขนาดคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพจะพบว่าประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดให้แต่ละหีบห่อของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าจะต้องมีการแสดงคำเตือนครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 30 ของพื้นผิวซึ่งเป็นการกำหนดขนาดของการแสดงคำเตือนที่แตกต่างไปจากฉลากของบุหรี่ซิการ์เรต เนื่องมาจากการที่ประเทศอังกฤษเห็นว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัยและต้องการส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้านั้นเอง ในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าขนาดคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพร้อยละ 30 นั้นมีขนาดเล็กเกินไปและไม่มีการกำหนดให้ต้องแสดงภาพคำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยเป็นรูปภาพ 4 สี โดยผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพที่มีความครอบคลุมทุกด้านอย่างบุหรี่ซิการ์เรตแต่ควรมีการกำหนดพื้นที่น้อยกว่าเนื่องจากผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าต้องมีพื้นที่ในการแสดงข้อมูลอื่นๆ อาทิ รายการส่วนประกอบ รูปภาพผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยควรกำหนดพื้นที่อยู่ที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 55 เพื่อที่จะสามารถแสดงคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพได้อย่างครบถ้วนและเพื่อลดการดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคเนื่องจากเป็นมาตรการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการบริโภคยาสูบได้ดี

ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรการในการกำหนดฉลากของประเทศอังกฤษตามที่ผู้เขียนได้อธิบายไปนั้นจะเห็นได้ว่าในบางส่วนก็ควรนำเอามาเป็นต้นแบบในการกำหนด

ฉลากบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย แต่ในบางส่วนก็ควรมีการปรับใช้ให้สามารถคุ้มครองสุขภาพได้อย่างครบคลุมและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

ภาพที่ 4.4

ภาพหีบห่อบุหรี่ซิการ์เรตของประเทศไทยในปัจจุบันแสดงบนพื้นที่ร้อยละ 85⁵⁹

ภาพที่ 4.5

ภาพหีบห่อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่วางจำหน่ายในปัจจุบัน⁶⁰

⁵⁹ ทีมข่าว CM108.com, “บังคับใช้กฎหมายภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ที่ใหญ่ขึ้นเป็น 85%,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2561, จาก <http://haaksquare.com/th/node/5609>.

⁶⁰ คม ชัด ลึก, “จับขายบุหรี่ไฟฟ้ากลางตลาดนัด กกท.,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2561, จาก <http://www.komchadluek.net/news/crime/287612>.

(2) พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

โดยกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม⁶¹ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 โดยเมื่อมีกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดแล้ว ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับฉลากดังต่อไปนี้

1. การแสดงเครื่องหมายมาตรฐานให้แสดงในบริเวณที่สามารถให้เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยจะแสดงไว้ที่สิ่งบรรจุหีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ หรือสิ่งผูกมัดอีกด้วยก็ได้ ถ้าหากไม่อาจแสดงหรือไม่สะดวกที่จะแสดงเครื่องหมายมาตรฐานไว้ที่ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแสดงไว้ที่สิ่งบรรจุหีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ หรือที่สิ่งผูกมัดผลิตภัณฑ์

2. การแสดงเครื่องหมายมาตรฐานให้ระบุหมายเลขมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตไว้ใต้หรือข้างเครื่องหมายมาตรฐาน ถ้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดได้รับใบอนุญาตตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตั้งแต่สองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นไป ให้ระบุหมายเลขมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไว้ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน

3. การแสดงเครื่องหมายมาตรฐานนั้น ให้แสดงชื่อเต็มหรือชื่อย่อของผู้รับใบอนุญาตหรือแสดงเครื่องหมายการค้าของผู้รับใบอนุญาตที่จดทะเบียนแล้วไว้ในที่ใกล้เคียงกัน

4. การแสดงข้อมูลอื่นใดตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งจากการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะการทำงานใกล้เคียงกันกับบุหรีไฟฟ้าคือแบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการใช้งานพกพา (Power Bank) ได้มีการกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ทำ ผู้นำเข้าจะต้องแสดงข้อมูลอื่นใดตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้น กล่าวคือ กำหนดให้ต้องแนบคู่มือและข้อแนะนำการใช้งานมากับผลิตภัณฑ์ รวมถึงกำหนดให้ต้องแสดงรายละเอียดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ เช่น ชื่อผู้ทำหรือผู้จัดจำหน่าย แรงดันไฟฟ้า ความจุไฟฟ้าที่กำหนด

ในการควบคุมฉลากบุหรีไฟฟ้าของประเทศอังกฤษนั้นกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไว้ให้แต่ละหีบห่อบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้า โดยจะต้องมีใบแทรกหรือแผ่นพับในการให้ข้อมูล โดยจะต้องประกอบไปด้วยคำแนะนำการใช้งาน และการเก็บรักษา รวมทั้งข้อแนะนำในการเก็บผลิตภัณฑ์ให้พ้นมือเด็ก รายละเอียดและช่องทางในติดต่อ

⁶¹ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2550, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 124 ตอนที่ 101 ก (29 ธันวาคม 2550).

ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า หรือรายละเอียดและช่องทางในติดต่อผู้รับผิดชอบที่ผู้บริโภคสามารถติดต่อได้ในประเทศ หมายเลขชุดการผลิต ซึ่งหากมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าแล้ว ควรกำหนดการแสดงผลข้อมูลโดยนำเอามาตรการของประเทศอังกฤษมาเป็นต้นแบบ โดยจัดเป็นการแสดงผลอื่นใดตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้น

4.2.3 มาตรการทางกฎหมายในควบคุมการส่งเสริมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า

โดยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้มีการให้นิยามของคำที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการบริโภคไว้ดังต่อไปนี้⁶²

โฆษณา หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือได้ยิน หรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า

การสื่อสารการตลาด หมายความว่า การกระทำในรูปแบบต่างๆ โดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสร้างข่าว การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดง ณ จุดขาย การตลาดแบบตรง การขาย หรือการส่งเสริมการขายโดยใช้บุคคลเป็นการเฉพาะ และการตลาดในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์

ข้อความ หมายความว่า รวมถึง ตัวอักษร ภาพ ภาพเคลื่อนไหว แสง เสียง เครื่องหมาย หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดมาตรการในการควบคุมการส่งเสริมการบริโภคไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดห้ามมิให้มีการกระทำใดๆ ในลักษณะที่แสดงถึงการลดราคาผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย หรือห้ามแสดงราคาผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขายสินค้าในลักษณะเพื่อจูงใจให้เกิดการบริโภค ห้ามมิให้ทำการให้สิทธิ เสนอให้สิทธิการเข้าชมต่างๆ หรือการให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัลหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดอันเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อหรือผู้นำสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบมาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ⁶³ ห้ามทำการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยการแจก แถมให้ หรือแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ยาสูบกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบกับสินค้าหรือการให้บริการหรือ

⁶² พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.27.

⁶³ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 27, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.36.

สิทธิประโยชน์อย่างอื่น ห้ามแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในลักษณะเป็นตัวอย่างเพื่อจูงใจให้เกิดการบริโภคหรือเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบเกิดการแพร่หลาย⁶⁴

2. กำหนดห้ามไม่ให้มีการโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดของผลิตภัณฑ์ยาสูบ⁶⁵ ห้ามแสดงชื่อหรือเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อเป็นการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบในสิ่งพิมพ์ เทป วัสดุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ป้ายโฆษณา ในโรงแรมหรสพ โรงภาพยนตร์ การแสดง การละเล่น การประกวด การแข่งขัน การให้บริการ หรือการประกอบกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน หรือในสื่ออื่นใดหรือสถานที่อื่นใด โดยให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติที่สามารถประกาศกำหนด⁶⁶ ห้ามแสดงชื่อหรือเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้น รวมถึงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตลอดจนห้ามนำชื่อหรือเครื่องหมายมาตัดต่อ เติมหรือตัดแปลงไปแสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นที่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อโฆษณาชื่อหรือเครื่องหมาย และห้ามทำการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ชื่อหรือเครื่องหมายที่อาจทำให้เข้าใจได้ว่าหมายถึงการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบ

3. กำหนดห้ามผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบให้การอุปถัมภ์ หรือให้การสนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชน⁶⁷ ในลักษณะที่เป็นการส่งผล หรืออาจส่งผลต่อการแทรกแซงนโยบายการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมการบริโภคยาสูบการโฆษณาหรือการสร้างภาพลักษณ์ต่อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า โดยกฎหมายได้กำหนดเป็นการยกเว้นไว้ว่าหากเป็นไปเพื่อการบริจาค หรือการช่วยเหลือตามมนุษยธรรมในกรณีที่มีการเกิดสาธารณภัยร้ายแรงสามารถกระทำได้ แต่ไม่ว่ากรณีใดๆกฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้มีดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมหรือข่าวสารดังกล่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์

⁶⁴ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 28, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.37.

⁶⁵ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 30, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.37.

⁶⁶ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 31, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.37.

⁶⁷ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 35, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.38.

อย่างไรก็ตามในนิยามความหมายของคำว่าโฆษณาและการสื่อสารการตลาดนั้น ได้กำหนดมูลเหตุจูงใจหรือเจตนาพิเศษไว้ว่า “การโฆษณาต้องกระทำไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้า” “การสื่อสารการตลาดต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์” จึงทำให้มีกรณีที่เป็นปัญหาและมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถครอบคลุมถึงได้ คือกรณีการเผยแพร่ข้อความ ภาพถ่ายหรือภาพวิดีโอที่มีผลิตภัณฑ์ยาสูบปรากฏอยู่ด้วยลงในช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยไม่ได้มีความมุ่งหวังที่จะให้เกิดประโยชน์ในทางการค้า หรือไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ยาสูบ หากแต่เป็นเพียงการโอ้อวดหรือเหตุอย่างอื่นใดที่มาตรการทางกฎหมายยังไม่ได้มีการบัญญัติครอบคลุมไปถึง แต่เป็นการกระทำที่อาจจูงใจให้เกิดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบได้ ทั้งที่เป็นช่องทางดังกล่าวง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลของเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยมีการสำรวจเป็นการยืนยันว่าเด็กและเยาวชนเห็นพฤติกรรมการใช้บุหรี่ผ่านสื่อ⁶⁸ ซึ่งเด็กและเยาวชนมีความไวต่อสื่อมากกว่าผู้ใหญ่ถึง 3 เท่าและสื่อมีอิทธิพลทำให้เด็กและเยาวชนสูบบุหรี่มากกว่าการถูกชักชวนจากเพื่อนเสียอีก⁶⁹

ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ทำลายสุขภาพของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน ปรากฏว่าการควบคุมผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมาตรการในการควบคุมการส่งเสริมการบริโภคในด้านการโฆษณาและการสื่อสารการตลาดที่ครอบคลุมมากกว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดค่านิยามของคำว่าโฆษณาและการสื่อสารการตลาดที่ต่างไปจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า

“โฆษณา หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด”

“การสื่อสารการตลาด หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าบริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษและการตลาดแบบตรง”

⁶⁸ ไทยรัฐ, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 58.

⁶⁹ บุปผา ศิริรัศมี, ฟิลิป เกสต์, และ วราภรณ์ ผลประเสริฐ, รายงานวิจัยผลกระทบจากนโยบายควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศไทย การสำรวจกลุ่มผู้สูบบุหรี่ระดับประเทศ รอบที่ 2 พ.ศ.2549, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550), น.19.

โดยมาตรา 32 ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นตี้มโดยตรงหรือทางอ้อม ซึ่งมีอัตราโทษคือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง⁷⁰

ซึ่งได้มีการตีความของคำว่า “อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นตี้มโดยตรงหรือทางอ้อม” ว่าเป็นถ้อยคำที่ไม่ได้มีการบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการขยายในส่วนของคำว่า “โฆษณา” เนื่องจากการโฆษณาเป็นการกระทำเพื่อมุ่งประโยชน์ทางการค้า การโฆษณาก็มีลักษณะเป็นการชักจูงใจอยู่ในตัวแล้ว จึงมีการตีความว่าในส่วนนี้จะต้องไม่ใช่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการค้า โดยเป็นการอวดอ้างหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นเห็นดีเห็นงามกับการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ผู้กระทำไม่ใช่ผู้นำเข้า ผู้ผลิตหรือผู้ขาย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ย่อมไม่ได้ทำไปเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ทางการค้า⁷¹ ซึ่งมีการใช้ถ้อยคำในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ให้ทำให้สามารถควบคุมการเผยแพร่ข้อความ ข้อมูล ภาพถ่ายหรือวิดีโอในทุกช่องทาง รวมถึงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ที่ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย

อย่างไรก็ตาม เมื่อผลิตภัณฑ์ยาสูบยังสามารถมีการเผยแพร่การโฆษณาและการสื่อสารการตลาดได้ การไม่สามารถควบคุมได้อย่างเด็ดขาดและสิ้นเชิง ผลที่เกิดขึ้นจึงจะทำให้มาตรการทางกฎหมายไม่สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะลดจำนวนของผู้สูบบุหรี่และที่ต้องการจะป้องกันการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบของเด็กและเยาวชน เนื่องจากผู้บริโภค รวมถึงเด็กและเยาวชนก็ยังสามารถพบเห็นการเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาสูบได้อย่างง่ายดาย โดยเมื่อยังได้พบได้เห็นก็จะทำให้เกิดการจดจำและนำไปสู่การพยายามหาซื้อเพื่อนำมาบริโภคต่อไป

ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ในส่วนของมาตรการทางกฎหมายในควบคุมการส่งเสริมการบริโภคให้ครอบคลุมอย่างที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กำหนดไว้ โดยควรมีปรับถ้อยคำให้มีความครอบคลุมถึงการแสดงผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถคุ้มครองเด็ก เยาวชนและผู้ไม่สูบบุหรี่จากการพบเห็นการ

⁷⁰ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ 2551, มาตรา 32, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 125 ตอนที่ 33 ก (13 กุมภาพันธ์ 2551): 10.

⁷¹ สุพิชชา เศรษฐ์ธันส์ศักดิ์, “ความรับผิดชอบทางอาญาฐานโฆษณาและสื่อสารการตลาดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.132-134.

เผยแพร่ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ แต่กำหนดข้อยกเว้นไว้ในกรณีการให้ข้อมูลหรือความรู้ในทางวิชาการ เพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะรู้ถึงข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริโภค เนื่องด้วยงานวิชาการจะมีเอกสารหรือหลักฐานรองรับอันจะทำให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพื่อจะไม่ก่อให้เกิดการชักจูงใจในทางที่ไม่สมควร ซึ่งใช้บังคับกับทุกผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยการกำหนดมาตรการ “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรืออาจชักจูงใจให้ผู้อื่นบริโภคโดยตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้ข้อมูลทางวิชาการ” เพื่อให้เหตุผลที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ต้องการจะคุ้มครองเด็กและเยาวชนสัมฤทธิ์ผล แม้การกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ก็เกินไปเพื่อประโยชน์สาธารณะที่มุ่งหมายจะคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นอันเป็นประโยชน์ส่วนร่วม⁷² เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อันอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขหลักความพอสมควรแก่เหตุที่รัฐจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่รัฐต้องคำนึงถึงอันเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพเพื่อไม่ให้รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจ⁷³

โดยเมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษประกอบจะพบว่าได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า โดยจะจำกัดอยู่ที่การกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจะไม่ครอบคลุมเพียงพอและมีกำหนดไว้ค่อนข้างแคบกว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงเห็นว่าไม่ควรนำมาตรการดังกล่าวมาเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย แต่ควรแก้ไขเพิ่มเติมจากการศึกษามาตรการกฎหมายในผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายกันของประเทศไทย

⁷² ตนไท ก้วนหิน, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลในระบบกฎหมายไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), น.40.

⁷³ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : “มาตร” ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของรัฐธรรมนูญของกฎหมาย,” วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 30, ฉบับที่ 2, น.187-189 (มิถุนายน 2543).

ภาพที่ 4.6

ภาพผู้บรรยายรายการแข่งขันรถยนต์ใช้บูหรี่ไฟฟ้าขณะแพร่ภาพออกอากาศ⁷⁴

4.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายบูหรี่ไฟฟ้า

4.2.4.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานที่จำหน่าย

จากการศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้มีการกำหนดควบคุมผู้ขายปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้หลายประการ โดยกำหนดห้ามผู้ขายทำการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยใช้เครื่องขาย ห้ามผู้ขายทำการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องขายคอมพิวเตอร์ ห้ามผู้ขายทำการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบนอกสถานที่ที่มีการระบุไว้ในใบอนุญาต⁷⁵ และห้ามผู้ขายทำการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุข สถานพยาบาล ร้านขายยา สถานศึกษา สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนสนุก หากผู้ขายฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท อีกทั้งห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยการเร่ขายหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

และได้กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติในการกำหนดสถานที่อื่นใดไม่ให้มีการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ และให้อำนาจที่จะสามารถกำหนดระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวข้างต้น เพื่อห้ามไม่ให้เกิดการขายผลิตภัณฑ์

⁷⁴ ภาพการถ่ายทอดสดรายการแข่งรถ Souped Up Thailand, 19 กุมภาพันธ์ 2560.

⁷⁵ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 27, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.36.

ยาสูบ พร้อมกำหนดให้มีการจัดทำเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ให้ทราบถึงเขตพื้นที่ดังกล่าวด้วย⁷⁶ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดประกาศสถานที่อื่นเป็นการเพิ่มเติมและยังไม่ได้มีการประกาศกำหนดระยะห่างจากสถานที่ที่มีการกำหนดอยู่ก่อน ทั้งที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในจุดที่เป็นแหล่งชุมชนที่ซึ่งอยู่ใกล้กับกลุ่มของเยาวชน⁷⁷ เช่น ใกล้บริเวณสถานศึกษา หรือสถานที่ที่เยาวชนจัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีผลการสำรวจพบว่าเด็กและเยาวชนสามารถหาซื้อหรือได้จากร้านค้าในชุมชน⁷⁸ ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปรากฏว่าพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มีมาตรการในการควบคุมสถานที่จำหน่ายคล้ายกันกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 แต่มีการควบคุมสถานที่ที่ครอบคลุมมากกว่า อาทิ หอพัก สถานที่ราชการ และได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ⁷⁹ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อปฏิรูปและจัดระเบียบในสังคม จึงมีคำสั่งห้ามมิให้มีสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาหรือหอพัก หากพบว่ามีผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายสั่งปิดสถานที่ดังกล่าวทันที ซึ่งมีความครอบคลุมสถานศึกษาทุกประเภท

⁷⁶ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 29, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.37.

⁷⁷ Stephen Hamann, เนาวรัตน์ เจริญการค้า และคณะ, การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์, 2548), น.33.

⁷⁸ ไทยรัฐ, “Who หวังเยาวชนไทยหลังปัญหาการสูบบุหรี่ไม่ลด,” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (10 พฤศจิกายน 2559).

⁷⁹ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางและการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 171ง (23 กรกฎาคม 2558): น.7,10.

4.2.4.2 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุ

(1) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

เนื่องด้วยเหตุผลในการปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 ที่มีอยู่เดิมนั้น เพื่อต้องการที่จะยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงทำให้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนอายุของผู้ซื้อหรือผู้รับผลิตภัณฑ์ยาสูบจากเดิมที่จะมีความผิดหากมีการจำหน่าย ขาย แลกเปลี่ยนหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์⁸⁰ โดยในฉบับปัจจุบันได้มีการกำหนดให้เป็นความผิดต่อเมื่อได้มีการขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์⁸¹ และหากเป็นที่สงสัยด้านอายุได้มีการกำหนดให้ผู้ขายหรือผู้ให้ต้องขอให้บุคคลดังกล่าวแสดงบัตรประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของผู้นั้นก่อนอันเป็นการขยายความคุ้มครองให้แก่เด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

การกำหนดมาตรการทางกฎหมายว่าหากผู้ขายหรือผู้ให้มีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ ผู้ขายหรือผู้ให้ต้องขอให้บุคคลดังกล่าวแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่น ตามที่มาตรา 26 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 กำหนดนั้น มาตรการดังกล่าวแทบไม่มีผลในทางปฏิบัติเนื่องด้วยมาตรการดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะเป็นการบังคับให้ต้องกระทำตาม ย่อมทำให้ผู้ขายหรือผู้ให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้ขายหรือผู้ให้และไม่ยอมที่จะปฏิบัติตาม ดังจะเห็นได้จากการสำรวจที่พบว่าเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงยาสูบได้อย่างง่ายดาย โดยไม่ได้รับการปฏิเสธการซื้อแม้ว่าจะมีอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด⁸² ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าต้องมีการใช้บังคับกฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเข้มงวด มิเช่นนั้นแล้วแม้จะกำหนดอายุเพิ่มขึ้นเท่าใดก็ไม่ได้ทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 26 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยกำหนดให้ผู้ขายหรือผู้ให้มีหน้าที่ต้องขอให้ผู้ซื้อหรือผู้รับการให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นก่อนทุกครั้ง และผู้ซื้อต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่ก่อนจะทำการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบเสมอ เพื่อให้ผู้ขายสามารถทราบได้ว่าผู้ซื้อที่มีอายุถึงตามเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และควรกำหนดเป็นบท

⁸⁰ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): น.2.

⁸¹ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 26, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.36.

⁸² ไทยรัฐ, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 78.

สันนิษฐานว่าหากผู้ชายหรือผู้ให้ไม่ขอให้ผู้ซื้อแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของผู้ซื้อก่อนให้สันนิษฐานว่า ผู้ชายหรือผู้ให้ขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่ผู้ที่ยู่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ อันจะเป็นมาตรการที่ช่วยคัดกรองผู้ซื้อที่มีอายุไม่ถึงได้เป็นอย่างดีและลดการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่เด็กและเยาวชนได้ในอีกทางหนึ่ง

ในส่วนของการใช้ จ้างวานหรือยินยอมให้มีการขายหรือการให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นได้มีการกำหนดอายุที่แตกต่างไปจากกรณีข้างต้น โดยผู้ใช้ ผู้จ้างวาน หรือผู้ยินยอมจะมีความผิดต่อเมื่อเป็นการใช้ จ้างวาน หรือยินยอมให้บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ให้ทำการขายหรือการให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากการกำหนดความผิดในข้างต้นแล้ว จะพบว่าไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดเป็นความผิดหรือกำหนดบทลงโทษเอาไว้สำหรับผู้ที่เป็นผู้รับการใช้การจ้างวานเพื่อขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์ ทำให้เด็กหรือเยาวชนผู้ที่รับการใช้ การจ้างวานไม่จำเป็นต้องเกรงกลัวต่อกฎหมายหากมีการกระทำความผิดเพราะถึงอย่างไรก็ตามตนเองก็ไม่มี ความผิดแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอายุของประเทศ ไทยนั้นสามารถคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนได้มากกว่าประเทศอังกฤษ เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุของประเทศอังกฤษอยู่ที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์เท่านั้น ในส่วนนี้จึงไม่ควรรับเอามาตรการของประเทศอังกฤษมาปรับใช้เป็นต้นแบบให้กับประเทศไทย

(2) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

เหตุผลที่มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กขึ้นก็เพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติของเด็กให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการที่เหมาะสม และเพื่อเป็นการป้องกันการถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากเด็ก⁸³

ผู้ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบนอกจากจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 แล้ว ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ยาย ผู้ที่ทำการแลกเปลี่ยนหรือผู้ที่ให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กอีกด้วย หากเป็นการขาย แลกเปลี่ยน หรือให้

⁸³ เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 3 2556, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 130 ตอนที่ 25ก (18 มีนาคม 2556): น.4.

ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่เด็ก⁸⁴ ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์⁸⁵ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม โดยจะมีข้อยกเว้นไว้เพียงหากเป็นการกระทำเพื่อปฏิบัติทางการแพทย์ โดยกำหนดให้ผู้ขาย ผู้แลกเปลี่ยน หรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่เด็กต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁶ แต่เนื่องด้วยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มีการกำหนดอายุที่ต่างกัน จึงอาจทำให้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในบางครั้งอาจเป็นความผิดได้ทั้งสองพระราชบัญญัติ จึงต้องพิจารณาเป็นกรณีกรณีไปตามแต่พฤติการณ์

นอกจากนี้การบังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด อาทิ การซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบให้แก่เด็ก หรือการบังคับให้เด็กบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบต่างก็เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ทั้งสิ้น อันเป็นการขยายความคุ้มครองในส่วนที่มาตรการทางกฎหมายอื่นยังไม่มีครอบคลุมไปถึง ซึ่งในส่วนนี้จะสามารถปรับใช้ได้ตามที่ประเทศอังกฤษมีการกำหนดความผิดสำหรับผู้ซื้อ รวมไปถึงผู้ที่ทำการพยายามซื้อบุหรี่ไฟฟ้าให้บุคคลดังกล่าวมีความผิด หากบุคคลดังกล่าวได้ทำการซื้อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าหรือพยายามซื้อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติไม่สมควร และเป็นมาตรการที่มีความครอบคลุมกว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษมีการกำหนดความผิดเฉพาะบุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น ไม่รวมถึงน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า

แต่อย่างไรก็ตามการห้ามเด็กสูบบุหรี่แม้จะเป็นเรื่องที่ดีที่มุ่งหวังที่จะคุ้มครองเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็อาจสร้างผลในทางลบได้เช่นเดียวกันเพราะตามธรรมชาติของเด็กและเยาวชนการยิ่งห้ามก็เหมือนการยิ่งยุเป็นการทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง อีกทั้งการเน้นเรื่องอายุโดยไม่ระมัดระวังอาจทำให้เด็กเข้าใจได้ว่าถ้าหากเป็นผู้ใหญ่แล้วจะสามารถสูบบุหรี่ได้ หรืออาจจะทำให้เด็กต้องการทำตัวเป็นคนอายุมากกว่าวัยเพื่อให้สามารถสูบบุหรี่ได้⁸⁷ หรือจะทำให้เด็กต้องการทำ

⁸⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546, มาตรา 26, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก (2 ตุลาคม 2546): น.1.

⁸⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก (2 ตุลาคม 2546): น.1.

⁸⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546, มาตรา 78, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก (2 ตุลาคม 2546): น.1.

⁸⁷ Stephen Hamann, เนาวรัตน์ เจริญการค้า และคณะ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 77*, น.50.

ตัวเป็นผู้ใหญ่โดยการให้การสูบบุหรี่เป็นการแสดงออก จึงควรให้ความรู้ควบคู่ไปกับการกำหนดบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

4.2.5 มาตรการทางกฎหมายในควบคุมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วในหัวข้อ 4.2.4.2 มาตรการในการกำหนดอายุ ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอายุ ประกอบกับเหตุผลในการปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบก็เพื่อต้องการยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

แต่จากการศึกษาพบว่าจากพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบทั้งฉบับเก่าพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และฉบับใหม่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 นั้นจะมีการกำหนดให้เป็นความผิดเฉพาะผู้ชายหรือผู้ให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่อายุไม่ครบตามที่กำหนดเท่านั้น โดยมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยไม่เคยบัญญัติกำหนดเป็นความผิดของผู้ซื้อหรือผู้รับที่อายุยังไม่ครบตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทั้งที่ตามข้อมูลทางสถิติของประเทศไทยนั้น ในปี พ.ศ.2558 อัตราการบริโภคยาสูบของเยาวชนอายุระหว่าง 15–18 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 6.58 เป็นร้อยละ 7.92 ซึ่งหมายความว่ามีความเสี่ยงจำนวน 312,610 คนเป็นผู้สูบบุหรี่⁸⁸

โดยผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยควรมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดแก่ผู้ซื้อหรือรับการให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่อายุไม่ครบเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด โดยควรกำหนดเป็นความผิดฐานหนึ่งในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 “ห้ามบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซื้อหรือรับการให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ซึ่งแม้ความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบจะไม่ได้เป็นความผิดอาญาในตัวเอง ความผิดเช่นนี้ไม่สามารถรู้สึกรู้ว่าเป็นความผิดหรือเป็นการกระทำที่ชั่วร้าย แต่เป็นความผิดก็เพราะรัฐได้กำหนดว่าเป็นความผิดเพื่อประโยชน์ของรัฐ ความผิดประเภทนี้ไม่ต้องการเจตนาร้ายเพียงกระทำในสิ่งที่กฎหมายห้ามก็ต้องรับผิดทางอาญาแล้ว⁸⁹ และเนื่องด้วยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 นั้น ได้มีการกำหนดมาตรการที่ใช้เพื่อ

⁸⁸ กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ และมหาวิทยาลัยมหิดล, ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.), สถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2559. (กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์, 2559), น.23.

⁸⁹ นงลักษณ์ อานี, “แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน,” (ดุชะฎีนิพนธ์ดุชะฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.118.

ลงโทษผู้กระทำความผิดไว้เป็นมาตรการทางอาญา กล่าวคือ การจำคุกและการปรับ ผู้เขียนจึงจะขอศึกษาว่าหากมีการกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นการเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ แต่เนื่องด้วยการกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นกรณีที่ทำให้มีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน จึงจะขอนำหลักเกณฑ์หรือแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญา และแนวคิดในการลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนมาวิเคราะห์ต่อไป

หลักเกณฑ์หรือแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญาของประเทศไทยซึ่งใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) คือการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย หรือ “นิติสมบัติ” ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาดังต่อไปนี้⁹⁰

1. การกระทำที่เป็นเพียงการนำคำหิ่นหรือเพียงแต่ขัดต่อศีลธรรมอันดีไม่มีความผิดอาญา กล่าวคือ แม้การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่นำคำหิ่นหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี แต่ถ้าหากไม่ได้ทำให้สิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองนั้นเสียหายก็ย่อมไม่มีความผิดอาญา แต่เนื่องด้วยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มีขึ้นเพื่อต้องการที่จะยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ห่างไกลและปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้คือเด็กและเยาวชน การไม่กำหนดความผิดทำให้เด็กและเยาวชนไม่มีความเกรงกลัวที่จะเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ

2. การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น สังคมส่วนรวมหรือรัฐ เนื่องด้วยไอ ไร่ระเหย หรือควันบุหรี่มีสารพิษที่ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อสุขภาพแต่ยังส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม

3. การกำหนดให้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นความผิดอาญานั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่รัฐมากกว่าเดิม

4. การกำหนดให้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นความผิดอาญาจะต้องสามารถบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้เกิดผลได้ กล่าวคือ กฎหมายจะต้องมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้สามารถจับกุมและสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

5. การกำหนดให้การกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาและนำมาตรการทางอาญามาบังคับใช้ต่อเมื่อไม่มีทางอื่นใดที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการกระทำนั้นๆ ได้

⁹⁰ เกรวินทร์ นิธิประกายวัฒน์, “การกำหนดความผิดอาญา : ศึกษากรณีการแสดงถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.40.

อีกแล้ว อาทิ วิธีการทางแพ่ง วิธีการทางปกครอง กล่าวคือ หากมีวิธีการอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงน้อยกว่าวิธีการทางอาญาแล้วได้ผลก็ควรเลือกวิธีการที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพให้น้อยที่สุด

ประกอบกับการกำหนดความผิดดังกล่าวจะมีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน จึงเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนมาพิจารณาประกอบด้วย ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับแนวความคิดในรูปแบบสังคมสังเคราะห์ (The Welfare Model) ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยซึ่งก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยมีต้นกำเนิดแนวคิดมาจากปรัชญาอาชญาวิทยาสำนักปฏิฐานนิยมที่สันนิษฐานว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกิดจากปัจจัยที่อยู่ภายนอก จึงจะมีการปรับวิธีพิจารณาให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน และในกระบวนการพิจารณาต้องมีผู้มีวิชาชีพด้านอื่นเข้ามาร่วมกระบวนการด้วย อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ทำงานด้านเด็ก ด้านสุขภาพ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยจะมีกระบวนการพิจารณาแบบไม่เป็นทางการเน้นการพูดคุยมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และเน้นการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด

ซึ่งตามกฎหมายไทยนั้นได้กำหนดให้เด็กอายุกว่า 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี แม้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษโดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการดำเนินการกำหนดคำสั่งสำหรับเด็กซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ใช่โทษ⁹¹ เนื่องจากแม้เด็กจะมีความรับผิดชอบในทางอาญา แต่ก็ไม่ถึงกับสมควรใช้วิธีการทางอาญาต่อบุคคลทั่วไป⁹² แต่หากเป็นเด็กอายุกว่า 15 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี ศาลมีอำนาจในการลงโทษทางอาญาหรือในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับไม่ว่าจะมีโทษจำคุกหรือไม่ก็ตาม ศาลสามารถเลือกใช้มาตรการแทนการลงโทษได้ทั้งที่ไม่มีการจำกัดเสรีภาพ อันได้แก่ การคุมประพฤติ และแบบจำกัดเสรีภาพ อันได้แก่ การส่งฝึกอบรม ดังจะเห็นได้จากมีการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อการแก้ไขและฟื้นฟู โดยคดีเด็กและเยาวชนมีการลงโทษทางอาญาคือการปรับเพียงร้อยละ 4.20 และมีการลงโทษทางอาญาคือการสั่งจำคุกเพียงร้อยละ 0.48 ของคดีเด็กและเยาวชนทั้งหมดเท่านั้น⁹³ ซึ่งในกรณีของการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบมีความรุนแรงน้อย จะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษโดยเห็นควรใช้มาตรการเพื่อแก้ไขฟื้นฟูในการยุติพฤติกรรมที่ไม่ดีเพื่อตัดนิสัยของผู้กระทำความผิดและเพื่อสร้างจิตสำนึกมากกว่าการลงโทษทางอื่น ซึ่งจากความผิดดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเข้าบริการสังคมด้วยการดูแล

⁹¹ จิตติ ติงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, 2536), น.801.

⁹² นงลักษณ์ อาณี, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 89, น.90.

⁹³ เพ็ญอ้าว, น.219.

ผู้ป่วยที่มีความเจ็บป่วยที่เกิดจากการสูบบุหรี่ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจริงต่อสุขภาพ อันจะเป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบที่แท้จริง

แม้การกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นการจำกัดเสรีภาพ แต่ก็เกินไปเพื่อประโยชน์สาธารณะที่มุ่งหมายจะคุ้มครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อันอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เนื่องด้วยการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลให้เกิดตราบาปต่อตัวเด็กและเยาวชน หากไม่นำเอามาตรการที่รุนแรงน้อยกว่าย่อมถือว่าเป็นการขัดต่อหลักความจำเป็น มาตรการที่นำมาใช้จึงจะต้องพอสมควรแก่เหตุ⁹⁴ ผู้เขียนจึงขอเสนอมาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดอาญาด้วยการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวหรือการไกล่เกลี่ยคดีที่เด็กก่อขึ้น และการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาทางออกหรือแนวทางแก้ไขเด็กหรือเยาวชนนั้น⁹⁵ ซึ่งแนวทางแก้ไขที่กำหนดอาจได้แก่การให้เด็กหรือเยาวชนทำงานบริการสังคม ในระยะเวลาที่เห็นว่าได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำความผิด โดยวันและเวลาทำงานบริการสังคมดังกล่าวต้องไม่ขัดขวางต่อการศึกษาเล่าเรียนหรืองานอาชีพที่เด็กหรือเยาวชนทำอยู่และลักษณะงานที่ให้ทำต้องไม่เป็นการประจาน หรือเป็นการใช้แรงงานเกินสมควรแก่กำลังของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรืออาจกำหนดมาตรการอื่นๆ เมื่อการประชุมกลุ่มครอบครัวเสร็จสิ้นลงพนักงานคุมประพฤติต้องทำรายงานแสดงข้อเท็จจริงผลการแก้ไข เพื่อเสนอความเห็นพร้อมทั้งหนังสือแจ้งความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจ และสำเนาบันทึกข้อตกลงจากการประชุมไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้มีคำสั่งไม่ฟ้องจากพนักงานอัยการ อันจะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการฟื้นฟูโดยไม่ต้องมีประวัติการกระทำความผิดทางอาญาติดตัวเด็กและเยาวชนไป ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดใหม่โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีและสามารถดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

⁹⁴ ตันไท ก้วนหิน, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 72*, น.44-45.

⁹⁵ ลัดตะนา อินทพล, *การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย ไทย-ลาว*, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), น.151-152.

4.2.6 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า

4.2.6.1 การควบคุมมลพิษในสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน

(1) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

ประเทศไทยนั้นได้รับการยอมรับในระดับโลกว่ามีมาตรการในการควบคุมการบริโภคยาสูบอยู่ในระดับที่ดีที่สุดประเทศหนึ่งเลยทีเดียว ตั้งแต่ในอดีตที่ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยาสูบ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 ซึ่งมีมาตรการในการควบคุมการผลิต การจำหน่าย การโฆษณา การส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ซึ่งมีเป็นมาตรการที่เป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนในสังคมว่าจะได้รับการปกป้องไม่ให้ประชาชนได้รับอันตรายจากการสูดดมควันบุหรี่จากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ⁹⁶ ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ได้ถูกยกเลิกและถูกนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยนำมารวมอยู่ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 หมวดที่ 5 การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ด้วยเหตุผลเพื่อให้บทบัญญัติมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อต้องการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากโรคร้ายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ และเพื่อยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน⁹⁷

โดยในพระราชบัญญัติได้มีการกำหนดนิยามความหมายของคำที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้คือ⁹⁸

สูบบุหรี่ หมายความว่า การกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดควันหรือไอระเหยจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือการครอบครองผลิตภัณฑ์ยาสูบขณะเกิดควันหรือไอระเหย
เขตปลอดบุหรี่ หมายความว่า บริเวณที่ห้ามสูบบุหรี่

⁹⁶ ลักขณา เตมศิริกุลชัย, การประชุมวิชาการบุหรืกับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 เรื่องรวมพลังประชาชนขจัดภัยบุหรืเอกสารประกอบการประชุม, (กรุงเทพมหานคร : เจริญมั่นคงดีการพิมพ์, 2549), น.3.

⁹⁷ เหตุผลในการตรากฎหมายท้ายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.47.

⁹⁸ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.28.

เขตสุขุบบุหรี หมายความว่า บริเวณที่จัดไว้ให้เป็นที่พักสุขุบบุหรีภายในเขต
ปลอดสุขุบบุหรี

สถานที่สาธารณะ หมายความว่า สถานที่ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรม
จะเข้าไปได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการซื้อเชิญหรือต้องจ่ายค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

สถานที่ทำงาน หมายความว่า สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่น
ของรัฐ และสถานประกอบการของเอกชนหรือสถานที่ใดๆที่บุคคลใ้ใช้งานร่วมกันตามหลักเกณฑ์ที่
รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำจากคณะกรรมการ

เมื่อได้พิจารณาคำว่าสุขุบบุหรี ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
พ.ศ.2560 แล้วทำให้พบว่านิยามความหมายของคำว่า “สุขุบบุหรี” มีการกำหนดนิยามความหมายให้
กว้างและครอบคลุมมากกว่าเดิมที่มีการกำหนดให้หมายถึงการกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดควันหรือ
ไอระเหยที่ไม่ได้ถูกจำกัดว่าต้องเกิดจากการเผาไหม้เท่านั้น อันจะทำให้การสุขุบบุหรีไฟฟ้าผู้สูบจะได้รับ
สารที่ระเหยเป็นไอด้วยความร้อนจากไฟฟ้ามีลักษณะตรงตามคำนิยาม⁹⁹ แต่เมื่อมีการบัญญัติต่อไปว่า
การเกิดควันหรือไอระเหยนั้นต้องเกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ จึงจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นหากไม่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมคำนิยามของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” หรือหากไม่ได้มีการกำหนดนิยามของบุหรีไฟฟ้าให้เป็น
ผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างหนึ่ง เนื่องจากบุหรีไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินจะไม่อยู่ภายใต้
นิยามของผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่เข้านิยามที่จะถูกควบคุมเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้สูบบุหรี อันจะทำให้
การสุขุบบุหรีไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินไม่เข้าเกณฑ์การสุขุบบุหรีตามคำนิยาม ผู้สูบบุหรี
ไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินจึงไม่เป็นผู้กระทำความผิดฐานสูบบุหรีในเขตปลอดบุหรี ตาม
หมวดที่ 5 การคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี

ในส่วนของการบัญญัติให้การสุขุบบุหรีนั้นรวมไปถึงการครอบครอง
ผลิตภัณฑ์ยาสูบขณะเกิดควันหรือไอระเหย ไม่ว่าผู้ครอบครองจะเป็นเจ้าของหรือไม่หรือเป็นผู้สูบ
หรือไม่ก็ตามนั้นเป็นการบัญญัติเพิ่มเติมใหม่จากเดิมที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี
พ.ศ.2535 ไม่มีการกำหนดไว้ ซึ่งนับเป็นการกำหนดมาตรการที่ครอบคลุมเป็นอย่างดี มีความ
เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสุขภาพของประชาชนผู้ไม่สูบบุหรีได้ดียิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบพ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ
ในการประกาศกำหนด

⁹⁹ ประกิต วาทีสาธกิจ, บุหรีไฟฟ้ากับคำถามที่ทุกคนอยากรู้, (ม.ป.ท.,2556), น.2.

1. ประเภทหรือชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน ยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยมีอำนาจในการกำหนดให้ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของสถานที่และยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ หรือกำหนดให้มีเขตสูบบุหรี่ภายในเขตปลอดบุหรืก็ได้¹⁰⁰

2. กำหนดสภาพและลักษณะของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน ยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ที่จะต้องแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยจะต้องปราศจากอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่ หรือมีสภาพและลักษณะอื่นใดตามแต่จะกำหนด¹⁰¹

3. กำหนดสภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่ ให้จะต้องแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตสูบบุหรี่ มีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อยู่บริเวณทางเข้าออกของสถานที่หรือยานพาหนะ หรือบริเวณอันเปิดเผยเห็นได้ชัดและไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น ทั้งต้องมีการแสดงถึงสื่อรณรงค์การลด ละ เลิกการบริโภคยาสูบหรือมีสภาพและลักษณะอื่นใดตามแต่จะกำหนด¹⁰²

โดยในส่วนหน้าที่ของการจัดเขตปลอดบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ที่จะต้องเป็นไปตามรัฐมนตรีประกาศกำหนดนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินการซึ่งหมายถึง เจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบ¹⁰³ ในการดำเนินการจัดพื้นที่ในความดูแลของตนให้เป็นไปตามสภาพและลักษณะที่ได้กำหนดไว้ หากผู้ดำเนินการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดผู้ดำเนินการต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท¹⁰⁴

ซึ่งในปัจจุบันพบว่ายังไม่ได้มีการออกประกาศกระทรวงโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ในการกำหนดรายละเอียดของประเภท หรือ

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 41, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.40.

¹⁰¹ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 43, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.40.

¹⁰² พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 44, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.40.

¹⁰³ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.28.

¹⁰⁴ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 68, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.44.

ชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน ยานพาหนะที่จะกำหนดให้ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดเป็นเขตปลอดบุหรี่แต่อย่างใด โดยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ให้ใช้บังคับประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ที่ใช้อยู่ก่อน ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งจากพระราชบัญญัตินี้¹⁰⁵

จากการศึกษาพบว่ามีการประกาศกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ในการกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่¹⁰⁶ โดยประกาศฉบับนี้เป็นประกาศที่มีความสำคัญเนื่องจากการกำหนดการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยตามประกาศได้มีการแบ่งพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ออกเป็น 2 ประเภท คือ เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดและเขตปลอดบุหรี่ที่สามารถจัดให้มีเขตปลอดบุหรี่ได้ แต่จากการศึกษาทำให้พบว่าประกาศฉบับดังกล่าวนี้ค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องของความชัดเจนในการใช้ถ้อยคำในประกาศ ซึ่งจากการศึกษาทำให้ผู้เขียนสามารถจัดพื้นที่จากประกาศดังกล่าวออกเป็น 4 เขต ดังต่อไปนี้

1. เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดในบริเวณ ซึ่งไม่สามารถจัดให้มีเขตปลอดบุหรี่ในเขตปลอดบุหรื่อดังกล่าวได้ อันได้แก่

1.1 สถานบริการสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพ

1.2 สถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาทุกประเภท อาทิ โรงเรียน สถานกวดวิชา สถานฝึกอบรมอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ

1.3 สถานที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน อาทิ สถานที่ออกกำลังกาย ร้านค้า สถานบริการทั่วไป สถานบันเทิง สถานบริการทั่วไป สถานที่สาธารณะทั่วไป ธนาคารหรือสถาบันการเงิน

1.4 ที่พักผู้โดยสาร ป้ายรถประจำทาง บริเวณที่จอดรถก่อนหรือหลังใช้บริการยานพาหนะโดยสารทุกประเภท

1.5 ศาสนสถาน สถานปฏิบัติธรรมในศาสนาและนิกายต่างๆ

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 35, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.36.

¹⁰⁶ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ปริมาณตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 40 ง (30 มีนาคม 2553): น.49-53.

2. เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดในบริเวณที่กำหนดไว้ โดยไม่ได้มีการกำหนดให้สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ อันได้แก่

2.1 สนามกอล์ฟหรือสนามฝึกไคร์ฟกอล์ฟ เฉพาะบริเวณพื้นที่อาคารและบริเวณที่มีหลังคา

2.2 สถานที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารและเครื่องดื่ม ที่ไม่มีระบบปรับอากาศ เฉพาะบริเวณที่ให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารและเครื่องดื่ม

2.3 โรงแรม รีสอร์ท สถานที่ตากอากาศ ห้องเช่า หอพัก คอนโด อพาร์ตเมนต์ สถานที่ที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน อาคารชุด คอนโดมิเนียม เฉพาะบริเวณโถงพักคอยและบริเวณทางเดินทั้งหมดภายในอาคาร

2.4 สถานที่ทำงานเอกชน เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

2.5 โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการที่มีการผลิตสินค้า เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

2.6 อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานหรือสวนอุทยานแห่งชาติ เฉพาะบริเวณอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

2.7 สถานีขนส่งผู้โดยสารทางบกทุกประเภท สถานีรถไฟ เฉพาะส่วนที่เป็นอาคาร ชานชาลา และพื้นที่ภายใต้หลังคา

2.8 ท่าเรือโดยสารทุกประเภท เฉพาะบริเวณอาคาร พื้นที่ภายใต้หลังคา และที่พักรอโดยสารเรือ

2.9 ท่าอากาศยานภายในประเทศ เฉพาะบริเวณอาคาร และพื้นที่ภายใต้หลังคา

3. เขตปลอดบุหรี่เฉพาะในบริเวณที่กำหนด ซึ่งอนุญาตให้มีการจัดเขตสูบบุหรี่เป็นการเฉพาะได้ อันได้แก่

3.1 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นเขตปลอดบุหรี่ เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง สามารถจัดเขตสูบบุหรี่ได้นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

3.2 สถานที่ให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊สเชื้อเพลิง เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง สามารถจัดเขตสูบบุหรี่ได้นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

3.3 สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานงานอื่นของรัฐ เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง สามารถจัดเขตสูบบุหรี่ได้นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

4. เขตปลอดบุหรี่ที่สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้โดยไม่กำหนดพื้นที่เป็นการเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามการจัดเขตสูบบุหรี่ต้องมีลักษณะและสภาพตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้แก่ ทำอากาศยานนานาชาติ

ซึ่งผู้ได้สอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงมาตรการดังกล่าว จึงทราบว่ามาตรการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการให้สถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ที่ไม่ได้มีการอนุญาตให้มีการสามารถจัดเขตสูบบุหรี่ได้นั้นเป็นสาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดถึงสถานที่สาธารณะ สถานที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ร่วมกันได้ที่เป็นของเอกชน ซึ่งการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่ในสถานที่ของเอกชนนั้นควรต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมากเพื่อไม่ให้เป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคล แต่เมื่อการสูบบุหรี่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของสาธารณชนก็เป็นเหตุผลอันสมควรที่จะต้องเข้าไปควบคุมในสถานที่ของเอกชนดังกล่าว แม้จะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนตัวของเอกชนอยู่บ้างก็ตาม¹⁰⁷ แต่การเข้าไปควบคุมดังกล่าวกลับเป็นมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดเข้าไปควบคุมพื้นที่ที่เป็นสถานที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ร่วมกันได้ที่เป็นของเอกชนหลายแห่งให้เป็นที่เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด แต่ในสถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานงานอื่นของรัฐ ซึ่งก็เป็นสถานที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ร่วมกันกลับเป็นเขตปลอดบุหรี่ที่สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ ทั้งนี้เพื่อการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่สถานที่ของภาครัฐและบุคลากรของภาครัฐควรเป็นต้นแบบที่ดีในการเป็นเขตปลอดบุหรี่ให้กับเอกชน ซึ่งในประเทศเยอรมนีเมื่อครั้งมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่ ในช่วงปี ค.ศ.2008-2009 ประเทศเยอรมนีได้ออกกฎหมายห้ามสูบบุหรี่มาใช้บังคับกับสถานที่ราชการก่อนแล้วต่อมาจึงจะขยายสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ให้รวมถึงสถานที่สาธารณะอื่นๆ โดยการออกแนวทางปฏิบัติด้วยความสมัครใจแล้วจึงค่อยใช้มาตรการในการบังคับโดยออกเป็นกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ โดยได้กำหนดยกเว้นให้สามารถจัดให้มีห้องปิดสำหรับผู้สูบบุหรี่โดยเฉพาะ¹⁰⁸ อีกทั้งในส่วนของการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น ในสถานศึกษาจะมีนิสิตหรือนักศึกษาที่มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากอายุดังกล่าวไม่ใช่ นิสิตหรือนักศึกษาทุกคนที่จะอยู่ในเกณฑ์อายุที่สามารถได้รับการขายหรือให้ผลิตภัณฑ์

¹⁰⁷ อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 42*, น.347.

¹⁰⁸ ปัญญารัตน์ มีผล, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น.24.

ยาสูบได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการห้ามจำหน่ายในสถานศึกษา แต่เนื่องจากปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดระยะห่างจากสถานที่ห้ามจำหน่ายที่มีการกำหนดไว้ และประกอบกับสถานที่สาธารณะอื่นถูกกำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดโดยไม่อนุญาตให้มีการจัดเขตสูบบุหรี่ทำให้นิสิตหรือนักศึกษาต้องซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบจากภายนอกเข้ามาสูบบุหรี่ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อนุญาตให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ การอนุญาตให้มีเขตสูบบุหรี่ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาย่อมเป็นเหมือนการส่งเสริมให้นิสิตหรือนักศึกษาเห็นภาพการใช้บุหรี่เกิดการซึมซับพฤติกรรมและเป็นการทำให้นิสิตหรือนักศึกษาสามารถหาที่สูบบุหรี่ได้ง่าย ในส่วนของสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊สเชื้อเพลิงเป็นสถานที่ที่มีอัตราการไวไฟที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่ายหากมีการใช้เปลวไฟในพื้นที่ดังกล่าว จึงควรมีการกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ที่เป็นพิเศษมากกว่าปกติ

ซึ่งหากพิจารณาประกอบมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษจะพบว่าประเทศอังกฤษไม่นำมาตรการในการกำหนดเขตปลอดบุหรี่มาบังคับใช้กับบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากมีความประสงค์จะให้ผู้บริโภคเลิกสูบบุหรี่ซิการ์เรตโดยส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทน โดยผู้ดูแลสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานสามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการอนุญาตได้เองว่าจะอนุญาตให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่นั้นๆหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนมีความคิดเห็นว่ามาตรการดังกล่าวเป็นแม่จะมี ความประสงค์ที่ดีที่ต้องการลดสารพิษจากบุหรี่ซิการ์เรตโดยนำบุหรี่ไฟฟ้ามาเป็นเครื่องมือ แต่การอนุญาตให้มีการกำหนดนโยบายเองในแต่ละสถานที่ อาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ใช้สถานที่และเป็นการมุ่งเน้นที่จะคุ้มครองผู้สูบบุหรี่มากกว่าที่จะคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยไม่ควรนำเอามาตรการการกำหนดพื้นที่ได้อย่างอิสระนี้มาใช้บังคับในประเทศไทย แต่ควรนำหลักการสำหรับการกำหนดนโยบายการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานมาปรับใช้เพื่อกำหนดในพื้นที่ปลอดบุหรี่ให้มีความเหมาะสม โดยควรกำหนดอนุญาตให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบได้เฉพาะภายในบริเวณที่จัดไว้ให้โดยเฉพาะสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น โดยไม่ควรใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อหน้าเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นการป้องกันการซึมซับพฤติกรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์เรตนั้น ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าควรได้รับการอนุญาตให้สูบบุหรี่ในพื้นที่ที่ต่างกัน โดยควรกำหนดให้เขตสูบบุหรี่ไฟฟ้ามีได้มากกว่าและสามารถหาได้ง่ายกว่าเขตสูบบุหรี่ซิการ์เรต โดยควรกำหนดเขตสูบบุหรี่ไฟฟ้าให้มีได้ทั้งในนอกบริเวณสิ่งก่อสร้างและในบริเวณภายใต้สิ่งก่อสร้าง ในส่วนของเขตสูบบุหรี่ภายใต้สิ่งก่อสร้างควรมีการกำหนดสภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่แยกจากเขตปลอดบุหรี่ในที่มีการใช้เครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศร่วมกัน¹⁰⁹ เนื่องจาก

¹⁰⁹ มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการสูบบุหรี่, ควันบุหรี่มือสอง, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร, 2553), น.2.

การใช้เครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศไม่สามารถป้องกันคนไม่ผู้บุหรืจากอันตรายของควันมือสองได้อย่างปลอดภัย เนื่องจากประสิทธิภาพของระบบการฟอกอากาศมีความแตกต่างกัน อาทิ เครื่องดักจับอนุภาคขนาดเล็กแบบใช้ตัวกรองทางกลที่เป็นเครื่องฟอกอากาศที่หลักการทำงานของเครื่องประยุกต์มาจากเครื่องดักจับอนุภาคฝุ่นในโรงงานอุตสาหกรรม ตัวกลางที่ผลิตจากเส้นใย (Fiber) ขนาดเล็กมากจัดวางในรูปแบบแผ่นกรอง แผ่นกรองประสิทธิภาพสูง คือ (HEPA High efficiency particulate air fiber) สามารถดักจับอนุภาคขนาด 0.3 ไมครอนได้ถึงร้อยละ 99.97 และสามารถดักจับอนุภาคขนาดเล็กได้ถึง 0.1 ไมครอน แต่เครื่องฟอกอากาศจะมีค่าสเกลตั้งแต่ 1 ถึง 20 ซึ่งค่านี้คือการระบุถึงความสามารถในการดักจับอนุภาค ตัวเลขยิ่งสูงยิ่งหมายถึงความสามารถในการดักจับอนุภาคขนาดเล็ก¹¹⁰ ดังนั้นหากเครื่องฟอกอากาศดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมจะไม่สามารถดักจับหรือกรองอนุภาคขนาดเล็กของก๊าซและละอองในควันบุหรืได้ เนื่องจากควันบุหรืมีอนุภาคเล็กเพียง 0.1 ไมครอน ประกอบกับหากมีการใช้เครื่องฟอกอากาศขนาดใหญ่ตัวเดียวกันทั้งสถานที่เครื่องฟอกอากาศจะกลายเป็นตัวนำพาอนุภาคของสารพิษ โดยการดูดเอาอนุภาคขนาดเล็กของก๊าซและละอองในควันบุหรืจากที่หนึ่งและปล่อยกลับออกมายังผู้ไม่สูบบุหรือีกที่หนึ่งได้¹¹¹ การกำหนดเขตสูบบุหรืไฟฟ้าในบริเวณภายใต้สิ่งก่อสร้างจึงไม่ควรมีการใช้เครื่องปรับอากาศหรือฟอกอากาศตัวเดียวกันกับพื้นที่ที่เป็นเขตปลอดบุหรื แต่หากจะมีการใช้ร่วมกันเครื่องฟอกอากาศจะต้องผ่านการรับรองว่าสามารถดักจับอนุภาคละอองในควันบุหรืไฟฟ้าได้ และผู้ใช้บุหรืไฟฟ้าไม่ควรถูกบังคับให้ใช้พื้นที่ร่วมกับผู้สูบบุหรืซิกาแรตหากไม่เต็มใจเนื่องจากอาจเป็นการลดความสามารถในการเลิกบุหรื แต่หากผู้สูบบุหรืไฟฟ้าต้องการสูบบุหรืไฟฟ้าในเขตสูบบุหรืซิกาแรตก็สามารถทำได้ แต่ผู้สูบบุหรืซิกาแรตไม่สามารถสูบบุหรืซิกาแรตในเขตสูบบุหรืไฟฟ้าได้ และควรกำหนดให้สถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานเป็นเขตปลอดบุหรืที่สามารถมีเขตสูบบุหรืไฟฟ้าได้ทั้งภายใต้สิ่งก่อสร้างและนอกสิ่งก่อสร้าง

โดยใช้หลักเกณฑ์กำหนดสภาพและลักษณะในการจัดเขตปลอดบุหรืและเขตสูบบุหรืตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ที่จะต้องแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรื โดยจะต้องปราศจากอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรื และเขตสูบบุหรืจะต้องมีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อยู่บริเวณทางเข้าออกหรือบริเวณอันเปิดเผยเห็นได้ชัดและไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความ

¹¹⁰ มณีรัตน์ องค์กรบรรณคดี, การจัดการคุณภาพอากาศในอาคาร มลพิษในอาคาร การตรวจวัด และวิธีการควบคุมทางวิศวกรรม, (มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556), น. 172-175.

¹¹¹ มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการสูบบุหรื, อั้งแล้ว เชิงอรรถที่ 109, น.25.

ราคาขายแก่ผู้อื่น ทั้งต้องมีการแสดงถึงสื่อรณรงค์การลด ละ เลิกการบริโภคยาสูบ และแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตสูบบุหรี่หรือไฟฟ้า ซึ่งจะต้องมีการแสดงเครื่องหมายที่ต่างกันเพราะบางพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ อาจเป็นเขตปลอดบุหรี่เฉพาะบุหรี่ยิกาแรตเท่านั้น และควรกำหนดให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่เช่นเดียวกันกับมาตรการดูแลสถานที่ของบุหรี่ยิกาแรต แต่ในส่วนของบุหรี่ยิกาแรตนั้นผู้เขียนเห็นควรกำหนดเพิ่มพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ยิกาแรตให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยควรกำหนดให้สถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานเป็นเขตปลอดบุหรี่ยิกาแรตแบบไม่อนุญาตให้มีการจัดเขตสูบบุหรี่ตามที่ได้กล่าวไปในตอนต้น เนื่องจากการที่ผู้สูบบุหรี่หาที่สูบบุหรี่ได้ยากขึ้นสามารถทำให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 84¹¹² และหากผู้ที่ยังไม่สามารถเลิกบุหรี่ยิกาแรตได้นั้น การจัดเขตสูบบุหรี่ที่ต่างกันของบุหรี่ยิกาแรตกับบุหรี่ไฟฟ้าจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูบบุหรี่ยิกาแรตหันมาใช้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่ลดการเกิดสารพิษและสามารถช่วยให้ผู้ติดบุหรี่เลิกบุหรี่ได้ในขณะเดียวกัน

โดยในส่วนของข้อกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้มีการกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนที่ทำการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่มีความผิด¹¹³ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท¹¹⁴ ซึ่งเป็นโทษที่มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยมีการเพิ่มโทษปรับขึ้นจากเดิมที่ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท¹¹⁵ และมาตรการทางกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ดำเนินการของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานหรือยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ให้มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่ดังกล่าวในความดูแลของตนเป็นเขตปลอดบุหรี่และมีหน้าที่ควบคุมดูแล ห้ามปราม หากมีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่แล้วผู้ดำเนินการควบคุมดูแลห้ามปรามตามสมควรแล้วนั้นผู้ดำเนินการไม่มีความผิด แต่กฎหมายไม่ได้มีการกำหนดว่าเพียงใดจึงเป็นการกระทำตามสมควรแล้วหากแต่ให้เป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยหากผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่และไม่ได้ทำการดูแล ห้ามปรามหรือดำเนินการอื่นใด

¹¹² Stephen Hamann, เนาวรัตน์ เจริญการค้า และคณะ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 77*, น.117.

¹¹³ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 42, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.40.

¹¹⁴ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 67, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.44.

¹¹⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ 2535, มาตรา 12, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 40 (7 เมษายน 2535): น.20.

ผู้ดำเนินการต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท¹¹⁶ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระวางโทษปรับของผู้ดำเนินการที่ล้นแล้วแต่เป็นผู้ประกอบการมีระวางโทษปรับที่น้อยกว่าระวางโทษของผู้สูญบุหรี่ยีก การกำหนดระวางโทษดังกล่าวจึงเป็นการไม่เหมาะสม ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 70 ด้วยกำหนดอัตราค่าปรับในการระวางโทษเสียใหม่และเป็นการปรับแบบเป็นระดับขั้นบันได โดยหากมีการกระทำผิดซ้ำของผู้ดำเนินการค่าปรับก็จะมีอัตราสูงขึ้นไปในทุกครั้ง และเพื่อให้การปรับเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงควรมีการกำหนดอัตราระวางโทษปรับไว้เป็นแน่นอน อาทิ กระทำความผิดครั้งที่ 1 เปรียบเทียบ 5,000 บาท กระทำความผิดครั้งที่ 2 เปรียบเทียบ 7,500 บาท กระทำความผิดครั้งที่ 3 เปรียบเทียบ 10,000 บาท กระทำความผิดครั้งที่ 4 เปรียบเทียบ 15,000 บาท กระทำความผิดครั้งที่ 5 เปรียบเทียบ 20,000 บาท กรณีที่มีการกระทำความผิดครั้งต่อไปให้เปรียบเทียบปรับในอัตราสูงที่สุดจากที่ได้มีการกำหนดไว้ โดยหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับให้ส่งดำเนินคดี¹¹⁷ และในการที่ผู้ดำเนินการจะต่อสู้ว่าได้มีการห้ามปรามหรือดำเนินการอื่นใดตามสมควรนั้นตามมาตรา 46 วรรคสอง ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นการกระทำอย่างเต็มความสามารถแล้วเพื่อห้ามปรามดูแลไม่ให้ผู้สูญบุหรี่ยุ่ทำการสูญบุหรี่ยุ่ในพื้นที่ห้ามสูบแล้วนั้น โดยผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้พิสูจน์โดยการนำหลักฐานมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบกิจการจึงจะไม่มีคามผิด

(2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและ

ชายฝั่ง พ.ศ.2558

เนื่องด้วยประเทศไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีขยะทะเลเป็นอันดับที่ 6 โลก และขยะทะเลประเภทที่มีมากที่สุดคือก้นของบุหรี่ยุ่ชิคาแรต จากการลงพื้นที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเฉพาะบริเวณท้องที่ชายหาดป่าตอง อำเภอกระทู้ จังหวัดภูเก็ตพบก้นรองของบุหรี่ยุ่ชิคาแรตจำนวน 101,000 ชิ้น¹¹⁸ จึงเป็นการสมควรเพื่อเป็นการคุ้มครอง สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง บริเวณชายหาดตามแนวชายฝั่งทะเลและพื้นที่ทางทะเลโดยรอบมิให้ได้รับความเสียหายหรือได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง จากการสูญบุหรี่ยุ่และการทิ้งก้นบุหรี่ยุ่ ขยะมูลฝอยต่างๆหรือการกระทำใดๆ อันมีลักษณะเป็นการทำลายหรือทำให้เกิดอันตรายต่อ

¹¹⁶ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 46, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.41.

¹¹⁷ ระเบียบสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ 2554, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 47 ง (24 เมษายน 2554).

¹¹⁸ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จตุพร บุรุษพัฒน์, อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, รายการเจาะลึกทั่วไทย Inside Thailand Spring News, 10 ตุลาคม 2560.

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนหรือประชาชนบริเวณชายหาด หากปล่อยให้เนิ่นช้าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะได้รับความเสียหายเพิ่มขึ้นยากที่จะฟื้นฟูให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ได้ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 ประกอบมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด เพื่อระงับความเสียหายอย่างร้ายแรงบริเวณท้องที่ชายหาด¹¹⁹

โดยได้มีการกำหนดนิยามความหมายไว้ว่า

“แนวชายฝั่งทะเล” หมายความว่า แนวที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุดตามปกติของธรรมชาติ

“ชายหาด” หมายความว่า พื้นที่ในแนวที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุดตามปกติทางธรรมชาติจนถึงแนวที่น้ำทะเลลงต่ำสุดตามปกติทางธรรมชาติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่หาดทรายหรือพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับชายหาด ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

โดยได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลหรือนิติบุคคลใดทำการสูบบุหรี่หรือทิ้งกันบูหรี่ บริเวณชายหาด เว้นแต่เป็นการสูบบุหรี่หรือทิ้งกันบูหรี่ในบริเวณพื้นที่หรือในสถานที่ที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานราชการได้จัดไว้ ในบริเวณชายหาดตามแนวชายฝั่งทะเล จำนวนทั้งสิ้น 24 ชายหาด ดังต่อไปนี้

1. ท้องที่ชายหาดบานชื่น อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
2. ท้องที่ชายหาดแหลมเสด็จ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
3. ท้องที่ชายหาดแสงจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
4. ท้องที่ชายหาดบางแสน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
5. ท้องที่ชายหาดถ้ำพัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
6. ท้องที่ชายหาดทรายแก้ว อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
7. ท้องที่ชายหาดดงตาล พัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

¹¹⁹ คำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1064/2560 เรื่อง มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 269 ง (2 พฤศจิกายน 2560): น.22-24.

8. ท้องที่ชายหาดชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
9. ท้องที่ชายหาดหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
10. ท้องที่ชายหาดเขาตะเกียบ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
11. ท้องที่ชายหาดทรายรี อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
12. ท้องที่ชายหาดบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
13. ท้องที่ชายหาดโฉลกบ้านเก่า เกาะเต่า อ.เกาะพะงัน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14. ท้องที่ชายหาดปลายทราย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
15. ท้องที่ชายหาดชลาทัศน์ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
16. ท้องที่ชายหาดवासกรี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
17. ท้องที่ชายหาดป่าตอง อำเภอกระบี่ จังหวัดภูเก็ต
18. ท้องที่ชายหาดเกาะไข่นอก อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา
19. ท้องที่ชายหาดเกาะไข่นอก อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา
20. ท้องที่ชายหาดเขาหลัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
21. ท้องที่ชายหาดพระแอะ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
22. ท้องที่ชายหาดคลองดาว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
23. ท้องที่ชายหาดคอกวาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
24. ท้องที่ชายหาดสำราญ อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

โดยหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹²⁰ ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558

แต่คำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดังกล่าวมีผลบังคับใช้เพียงระยะเวลาสองปีและครอบคลุมบริเวณเฉพาะในบริเวณชายหาดตามแนวชายฝั่งทะเล ที่กำหนดไว้จำนวน 24 ชายหาดเท่านั้น โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดชายหาดที่มีการห้ามสูบบุหรี่นั้น ไม่ได้มีการกำหนดจากชายหาดที่มีปัญหาจากการทิ้งก้นกรองของบุหรี่เป็นจำนวนมาก แต่เป็นการกำหนดจากการหารือทางความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วน

¹²⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558, มาตรา 27, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 21 ก (26 มีนาคม 2558): น.59.

จังหวัด¹²¹ หากภายหลังจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเลหรือชายฝั่งใดต้องการร่วมด้วย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงจะมีคำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งออกมาภายหลังเพิ่มเติม

ซึ่งในส่วนของการกำหนดพื้นที่ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการออกคำสั่งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีพื้นที่ติดทะเลหรือชายฝั่ง เนื่องจากกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในทุกพื้นที่ ซึ่งหากการกระทำหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใด อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจในการแจ้งประสานงานต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องนั้น โดยมีชักช้าเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น¹²² โดยไม่จำเป็นต้องรอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนจังหวัดแสดงความร่วมมือมาเสียก่อน แต่ควรกำหนดเป็นคำสั่งแจ้งประสานงานให้ต้องปฏิบัติตาม

ประกอบกับผู้เขียนเห็นว่าในการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งโดยส่วนมากแล้วนั้น ผู้ที่ไปท่องเที่ยวมีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่จะสามารถดูแลได้ทั่วถึงและมักเป็นชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยผ่านบริษัทนำเที่ยว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการกำหนดความผิดของผู้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรการเพื่อให้สามารถคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยเห็นควรกำหนดหน้าที่ในการควบคุมดูแลนักท่องเที่ยว โดยกำหนดให้ผู้ดำเนินการนำเที่ยว กล่าวคือ มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยวหรือผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว¹²³ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการดูแลนักท่องเที่ยว โดยกำหนดให้มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่เป็นเขตปลอดบุหรี่และมีหน้าที่ควบคุม ดูแล ห้ามปรามไม่ให้มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ตามพื้นที่และบริเวณที่ได้มีการกำหนดไว้ หากมีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ที่อยู่ในความดูแลของผู้ดำเนินการและผู้ดำเนินการได้ควบคุม ดูแล ห้ามปรามอย่างเต็มความสามารถแล้วนั้นผู้ดำเนินการไม่มีความผิด แต่หากผู้ดำเนินการไม่ได้ควบคุม ดูแล ห้ามปราม ถือว่าผู้ดำเนินการนำเที่ยว

¹²¹ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จตุพร บุรุษพัฒน์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่* 118.

¹²² พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2558, มาตรา 17, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 21 ก (26 มีนาคม 2558): น.56.

¹²³ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 2551, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก (6 กุมภาพันธ์ 2551): น.1-2.

กระทำการอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว¹²⁴ ที่พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน ซึ่งมาตรการพักใช้ใบอนุญาตเป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อเป็นบทเรียนให้แก่ผู้กระทำความผิด การพักใช้ใบอนุญาตรวมอยู่ในบทกำหนดโทษทางกฎหมายแต่ไม่ใช่โทษทางอาญาแต่เป็นเพียงอุปกรณ์ส่วนหนึ่งของโทษและมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย¹²⁵ ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องระวางโทษทางปรับหรือจำคุกใดๆอันเนื่องมาจากผู้ดำเนินการนำเที่ยวมิได้เป็นผู้มีอำนาจดูแลสถานที่แต่เป็นเพียงผู้นำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเท่านั้น และเป็นการกระทำผิดที่ไม่ร้ายแรง ประกอบกับการต้องรับโทษมิได้เกิดจากการกระทำความผิดของผู้ดำเนินการนำเที่ยวโดยตรง

โดยเป็นการสมควรที่จะออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด เพื่อระงับความเสียหายอย่างร้ายแรงบริเวณท้องที่ชายหาด ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 ประกอบมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้จะเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดการเฝ้าระวังได้เป็นอย่างดี และจะเป็นการเหมาะสมกับการบังคับใช้กฎหมายที่จะขอกกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ 4.2.7.3 มาตรการการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิดโดยไม่จำเป็นต้องมีการเพิ่มจำนวนของพนักงานเจ้าหน้าที่

แต่อย่างไรก็ตามในส่วนความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าบุหรี่ยาสูบมีปริมาณสารพิษจำนวนมากและสามารถก่ออันตรายแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ได้เป็นอย่างมาก แม้จะมีการจัดแยกพื้นที่ให้เป็นเขตสูบบุหรี่แต่เนื่องจากควันของบุหรี่ยาสูบสามารถแขวนลอยอยู่ในอากาศได้นานถึง 20 นาที โดยสามารถปลิวลอยไปในอากาศจึงทำให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ยังสามารถได้รับมลพิษแม้ได้อยู่ในบริเวณที่มีการจัดเขตสูบบุหรี่ ผู้เขียนจึงขอเสนอว่าควรมีการกำหนดห้ามสูบบุหรี่ยาสูบโดยไม่มี

¹²⁴ ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่จะพึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว 2553, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 37 ง (24 มีนาคม 2553): น.19.

¹²⁵ ชาญวิทย์ ทรงสว่าง, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล,” รายงานในการอบรมหลักสูตร ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 6 (สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2554), น.4-5.

อนุญาตให้มีการกำหนดเขตสุขบัญญัติชุกาแรตในบริเวณเขตปลอดบุหรี่ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง โดยหากจะมีการอนุญาตให้จัดเขตสุขบัญญัติผู้เขียนเห็นควรกำหนดให้มีเขตสุขบัญญัติหรือไฟฟ้าเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เปิดมีอากาศถ่ายเท แม้ไอระเหยจากบุหรี่ไฟฟ้าจะสามารถปลิวลอยไปในอากาศได้แต่ไอระเหยก็มีสารพิษเพียงร้อยละ 5 ของบุหรี่ชุกาแรตเท่านั้น อีกทั้งไอระเหยสามารถแขวนลอยอยู่ในอากาศได้เพียง 30 วินาที อันจะเป็นการช่วยลดการสัมผัสสารพิษลงได้

(3) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ตามที่ได้พิจารณามาแล้วนั้นว่าหากไม่มีการกำหนดบทนิยามให้ครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้าทุกประเภท จะทำให้บุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของนิโคตินไม่อยู่ภายใต้ค่านิยามของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และไม่ใช่อุปกรณ์ที่ผู้ไม่สูบบุหรี่หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงไม่ได้ได้รับการคุ้มครองสำหรับผู้ไม่สูบบุหรี่ หมวดที่ 5 ของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 จึงทำให้ผู้ไม่สูบบุหรี่หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงไม่ได้ได้รับความคุ้มครองใดๆเลยตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติหมวด 5 เหตุรำคาญของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 จะพบว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้าที่แม้จะไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินนั้นย่อมเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบเหตุอันอันเป็นการกระทำใดๆอันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น สิ่งมีพิษระลอก หรือกรณีอื่นใดจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ¹²⁶ การใช้บุหรี่ไฟฟ้าจึงเป็นการก่อเหตุรำคาญตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ผู้ไม่สูบบุหรี่หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงจึงสามารถได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ แต่อย่างไรก็ตามการได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเท่านั้นที่จะมีอำนาจในการห้ามผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าซึ่งเป็นผู้ก่อเหตุรำคาญไม่ให้ก่อเหตุรำคาญหรือระงับเหตุรำคาญไม่ว่าจะได้กระทำในทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนก็ตาม แต่การระงับ กำจัด และควบคุมเหตุรำคาญต่างๆเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเพียงออกคำสั่งเป็นหนังสือเท่านั้น¹²⁷ ซึ่งทำให้การคุ้มครองจากเหตุรำคาญดังกล่าวไม่ได้มีผลบังคับในทันทีที่มีผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า หากแต่ผู้ไม่สูบบุหรี่หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงจะต้องให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมาเป็นผู้ห้ามมิให้ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าสูบบุหรี่ไฟฟ้าอันเป็นเหตุรำคาญนั้น ซึ่งกว่าจะไปแจ้งหรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ก็คงจะเป็นการเสียเวลามากเกินไป และเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ไม่สูบบุหรี่หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงมากอยู่แล้ว

¹²⁶ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535, มาตรา 25, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): น.27.

¹²⁷ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535, มาตรา 26, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): น.27.

การกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องทำเป็นหนังสือยิ่งเป็นการล่าช้าเสียเวลา ทั้งเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจนเกินความจำเป็น อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีการกำหนดบทลงโทษที่เป็นโทษปรับหรือโทษทางอาญาที่จะทำให้ผู้ฝ่าฝืนต้องเกรงกลัว

4.2.6.2 การควบคุมมลพิษในยานพาหนะ

(1) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบพ.ศ.2560

โดยในพระราชบัญญัติได้มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ยานพาหนะ หมายความว่า ยานพาหนะสาธารณะ หรือยานพาหนะอื่นใดที่ใช้ในการรับขนส่งบุคคล”¹²⁸

และได้กำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติในการประกาศกำหนดประเภทหรือชื่อของยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยมีอำนาจในการกำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือกำหนดให้มีเขตสูบบุหรี่ภายในเขตปลอดบุหรี่ก็ได้¹²⁹

ซึ่งตามที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วในหัวข้อ 4.2.6.1 พบว่ามีประกาศกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ในการกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ โดยประกาศฉบับนี้เป็นประกาศให้ยานพาหนะขนส่งสาธารณะ อันได้แก่ รถโดยสารประจำทาง, รถแท็กซี่, รถไฟ, รถราง, รถตู้โดยสาร, รถรับส่งนักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาทุกประเภท, ยานพาหนะโดยสารที่ใช้ในภารกิจที่เป็นลักษณะส่วนกลาง, กระเช้าโดยสาร, เรือโดยสาร, เครื่องบิน, ยานพาหนะโดยสารอื่นๆทั้งประเภทประจำทางและไม่ประจำทาง เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดในบริเวณ ไม่ว่ายานพาหนะดังกล่าวจะมีผู้โดยสารหรือไม่ก็ตาม โดยไม่อนุญาตให้มีการจัดเขตสูบบุหรี่ได้¹³⁰

¹²⁸ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.28.

¹²⁹ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 35, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.36.

¹³⁰ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 เรื่องกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 40 ง (30 มีนาคม 2553): น.49-53.

(2) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติจราจรทางบกมีขึ้นเพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน อันเนื่องจากการคมนาคมและขนส่งทางบกได้เจริญก้าวหน้าขยายตัว การจราจรและจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น

โดยได้มีการกำหนดควบคุมการสูบบุหรี่ในขณะที่มีการจราจรขึ้น ในส่วนของการห้ามไม่ให้ผู้ขับขี่รถบรรทุกทุกคนโดยสารหรือผู้เก็บค่าโดยสารสูบบุหรี่ในขณะขับรถหรือในขณะทำหน้าที่เก็บค่าโดยสาร¹³¹ และห้ามไม่ให้ผู้ขับขี่รถแท็กซี่สูบบุหรี่หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ในลักษณะที่ก่อความรำคาญให้แก่ผู้โดยสาร¹³² ซึ่งผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท¹³³ อันจะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกนั้นเป็นกฎหมายที่มุ่งจะลงโทษแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการโดยสารสาธารณะในขณะทำการบริการเท่านั้น ซึ่งเป็นกฎหมายก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับ 19 ที่บัญญัติให้การสูบบุหรี่ที่สถานีขนส่งและในยานพาหนะสาธารณะเป็นความผิดเช่นเดียวกัน แต่เป็นการขยายความคุ้มครองที่ไม่ว่าขณะที่มีการกระทำความผิดจะมีผู้โดยสารหรือไม่ก็ตาม หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท อันเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าที่พระราชบัญญัติจราจรทางบกกำหนด ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดตามที่กล่าวมา คือ ผู้ขับขี่รถบรรทุกทุกคนโดยสารหรือพนักงานผู้ทำหน้าที่เก็บค่าโดยสารสูบบุหรี่บนรถโดยสาร หรือผู้ขับขี่รถแท็กซี่สูบบุหรี่บนรถแท็กซี่ อาจเป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทซึ่งจะต้องถูกลงโทษตามหนักซึ่งก็คือพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

(3) พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

นอกจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 แล้วยังมีพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ที่กำหนดมาตรการในการห้ามสูบบุหรี่อันเป็นการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่อีกด้วย

¹³¹ พระราชบัญญัติจราจรทางบก 2522, มาตรา 152 , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 8 ฉบับพิเศษ (29 มกราคม 2522): น.40.

¹³² พระราชบัญญัติจราจรทางบก 2522, มาตรา 99, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 8 ฉบับพิเศษ (29 มกราคม 2522): น.27.

¹³³ พระราชบัญญัติจราจรทางบก 2522, มาตรา 91 (1), ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 8 ฉบับพิเศษ (29 มกราคม 2522): น.25.

โดยได้กำหนดนิยามของคำว่ารถยนต์สาธารณะและรถจักรยานยนต์สาธารณะไว้ว่า¹³⁴

“รถยนต์สาธารณะ” หมายความว่า

(1) รถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนที่ใช้รับจ้างระหว่างจังหวัด โดยรับส่งคนโดยสารได้เฉพาะที่นายทะเบียนกำหนด

(2) รถยนต์รับจ้าง ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนหรือรถยนต์โดยสารอย่างอื่นที่นอกจากรถยนต์โดยสารประจำทาง

“รถจักรยานยนต์สาธารณะ” หมายความว่า รถจักรยานยนต์ที่ใช้รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสาร แต่ไม่รวมถึงรถจักรยานยนต์ที่มีพ่วงข้างและรถจักรยานยนต์ที่ติดเครื่องยนต์

โดยได้มีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถยนต์สาธารณะหรือรถจักรยานยนต์สาธารณะสูบบุหรี่หรือกระทำด้วยประการใดๆ ในลักษณะที่ก่อความรำคาญให้แก่คนโดยสารในขณะขับขี่¹³⁵ หากขับรถยนต์สาธารณะหรือรถจักรยานยนต์สาธารณะต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท¹³⁶ ซึ่งเป็นกฎหมายก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 เช่นเดียวกัน

ซึ่งจะเห็นได้กฎหมายไทยในปัจจุบันมีมาตรการควบคุมมลพิษเฉพาะยานพาหนะสาธารณะเท่านั้น แม้การบัญญัติกฎหมายจะกำหนดรองรับถึงยานพาหนะส่วนบุคคลด้วยแล้วก็ตาม ซึ่งในส่วนของยานพาหนะสาธารณะผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่โดยสิ้นเชิงทั้งบุหรี่ปาและบุหรี่ยีกาแรตเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนต่อผู้อื่น ประกอบกับยานพาหนะเป็นที่ที่มีพื้นที่จำกัดทำให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงมลพิษได้ ในส่วนของยานพาหนะส่วนบุคคลหากพิจารณาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษที่ได้มีการกำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลเป็นเขตปลอดบุหรี่หากมีบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์โดยสารรวมอยู่ในยานพาหนะนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาตราเป็นมาตรการที่คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งควรนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ขึ้นไปอีก โดยประเทศไทยควรมีการ

¹³⁴ พระราชบัญญัติรถยนต์ 2522, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ (12 พฤษภาคม 2522): น.2-3.

¹³⁵ พระราชบัญญัติรถยนต์ 2522, มาตรา 57 ฉ, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ (12 พฤษภาคม 2522): น.23-24.

¹³⁶ พระราชบัญญัติรถยนต์ 2522, มาตรา 66/2, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ (12 พฤษภาคม 2522): น.26.

กำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลเป็นเขตปลอดบุหรี่ หากมีผู้ร่วมเดินทางด้วยโดยไม่จำกัดอยู่ที่ต้องมีอายุเท่าใด เนื่องด้วยควันบุหรี่มือสองที่ประกอบด้วยสารเคมีหลายรายการ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะร้ายแรงไม่ว่าในเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม แต่ควรกำหนดมาตรการดังกล่าวเพื่อบังคับใช้กับผู้ใช้รถจักรยานยนต์เท่านั้น ในส่วนของบุหรี่ไฟฟ้าควรกำหนดให้สามารถสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้หากมีการระบายน้อยหรือหายอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นมาตรการในการส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์และลดมลพิษทางอากาศที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4.2.7 มาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย

4.2.7.1 ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

(1) สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค

การขอรับการจดทะเบียนรายการประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้น ในส่วนของการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร การพิจารณาตรวจสอบข้อมูลผลิตภัณฑ์เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาต การแจ้งผลการพิจารณาและการส่งมอบเอกสารกลับไปยังผู้ขอรับบริการอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของการลงนามอนุญาตเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ ในฐานะฝ่ายทะเบียนการออกใบอนุญาต¹³⁷

(2) ผู้มีหน้าที่ควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ได้กำหนดผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องจากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผู้เขียนจึงเห็นว่าคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมควรเป็นผู้กำหนดมาตรฐานอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยอาจอ้างอิงมาตรฐานของต่างประเทศหรือมาตรฐานระหว่างประเทศในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้า

2. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าจะกำหนดให้ส่วนราชการ องค์การ

¹³⁷ กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, กลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ, คู่มือขั้นตอนการขอรับบริการจดทะเบียนรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สำหรับผู้ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ, (2558), น.5.

ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือเป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่¹³⁸ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ผลิตภัณฑ์ อาทิ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอุปกรณ์จ่ายกำลังไฟฟ้า แรงดันต่ำ ด้านออกเป็นไฟฟ้ากระแสตรง ลักษณะสมบัติเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่ต้องการด้านความปลอดภัย มอก.1537 ผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคือ บริษัท โกลบอล เซอร์ติฟิเคชัน เซอร์วิส จำกัด¹³⁹ โดยเพื่อให้การดำเนินการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นไปอย่างถูกต้อง ชัดเจน โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติสอดคล้องตามหลักการสากล¹⁴⁰ อาทิ ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้รับการแต่งตั้งโดยได้รับการรับรองระบบงานตาม มอก.17021 ต้องได้รับการรับรองระบบงานตาม มอก.17020 ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับหน่วยตรวจ สาขาการตรวจโรงงานเพื่อการรับรองผลิตภัณฑ์จากสำนักงานหรือหน่วยงานที่สำนักงานให้การยอมรับในสาขา เป็นต้น ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าเนื่องด้วยอุปกรณ์บุรีไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งในผลิตภัณฑ์ยาสูบ การตรวจสอบผลิตภัณฑ์บุรีไฟฟ้าจึงควรเป็นหน้าที่ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค ซึ่งหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ตรวจสอบเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(3) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและเป็นองค์การที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลในด้านการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีคุณภาพ มีปลอดภัยและมีประสิทธิผลเพื่อการคุ้มครองสุขภาพของประชาชน¹⁴¹ ซึ่ง

¹³⁸ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2511, มาตรา 5, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 85 ตอนที่ 121 (31 ธันวาคม 2511): น.3.

¹³⁹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 เรื่อง แต่งตั้งผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 190 ง (26 ธันวาคม 2556): น.40.

¹⁴⁰ ประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 157 ง (16 ตุลาคม 255): น.19.

¹⁴¹ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, “วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.fda.moph.go.th/SitePages/Vision.aspx>.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2552¹⁴² มีดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหยและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2. เฝ้าระวัง กำกับและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สถานประกอบการและการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ

3. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและระบบงาน คຸ້ມຄອງผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมปลอดภัยและคุ้มค่า รวมทั้งเพื่อให้ผู้บริโภคนั้นมีการร้องเรียนเพื่อปกป้องสิทธิของตนได้

5. พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานในส่วนของการคຸ້ມຄອງผู้บริโภคนด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและเครือข่ายประชาคมสุขภาพ ตลอดจนพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้งานคຸ້ມຄອງผู้บริโภคนด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศชาติ

6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย เพื่อปกป้องและคຸ້ມຄອງสุขภาพของประชาชนจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจะต้องมีคุณภาพและมีความปลอดภัย มีการส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริโภคที่ถูกต้องด้วยข้อมูลทางวิชาการที่มีหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือได้และมีความเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีความปลอดภัยและสมประโยชน์

โดยมีคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ได้แก่

¹⁴² สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, “โครงสร้างและอัตรากำลังทั้งหมด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.fda.moph.go.th/SitePages/Structure.aspx>.

1. คณะกรรมการอาหาร
2. คณะกรรมการยา
3. คณะกรรมการเครื่องสำอาง
4. คณะกรรมการวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
5. คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ
6. คณะกรรมการเครื่องมือแพทย์
7. คณะกรรมการป้องกันการใช้สารระเหย

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาด้านอาหาร ยาและเคมีวัตถุ เพื่อเป็นกลไกประสานงานกับหน่วยงานอื่น คณะกรรมการดังกล่าว ได้แก่

1. คณะกรรมการระบบยาแห่งชาติ
2. คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ
3. คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการ

สารเคมี

ผู้เขียนจึงเห็นว่าคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ควรเป็นผู้กำหนด มาตรฐานส่วนประกอบของน้ำยาบู่หรือโฟม เนื่องจากส่วนประกอบหลายชนิดในน้ำยาบู่หรือโฟมอยู่ใน ความดูแลตามพระราชบัญญัติอาหารและพระราชบัญญัติยาซึ่งคณะกรรมการอาหารและ คณะกรรมการยาเป็นคณะกรรมการร่วมกันในคณะกรรมการอาหารและยา และเพื่อเป็นการปกป้องและ คุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากการบริโภคผลิตภัณฑ์บู่หรือโฟม จึงควรกำหนดให้คณะกรรมการ อาหารและยาผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยของส่วนประกอบเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน ส่วนประกอบของน้ำยาบู่หรือโฟมให้อยู่ในระดับที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ประกอบกับสำนัก คณะกรรมการอาหารและยานั้นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

(4) พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 คือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามการประกาศกระทรวง

สาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้¹⁴³

1. เจ้าหน้าที่ในสังกัดราชการบริหารส่วนกลางหรือสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง

1.1 กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปลัดกระทรวงสาธารณสุขไปจนถึงข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างที่อธิบดีกรมควบคุมโรค, ผู้อำนวยการสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ผู้อำนวยการศูนย์กฎหมาย, ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 หรือผู้อำนวยการสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมืองมอบหมายแล้วแต่กรณี

1.2 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการไปจนถึงข้าราชการหรือพนักงานราชการ ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักส่งเสริมกิจการนักศึกษาหรือในกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน สังกัดสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียนที่ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมกิจการนักศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียนมอบหมายแล้วแต่กรณี

1.3 กระทรวงการคลัง

1.3.1 กรมสรรพสามิต ตั้งแต่อธิบดีกรมสรรพสามิตไปจนถึงข้าราชการหรือพนักงานราชการ ที่ผู้อำนวยการสำนักงานสรรพสามิตภาคมอบหมาย

1.3.2 กรมศุลกากร ตั้งแต่อธิบดีกรมศุลกากรไปจนถึงข้าราชการหรือพนักงานราชการที่ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้นำโดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ, ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ, ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง, ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง หรือผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรภาคมอบหมายแล้วแต่กรณี

1.4 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรีย ตั้งแต่ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไปจนถึงข้าราชการ หรือพนักงานราชการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมาย

---

¹⁴³ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 121 ง (25 พฤษภาคม 2561): 17-24.

2. เจ้าหน้าที่ในสังกัดสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือสังกัดส่วนราชการซึ่งมีที่ตั้งในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไปจนถึงข้าราชการหรือพนักงานราชการซึ่งปฏิบัติงานแล้วแต่กรณี

3. เจ้าหน้าที่สังกัดกรุงเทพมหานคร หรือสังกัดส่วนราชการอื่นซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครตั้งแต่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไปจนถึงข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานครที่ปลัดกรุงเทพมหานคร, ผู้อำนวยการสำนัก หรือข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดสำนักงานเขตที่ผู้อำนวยการเขตมอบหมาย

4. เจ้าหน้าที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมืองพัทยาที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบเฉพาะในเขตท้องที่ในการปฏิบัติราชการ อาทิ นายกองค์การบริหาร, พนักงานซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

5. เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนผู้มียศตั้งแต่สิบตำรวจตรีขึ้นไป หรือชั้นสัญญาบัตรผู้มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁴⁴ หากมีการมอบหมายตามประกาศนี้ต้องทำเป็นหนังสือ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนชำระเงินค่าปรับตามที่เปรียบเทียบเฉพาะในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามหมวด 5 การคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่เท่านั้น¹⁴⁵ แต่บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หากมีเพียงโทษปรับสถานเดียวให้อำนาจในการเปรียบเทียบแก่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติมอบหมายเท่านั้น¹⁴⁶ แต่เดิมนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจในการ

¹⁴⁴ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 52, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.42.

¹⁴⁵ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 48 (6), ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.42.

¹⁴⁶ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, มาตรา 74, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 39 ก (5 เมษายน 2560): น.44.

สอบสวนคดีและมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁴⁷ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับแล้วคดีอาญาเล็กน้อยในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่นในที่นี้คือพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

แต่อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติยังไม่ได้มีการออกระเบียบกำหนดผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติมอบหมาย ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการออกระเบียบจากคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปรียบเทียบปรับ

ประกอบกับการกำหนดแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการปฏิบัติกรณันั้นมีจำนวนมาก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นคือความไม่ชัดเจนของการปฏิบัติหน้าที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ท่านใดสมควรมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง หากจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทุกคนมีอำนาจทั้งหมดตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 คงจะเป็นการไม่เหมาะสมเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่มากเกินไปและมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันไป อาทิข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในสังกัดราชการบริหารส่วนกลางที่เป็นนักวิชาการสาธารณสุขและพยาบาลมาดำเนินคดีกับผู้สูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบก็เป็นการไม่เหมาะสมและสร้างภาระให้แก่เจ้าหน้าที่จนเกินไป

(4) พนักงานผู้มีอำนาจที่จะห้ามผู้ก่อเหตุรำคาญ

เหตุเดือดร้อนรำคาญ ตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจที่จะระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ โดยได้กำหนดให้ผู้ที่มีฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นในที่นี้คือ¹⁴⁸

1. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล

¹⁴⁷ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ 2535, มาตรา 14, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 40 (7 เมษายน 2535): น.2.

¹⁴⁸ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535, มาตรา 4, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): น.2.

3. นายองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

5. นายกเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา

6. หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดพนักงานท้องถิ่นที่มีอำนาจในการห้ามผู้ก่อเหตุร้ายค่าฤชาไฉนอย่างจำกัดและมีจำนวนน้อยเกินไป ทำให้ผู้ไม่สงบหรือผู้ไม่ได้รับความคุ้มครองที่เพียงพอ อีกทั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว หากจะต้องให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดังที่ระบุไว้มาเป็นผู้ระงับเหตุร้ายค่าฤชาไฉนที่เป็นการสูญหรือไฟฟ้านั้นเป็นการสร้างภาระให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้ปฏิบัติหน้าที่จนเกินสมควร

4.2.7.2 มาตรการการจ่ายสินบนรางวัล

(1) การจ่ายเงินรางวัลให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ได้กำหนดให้ส่วนราชการสามารถหักเงินค่าปรับที่ได้รับจากการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สงบหรือ พ.ศ.2535¹⁴⁹ และประกาศ กระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ฉบับที่ 2 ได้ กำหนดให้ส่วนราชการสามารถหักเงินค่าปรับที่ได้รับจากการทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535¹⁵⁰ แต่จนถึงปัจจุบันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ ยาสูบ พ.ศ.2560 ซึ่งรวมพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สงบหรือ พ.ศ.2535 เข้าด้วยกันก็ยังไม่มีการออกระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตาม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มาอนุวัติการทำให้ไม่สามารถหักเงินค่าปรับและ นำเงินส่วนแบ่งไปจ่ายเป็นเงินรางวัลให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการกับ ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดตาม

¹⁴⁹ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อน นำส่งคลัง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547.

¹⁵⁰ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อน นำส่งคลัง (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 6 กันยายน 2547.

พระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งที่มาตรการดังกล่าวเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดการเฝ้าระวังไม่ให้มีผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

(2) การจ่ายเงินสินบนให้ผู้แจ้งข้อมูล

ซึ่งหากการกำหนดมาตรการการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 แล้ว เห็นควรกำหนดการแบ่งค่าปรับเป็นเงินสินบนให้ผู้แจ้งเบาะแส โดยผู้แจ้งความนำจับจะได้รับเงินสินบน ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เมื่อได้มีการดำเนินการตามกฎหมาย กล่าวคือผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ทำการเปรียบเทียบปรับและได้มีการชำระค่าปรับแล้ว หรือศาลได้มีการพิพากษาลงโทษจำเลยโดยคดีนั้นถึงที่สุดแล้วและได้มีการชำระค่าปรับตามคำพิพากษาแล้ว การจ่ายเป็นเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับในจำนวนหนึ่งส่วน ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับมากกว่าหนึ่งคน ให้แบ่งเฉลี่ยจ่ายคนละเท่า ๆ กัน เพื่อเป็นการจูงใจให้มีส่งข้อมูลผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการจัดระเบียบสังคมให้เกิดความปลอดภัย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อันจะทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่ให้ผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างดี เนื่องจากหากต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเป็นผู้สอดส่อง ตรวจสอบและปราบปรามการกระทำผิดตลอดเวลาจะเป็นการยากเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอประกอบกับเจ้าหน้าที่ต้องปราบปรามการกระทำผิดในหลายด้าน ประกอบกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบในบางครั้งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ค่อนข้างการได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนจะผลที่ดีกว่าเป็นอย่างมาก อีกทั้งโดยมากแล้วผู้พบเจอการกระทำผิดอาจจะเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการที่ต้องได้รับมลพิษทางอากาศจากการสูบบุหรี่ในพื้นที่ห้ามสูบ

ซึ่งอาจกำหนดการพิจารณามาตรการการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้จากกรมควบคุมโรค ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ที่กำหนดให้ในกรณีมีการจับกุมผู้กระทำความผิดรายใดร้อยละ 20 จะต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ในส่วนร้อยละ 80 นั้น ให้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยให้นำไปจ่ายเป็นค่าดำเนินงาน 1 ส่วนและแบ่งเป็นเงินสินบนรางวัล 3 ใน 4 ส่วน โดยหากมีผู้แจ้งจับให้ได้รับสินบนรางวัล 1 ส่วนและอีก 2 ส่วนเป็นเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ผู้จับ หากไม่มีการแจ้งจับให้ทั้ง 3 ส่วนเป็นของเจ้าหน้าที่ผู้จับ¹⁵¹ โดยในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้จับจะต้องนำมาจัดแบ่งให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบ จับกุม

¹⁵¹ ระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 73 ง (30 เมษายน 2555): น.4-5.

เปรียบเทียบปรับและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสนับสนุนการรับ จ่ายและเก็บรักษาค่าปรับ¹⁵² เนื่องจาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ทำลายสุขภาพของผู้บริโภคและอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ ของกรมควบคุมโรคเช่นเดียวกัน

หากจะมีการอนุญาตการจะต้องมีการออกระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจ่ายเงินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เพื่อกำหนดรายละเอียดของคำที่เกี่ยวข้อง การหัก เงินค่าปรับ การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง การจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน

และประกาศกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลหรือวิธี ปฏิบัติในการจ่ายเงินและแบบการขอรับเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ออกโดยอาศัยอำนาจตามระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการ จ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนด แบบคำขอ วิธีการยื่นคำขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล การแบ่งเงินรางวัลของ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

และคำสั่งกรมควบคุมโรค เรื่องการมอบหมายในการหักค่าปรับและการ อนุมัติส่งจ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข การจ่ายเงินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดบุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้มีอำนาจในการหักค่าปรับและอนุมัติส่งจ่ายสินบน รางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

4.2.7.3 มาตรการการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิด

การกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ จำนวนของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกลับมีจำนวนน้อยและมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ใน หลายด้าน การได้รับการร่วมมือจากประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยปราบปรามผู้กระทำความผิด ได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องด้วยประชาชนโดยทั่วไปทราบเพียงว่าการฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายมี ความผิดตามกฎหมายและมีโทษต่อเมื่อเจ้าหน้าที่มาพบการกระทำผิดกฎหมายหรือประชาชนผู้ได้รับ

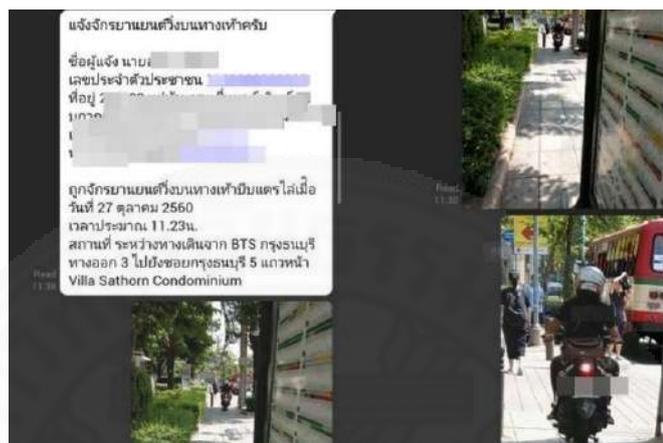
¹⁵² ประกาศกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลหรือวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน และแบบการขอรับเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551, ราช กิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 127 ง (22 สิงหาคม 2555): น.67-68.

ความเสียหายหรือประชาชนผู้พบเห็นได้เข้าแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยที่ประชาชนทั่วไปไม่ทราบเลยว่าหากพบเห็นกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบสามารถทำการร้องเรียนผ่านช่องทางส่งเรื่องร้องเรียนทางศูนย์รับเรื่องร้องเรียนบุหรี่และสุรา 02-590-3342 กต 2 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ 02-580-9264 หรือ 02-580-6961 ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ antitobacco.th@gmail.com หรือทางเว็บไซต์ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนบุหรี่และสุราที่ <http://complain.thaiantialcohol.com> และระบบร้องเรียนยาสูบออนไลน์ที่ <http://btc.ddc.moph.go.th/complain/> แต่อย่างไรก็ตามช่องทางการร้องเรียนที่มีอยู่ก็ไม่ได้ได้รับการประชาสัมพันธ์หรือการโฆษณาให้ประชาชนได้ทราบ อีกทั้งช่องทางการร้องเรียนทางเว็บไซต์มีการเข้าถึงที่ยากและซับซ้อนทำให้ไม่ได้รับความนิยม โดยระบบร้องเรียนยาสูบออนไลน์ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2560 ถึงเดือนมีนาคม 2561 มีการร้องเรียนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบเพียง 43 เรื่องเท่านั้น¹⁵³

ผู้เขียนจึงเห็นควรมีการเพิ่มช่องทางการร้องเรียนให้การร้องเรียนทำได้ง่ายและมีหลายช่องทางที่จะเข้าถึงการร้องเรียนได้ และในการร้องเรียนจะต้องมีการปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ร้องเรียน ข้อมูลของผู้ร้องเรียนจะเป็นความลับระหว่างผู้ร้องเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยอาจทำเป็นแอปพลิเคชันเฉพาะอย่างของประเทศอังกฤษที่มีการออกแบบมาสำหรับสมาร์ตโฟนทั้งระบบแอนดรอยด์ (Android) และระบบไอโอเอส (iOS) เพื่อรองรับการร้องเรียน หรือการร้องเรียนผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์อย่างที่กรุงเทพมหานครทำที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลแจ้งเบาะแสผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ซึ่งในช่วงระยะเวลาเพียง 6 เดือนมีการแจ้งการกระทำความผิดมากกว่า 6,000 เรื่อง แต่เนื่องด้วยการที่จะร้องเรียนว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดจะต้องมีหลักฐานในการกล่าวหาผู้อื่น ซึ่งจะไม่เป็นการยากหากเป็นการร้องเรียนเรื่องอื่นๆ เพราะย่อมรู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดย่อมมีหลักแหล่งแน่นอนในการจะนำมาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด แต่การร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ที่สูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่นั้น โดยมากแล้วผู้สูบบุหรี่อาจมากระทำความผิดในเขตปลอดบุหรี่ยังกล่าวเพียงครั้งเดียว และการจะติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้นั้นย่อมเป็นการยากแม้ผู้ร้องเรียนจะมีหลักฐานในการกระทำความผิด อาทิเช่น ภาพถ่ายผู้กระทำความผิดและข้อมูลอื่นประกอบ จึงเป็นกรณีให้เห็นว่าควรนำตัวบทกฎหมายที่อยู่แล้วนั้นมาใช้บังคับให้เกิดประโยชน์ต่อไป

¹⁵³ ระบบร้องเรียนยาสูบออนไลน์, “รายงานผลการรับเรื่องร้องเรียน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561, จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/complain/report.php>.

เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการไม่ดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการอื่นใดปล่อยให้เกิดการสูบบุหรี่ในพื้นที่ของผู้ดำเนินการ ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ชำระค่าปรับตามกฎหมาย อันเป็นการบังคับให้ผู้ดำเนินการเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎหมาย และไม่ปล่อยปะละเลยให้มีผู้สูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้สูบบุหรี่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในทางอ้อมได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.7

ภาพตัวอย่างการร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันไลน์รางวัลนำจับของกรุงเทพมหานคร¹⁵⁴

¹⁵⁴ โพสต์ทูเดย์, “เปิดสถิติ 6 เดือนรางวัลนำจับกม.จ่ายจริงแค่ไหน-ได้เงินกี่คน?” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561, จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/531013>.

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ในชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยต่างไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายจากสารพิษและมลพิษทางอากาศของควันทูหรือได้ แม้จะไม่ได้เป็นผู้สูบบุหรี่หรือไม่ได้มีผู้ใกล้ชิดเป็นผู้สูบบุหรี่ก็ตาม จากการศึกษาทำให้ทราบได้ว่าสาเหตุหลักของมลพิษจากควันทูหรือซิกาแรตมีหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นจากส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์หรือการใช้เปลวไฟทำการเผาไหม้ที่อุณหภูมิ 600 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นปฏิกิริยาเปลี่ยนแปลงทางเคมีทำให้เกิดสารพิษที่จากเผาไหม้หลายชนิด แต่ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีกลไกการทำงานโดยการใช้พลังงานความร้อนไม่มีการปล่อยสารจากการเผาไหม้และมีการปล่อยสารพิษหรือมลพิษเพียงร้อยละ 5 หากเปรียบเทียบกับบุหรี่ซิกาแรต นอกจากนี้ไอระเหยของบุหรี่ไฟฟ้าสามารถแขวนลอยในอากาศได้เพียง 30 วินาที การใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิกาแรตจึงสามารถช่วยลดปริมาณสารพิษและมลพิษที่จะเข้าสู่ร่างกาย ตลอดจนช่วยให้ปริมาณสารพิษและมลพิษในอากาศและมลพิษที่จะตกค้างในสภาพแวดล้อมของผู้ที่อยู่ใกล้เคียงผู้ที่สูบบุหรี่ให้ลดน้อยลง อีกทั้งเป็นการเหมาะสมที่จะนำเอาบุหรี่ไฟฟ้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ซิกาแรตหรือช่วยลดการสูบบุหรี่ซิกาแรต เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าสามารถให้สารนิโคตินทดแทนและสามารถทดแทนพฤติกรรมติดการสูบบุหรี่หรือพฤติกรรมติดการพ่นควันของผู้สูบบุหรี่ได้ ในขณะที่การให้นิโคตินทดแทนในรูปแบบอื่นไม่สามารถทำได้ โดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะเป็นประโยชน์มากกว่าการให้โทษ จึงเป็นการสมควรที่เปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นตัวช่วยมากกว่าจะปิดกั้นอย่างในปัจจุบัน การกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าถูกกฎหมายจะทำให้สามารถนำมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมกำหนดรายละเอียดความปลอดภัยในด้านต่างๆ ให้บุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัยตามที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเห็นสมควร ซึ่งมาตรการดังกล่าวไม่ได้เป็นการส่งเสริมให้เกิดการบริโภคผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าแต่อย่างใด หากแต่เป็นมาตรการที่มีความมุ่งหมายหลักที่ต้องการจะคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่เป็นปัจจัยแรก และความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสุขภาพของผู้สูบบุหรี่เป็นลำดับต่อมา

แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ถูกกฎหมายนั้นต้องมีการยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2557 และคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้าบารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากู

กูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า อีกทั้งจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายมารองรับ ตลอดจนควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเหมาะสมต่อไป แต่จากการศึกษาทำให้พบว่ามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทยที่มีอยู่ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

5.1.1. ปัญหาจากการกำหนดค่านิยามที่ยังไม่มีความครอบคลุมเพียงพอ

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็นฉบับที่มีการตราขึ้นภายหลังจากบุหรี่ไฟฟ้าได้มีการรับความนิยมนั้นแล้วในประเทศไทยและมีการตราขึ้นภายหลังจากมีประกาศของกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีการให้ความหมายของบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า โดยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 นับเป็นพระราชบัญญัติหลักที่จะนำมาเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะใช้ควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าโดยตรง แต่จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดนิยามให้ความหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบแยกเป็นแต่ละชนิดไว้เป็นกรณีเฉพาะ จึงทำให้ไม่มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “บุหรี่ไฟฟ้า” และ “น้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า” ไว้เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่นๆ แต่จะใช้เป็นการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้มีความหมายที่สามารถครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดต่างๆได้แทน ซึ่งจากการศึกษาพบว่านิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ที่มีอยู่กลับมีการให้ความหมายที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอ โดยนิยามความหมายสามารถครอบคลุมเพียงบุหรี่ไฟฟ้าประเภทที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและบุหรี่ไฟฟ้าที่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินเท่านั้น แต่เนื่องด้วยบุหรี่ไฟฟ้ายังมีบุหรี่ไฟฟ้าชนิดที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน การกำหนดนิยามความหมายของคำว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบเช่นนี้ จึงมีผลทำให้บุหรี่ไฟฟ้าชนิดดังกล่าวไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบตามคำนิยามที่ได้กำหนดไว้ และทำให้บุหรี่ไฟฟ้าชนิดดังกล่าวนั้นกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะอันทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ถูกกำหนดห้ามไม่ให้ผลิต ขาย หรือนำเข้าต่อไปอีก ถึงแม้ภายหลังมีการยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้วก็ตาม ทั้งที่บุหรี่ไฟฟ้าชนิดดังกล่าวนี้มีความปลอดภัยมากที่สุดในบรรดาผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

นอกจากนี้แล้วการกำหนดนิยามคำว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นยังส่งผลต่อการบังคับใช้มาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และการบังคับใช้ในส่วนของการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ทั้งตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และตามมาตรการทางกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “สูบบุหรี่” นั้นได้ถูกกำหนดไว้ว่าต้องเกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ จึงทำให้การสูบบุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่มีส่วนประกอบของใบยาสูบและไม่มีส่วนประกอบของสารนิโคตินไม่เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบตามคำนิยามของผลิตภัณฑ์ยาสูบ ไม่ใช่การสูบบุหรี่ตามคำนิยามของการสูบบุหรี่ด้วยเช่นกัน ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าชนิดดังกล่าวจึงไม่มีความผิดฐานสูบบุหรี่

บุหรีในเขตปลอดบุหรี แต่ต้องบังคับใช้บทบัญญัติหมวด 5 เหตุเดือดร้อนรำคาญตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งให้อำนาจในการระงับ กำจัด ควบคุมเหตุแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเท่านั้น โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเพียงการออกคำสั่งเป็นหนังสือมิได้มีการกำหนดโทษปรับในทันที ประกอบกับเมื่อมาตรการทางกฎหมายอื่นไม่ได้มีการกำหนดนิยามของคำว่าสูบบุหรีไว้ จึงทำให้จำต้อง อ้างอิงนิยามของคำว่าสูบบุหรีจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ทั้งสิ้น

5.1.2. ปัญหาจากการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้มีการกำหนดให้ผู้ผลิตหรือ ผู้นำเข้ามีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ เพื่อให้สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขทำการตรวจสอบ ประกอบกับกฎกระทรวง พ.ศ.2540 ได้มีการกำหนดสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบที่ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องแจ้งต่อคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติเพียงแค่ 3 สารเท่านั้น คือ ทาร์ นิโคตินและคาร์บอนมอนอกไซด์ ซึ่งบุหรีไฟฟ้าทุกประเภทยุคใหม่เป็นการใช้พลังงานไฟฟ้าทำให้เกิด ความร้อน จึงทำให้บุหรีไฟฟ้าไม่มีสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบที่ต้องแจ้งตาม หลักเกณฑ์ที่มีการกำหนดไว้ และกฎกระทรวง พ.ศ.2540 กำหนดข้อมูลที่ต้องแจ้งไว้เพียงรายการ ส่วนประกอบที่เป็นสารในการปรุงแต่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งไม่ใช่รายการส่วนประกอบทั้งหมดที่มีอยู่ใน ผลิตภัณฑ์ยาสูบ อีกทั้งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และกฎกระทรวงต่างไม่ได้ กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องแจ้งสารพิษ การปล่อยมลพิษ ผลข้างเคียง ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นได้จากผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตลอดจนการเสพติดและความเป็นพิษของผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือข้อมูล อื่นใดต่อสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข อีกทั้งปริมาณที่จะต้อง ทำการแจ้งกำหนดไว้เพียงปริมาณที่เกิดจากการเผาไหม้เท่านั้นมิใช่ปริมาณทั้งหมดในผลิตภัณฑ์ แต่ เมื่อพิจารณาสารนิโคตินในผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้ากลับมีการพิจารณาจากปริมาณของสารนิโคตินที่ไม่ ผ่านการทำปฏิกิริยา

และจากการศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ไม่พบมาตรการในการควบคุมมาตรฐาน ของบุหรีไฟฟ้าแต่อย่างใด แต่พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ได้ กำหนดให้อำนาจคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในการพิจารณากำหนดมาตรฐาน โดยอาจกำหนดให้ใช้หรืออ้างอิงมาตรฐานของต่างประเทศหรือระหว่างประเทศได้ เพื่อเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในออกประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ใดๆ และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีอำนาจกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและมีอำนาจใน

การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องมีส่วนประกอบตามที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้าได้มีการปฏิบัติตามเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยและเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคและประชาชน แต่สืบเนื่องจากประกาศกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ไม่มีการกำหนดมาตรฐานของบุหรี่ปัฟฟ้า ทั้งในส่วนประกอบอุปกรณ์และน้ำยาบุหรี่ปัฟฟ้าไว้แต่อย่างใด ทั้งที่มาตรการในการควบคุมบุหรี่ปัฟฟ้าด้วยการกำหนดมาตรฐานเป็นเครื่องมือที่จะสามารถช่วยควบคุมผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความปลอดภัยที่รัฐเห็นว่าอยู่ในระดับที่ปลอดภัยที่สามารถกำหนดได้ อีกทั้งประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศที่เข้าร่วมหรือเป็นประเทศที่เข้าสังเกตการณ์ในการกำหนดมาตรฐานบุหรี่ปัฟฟ้าที่เป็นมาตรฐานสากล ซึ่งต่างจากการกำหนดมาตรฐานบุหรี่ปัฟฟ้าเรตสากลที่ประเทศไทยเข้าเป็นประเทศสังเกตการณ์

5.1.3. ปัญหาในการแสดงข้อมูลและคำเตือน

ในส่วนของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลาก พบว่าพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขหีบห่อและฉลากของผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะต้องมียุทธศาสตร์การแสดงผลการค้ำ สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความตามที่ได้กำหนดไว้ แต่ภายหลังจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับ ยังไม่ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับใหม่ แต่ให้ใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่มีอยู่เท่าที่สามารถใช้บังคับต่อไปได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน ซึ่งประกาศกระทรวงสาธารณสุขในเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการแสดงผลฉลากแต่ละฉบับได้มีการกำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะว่าประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนั้นๆ ใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์ยาสูบใดบ้าง อาทิ บุหรี่ปัฟฟ้าเรต ชิการ์ และยาเส้น ซึ่งทำให้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขในการควบคุมฉลากไม่สามารถใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกชนิด จึงทำให้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ไม่สามารถใช้บังคับได้กับบุหรี่ปัฟฟ้า อีกทั้งมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมฉลากผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทยและหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการแสดงผลฉลากที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่มีการกำหนดให้ต้องมีการบอกรายละเอียดของผลิตภัณฑ์บุหรี่ปัฟฟ้าที่เพียงพอ และการแสดงคำเตือนด้านผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นได้มีบางส่วนที่ยังไม่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ปัฟฟ้า

5.1.5. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดในการส่งเสริมการบริโภค

เนื่องจากการให้นิยามความหมายของคำว่า “โฆษณา” กำหนดไว้ว่าจะต้องเป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และนิยามความหมายของคำว่า “การสื่อสารการตลาด” ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์ จึงทำให้มีกรณีที่เป็นปัญหาและ

มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีครอบคลุมถึงนั่นคือการเผยแพร่ข้อความ ข้อมูล หรือภาพที่อาจมีลักษณะเป็นการชักชวนให้มีการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบเกิดขึ้น โดยมีได้เกิดจากผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่าย และผู้กระทำมิได้มีความมุ่งหวังที่จะให้เกิดประโยชน์ในทางการค้า หรือ ไม่ได้วัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการหรือสร้างภาพลักษณ์ใดๆให้กับผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งสิ้นที่ นิยมเกิดขึ้นผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั้งที่เป็นการกระทำในช่องทาง ที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลของเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป

และแม้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 จะครอบคลุมไปถึง โฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แต่ก็พบปัญหาขาด การบังคับใช้กฎหมายอย่างความเข้มงวดและเด็ดขาด ทั้งที่การโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบมีอัตราโทษ จำคุกและมีโทษปรับสูงถึงห้าแสนบาท แต่เนื่องด้วยไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงอัตราโทษหรือการ ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นเยี่ยงอย่าง จึงทำให้ผู้โฆษณาหรือผู้รับจ้างโฆษณาไม่เกรงกลัวต่อ การกำหนดโทษดังกล่าว

5.1.5. ปัญหาจากการควบคุมการจำหน่ายและการบริโภค

ในส่วนของมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุพบว่าพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มีการแก้ไขเพิ่มเติมอายุของผู้ซื้อหรือผู้รับผลิตภัณฑ์ยาสูบจากเดิม ที่จะมีความผิดหากมีการจำหน่าย ขาย แลกเปลี่ยน หรือให้แก่บุคคลที่มีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์เป็น อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ อันเป็นการขยายความคุ้มครองให้แก่เด็กและเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามกลับ พบว่าไม่มีมาตราใดของกฎหมายใดเลยที่บัญญัติกำหนดให้เป็นความผิดแก่ผู้ที่ซื้อหรือรับการให้ ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กำหนด ทั้งที่บุคคลดังกล่าวโดยส่วนมากคือเด็กและเยาวชนที่ ซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อนำไปบริโภคเอง อีกทั้งบุคคลเหล่านี้ย่อมทราบดีกว่าตนเองนั้นอายุครบตาม เกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ และตามมาตรา 26 วรรคสองที่กำหนดว่าหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับ อายุของผู้ซื้อ ให้ผู้ขายแจ้งให้บุคคลดังกล่าวแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุ นั้น แทบจะไม่เกิดผลใดๆในทางปฏิบัติเพราะเป็นมาตรการบังคับใช้เนื่องจากเป็นมาตรการที่ไม่ได้มีการ กำหนดเป็นหน้าที่ให้ต้องกระทำและไม่มีการกำหนดการลงโทษไว้ในตัวเองหากมีการฝ่าฝืน ทั้งที่ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ ยาสูบแต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดมาตรการใดออกมาเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเรื่องดังกล่าวนี้

ในส่วนต่อมาพบว่ามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานที่จำหน่าย เนื่องจากแม้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 จะกำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบให้สามารถออก ประกาศกำหนดสถานที่ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบได้เพิ่มเติม ตลอดจนสามารถออกประกาศกำหนด

ระยะห่างจากสถานที่ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่มีมีการประกาศใดๆออกมาควบคุมสถานที่จำหน่ายที่ครอบคลุมไปถึงจุดที่เป็นแหล่งชุมชนของเด็กและเยาวชน

5.1.6. ปัญหาจากการกำหนดสถานที่เขตปลอดบุหรี่ที่ไม่เหมาะสม

ซึ่งตามมาตราการทางกฎหมายในปัจจุบันในการกำหนดเขตปลอดบุหรี่ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 19 พ.ศ.2553 สามารถแบ่งเขตปลอดบุหรี่ได้เป็น 2 แบบ คือ เขตปลอดบุหรี่ที่สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้และเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดที่ไม่สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ โดยมีการกำหนดให้สถานที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ร่วมกันได้ที่เป็นของเอกชนหลายแห่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดโดยไม่สามารถกำหนดให้สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ แต่สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานงานอื่นของรัฐ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงสถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิงหรือแก๊สเชื้อเพลิงกลับกำหนดให้เป็นเพียงเขตปลอดบุหรี่ที่สามารถจัดให้มีเขตสูบบุหรี่ได้ไม่ถูกกำหนดให้เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด และตามมาตราการทางกฎหมายได้มีการบัญญัติไว้เพียงคำว่ายานพาหนะ เพื่อรองรับการกำหนดพื้นที่คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ที่เป็นยานพาหนะส่วนตัว โดยกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสามารถออกประกาศกำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลเป็นเขตปลอดบุหรี่ได้ แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการออกประกาศใดๆออกมากำหนดไปถึงยานพาหนะส่วนบุคคล

ซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้มีอำนาจในการประกาศว่าจะกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานและยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ แต่ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 19 พ.ศ.2553 ฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็นประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ซึ่งไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาเป็นระยะเวลา 8 ปีกว่า ประกอบกับมีการพิจารณากำหนดสถานที่โดยไม่ได้พิจารณาจากความปลอดภัยหรือจากความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ยาสูบ เนื่องจากแต่เดิมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่นิยมมีเพียงบุหรี่ซิการ์แรตเป็นส่วนมากซึ่งในบุหรี่ซิการ์แรตมีสารพิษเป็นจำนวนมากจึงพิจารณาควบคุมจากสถานที่จากเพื่อปกป้องสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่เท่านั้น ซึ่งหากจะมีการส่งเสริมให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทนบุหรี่ซิการ์แรตเพื่อลดปริมาณสารพิษที่จะเกิดแก่ผู้สูบบุหรี่ด้วยแล้วนั้น ควรมีการออกประกาศสาธารณสุขฉบับใหม่โดยพิจารณากำหนดพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีความต่างกันและสอดคล้องกับความต้องการที่จะสนับสนุนให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อลดมลพิษไปพร้อมๆกับการปกป้องคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.7. ปัญหาจากการกำหนดบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมเพียงพอ

เนื่องจากปัญหามลพิษทางอากาศที่รบกวนผู้ไม่สูบบุหรี่ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบที่ผู้ดำเนินการไม่ทำการควบคุมดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการใดๆ เพื่อไม่ให้เกิดการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ที่อยู่ในความดูแลของตน ทั้งที่เป็นมาตรการที่มีไว้เพื่อป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยหากผู้ดำเนินการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการควบคุมดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการใดๆปล่อยให้มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ของผู้ดำเนินการที่ถูกกำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 กำหนดโทษปรับสำหรับผู้ดำเนินการไว้ไม่เกินสามพันบาทเท่านั้น ซึ่งการกำหนดโทษปรับดังกล่าวมีอัตราโทษน้อยกว่าระวางโทษของผู้สูบบุหรี่ที่เป็นบุคคลทั่วไปเสียอีก ผู้เขียนเห็นว่าโทษปรับที่กำหนดไว้นั้นเป็นการไม่เหมาะสม เนื่องด้วยในปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นเงินจำนวนน้อยมากสำหรับผู้ดำเนินการที่เป็นถึงผู้ประกอบการ จึงทำให้ผู้ดำเนินการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ในส่วนของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 เนื่องด้วยในการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งโดยส่วนมากแล้วนั้น ผู้ที่ไปท่องเที่ยวมักเป็นชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยผ่านผู้ดำเนินการนำเที่ยวและมีจำนวนมากเกินกว่าที่จำนวนของเจ้าหน้าที่จะสามารถดูแลได้ทั่วถึง จึงทำให้เกิดการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในพื้นที่ห้ามสูบอยู่บ่อยครั้ง โดยผู้ดำเนินการนำเที่ยวไม่มีหน้าที่ในการดูแล ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ทั้งที่การสูบบุหรี่และการทิ้งก้นกรองบุหรี่มีลักษณะเป็นการทำลายหรือทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนหรือประชาชนบริเวณชายหาด แต่ตามคำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1064/2560 เรื่อง มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 ประกอบมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 กลับกำหนดเป็นความผิดแก่เฉพาะผู้ที่ทำการฝ่าฝืนเท่านั้น

5.1.8. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

แม้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการปฏิบัติการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นมีจำนวนมาก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นคือไม่ค่อยพบพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ และแม้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบควบคุมหรือดำเนินคดีอย่างไร พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้ เนื่องจากอำนาจในการเปรียบเทียบปรับเป็นอำนาจของคณะกรรมการควบคุมยาสูบแห่งชาติหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุม

ยาสูบแห่งชาติมอบหมายเท่านั้น และการที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำได้เพียงออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ฝ่าฝืนเพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนที่ได้กระทำผิดไป ชำระเงินค่าปรับในภายหลังเท่านั้น ประกอบกับแม้ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนด ประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ได้กำหนดให้ส่วนราชการสามารถหักเงินค่าปรับที่ได้รับจากการกระทำผิด แต่จนถึงปัจจุบันที่ยังไม่มีการออกระเบียบกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มาอนุวัติการทำให้ไม่สามารถหักเงินค่าปรับและ นำเงินส่วนแบ่งไปจ่ายเป็นเงินรางวัลให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ทั้งที่มาตรการดังกล่าวเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และ ประชาชน โดยเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดการเฝ้าระวังไม่ให้มีผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย และในส่วนของช่องทางร้องเรียนการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้น ช่อง ทางการร้องเรียนที่มีอยู่ก็ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์หรือการโฆษณาให้ประชาชนได้ทราบ อีกทั้งช่อง ทางการร้องเรียนทางเว็บไซต์มีการเข้าถึงที่ยากและซับซ้อนทำให้ไม่ได้รับความนิยม โดยระบบ ร้องเรียนยาสูบออนไลน์ในระยะเวลาประมาณ 1 ปีมีการร้องเรียนการกระทำผิดเกี่ยวกับการ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบเพียง 43 เรื่องเท่านั้น ก็เป็นผลมาจากการไม่มีมาตรการที่จะการสร้างแรงจูงใจ ที่ดีให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย รวมถึง ปัญหาต่างๆแล้ว เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าได้ อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ทำให้มีความไม่เหมาะสมและยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอดังที่กล่าว มาแล้วนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางที่ควรนำมาบัญญัติในกฎหมายเพื่อใช้ในการควบคุมบุหรี่ ไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรมีการกำหนดนิยามของคำที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้เพื่อให้บุหรี่ไฟฟ้าถูกควบคุมตามมาตรการทางกฎหมายของ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง จึงควรกำหนด นิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้มีครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้าได้ทุกประเภท ซึ่งจะทำให้ไม่ มีบุหรี่ไฟฟ้าชนิดใดที่จะไม่ถูกควบคุมตามหลักเกณฑ์และกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะอันทำให้ เข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือมีเช่นนั้นควรมีการกำหนดนิยามความหมายของคำ

ว่าบุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าออกมาเป็นกรณีเฉพาะโดยกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหนึ่ง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ อาจกำหนดนิยามโดยนำการให้ความหมายตามประกาศกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมาปรับใช้ให้ถ้อยคำให้มีความครอบคลุม โดยเห็นควรกำหนดนิยาม

“ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคทีนาทาแบกุ่ม (Nicotiana tabacum) หรือผลิตภัณฑ์ที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด ตม อม เคี้ยว กิน เป่าหรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดซึ่งใช้ในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา”

“บุหรี่ไฟฟ้า หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าที่ทำให้เกิดแหล่งกำเนิดควัน ละอองไอน้ำ ไอหรือไอระเหยในลักษณะคล้ายควันบุหรี่ ไม่ว่าจะกระทำขึ้นด้วยวัตถุใดซึ่งใช้สำหรับสูบในลักษณะเดียวกันกับการสูบบุหรี่ ให้ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบ”

“น้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ไฟฟ้า หมายความว่า สาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควัน ละอองไอน้ำ ไอหรือไอระเหย เพื่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้าให้ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบ”

ซึ่งหากมีการกำหนดนิยามความหมายเช่นนี้แล้วจะทำให้การสูบบุหรี่ไฟฟ้าทุกชนิดอยู่ภายใต้นิยามของคำว่า “สูบบุหรี่” ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ด้วยเช่นเดียวกัน อันจะทำให้การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่อย่างแท้จริง และจะไม่มีกรณีที่ต้องไปบังคับตามหมวด 5 เหตุเดือดร้อนรำคาญ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งจะทำให้ผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าในเขตห้ามสูบบุหรี่มีความผิดและมีโทษปรับในทันที

5.2.2 ควรมีการกำหนดควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

ควรกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ามีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูลผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องได้รับการตรวจสอบอนุญาตเสียก่อน จึงจะนำเข้าสู่ตลาดในประเทศไทยได้ ซึ่งในการแจ้งข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 มาตรา 37 โดยไม่ควรถูกจำกัดอยู่เฉพาะสารที่เกิดจากการเผาไหม้ โดยมาตรา 37 วรรคแรก ควรกำหนดว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะขายในราชอาณาจักรต้องมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ” มาตรา 37 วรรคสอง ควรกำหนดว่า “ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่จะต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบนั้น และส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาสูบให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณสุขตามที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ” และ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขควรมีออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภท บุหรี่ไฟฟ้า ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 37 กำหนดรายละเอียดข้อมูลที่ต้องแจ้ง อาทิ รายการส่วนประกอบควรกำหนดให้ ต้องทำการแจ้งรายการส่วนประกอบทั้งหมดผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่ใช่แจ้งเพียงรายการส่วนประกอบที่เป็นสารปรุงแต่งเท่านั้น และจะต้องระบุปริมาณส่วนประกอบแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หากผลิตภัณฑ์นั้นมีส่วนประกอบของสารนิโคตินรวมอยู่ด้วยจะต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสารนิโคตินปริมาณของสารนิโคตินและการดูดซึมเข้าสู่ร่างกายของสารนิโคติน ในส่วนของการปล่อยมลพิษหรือข้อมูลทางด้านสารพิษจากผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้น การแจ้งสารที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของส่วนประกอบ จะต้องไม่มีการกำหนดชนิดของสารไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องแจ้งทุกสารที่เกิดขึ้น รวมไปถึงควรกำหนดให้ต้องแจ้งข้อมูลด้านผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง และความเสียดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งต้องมีการแจ้งถึงคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าในการใช้งาน

การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าให้เป็นไปที่รัฐเห็นว่าอยู่ในระดับที่เป็นการเหมาะสมและมีความปลอดภัย แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือมีเขื่อนั้นควรเข้าเป็นประเทศสังเกตการณ์ในการกำหนดมาตรฐานสากล ISO/TC126/SC3 เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการกำหนดมาตรฐานที่เป็นการควบคุมระหว่างประเทศที่จะทำให้การกำหนดมาตรฐานบุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัยและสอดคล้องกับต่างประเทศ

ในส่วนของกำหนมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นหน่วยงานผู้ที่มีอำนาจในกำหนดอัตราส่วนประกอบของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าไว้เป็นมาตรฐาน เนื่องจากส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าหลายชนิดอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านความปลอดภัยในการบริโภคส่วนประกอบต่างๆ โดยเห็นควรนำเอาการกำหนดมาตรฐานสากลมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย และให้กระทรวงสาธารณสุขทำการประกาศกำหนดมาตรฐานของส่วนประกอบน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า โดยควรออกกฎกระทรวง ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภท บุหรี่ไฟฟ้า โดยกำหนดให้ส่วนประกอบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าต้องผลิตโดยใช้ส่วนประกอบที่มีความบริสุทธิ์สูงเท่านั้น และจะต้องไม่มีสารเติมแต่งและส่วนประกอบใดที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ รวมทั้ง

จะต้องไม่มีส่วนประกอบของสารปรุงแต่งกลิ่นอาหารเพื่อไม่ให้เกิดการชังจูงใจให้อยากบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า โดยหากพิจารณาแล้วเห็นว่าส่วนประกอบของสารนิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้ามีอันตรายมากเกินไปก็สามารถที่จะกำหนดปริมาณของสารนิโคตินในระดับที่เห็นว่าเป็นการเหมาะสมและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจนเกินสมควรได้ แต่ในการพิจารณาปริมาณของสารนิโคตินควรมีการพิจารณาจากปริมาณของสารนิโคตินที่ผ่านการทำปฏิกิริยาแล้วดังเช่นการพิจารณาปริมาณสารนิโคตินในบุหรี่ซิการ์เรต

และในส่วนของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าเห็นควรกำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากจะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยควรออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม อาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 กำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยอาจอ้างอิงมาตรฐานบุหรี่ไฟฟ้าของต่างประเทศ อาทิ ประเทศอังกฤษหรือมาตรฐานระหว่างประเทศในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้า และเพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน โดยเพื่อให้กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าต้องเป็นไปตามมาตรฐานโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมตราเป็นพระราชกฤษฎีกา “พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บุหรี่ไฟฟ้า: คุณลักษณะความปลอดภัยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ.256X” อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า: คุณลักษณะความปลอดภัยต้องเป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก. XXX-256X ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

5.2.3 ควรกำหนดให้การแสดงข้อมูลและคำเตือนมีความครอบคลุมเหมาะสม

ตามที่มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบที่จะต้องมีความ สีสัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความตามที่ ได้กำหนดไว้ นั้น จึงเห็นควรมีการออก “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงคำหรือข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือจูงใจให้บริโภคในฉลากของบุหรี่ไฟฟ้า” ที่จะต้องแสดงรายละเอียดของรายการส่วนประกอบของทั้งหมดที่มีอยู่ในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า ปริมาณของสารนิโคตินในผลิตภัณฑ์และปริมาณที่จะได้รับต่อครั้ง ผลกระทบต่อสุขภาพ ความเสี่ยง และการปล่อยมลพิษด้วย และครอบคลุมไปถึงการห้ามแสดงข้อมูลด้านคุณสมบัติ ห้ามอ้างถึงการให้พลังงานทำให้มีชีวิตชีวาทำให้ผู้บริโภคกระปรี้กระเปร่า มีประโยชน์ต่อสุขภาพ มีการรักษา หรือการ

อ้างอิงถึงว่ามีความคล้ายคลึงกับอาหารหรือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางรวมถึงการอ้างถึงการไม่ใส่สารเหล่านั้น และห้ามแสดงว่ามีคุณสมบัติทางธรรมชาติหรือมีคุณสมบัติทางชีววิทยา หรือการสื่อว่าผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้ามีการพัฒนาคุณสมบัติการย่อยสลายได้ตามธรรมชาติหรือมีการย่อยสลายทางชีวภาพที่ดีขึ้น หรือมีประโยชน์อื่นใดต่อสิ่งแวดล้อม ที่ไม่ใช่เพียงการควบคุมเฉพาะการแสดงคุณสมบัติอย่างในปัจจุบัน

ควรมีการออก “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงคำหรือข้อความเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายจากการบริโภคบุหรีไฟฟ้าในฉลากบุหรีไฟฟ้า” และ “ประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแสดงรูปภาพข้อความ คำเตือนเกี่ยวกับพิษภัยและช่องทางการติดต่อเพื่อการเลิกยาสูบในฉลากของบุหรีไฟฟ้า” ที่ควรมีการกำหนด ข้อห้าม คำเตือนในเรื่องสุขภาพ คำเตือนสำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยงบางกลุ่ม และการกำหนดผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้บุหรีไฟฟ้าและปรับปรุงคำเตือนให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้า โดยควรกำหนดพื้นที่น้อยกว่าบุหรีซิการ์แต่ไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 55 เพื่อที่จะสามารถแสดงคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพได้อย่างครบถ้วนและเพื่อลดการดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคเนื่องจากเป็นมาตรการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการบริโภคยาสูบได้ดี

5.2.4 ควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมส่งเสริมการบริโภคให้มีความชัดเจนและครอบคลุม

เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยกำหนดมาตรการทางกฎหมายห้ามไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อความภาพหรือข้อมูลใดๆที่มีผลิตภัณฑ์ยาสูบปรากฏอยู่ด้วยลงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ แม้การกระทำดังกล่าวผู้กระทำจะไม่ได้มีความมุ่งหวังที่จะให้เกิดประโยชน์ในทางการค้าหรือไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการหรือสร้างภาพลักษณ์ โดยควรนำเอามาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าทำลายสุขภาพแก่ผู้บริโภคเช่นเดียวกันมาเป็นต้นแบบในการกำหนดความผิด โดยควรมีปรับถ้อยคำให้มีความครอบคลุมถึงการแสดงผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถคุ้มครองเด็กเยาวชนและผู้ไม่สูบบุหรีจากพบเห็นการเผยแพร่ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ แต่กำหนดข้อยกเว้นไว้ในกรณีการให้ข้อมูลหรือความรู้ในทางวิชาการเพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะรู้ถึงข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริโภค อันเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อป้องกันการจูงใจโดยการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง โดยกำหนดมาตรการ “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรืออาจชักจูงใจให้ผู้อื่นบริโภคโดยตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้ข้อมูลทางวิชาการ” ซึ่งการใช้ถ้อยคำว่า “อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรืออาจชักจูงใจให้ผู้อื่นบริโภคโดยตรงหรือทางอ้อม” นั้นไม่ใช่การกระทำเพื่อให้ผู้กระทำได้รับ

ประโยชน์ในทางการค้า ทำให้สามารถควบคุมการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ยาสูบในทุกชนิดและในทุกช่องทาง และสามารถใช้บังคับได้แก่ผู้กระทำความผิดทุกคน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายแต่อย่างใด แม้การกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ก็จำเป็นไปเพื่อคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อันอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากหากไม่สามารถควบคุมได้อย่างเด็ดขาดและสิ้นเชิง จะทำให้มาตรการทางกฎหมายไม่สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะลดจำนวนของผู้สูบบุหรี่และที่ต้องการจะป้องกันการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบของเด็กและเยาวชน เนื่องจากผู้บริโภค รวมถึงเด็กและเยาวชนก็ยังสามารถพบเห็นการเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาสูบได้อย่างง่ายดาย โดยเมื่อยิ่งได้พบได้เห็นก็จะทำให้เกิดการจดจำและนำไปสู่การพยายามหาซื้อเพื่อนำมาบริโภคต่อไป

5.2.5 ควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติมในการควบคุมจำหน่ายและการบริโภค

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26 วรรคสอง ควรมีการกำหนดเพิ่มมาตรการในการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้ผู้ขายมีหน้าที่ขอให้ผู้ซื้อแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของผู้ซื้อก่อนจะทำการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบเสมอ เพื่อให้ผู้ขายสามารถทราบได้ว่าผู้ที่มีอายุถึงตามเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ขายและผู้ซื้อไม่สามารถหลบเลี่ยงการตรวจดูหลักฐานที่แสดงอายุ จึงควรกำหนดเป็นบทสันนิษฐานว่าหากผู้ขายหรือผู้ให้ไม่ขอให้ผู้ซื้อแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของผู้ซื้อ ก่อนให้สันนิษฐานว่า ผู้ขายหรือผู้ให้ขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ อันจะเป็นมาตรการที่ช่วยคัดกรองผู้ซื้อที่มีอายุไม่ถึงได้เป็นอย่างดี

และประเทศไทยยังไม่มีมีการกำหนดความผิดแก่ผู้ซื้อ จึงควรกำหนดเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ซื้อ โดยใช้เกณฑ์อายุที่สอดคล้องกันกับความผิดของผู้ขายที่มีกำหนดเป็นความผิดอยู่แล้ว เพราะผู้ซื้อย่อมทราบดีว่าตนเองมีอายุตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ในขณะที่ได้ทำการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งจะสอดคล้องกับการกำหนดความผิดทางอาญาที่ต้องการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย ซึ่งสิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้คือเด็กและเยาวชน แม้การกำหนดความผิดดังกล่าวจะเป็นการจำกัดเสรีภาพ แต่ก็จำเป็นไปเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อันอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เนื่องด้วยการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน มาตรการที่นำมาใช้จึงจะต้องพอสมควรแก่เหตุ ผู้เขียนจึงขอเสนอมาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรมทางศาลคือแนว

ทางการวิธีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาด้วยการนำใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวหรือการไกล่เกลี่ยคดีที่เด็กก่อขึ้น อันจะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการฟื้นฟูโดยไม่ต้องมีความผิดทางอาญาติดตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งแก้ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้มีโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีและสามารถดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในอีกทางหนึ่งเห็นควรขยายความคุ้มครองเพิ่มเติมพื้นที่ควบคุมสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยการออกประกาศกำหนดระยะห่างห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในสถานที่ที่เป็นแหล่งชุมชนเยาวชน เช่น ใกล้บริเวณสถานศึกษา หรือสถานที่ที่เยาวชนจัดกิจกรรมต่างๆ ดังเช่นคำสั่งห้ามมิให้มีสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

5.2.6 ควรกำหนดสถานที่เขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่ให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบพ.ศ.2560 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติในการประกาศกำหนดประเภทหรือชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน ยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยมีอำนาจในการกำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของสถานที่และยานพาหนะเป็นเขตปลอดบุหรี่ หรือกำหนดให้มีเขตสูบบุหรี่ภายในเขตปลอดบุหรี่ก็ได้ นั้น เนื่องด้วยความต้องการที่จะส่งเสริมให้ผู้ติดยาสูบเลิกสูบบุหรี่มาใช้บุหรี่ไฟฟ้าแทน เพื่อลดปริมาณสารพิษที่จะเกิดจากการสูบบุหรี่และเพื่อนำบุหรี่ไฟฟ้ามาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สูบบุหรี่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้นั้น จึงควรกำหนดพื้นที่ของเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่ของบุหรี่ไฟฟ้าให้แตกต่างไปจากบุหรี่ซิการ์เรต โดยการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.256X เรื่องการกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เสียใหม่ โดยในส่วนของผู้สูบบุหรี่ซิการ์เรตนั้นควรเพิ่มพื้นที่ปลอดบุหรี่ โดยกำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊สเชื้อเพลิง สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานงานอื่นของรัฐ ให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด โดยไม่มีการกำหนดเขตสูบบุหรี่ในพื้นที่ดังกล่าว และเนื่องด้วยกฎหมายในปัจจุบันมีการคุ้มครองเพียงสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานและยานพาหนะสาธารณะเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่เป็นการครอบคลุมถึงยานพาหนะที่เป็นส่วนตัว ทั้งที่มลพิษหรือพิษภัยของบุหรี่ยังมีอยู่ได้ในทุกพื้นที่ โดยเห็นควรกำหนดเพิ่มพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ซิการ์เรตให้ครอบคลุมถึงยานพาหนะส่วน

บุคคลให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลที่ในยานพาหนะส่วนบุคคลให้ปลอดภัยจากสารพิษมลพิษหรืออันตรายที่มีอยู่ในอากาศที่อาจได้รับจากควันบุหรี่มือสองหรือควันบุหรี่มือสามจากบุหรี่ยาสูบ แม้การให้ความคุ้มครองดังกล่าวนี้อาจทำให้ต้องรุกร้าสิทธิส่วนบุคคลของเอกชนอยู่บ้าง แต่หากได้ชั่งน้ำหนักระหว่างผู้ที่จะถูกละเมิดสิทธิและผู้ที่ได้รับความคุ้มครองแล้วจะพบว่าเป็นกรณีที่สมควรอย่างยิ่ง เนื่องจากในยานพาหนะส่วนบุคคลนั้นเป็นบริเวณที่มีพื้นที่จำกัดทำให้ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงจากสารพิษและมลพิษได้ โดยควรกำหนดให้ยานพาหนะส่วนบุคคลเป็นเขตปลอดบุหรี่เมื่อมีบุคคลร่วมเดินทางอยู่ด้วยในยานพาหนะดังกล่าว

ในส่วนเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่ของบุหรี่ยาสูบไฟฟ้าควรกำหนดเขตสูบบุหรี่ไฟฟ้าให้มีได้ทั้งนอกบริเวณสิ่งก่อสร้างและบริเวณภายในสิ่งก่อสร้างเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้บุหรี่ยาสูบไฟฟ้าโดยในส่วนของสภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่ยังคงเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 กำหนดไว้ที่จะต้องแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยจะต้องปราศจากอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่ หรือมีสภาพและลักษณะอื่นใดตามแต่จะกำหนด และเขตสูบบุหรี่จะต้องแสดงเครื่องหมายโดยชัดเจนว่าเป็นเขตสูบบุหรี่ไฟฟ้า มีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน ไม่อยู่บริเวณทางเข้าออกของสถานที่ หรือบริเวณอันเปิดเผยเห็นได้ชัด ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น มีการระบายอากาศที่เหมาะสม ในส่วนของเขตสูบบุหรี่ภายในสิ่งก่อสร้างควรมีการกำหนดสภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่ให้แยกจากเขตปลอดบุหรี่ในที่มีการใช้เครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศร่วมกัน แต่หากจะมีการใช้เครื่องฟอกอากาศร่วมกันเครื่องฟอกอากาศจะต้องผ่านการรับรองว่าสามารถดักจับอนุภาคละอองในควันบุหรี่ไฟฟ้าได้ รวมถึงเขตสูบบุหรี่จะต้องมีการแสดงถึงสื่อรณรงค์การลด ละ เลิกการบริโภคยาสูบ

5.2.7 ควรเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ดำเนินการ

การที่ผู้ดำเนินการไม่ได้ทำการดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการอื่นใดปล่อยให้เกิดการสูบบุหรี่ในพื้นที่ของผู้ดำเนินการ มีระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาทนั้นผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นการไม่เหมาะสม จึงควรมีแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 70 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยการกำหนดอัตราค่าปรับในการระวางโทษเสียใหม่และระวางโทษปรับนั้นควรมีการกำหนดอัตราที่แน่นอนและมีการปรับแบบเป็นระดับขั้นบันได หากมีการกระทำผิดซ้ำของผู้ดำเนินการค่าปรับก็จะมีอัตราสูงขึ้นไปในทุกครั้ง ในการที่ผู้ดำเนินการจะไม่มีผิดนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 การต่อสู้ของผู้ดำเนินการว่าได้มีการห้ามปรามหรือดำเนินการอื่นใดนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่ผู้ดำเนินการกระทำอย่างเต็มความสามารถแล้วเพื่อไม่ให้ผู้สูบบุหรี่ทำการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ยาสูบดังกล่าว โดยผู้ดำเนินการจะต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่เพื่อประกอบการพิจารณาเป็นกรณีๆไป ผู้ดำเนินการจึงจะไม่มีผิด

ในส่วนของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 เห็นควรกำหนดหน้าที่ให้ผู้ดำเนินการนำเที่ยวเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการดูแลนักท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของตน โดยมีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่เป็นเขตปลอดบุหรี่และมีหน้าที่ควบคุมดูแล ห้ามปรามไม่ให้มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ตามบริเวณที่ได้มีการกำหนดไว้ หากมีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ที่อยู่ในความดูแลของผู้ดำเนินการและผู้ดำเนินการได้ควบคุม ดูแล ห้ามปรามอย่างเต็มความสามารถแล้วนั้นผู้ดำเนินการไม่มีความผิด แต่หากผู้ดำเนินการไม่ได้ควบคุมดูแล ห้ามปราม ถือว่าผู้ดำเนินการนำเที่ยวกระทำการอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน ซึ่งมาตรการพักใช้ใบอนุญาตเป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อเป็นบทเรียนให้แก่ผู้กระทำความผิด การพักใช้ใบอนุญาตรวมอยู่ในบทกำหนดโทษทางกฎหมายแต่ไม่ใช่โทษทางอาญาแต่เป็นเพียงอุปกรณ์ส่วนหนึ่งของโทษและมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องระวางโทษทางปรับหรือจำคุกใดๆอันเนื่องมาจากผู้ดำเนินการนำเที่ยวมิได้เป็นผู้มีอำนาจดูแลสถานที่แต่เป็นเพียงผู้นำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเท่านั้น และเป็นการกระทำผิดที่ไม่ร้ายแรง ประกอบกับการต้องรับโทษมิได้เกิดจากการกระทำ ความผิดของผู้ดำเนินการนำเที่ยวโดยตรง โดยเป็นการสมควรที่จะออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด เพื่อระงับความเสียหายอย่างร้ายแรงบริเวณท้องที่ชายหาด ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 ประกอบมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมาตรการนี้จะเป็นมาตรการในการเฝ้าระวังได้เป็นอย่างดี และจะเป็นการเหมาะสมกับการบังคับใช้กฎหมายที่จะขอกกล่าวถึงต่อไป

5.2.8 ควรเพิ่มการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

5.2.8.1 ควรกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจในการปราบปรามการกระทำผิด

ตามที่ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังได้กำหนดให้ส่วนราชการสามารถหักเงินค่าปรับที่ได้รับจากการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 และตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 โดยควรกำหนดให้สามารถหักเงินค่าปรับเพื่อให้มีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ทั้งที่มาตรการดังกล่าว เป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดการเฝ้าระวังไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย โดยผู้เขียนเห็นควรกำหนดแบ่งค่าปรับเป็นเงินสินบนให้แก่ผู้

แจ้งเบาะแส โดยผู้แจ้งความนำจับจะได้รับเงินสินบนเพื่อเป็นการจูงใจให้มีส่งข้อมูลผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการจัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างดี เนื่องจากหากต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาเป็นผู้สอดส่องตรวจตราการกระทำความผิดตลอดเวลา จะทำให้เจ้าหน้าที่มีต้องภาระเพิ่มมากขึ้นที่ต้องทำหน้าที่ในหลายด้าน ประกอบกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบในบางครั้งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ค่อนข้างสั้น การกำหนดมาตรการเช่นนี้จะทำให้สามารถจับผู้กระทำความผิดได้ อีกทั้งทำให้ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน

โดยควรออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เพื่อกำหนดรายละเอียดของค่าที่เกี่ยวข้อง การหักเงินค่าปรับ การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง การจ่ายเงินสินบนรางวัล ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และประกาศกรมควบคุมโรค เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลหรือวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินและแบบการขอรับเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เพื่อกำหนดแบบคำขอ วิธีการยื่นคำขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล การแบ่งเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และคำสั่งกรมควบคุมโรค เรื่องการมอบหมายในการหักค่าปรับและการอนุมัติส่งจ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 เพื่อกำหนดบุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้มีอำนาจในการหักค่าปรับและอนุมัติส่งจ่ายสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

5.2.8.2 โดยการเพิ่มช่องทางในการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิด

ช่องทางการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิดที่มีอยู่นั้นควรได้รับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงช่องทางที่มีอยู่ และผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มช่องทางการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิด เพื่อให้การร้องเรียนสามารถทำได้ง่ายและมีหลากหลายช่องทางที่จะเข้าถึงการร้องเรียนได้ โดยการร้องเรียนจะต้องมีการปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ร้องเรียน ข้อมูลของผู้ร้องเรียนจะต้องเป็นความลับระหว่างผู้ร้องเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม โดยอาจทำเป็นแอปพลิเคชันเฉพาะที่มีการออกแบบมาสำหรับสมาร์ตโฟนทั้งระบบแอนดรอยด์ (Android) และระบบไอโอเอส (iOS) เพื่อรองรับการร้องเรียน หรือการร้องเรียนผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ แต่เนื่องด้วยการที่จะร้องเรียนว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดจะต้องมีหลักฐานในการกล่าวหาผู้อื่น ซึ่งจะไม่เป็นการยากหากเป็นการร้องเรียนเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบเพราะย่อมรู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดย่อมมีตำแหน่งที่ตั้งอันเป็นหลักแหล่งแน่นอนในการจะนำมาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด แต่การร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ที่สูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่นั้น โดยมากแล้วผู้สูบบุหรี่อาจมากระทำความผิดในเขตปลอด

บุหรืดังกล่าวเพียงครั้งเดียว อันจะทำให้การจะติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้นั้นย่อมเป็นการยาก แม้ผู้ร้องเรียนจะมีหลักฐานในการกระทำความผิด อาทิเช่น ภาพถ่ายขณะที่มีการกระทำความผิดและข้อมูลอื่นประกอบ จึงเป็นกรณีที่เห็นว่าควรนำตัวบทกฎหมายที่อยู่แล้วนั้นมาใช้บังคับให้เกิดประโยชน์ต่อไป เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการไม่ดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการอื่นใดปล่อยให้เกิดการสูบบุหรืในพื้นที่ของผู้ดำเนินการ ตามมาตรา 46 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 โดยผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ชำระค่าปรับตามกฎหมาย อันจะเป็นการบังคับให้ผู้ดำเนินการเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎหมายไม่ปล่อยปะละเลยให้มีผู้สูบบุหรืในเขตปลอดบุหรื ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้สูบบุหรืต้องปฏิบัติตามกฎหมายได้เป็นอย่างดีในขณะเดียวกัน

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

กระทรวงสาธารณสุข. กรมควบคุมโรค. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. กลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายและ
พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ. คู่มือขั้นตอนการขอรับบริการจัดแจ้งรายการ
ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบสำหรับผู้ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ. 2558.

_____. กรมควบคุมโรค. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. และ มหาวิทยาลัยมหิดล,
ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ(ศจย.). สถานการณ์การควบคุมการบริโภค
ยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2559 กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์, 2559.

_____. กรมอนามัย. ปัญหาสุขภาพทางอากาศ ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและแนว
ทางการแก้ไข. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์ส่งเสริมการทหารผ่านศึก,
2540.

_____. สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ. บุหรี่และสุขภาพ. นนทบุรี : สถาบันควบคุม
การบริโภคยาสูบ, 2542.

_____. สำนักงานอาหารและยา. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 กฎกระทรวง
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560). นนทบุรี : สำนักอาหาร สำนัก
กรรมการอาหารและยา. 2560?.

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม. รายงานการวิจัย เรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. 2559.

จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมกฎหมายเนติ
บัณฑิตยสภา, 2536.

จุมพต สายสุนทร. กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุม
ยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557.

บุปผา ศิริรัศมี, ฟิลิป เกสต์, และ วราจคณา ผลประเสริฐ. รายงานวิจัยผลกระทบจากนโยบายควบคุม
การบริโภคยาสูบในประเทศไทย การสำรวจกลุ่มผู้สูบบุหรี่ระดับประเทศรอบที่ 2 พ.ศ.2549.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550.

ประกิต วาทีสาธกกิจ. บุหรี่ไฟฟ้ากับคำถามที่ทุกคนอยากรู้. ม.ป.ท., 2556.

มณฑา เก่งการพานิช, ลักษณะ เต็มศิริกุลชัย, และธราดล เก่งการพานิช. สถานการณ์การดำเนินงาน และความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร, 2548.

มูลนิธิธรรมรงค์เพื่อการสูบบุหรี่. ควันบุหรี่มือสอง. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รัชชพิมพ์, 2553.

มณีรัตน์ องค์กรธรณี. การจัดการคุณภาพอากาศในอาคาร มลพิษอากาศในอาคาร การตรวจวัดและ วิธีการควบคุมทางวิศวกรรม. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.

ลักษณะ เต็มศิริกุลชัย. การประชุมวิชาการบุหรี่กับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 เรื่องรวมพลังประชาชน จัดถ้อยบุหรี่ เอกสารประกอบการประชุม. กรุงเทพมหานคร : เจริญมั่นคงดีการพิมพ์, 2549.

สนอง อุบล. อันตรายของบุหรี่และวิถีเลิก. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิธรรมสันติ, 2530.

สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, ตำราวิชาการสุขภาพ การควบคุมการบริโภคยาสูบ สำหรับบุคลากรและ นักศึกษาวิชาชีพด้านสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่, 2550.

สำนักควบคุมบริโภคยาสูบกลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร, ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2558 – 2562. นนทบุรี : บริษัท ไนซ์เออร์ดีไซน์ จำกัด, 2559.

สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา. คู่มือการรักษาโรคติดบุหรี่เบื้องต้น เล่ม 1. สมุทรปราการ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สันทวิกิจ พรินติ้ง, 2553.

ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์, วิวัฒน์ ตัณตะพานิชกุล, ชีคาโอะ คานาโอเกะ และจุฑามาศ เกตุทัต. มลภาวะ อากาศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. กฎหมายสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2557.

Stephen Hamann, เนาวรัตน์ เจริญค้า, นิภาพรรณ กังสกุลนิติ, นิตศน์ ศิริโชติรัตน์, ชวลา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม, และ สถาพร จิรัตนานนท์. การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุม การบริโภคยาสูบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์, 2548.

วิทยานิพนธ์

เกวรินทร์ นิธิประภาวัฒน์. “การกำหนดความผิดอาญา : ศึกษากรณีการแสดงถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

- ตนไท่ ก้วนหัน. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลในระบบกฎหมายไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- ณัฐกานต์ พงษ์พันธ์ปัญญา. “การให้เหตุผลทางกฎหมายของหลักความจำเป็นในการปกป้องชีวิตหรือสุขภาพของมนุษย์ในฐานะเป็นข้อยกเว้นต่อหลักการของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีบรรจุกัญชาแบบเรียบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- ณิชนม จันทร์รัตน์. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษทางอากาศอันเกิดจากเตาเผาศพ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- นงลักษณ์ อาณี. “แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน.” ดุษฎีนิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- ปัญญารัตน์ มีผล. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- รติ เกิดภู. “แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำของบุหรี่แบบเรียบ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- ลัดตะนา อินทพล. การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย ไทย-ลาว.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- วรกิจ คาโตซาว่า. “ควันจากน้ำ : ทศนคติและการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ของผู้บริโภคต่อบุหรี่ไฟฟ้า.” การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- สมบัติ กาญจนศุภย์. “การศึกษาการสกัดวัตถุพิษจากต้นยาสูบและประสิทธิภาพในการกำจัดแมลง.” ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519.
- สุพิชชา เศรษฐ์ธันศักดิ์. “ความรับผิดชอบทางอาญารฐานโฆษณาและสื่อสารการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- อัคนี เกษวิเชียร. “มาตรการทางกฎหมายในการจัดการยางรถยนต์ที่ไม่ใช่แล้ว.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

บทความในวารสาร

กันยพัชร เศรษฐ์โชฎีก. “บุหรี่ไฟฟ้า : ภัยคุกคามสุขภาพของวัยรุ่น.” ปีที่ 25 ฉบับที่ 6. วารสารวิชาการสาธารณสุข. (2559) : 1079.

กิตติยา อัลภาชน์. “กลีเซอรินบริสุทธิ์.” ปีที่ 28 ฉบับที่ 326. สมอ สาร. (สิงหาคม 2545) : 9.

กุลนาถ มากบุญ. “ควันบุหรี่มือสาม: อันตรายอีกรูปแบบจากการสูบบุหรี่ทางอ้อม.” เล่มที่ 4. วารสาร. (ตุลาคม-ธันวาคม 2558) : 49-51.

ธีรพล ทิพย์พะยอม และ ปิยะรัตน์ นิ่มพิทักษ์พงศ์. “บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์.” เล่มที่ 3. วารสารสาธารณสุขศาสตร์. (กันยายน-ธันวาคม 2557) : 315.

นิสากร ปานประสงค์. “บทความพิเศษบุหรี่ดีหรือร้าย?.” Up2Date. (เมษายน-พฤษภาคม 2557) : 45.

บังอร ฉางทรัพย์. “ฟอร์มัลดีไฮด์ / ฟอร์มัลลิน ภัยร้ายใกล้ตัว.” ปีที่ 1 ฉบับที่ 1. ว.วิทยุ เทคโนโลยี.หัว เฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (มกราคม - มิถุนายน 2558) : 98.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. “แผ่นฟิล์มเตือนภัยสารก่อมะเร็งคนเมือง.” ปีที่ 40 เล่มที่ 230. INNO Mag. (สิงหาคม-กันยายน 2013) : 24-25.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. “เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : “มาตร” ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 30. (มิถุนายน 2543) : 187-189.

วรรณดี วีระประดิษฐ์ และคณะ. “ยาสูบไร้ควัน (Smokeless Tobacco) ข้อมูลสำคัญเพื่อการควบคุม.” เล่มที่ 14. องค์ความรู้ชุดการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและการเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบ. (มกราคม 2553).

วิรัตน์ ทองรอด. “บุหรี่ไฟฟ้า.” เล่มที่ 424. หมอชาวบ้าน. (สิงหาคม 2557) : 34.

บทความในหนังสือพิมพ์

กอบกุล ราชะนาคร. รายงาน. “ปัญหาขยะอันตรายภัยคุกคามตัวใหม่บตพิสูจน์มาตรการรัฐสู่วิถีคิด.” ผู้จัดการรายวัน. (9 พฤษภาคม 2548) : 1-2.

ไทยรัฐ. “เยาวชนกลัวภาพเซ็กซี่เสื่อมบนซองบุหรี่.” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (1 สิงหาคม 2559).

ไทยรัฐ. “Who ห่วงเยาวชนไทยหลังปัญหาการสูบบุหรี่ไม่ลด.” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (10 พฤศจิกายน 2559).

เอกสารประกอบการประชุมการสัมมนา

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ มูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อม. “โครงการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม.” ในการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 5. จัดโดยมูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อมประเทศไทย ชลบุรี, 2555.

คทา บัณฑิตานุกูล. “Smoking cessation: Emerging Role of Community Pharmacist.” ในการประชุมวิชาการและประชุมใหญ่สามัญ. จัดโดยสมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล(ประเทศไทย) กรุงเทพมหานคร.

ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. “การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อมเมื่อสิทธิของประชาชนปะทะแนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ : กรณีมาบตาพุด.” ในงานการสัมมนางานรัฐศาสตร์แห่งชาติประจำปี, 2551.

นิภาพรรณ กังสกุลนิต. “ความหมาย ความเป็นอันตราย การตรวจวัดควันบุหรี่มือสอง & ควันบุหรี่มือสาม.” ในการประชุมวิชาการบุหรีกับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 11. จัดโดยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ กรุงเทพมหานคร, 2555.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงสาธารณสุข. กรมควบคุมโรค. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. “การขอรับบริการจัดแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ.” <http://btc.ddc.moph.go.th/th/yorsor3.php>, 27 พฤษภาคม 2561.

_____ . กองควบคุมวัตถุเสพติด. “มารู้จักนิโคตินกันเถอะ.” <http://narcotic.fda.moph.go.th/welcome/?p=2604>, 30 มีนาคม 2561.

กองบรรณาธิการ Smart Online. “บุหรีไฟฟ้าเพิ่มความเสี่ยงกล้ามเนื้อหัวใจตาย.” <http://www.smartonline.in.th/post/detail/87/บุหรีไฟฟ้าเพิ่มความเสี่ยงกล้ามเนื้อหัวใจตาย>, 12 เมษายน 2560.

คม ชัด ลึก. “จับขายนุหรีไฟฟ้ากลางตลาดนัด กทท.” <http://www.komchadluek.net/news/crime/287612>, 12 มีนาคม 2561.

เครือข่ายชุมชนคนเลิกบุหรี. “แผ่นปิดผิวหนัง (nicotine patch).” <http://www.smileclinic.org/shownews.asp?topicID=846>, 17 พฤษภาคม 2561.

- โครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
“สารเคมีที่เป็นพิษในควันบุหรี่.” <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=28&chap=6&page=t28-6-infodetail04.html>, 19 เมษายน 2561.
- ทีมข่าว CM108.com. “บังคับใช้กฎหมายภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ที่ใหญ่ขึ้นเป็น 85%.” <http://haaksquare.com/th/node/5609>, 12 มีนาคม 2561.
- ไทยรัฐ. “เตือนระวังพิษนิโคตินใช้บุหรี่3แสนซองทำยาฆ่าแมลง.” <https://www.thairath.co.th/content/95921>, 14 กรกฎาคม 2561.
- พบแพทย์. “รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า.” <https://www.pobpad.com/รู้ก่อนใช้บุหรี่ไฟฟ้า>, 19 ตุลาคม 2560.
- พอใจ ยอดศิลป์. “ทั้งทั่วโลก!! สาธารณสุขอังกฤษ สนับสนุนสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อการเลิกบุหรี่ 6 เดือนเห็นผล.” <http://www.thaijam.com/11086>, 24 มีนาคม 2560.
- พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และ นิธิยา รัตนานพนธ์. “Flavoring agent/วัตถุปรุงแต่งกลิ่นรส.” <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/1334/flavoring-agent-วัตถุปรุงแต่งกลิ่นรส>, 22 กุมภาพันธ์ 2561.
- โพสต์ทูเดย์. “เปิดสถิติ 6 เดือน รางวัลนำจับกม.จ่ายจริงแค่ไหน-ได้เงินกี่คน?.” <https://www.posttoday.com/politic/report/531013>, 27 มีนาคม 2561.
- มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. “อังกฤษเดินหน้ากฎหมายของบุหรี่แบบเรียบ.” http://www.smokefreezone.or.th/idea_page/30อังกฤษเดินหน้ากฎหมายของบุหรี่แบบเรียบ.html, 12 มีนาคม 2561.
- _____ . “โปสเตอร์ควันบุหรี่มือสาม.” http://www.smokefreezone.or.th/media_page/315/โปสเตอร์ควันบุหรี่มือสาม.html, 15 ตุลาคม 2560.
- ระบบร้องเรียนยาสูบออนไลน์. “รายงานผลการรับเรื่องร้องเรียน.” <http://btc.ddc.moph.go.th/complain/report.php>, 27 มีนาคม 2561.
- ร้านเคมีภัณฑ์. “สารเคมีสมบัติสารเคมี : โพรไพลีนไกลคอล หรือ พีจี (Propylene Glycol : PG).” https://content.chemipan.net/home/index.php?option=com_content&view=article&id=262, 20 มีนาคม 2560.
- ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อราชการ. “คู่มือสำหรับประชาชน : ขั้นตอนการขอรับบริการจัดแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ สำหรับผู้ประกอบการ.” <https://info.go.th/Guide/GenerateCitizenGuideFront/5484>, 28 พฤษภาคม 2561.

- สถานีข่าวโทรทัศน์ TNN 24. “วิจัยพบบุหรี่ไฟฟ้ามีสารก่อมะเร็งน้อยกว่าบุหรี่มวน.”
http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=129008&t=news, 24 มีนาคม 2560.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. “การพัฒนาที่ยั่งยืน SustainableDevelopment.” <http://www.iei.or.th/media/www/file/423/34361211378723017.pdf>, 24 มีนาคม 2560.
- สมาร์ทออนไลน์มูลนิธิธรรมรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. “คว่ำซองบุหรี่แบบเรียบ.” <http://www.smartonline.in.th/post/detail/94/คว่ำซองบุหรี่แบบเรียบ>, 12 มีนาคม 2561.
- สุขสันต์ เสนานนท์. “ตีแผ่ความจริง บุหรี่ไฟฟ้าอันตรายอย่างไร?” <http://www.smartonline.in.th/post/detail/225/ตีแผ่ความจริง-บุหรี่ไฟฟ้า-อันตรายอย่างไร>, 25 มีนาคม 2561
- สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา. “สารพิษในควันบุหรี่และผลกระทบต่อสุขภาพ.” <http://www.ptnosmoke.com/images/pdf/download/kit-01/03/007.pdf>, 10 ธันวาคม 2560.
- แสง เกิดประทุม. “ควันบุหรี่.” <http://www.tistr.or.th/ed/?p=602>, 10 มีนาคม 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. “โครงสร้างและอัตรากำลังทั้งหมด.” <http://www.fda.moph.go.th/SitePages/Structure.aspx>, 14 พฤษภาคม 2561.
- _____ . “วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์.” <http://www.fda.moph.go.th/SitePages/Vision.aspx>, 14 พฤษภาคม 2561.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. “มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบตเตอรี่สำรองไฟฟ้าสำหรับการใช้งานแบบพกพา-คุณลักษณะที่ต้องการด้านความปลอดภัย.” <https://www.tisi.go.th/data/standard/pdf/a2879-25xx.pdf>, 31 มีนาคม 2561.
- _____ . “มาตรฐานอุตสาหกรรมเอส สปุก่อนผสมสมุนไพร.” <https://www.tisi.go.th/assets/website/pdf/tiss/13-2561.pdf>, 30 มีนาคม 2561.
- หทัยชนก งามเกษม. “แนะนำวิธีเด็ดๆในการเลิกบุหรี่.” <https://www.facebook.com/Dr.Hataichanok/posts/577928062394478:0>, 26 กุมภาพันธ์ 2561.
- อรพรรณ ชัยมณี. “Propylene glycol.” http://www.summacheeva.org/index_thaitox_propylene_glycol.htm, 20 มีนาคม 2560.
- Anemone 2526. “บุหรี่ไฟฟ้า!?” <https://www.dek-d.com/board/view/1360119/>, 11 มีนาคม 2561.
- Bia Maximum Muay Thai. “5 ข้อต้องรู้ก่อนซื้อ iQos 2.4 และ iQos 2.4 plus.” <https://www.youtube.com/watch?v=YWYAax1Ssk>, 21 กุมภาพันธ์ 2561.

GM Live. “ก้าวแรกบุหรี่ไฟฟ้า? กมธ.พาณิชย์ฯเสนอควบคุมแทนแบนหอบประกิตขอศึกษาข้อมูลก่อน.” <https://gmlive.com/new-report-suggest-control-over-ban-e-cigarette>, 11 มีนาคม 2561.

_____. “เมื่อ IQOS บุหรี่ลูกครึ่งของฟิลลิปมอร์ริสสะเทือนทั่วโลกแต่ไทยยังตีความไม่ออก.” <https://www.gmlive.com/IQOS-philip-morris-around-the-world-and-how-Thai-gov-handle>, 21 กุมภาพันธ์ 2561.

Health Care Thai. “สารที่มีในบุหรี่.” <http://www.healthcarethai.com/สารที่มีในบุหรี่/>, 27 พฤษภาคม 2561.

Health Lab Clinic. “สารจากบุหรี่อยู่ที่ไหนบ้าง.” <http://www.healthlabclinic.com/สารจากบุหรี่-อยู่ที่ไหน/>, 25 พฤษภาคม 2561.

THAI VAPE SHOP. “บุหรี่ไฟฟ้าคืออะไร?” <https://en.thaivapeshop.com/blogs/vaping-101/what-is-ecig>, 11 มีนาคม 2561.

Thanapon Siradulyakorn. “กลีเซอรินคืออะไร? ทำมาจากอะไร? และใช้ทำอะไร?” <http://www.siamabsolute.co.th/blog/1>, 20 มีนาคม 2560.

THE STANDARD. “บุหรี่ไฟฟ้าควรแบนต่อไปหรือปล่อยให้ขายเหมือนบุหรี่?” <https://the-standard.co/news-thailand-electronic-cigarette-law/>, 24 มกราคม 2561.

999 vip e cig. “น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามาเลแท้.” http://www.pictame.com/user/999vip_ecig/307292197/1245429219993999373_307292197, 11 มีนาคม 2561.

เอกสารอื่น ๆ

กรมควบคุมโรค. กลุ่มพัฒนาวิชาการ. แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กระทรวงการคลัง. โรงงานยาสูบ. รายงานประจำปี 2558.

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. สาธารณสุขเผยนิโคตินเจลายังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ออย. อย่าหาซื้อมาใช้เอง เพราะอาจเกินอันตราย. ข่าวแจก 9 ปีงบประมาณ 2552 (29 มิถุนายน 2552).

ฉันทนา แรงสิงห์, “พิษภัยบุหรี่และสุขภาพ,” เอกสารสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย. น.1.

ชาญวิทย์ ทรงสว่าง. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟักใช้หรือเฟิกถอนใบอนุญาตขับขี่ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล.” รายงานในการอบรมหลักสูตร ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 6 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, (2554).

- ทัศนีย์ ผลชานิกโก. ยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2558 – 2562.
 บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. การบรรยายวิชาสัมมนาสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักการพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม. คณะ
 นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 5 เมษายน 2560.
 ภาพการถ่ายทอดสดรายการแข่งรถ Souped Up Thailand, 19 กุมภาพันธ์ 2560.
 สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จตุพร บุรุษพัฒน์, อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. รายการเจาะลึก
 ทั่วไทย Inside Thailand Spring News. 10 ตุลาคม 2560.
 สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา. “การแถลงข่าวเตือนภัยบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เสี่ยงมะเร็ง.” ณ แพทย์สมาคมแห่ง
 ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. 28 เมษายน 2557.
 สำนักคณะกรรมการอาหารและยา. แนวทางการใช้วัตถุเจือปนอาหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ฉบับ
 ปรับปรุง พ.ศ. 2556. น.4.
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนและการสร้างเสริมสุขภาพ เครือข่ายวิชาชีพเภสัชกรรมเพื่อควบคุมยาสูบ.
 แผ่นพับ. คำแนะนำการใช้ยาช่วยอดบุหรี่ หมากฝรั่งนิโคติน.

ARTICLES

- Bullen, McRobbie, Thornley, Glover, Lin, and Laugesen. “Effect of an electronic nicotine delivery device (e cigarette) on desire to smoke and withdrawal, user preferences and nicotine delivery: randomised cross-over trial.” BMJ journals. (2010).
- Czogala J, Goniewicz ML, Fidelus B, Zielinska-Danch W, Travers MJ, and Sobczak A. “Secondhand exposure to vapors from electronic cigarettes.” 16(6). Nicotine Tob Res. (June 2014) : 655–662.
- Hanan Qasim, Zubair A. Karim, Jose O. Rivera, Fadi T. Khasawneh, and Fatima Z. Alshbool. “Impact of Electronic Cigarettes on the Cardiovascular System.” 006353. JAHA Journal of the American Heart Association. (August 2017) : 7-10.
- James S. Yej. “E-Cigarettes and Smoking Cessation.” The New England Journal of Medicine.
- Karyn I Cotta. “A Review on the Safety of Inhalation of Propylene Glycol in E-cigarettes.” Volume 2 Issue 2. Juniper Publishers. (May 2017) : 4.

Konstantinos Farsalinos. “Benzene formation in e-cigarettes.” Journal PLoS One. (March 2017).

Maciej Lukasz Goniewicz , Jakub Knysak, Michal Gawron, Leon Kosmider, Andrzej Sobczak, Jolanta Kurek, Adam Prokopowicz, Magdalena Jablonska-Czapla, Czeslawa Rosik-Dulewska, Christopher Havel, Peyton Jacob III, and Neal Benowitz. “Levels of selected carcinogens and toxicants in vapour from electronic cigarettes.” 23(2). Tob Control. (March 2014) : 133–139.

Manchester United. “MATCHDAY INFORMATION.” OLD TRAFFORD THE THEATRE OF DREAMS VISITING SUPPORTERS’ GUIDE. : 4.

Peyton A Tierney, Clarissa D Karpinski, Jessica E Brown, Wentai Luo, and F Pankow, “Flavour chemicals in electronic cigarette fluids.” Volume 25. BMJ journals. (April 2015) : 10-14.

Public Health England. “E-cigarettes: a new foundation for evidence-based policy and practice.” gateway number: 2015260. PHE publications. (August 2015) : 4.

_____. “Use of e-cigarettes in public places and workplaces: advice to inform evidence-based policy making.” gateway number: 2016129. PHE publications. (July 2016).

Vardavas, Anagnostopoulos N, Kougias M, Evangelopoulou V, Connolly GN, and Behrakis PK. “Short-term pulmonary effects of using an electronic cigarette: impact on respiratory flow resistance, impedance, and exhaled nitric oxide.” 141/6. CHEST journal. (June 2012) : 1400-1406.

ELECTRONIC MEDIA

Amy Willis. “E-cigarettes have now been banned from most British trains, stations and platforms despite it being totally legal.” <http://metro.co.uk/2015/06/10/e-cigarettes-have-now-been-banned-from-british-trains-and-stations-5238943/>, May 16, 2018.

- A&P Group Technology Co.Ltd. “5 0 0 Puffs Disposable E-cigarette with 9.4 mm Diameter.” <http://www.globalsources.com/si/AS/A/6008840196177/pdtl/Disposable-E-cigarette/1056115182.htm>., March 11, 2018.
- BBC Newsbeat. “So where can you still vape ?.” <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/33079473/so-where-can-you-still-vape>, April 5, 2017.
- Cancer research UK. “E-Cigarettes in Stop Smoking Services.” http://www.cancerresearchuk.org/sites/default/files/e-cig_in_sss_0.pdf, March 24, 2017.
- _____. “New study comes the closest yet to proving that e-cigarettes aren’t as dangerous as smoking.” <http://scienceblog.cancerresearchuk.org/2017/02/06/new-study-comes-the-closest-yet-to-proving-that-e-cigarettes-arent-as-dangerous-as-smoking/>, June 19, 2018.
- Crescent City Vape, “Chemicals Released into the Environment: Tobacco Cigarettes vs. Electronic Cigarettes.” <https://www.crescentcityvape.com/air-quality-tobacco-cigarettes-vs-electronic-cigarettes/>, May 6, 2018.
- Department of Health and Social Care. “Guidance Rules about tobacco, e-cigarettes and smoking.” www.gov.uk/government/publications/new-rules-about-tobacco-e-cigarettes-and-smoking-1-october-2015/new-rules-about-tobacco-e-cigarettes-and-smoking-1-october-, April 1, 2017.
- E cig za. “SUBVOD Starter Kit.” http://www.ecigzaa.com/review_808_subvod_starter_kit.html, March 11, 2018.
- Ed Velasco. “E-cigs to avoid 6-M deaths yearly — expert.” <http://www.tribune.net.ph/business/e-cigs-to-avoid-6-m-deaths-yearly-expert>, April 6, 2017.
- E-cigarette-politics. “E-Cigarette Laws Worldwide.” <http://www.ecigarette-politics.com/electronic-cigarettes-global-legal-status.html>, March 8, 2017.
- Government the United Kingdom. “CHAPTER – EMISSIONS FROM ELECTRONIC CIGARETTES. ” https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/544094/3_Emissions_disc_paper_final.pdf, July 11, 2018.

- _____. "Guidance E-cigarettes: regulations for consumer products." <https://www.gov.uk/guidance/e-cigarettes-regulations-for-consumer-products>, March 8, 2017.
- G.Romagna MD, L. Zabarini, L. Barbiero, E. Bocchietto, S. Todeschi, E. Caravati, D. Voster, and K. Farsalinos MD. "Characterization of chemicals released to the environment by electronic cigarettes use (Clear Stream-AIR project): is passive vaping a reality? (2012)." <http://www.casaa.org/research-studies/characterization-of-chemicals-released-to-the-environment-by-electronic-cigarettes-use-clearstream-air-project-is-passive-vaping-a-reality-2012/>, May 6, 2018.
- International Organization for Standardization. "ISO/TC126 Tobacco and tobacco products." <https://www.iso.org/committee/52158.html>, June 19, 2018.
- _____. "ISO/TC126/SC3 Vape and vapour products." <https://www.iso.org/committee/5980731.html>, April 4, 2017.
- Luke John Smith. "Smoking e-cigarette while driving can land you with a £2,500 fine and a driving ban." <https://www.express.co.uk/life-style/cars/922398/vaping-while-driving-UK-law-e-cigarette>, May 16, 2018.
- Medicines and Healthcare products Regulatory Agency. "Guidance E-cigarettes : regulations for consumer products." <https://www.gov.uk/guidance/e-cigarettes-regulations-for-consumer-products>, April 5, 2017.
- Melissa Patrick. "FDA expected to soon decide if smokeless cigarette can be sold in U.S., rule on Philip Morris's health claims later." <http://kyhealthnews.blogspot.com/2017/08/fda-expected-to-soon-decide-if.html>, February 21, 2018.
- OK E Cig. "WHERE CAN YOU VAPE IN THE UK (2018)." <https://www.ok-ecig.com/can-cant-vape-uk/>, May 16, 2018.
- Oz Vapour "Are Electronic Cigarettes Legal in Australia?." <http://www.ozvapour.com/are-electronic-cigarettes-legal-in-australia/>, November 11, 2017.
- Philip Morris International. "Where is IQOS available?." <https://www.pmi.com/smoke-free-products/iqos-our-tobacco-heating-system>, March 31, 2018.
- Rank Brain. "Signpost at a hospital in the UK." https://www.reddit.com/r/electronic_cigarette/comments/gzffe/signpost_at_a_hospital_in_the_uk/, March 31, 2018.

- Sandrine Tranchard. "Vape and vapour products make their debut in international standardization." <https://www.iso.org/news/2016/04/Ref2074.html>, April 4, 2017.
- Tara Haelle. "E-Cigarette Flavoring Chemicals May Pose Risks When Inhaled." <https://www.forbes.com/sites/tarahaelle/2015/04/16/e-cigarette-flavoring-chemicals-may-pose-risks-when-inhaled/>, June 11, 2018.
- THAI VAPE SHOP. "100W-300W Mods." <https://en.thaivapeshop.com/collections/100w-300w-mods?page=2>, March 11, 2018.
- The Centers for Disease Control and Prevention. "NNAL (4-(methylnitrosamino)-1-(3-pyridyl)-1-butanol)." https://www.cdc.gov/biomonitoring/pdf/NNAL_FactSheet.pdf, June 19, 2018.
- THE STRAITSTIMES. "Total ban on e-cigarettes to come into force soon." <http://www.straitstimes.com/singapore/total-ban-on-e-cigarettes-to-come-into-force-soon>, March 31, 2018.
- Totally Wicked. "TW_Arc_4_Outer_Black." Accessed http://www.totallywicked-liquid.co.uk/media/wysiwyg/Downloads/TW_Arc_4_Outer_Black.pdf, July 11, 2018.
- University of Victoria. "Clearing the air around e-cigarettes." <https://www.uvic.ca/news/topics/2017+e-cigarettes-carbc-macdonald-stockwell+media-release>, March 24, 2017.
- WISCONSIN SMOKE-FREE ALTERNATIVES COALITION. "The Science Behind E-cigarettes." <https://wsacwi.org/welcome-to-wsac/the-science-behind-e-cigarettes/>, April 25, 2018.
- 180 smoke Vapers Community. "The Anatomy Of An E-Cigarette." <https://vapers.180smoke.com/t/the-anatomy-of-an-e-cigarette/519>, February 21, 2018.

ภาคผนวก ก

2016 No. 507 CONSUMER PROTECTION

The Tobacco and Related Products Regulations 2016¹

STATUTORY INSTRUMENTS

2016 No. 507

CONSUMER PROTECTION

The Tobacco and Related Products Regulations 2016

<i>Made</i> - - - -	<i>18th April 2016</i>
<i>Laid before Parliament</i>	<i>22nd April 2016</i>
<i>Coming into force</i> - -	<i>20th May 2016</i>

CONTENTS

PART 1

Introduction

1. Citation and commencement
2. Interpretation
3. Meaning of producer and supplier etc.
4. Meaning of unit and container pack and the surfaces of a pack

PART 2

Labelling of tobacco products

5. Combined health warnings on tobacco products for smoking
6. Range and rotation of combined health warnings
7. General warnings and information messages on tobacco products for smoking
8. Position of general warning and information message on cigarettes and hand rolling tobacco
9. Labelling of large cigars and individually wrapped cigars and cigarillos
10. Health warning on smokeless tobacco products
11. General conditions applicable to all health warnings on tobacco products
12. Images of tobacco products targeted at consumers

PART 3

Emissions, additives and other prohibited ingredients and products

13. Maximum emission levels of cigarettes
14. Measurement and verification of emission levels
15. No flavoured cigarettes or hand rolling tobacco etc.
16. No vitamins, colourings or prohibited additives in tobacco products
17. Tobacco for oral use

¹ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รายละเอียด

PART 4

Reporting about tobacco products

18. Specified information about tobacco products
19. Ingredients information
20. Emissions information
21. Sales data and market research information
22. Notification of novel tobacco products
23. Deadline for notification of novel tobacco products
24. Further information about novel tobacco products
25. Submission of information
26. Use of information
27. No supply of tobacco product where reporting obligation not complied with

PART 5

Herbal products for smoking

28. Labelling and presentation of herbal products for smoking
29. Ingredients information for herbal products for smoking
30. Herbal products for smoking - supplementary

PART 6

Electronic cigarettes

31. Notification about electronic cigarettes and refill containers
32. Annual reporting requirement
33. Submission of information
34. Secretary of State duty to publish notifications etc.
35. No supply of product where notification not complied with
36. Product requirements
37. Product information and labelling requirements
38. Product presentation requirement
39. Vigilance requirements
40. Action to protect human health

PART 7

Electronic cigarette advertising

41. Interpretation of Part 7
42. No advertising of electronic cigarettes in the press etc.
43. No advertising of electronic cigarettes in information society services
44. Sponsorship of events etc.
45. Amendment of section 319 of and Schedule 11A to the Communications Act 2003 (product placement of electronic cigarettes on television)
46. Amendment of Part 4A of the Communications Act 2003 (on-demand programme services)

PART 8

Distance sales to consumers

47. Cross-border distance sales of tobacco products and electronic cigarettes etc.

PART 9

Penalties and enforcement

48. Offences
 49. False or misleading information
 50. Defences
 51. Penalties
 52. Offences by bodies corporate and Scottish partnerships
 53. Enforcement

PART 10

Miscellaneous provisions

54. Revocation
 55. Saving for tobacco product identification marking
 56. Transitional provisions
 57. Saving for product placement of electronic cigarettes in television programmes the production of which began before 20th May 2016
 58. Review

SCHEDULE — Liability of intermediary information society service providers

The Secretary of State makes these Regulations in exercise of the powers conferred by section 2(2) of the European Communities Act 1972(a).

The Secretary of State has been designated for the purposes of section 2(2) of the European Communities Act 1972 (“the 1972 Act”) in relation to tobacco, tobacco products, nicotine, nicotine products and herbal products for smoking(b).

PART 1

Introduction

Citation and commencement

- 1.—(1) These Regulations may be cited as the Tobacco and Related Products Regulations 2016.
 (2) These Regulations come into force on 20th May 2016.

(a) 1972 c.68. Section 2(2) was amended by section 27(1)(a) of the Legislative Reform Act 2006 (c.51) and section 3(3) of and Part 1 of the Schedule to the European Union (Amendment) Act 2008 (c.7). Paragraph 1A of Schedule 2 was inserted by section 28 of the Legislative and Regulatory Reform Act 2006 (c.51) and amended by section 3(3) of and Part 1 of the Schedule to the European Union (Amendment) Act 2008. Under section 57(1) of the Scotland Act 1998 (c.46), despite the transfer to Scottish Ministers of functions in relation to implementing obligations under Community law in relation to devolved matters, the functions of the Secretary of State in relation to implementing these obligations continues to be exercisable by him as regards Scotland.

(b) S.I. 2014/2705.

Interpretation

2.—(1) In these Regulations—

“the 2002 Regulations” means the Tobacco Products (Manufacture, Presentation and Sale) (Safety) Regulations 2002(a);

“addictiveness” means the pharmacological potential of a substance to cause addiction, that is, a state which affects an individual’s ability to control his or her behaviour, typically by instilling a reward or a relief from withdrawal symptoms, or both, and “addictive” is to be construed accordingly;

“additive” means a substance, other than tobacco, that is added to a tobacco product, unit pack or container pack;

“brand name”, in relation to a particular product, means the primary name by which the product is known;

“calendar year” means a period of 12 months beginning with 1st January and ending with 31st December;

“characterising flavour” means a smell or taste other than one of tobacco which—

- (a) is clearly noticeable before or during consumption of the product; and
- (b) results from an additive or a combination of additives,

including, but not limited to, fruit, spice, herbs, alcohol, candy, menthol or vanilla;

“cigarette” means a tobacco product that can be consumed by means of a combustion process and which is either—

- (a) a roll of tobacco (or of tobacco and another substance) capable of being smoked as it is, but which is not a cigar; or
- (b) a roll of tobacco (or of tobacco and another substance) which is designed to be, by simple non-industrial handling—
  - (i) wrapped in cigarette paper, or
  - (ii) inserted into a cigarette-paper tube;

“cigar” means a tobacco product that can be consumed by means of a combustion process and, given its properties and normal consumer expectations, is exclusively intended to be smoked as it is, and which is either—

- (a) a roll of tobacco (or of tobacco and another substance) which has an outer wrapper of natural tobacco; or
- (b) a roll of tobacco (or of tobacco and another substance) which—
  - (i) has an outer wrapper—
    - (aa) of the normal colour of a cigar,
    - (bb) made of reconstituted tobacco, and
    - (cc) covering the product in full (including the filter but not, in the case of a cigar with a mouthpiece, the mouthpiece),
  - (ii) is filled with a threshed blend of tobacco (or of tobacco and another substance),
  - (iii) has a unit weight, not including any filter or mouthpiece, of not less than 2.3 grams and not more than 10 grams, and
  - (iv) has a circumference, over at least one third of its length, of not less than 34 millimetres;

“cigarillo” means a cigar with a unit weight of not more than 3 grams;

“chewing tobacco” means a smokeless tobacco product which is exclusively intended for the purpose of chewing;

(a) S.I. 2002/3041.

“CMR properties” means properties which are carcinogenic, mutagenic or toxic for reproduction;

“consumer” means a natural person who is acting for purposes which are outside that person’s trade, business, craft or profession;

“container pack” has the meaning given to it in regulation 4(2);

“cross border distance sale” has the meaning given to it in regulation 3(4);

“electronic cigarette” means a product that—

(a) can be used for the consumption of nicotine-containing vapour via a mouth piece, or any component of that product, including a cartridge, a tank and the device without cartridge or tank (regardless of whether the product is disposable or refillable by means of a refill container and a tank, or rechargeable with single use cartridges); and

(b) is not a medicinal product or medical device;

“emissions” means substances that are released when a tobacco product or related product is consumed as intended;

“hand rolling tobacco” means a tobacco product which is not a cigarette and can be used after retail sale for making cigarettes;

“herbal product for smoking” means a product based on plants, herbs or fruits which contains no tobacco and that can be consumed via a combustion process;

“ingredient” means the tobacco, any additive, as well as any other substance or element present in a finished tobacco product or related product, including paper, filter, ink, capsules and adhesives;

“ISO 4387” means the international standard entitled “Cigarettes: Determination of total and nicotine-free dry particulate matter using a routine analytical smoking machine”, ISO 4387:2000, third edition, published by the International Organisation for Standardisation on 1st April 2000 and amended by Amendment 1:2008 dated 15th September 2008;

“ISO 10315” means the international standard entitled “Cigarettes: Determination of nicotine in smoke condensates. Gas chromatographic method”, ISO 10315:2013, third edition, published by the International Organisation for Standardisation on 31st March 2013, and corrected by Corrigendum dated 1st November 2014;

“ISO 8243” means the international standard entitled “Cigarettes: Sampling”, ISO 8243:2013, fifth edition, published by the International Organisation for Standardisation on 31st July 2013;

“ISO 8454” means the international standard entitled “Cigarettes: Determination of carbon monoxide in the vapour phase of cigarette smoke: NDIR method”, ISO 8454:2007, third edition, published by the International Organisation for Standardisation on 1st June 2007 and amended by Amendment 1:2009 dated 15th October 2009;

“medical device” has the meaning given to it by regulation 2 of the Medical Devices Regulations 2002(a);

“medicinal product” has the meaning given to it by regulation 2 of the Human Medicines Regulations 2012(b);

“nasal tobacco” means a smokeless tobacco product that can be consumed via the nose;

“nicotine” means nicotinic alkaloids;

“novel tobacco product” means a tobacco product which—

(a) is not a cigarette, hand rolling tobacco, pipe tobacco, waterpipe tobacco, a cigar, a cigarillo, chewing tobacco, nasal tobacco or tobacco for oral use; and

(b) is first supplied by the producer after 19th May 2014;

(a) S.I. 2002/618, amended by S.I. 2008/2936; there are other amending instruments but none are relevant.

(b) S.I. 2012/1916, to which there are amendments not relevant to these Regulations.

“pipe tobacco” means tobacco that—

- (a) can be consumed by means of a combustion process; and
- (b) is exclusively intended for use in a pipe;

“pouch” means a unit pack of hand rolling tobacco either in the form of a rectangular pocket with a flap that covers the opening or in the form of a standing pouch;

“produce” and “producer” have the meaning given to them by regulation 3(1);

“refill container” means a receptacle that—

- (a) contains a nicotine-containing liquid, which can be used to refill an electronic cigarette; and
- (b) is not a medicinal product or medical device;

“related product” means a herbal product for smoking, an electronic cigarette or a refill container;

“retailer” has the meaning given to it by regulation 3(4);

“retail sale” means sale to a consumer;

“smokeless tobacco product” means a tobacco product that is consumed in a way which does not involve a combustion process (including chewing tobacco, nasal tobacco and tobacco for oral use);

“supply” and “supplier” have the meaning given to them by regulation 3(2);

“tar” means the raw anhydrous nicotine-free condensate of smoke;

“tobacco” means leaves and other natural processed or unprocessed parts of tobacco plants, including expanded and reconstituted tobacco;

“tobacco for oral use” means a tobacco product which is—

- (a) intended for oral use, unless it is intended to be inhaled or chewed; and
- (b) in powder or particulate form or any combination of these forms, whether presented in a sachet portion or a porous sachet, or in any other way;

“tobacco product” means a product that can be consumed and consists, even partly, of tobacco;

“tobacco product for smoking” means a tobacco product other than a smokeless tobacco product;

“Tobacco Products Directive” means Directive 2014/40/EU of the European Parliament and the Council on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products^(a);

“toxicity” means the degree to which a substance can cause harmful effects in the human organism, including effects occurring over time, usually through repeated or continuous consumption or exposure, and “toxic” is to be construed accordingly;

“travel retail sector” means retail outlets in the United Kingdom at which tobacco products or related products may be purchased only by people travelling on journeys to destinations outside the United Kingdom;

“unit pack” has the meaning given to it in regulation 4(1);

“variant name”, in relation to a particular product, means any name by which that product is distinguished from other products under the same brand name;

“waterpipe tobacco” means a tobacco product that can be consumed by means of a waterpipe, and for the purposes of these Regulations—

- (a) waterpipe tobacco is deemed to be a tobacco product for smoking; and

---

(a) OJ L 127, 29.4.2014, p.1 as amended by Commission Delegated Directive 2014/109/EU, OJ L 360, 17.12.2014.

(b) a product which may either be consumed via a waterpipe, or used as hand rolling tobacco, is deemed to be hand rolling tobacco.

(2) For the purposes of these Regulations, data or information are available to a person if that person is able, by reasonable endeavour, to identify their existence and obtain a copy.

Meaning of producer and supplier etc.

3.—(1) For the purposes of these Regulations a person produces a tobacco product or related product if in the course of a business and with a view to the product being supplied for consumption in the United Kingdom or through the travel retail sector, the person—

- (a) manufactures the product;
- (b) puts a name, trade mark or other distinguishing mark on it by which the person is held out to be its manufacturer or originator; or
- (c) imports it into the United Kingdom,

and the terms “producer” and “importer” are to be construed accordingly.

(2) For the purposes of these Regulations a person supplies a tobacco product or related product if, in the course of a business, the person—

- (a) supplies the product—
  - (i) for consumption in the United Kingdom or through the travel retail sector, or
  - (ii) with a view to the product being supplied for consumption in the United Kingdom or through the travel retail sector;
- (b) offers or agrees to supply it in those circumstances; or
- (c) exposes or possesses it for supply in those circumstances,

and “supplier” is to be construed accordingly.

(3) In the case of a cross-border distance sale of a product to a consumer located in the United Kingdom, the product is to be treated for the purposes of these Regulations as supplied, and presented for retail sale, in the United Kingdom.

(4) In these Regulations, “cross-border distance sale” means a distance sale to a consumer where, at the time the consumer orders a product from a retailer, the consumer is located in a member State other than the member State or third country where the retailer is established, and for these purposes—

- (a) a retailer means a person who sells, or offers or agrees to sell, a tobacco product or related product to a consumer; and
- (b) a retailer is deemed to be established in a member State—
  - (i) in the case of a retailer who is a natural person, if that person’s place of business is in that member State, and
  - (ii) in any other case, if the retailer has its statutory seat, central administration or place of business, including a branch, agency or any other establishment, in that member State.

Meaning of unit and container pack and the surfaces of a pack

4.—(1) In these Regulations, a “unit pack”, in relation to a tobacco product or related product, means the smallest individual packaging in which that product is, or is intended to be, presented for retail sale (regardless of whether it is presented inside a container pack), but does not include any transparent wrapper.

(2) In these Regulations, a “container pack”, in relation to a tobacco product or related product means any packaging—

- (a) in which that product is, or is intended to be, presented for retail sale; and
- (b) which contains (whether fully or partially enclosing)—

No vitamins, colourings or prohibited additives in tobacco products

16.—(1) No person may produce or supply a tobacco product containing—

- (a) vitamins or other additives that create the impression that a tobacco product has a health benefit or presents reduced health risks;
- (b) caffeine, taurine or other additives and stimulant compounds that are associated with energy and vitality;
- (c) additives which have colouring effects on emissions; or
- (d) in the case of tobacco products for smoking, additives that facilitate inhalation or nicotine uptake.

(2) No person may produce or supply a tobacco product containing—

- (a) additives that have CMR properties in unburnt form; or
- (b) additives in quantities that increase, to a significant or measurable degree, the toxic or addictive effect or CMR properties of the product when it is consumed.

(3) Nothing in this regulation prohibits the use of an additive which is essential for the manufacture of a tobacco product (for example, sugar when it is used to replace sugar that is lost during the curing process), provided that the additive does not result in a product with a characterising flavour, and does not increase to a significant or measurable degree, the toxic effect, addictive effect or CMR properties of the product when it is consumed.

Tobacco for oral use

17. No person may produce or supply tobacco for oral use.

PART 4

Reporting about tobacco products

Specified information about tobacco products

18.—(1) A producer of a tobacco product must submit the following information relating to the product to the Secretary of State—

- (a) the ingredients information specified in regulation 19; and
- (b) the emissions information specified in regulation 20.

(2) The information required by paragraph (1) must be submitted—

- (a) on or before 19th November 2016, in the case of a tobacco product which a producer first supplied before 20th May 2016 and continues to supply on or after that date; or
- (b) where paragraph (a) does not apply, at least one day before the day the producer first supplies a tobacco product.

(3) Where the composition of a tobacco product is modified in a way that would affect the information required by paragraph (1) (“a modified product”), a producer must comply with that paragraph in respect of the modified product at least one day before the producer first supplies the modified product.

(4) A producer of a tobacco product must also—

- (a) carry out such further studies as the Secretary of State may reasonably require in order to assess the effects of ingredients on health, and such studies must take into account, among other things, the addictiveness and toxicity of the ingredients; and
- (b) report the results of such studies to the Secretary of State by the date reasonably required by the Secretary of State.

(5) A producer of a tobacco product must notify the Secretary of State before, or as soon as reasonably practicable after, the producer withdraws a product from the market.

Herbal products for smoking - supplementary

30.—(1) Regulations 25 (submission of information) and 26 (use of information) apply in relation to information provided in accordance with regulation 29 as they apply in relation to information provided in accordance with regulation 18 (information about tobacco products).

(2) A producer who fails to submit information in accordance with regulation 29 in respect of a herbal product for smoking may not supply the product concerned until the producer submits the required information in accordance with regulation 25.

PART 6

Electronic cigarettes

Notification about electronic cigarettes and refill containers

31.—(1) A producer who supplies or intends to supply electronic cigarettes or refill containers must notify the Secretary of State in accordance with this regulation.

(2) Where an electronic cigarette or refill container is substantially modified (“a modified product”) a producer must comply with paragraph (1) in respect of the modified product.

(3) A notification under paragraph (1) must contain the following information (so far as relevant to the product concerned)—

- (a) the name and contact details of the person who manufactures the product, the importer (if applicable) and, if neither is based in a member State, a responsible person within a member State;
- (b) a list of all ingredients contained in, and emissions resulting from the use of, the product by brand and variant name, including quantities;
- (c) toxicological data regarding the product’s ingredients (including in heated form) and emissions, referring in particular to their effects on the health of consumers when inhaled and taking into account, amongst other things, any addictive effect;
- (d) information on the nicotine dose and uptake when consumed under normal or reasonably foreseeable conditions;
- (e) a description of the components of the product including, where applicable, the opening and refill mechanism of the electronic cigarette or refill container;
- (f) a description of the production process and a declaration that the production process ensures conformity with the requirements of this Part; and
- (g) a declaration that the producer bears full responsibility for the quality and safety of the product when supplied and used under normal or reasonably foreseeable conditions.

(4) Paragraph (1) does not apply to an importer in respect of a product if—

- (a) another producer has notified the Secretary of State in respect of that product; and
- (b) the information submitted by that producer has been published in accordance with regulation 34(a).

(5) Paragraph (1) does not apply to a producer in respect of a product if the producer intends to withdraw the product from the market by 20th November 2016.

(6) Notification under paragraph (1) must be submitted in respect of a product—

- (a) at least one day before the day the producer first supplies the product, where—
  - (i) a producer intends to first supply a product which is not a modified product during the period beginning with 20th May 2016 and ending with 19th November 2016 (“a new transitional product”), or
  - (ii) a producer intends to first supply a modified new transitional product during the period beginning with 20th May 2016 and ending with 19th November 2016;

(b) on or before 19th November 2016, where—

- (i) a producer first supplied a product before 20th May 2016 (“an existing product”) and intends to continue to supply that product on or after 20th November 2016, or
- (ii) a producer intends to first supply a modified existing product during the period beginning with 20th May 2016 and ending with 19th May 2017; or

(c) in any other case, at least six months before the date on which the producer intends to first supply a product or a modified product.

(7) Unless the Secretary of State directs otherwise, notification is not regarded as submitted for the purposes of paragraph (6) until any fee which may be payable in connection with the notification has been paid.

(8) A producer must notify the Secretary of State before, or as soon as reasonably practicable after, the producer withdraws a product that has been notified under paragraph (1) from the market.

(9) Paragraph (8) does not apply to an importer in respect of a product if another producer has notified the Secretary of State that the product has been withdrawn from the market.

(10) Where the Secretary of State considers that the information submitted under this regulation is incomplete, the Secretary of State may request the producer concerned to provide the complete information.

(11) A producer must comply with a request under paragraph (10) by the date reasonably required by the Secretary of State.

Annual reporting requirement

32.—(1) A producer of electronic cigarettes or refill containers must submit the following information to the Secretary of State—

- (a) comprehensive data on the producer’s sales volumes in the United Kingdom, by brand and variant name;
- (b) any information available to the producer, whether published or not, on the preferences of consumer groups in the United Kingdom, including young people, non-smokers and the main types of current users;
- (c) the mode of sale of the producer’s products in the United Kingdom; and
- (d) executive summaries of any market surveys carried out by the producer in respect of paragraphs (a) to (c).

(2) The information listed in paragraph (1)(a) to (d) must be submitted annually on or before 20th May each year, and must relate to the preceding calendar year.

(3) The first submission under paragraph (2) is to be made on or before 20th May 2018 in respect of the calendar year 2017.

(4) The information listed in paragraph (1)(a) to (d) relating to the period beginning with 20th May 2016 and ending with 31st December 2016 must be submitted on or before 20th May 2017.

(5) The Secretary of State must monitor the market developments concerning electronic cigarettes and refill containers, including any evidence that their use is a gateway to nicotine addiction and ultimately traditional tobacco consumption amongst young people and non-smokers.

Submission of information

33.—(1) This regulation applies to a person who notifies the Secretary of State under regulation 31 or submits any information under regulation 32.

(2) Information must be submitted to the Secretary of State—

- (a) in electronic form;

- (b) by means of the entry gate for data submission referred to in Article 2.2 of Commission Implementing Decision (EU) 2015/2183 of 24 November 2015 establishing a common format for the notification of electronic cigarettes and refill containers^(a);
- (c) in accordance with the administrative requirements set out in that Decision; and
- (d) in the format specified in the Annex to that Decision.

(3) A person submitting information under regulation 31 must specify any information which that person considers to constitute a trade secret.

Secretary of State duty to publish notifications etc.

34. The Secretary of State must—

- (a) ensure that information submitted under regulation 31 is made publicly available on a website, taking the need to protect trade secrets duly into account;
- (b) provide the European Commission and the competent authorities of other member States with access to information submitted in accordance with any provision of this Part on request, ensuring that trade secrets are treated in a confidential manner.

No supply of product where notification not complied with

35. A producer who is required to submit a notification under regulation 31(1) in respect of any electronic cigarettes or refill containers but fails to do so in accordance with that regulation and regulation 33 may not supply those electronic cigarettes or refill containers until—

- (a) the producer has submitted the information listed in regulation 31(3) in respect of that product to the Secretary of State in accordance with regulation 33;
- (b) the producer has paid any fee payable in connection with notification; and
- (c) the information submitted by that producer has been published in accordance with regulation 34(a).

Product requirements

36.—(1) No person may produce or supply an electronic cigarette or refill container unless it complies with paragraphs (2) to (8), so far as relevant to the product concerned.

- (2) Nicotine-containing liquid which is presented for retail sale must be in—
  - (a) a dedicated refill container in a volume not exceeding 10 millilitres; or
  - (b) a disposable electronic cigarette, a single use cartridge, or a tank, in a volume not exceeding 2 millilitres.
- (3) The capacity of the tank of a refillable electronic cigarette must not exceed 2 millilitres.
- (4) Nicotine-containing liquid which is presented for retail sale in an electronic cigarette or refill container must not contain nicotine in excess of 20 milligrams per millilitre.
- (5) Nicotine-containing liquid in an electronic cigarette or refill container—
  - (a) must not contain any additive referred to in regulation 16 (no vitamins, colourings or prohibited additives in tobacco products);
  - (b) must be manufactured using only ingredients of high purity;
  - (c) must not contain substances other than the ingredients notified under regulation 31, unless present in trace levels, where such trace levels are technically unavoidable during manufacture; and
  - (d) must not include ingredients (except for nicotine) which pose a risk to human health in heated or unheated form.

---

^(a) OJ L 309, 26.11.2015, p 15.

(6) An electronic cigarette must be able to deliver a dose of nicotine at consistent levels under normal conditions of use.

(7) An electronic cigarette or refill container must be—

- (a) child-resistant and tamper-evident; and
- (b) protected against breakage and leakage.

(8) An electronic cigarette or refill container must have a mechanism for ensuring re-filling without leakage (unless it is a disposable electronic cigarette).

(9) For the purposes of paragraph (7), a product is tamper-evident if it has one or more indicators or barriers to entry which, if breached or missing, can reasonably be expected to provide visible evidence that the product (or its packaging) has been opened.

(10) For the purposes of paragraph (8), a product has a mechanism for ensuring re-filling without leakage if the mechanism—

- (a) entails—
  - (i) the use of a refill container possessing a securely attached nozzle at least 9 millimetres long which is narrower than, and slots comfortably into, the opening of the tank of the electronic cigarette, and
  - (ii) in the case of refill containers, a flow control mechanism that emits no more than 20 drops of refill liquid per minute when placed vertically and subjected only to atmospheric pressure at a temperature between 15 and 25 degrees Celsius; or
- (b) operates by means of a docking system which only releases refill liquids into the tank of an electronic cigarette when the electronic cigarette and refill container are connected.

Product information and labelling requirements

37.—(1) No person may produce or supply an electronic cigarette or refill container unless it complies with paragraphs (2) to (6).

(2) Each unit packet of the electronic cigarette or refill container must include a leaflet with information on—

- (a) instructions for use and storage of the product, including a reference that the product is not recommended for use by young people and non-smokers;
- (b) contra-indications;
- (c) warnings for specific risk groups;
- (d) possible adverse effects;
- (e) addictiveness and toxicity;
- (f) contact details of the producer; and
- (g) if the producer is not based in a member State, a contact person within a member State.

(3) Each unit packet and any container pack must include—

- (a) a list of all ingredients contained in the product set out in descending order by weight;
- (b) an indication of the nicotine content of the product and the delivery per dose;
- (c) the batch number; and
- (d) a recommendation to keep the product out of reach of children.

(4) Each unit packet and any container pack must carry a health warning consisting of the text: “This product contains nicotine which is a highly addictive substance”.

(5) The health warning must—

- (a) appear on both the front and back surfaces of the unit packet and any container pack;
- (b) cover 30% of the area of each of those surfaces, calculated in relation to the area of the surface concerned when the pack is closed;
- (c) be in black Helvetica bold type on a white background;

- (d) be in a font size which ensures that the text occupies the greatest possible proportion of the surface area reserved for it; and
  - (e) appear at the centre of that area.
- (6) The health warning must be parallel to the main text on the surface concerned.
- (7) For the purposes of paragraph (2)(a), the instructions for use must—
- (a) include appropriate instructions for refilling, including diagrams; and
  - (b) comply with paragraph (8).
- (8) Instructions for use comply with this paragraph where—
- (a) if the refill mechanism is as described in regulation 36(10)(a), the instructions for use indicate the width of the nozzle or the width of the opening of the tank (as appropriate) in a manner that enables consumers to identify the compatibility of refill containers and electronic cigarettes; or
  - (b) if the refill mechanism is as described in regulation 36(10)(b), the instructions for use specify the type or types of docking system with which the electronic cigarette or refill container is compatible.
- (9) Paragraph (7) does not apply to instructions for use that relate to disposable electronic cigarettes.

Product presentation requirement

38.—(1) No person may produce or supply an electronic cigarette or refill container unless it complies with paragraphs (2) to (4).

(2) The unit packet and any container pack of the electronic cigarette or refill container may not include any element or feature falling within paragraph (3).

(3) An element or feature falls within this paragraph if it—

- (a) promotes an electronic cigarette or refill container, or encourages its consumption by creating an erroneous impression about its characteristics, health effects, risks or emissions;
- (b) suggests that a particular electronic cigarette or refill container—
  - (i) is less harmful than other electronic cigarettes or refill containers,
  - (ii) has vitalising, energising, healing, rejuvenating, natural or organic properties, or
  - (iii) has other health or lifestyle benefits;
- (c) refers to taste, smell or other additives (except flavourings) or the absence of any such thing;
- (d) resembles a food or a cosmetic product; or
- (e) suggests that a particular electronic cigarette or refill container has improved biodegradability or other environmental advantages.

(4) The unit pack or container pack in which an electronic cigarette or refill container is, or is intended to be, presented for retail sale may not contain any element or feature which suggests economic advantage by including printed vouchers or offering discounts, free distribution, two-for-one or other similar offers.

(5) The elements and features referred to in paragraphs (2) to (4) include (but are not limited to) text, symbols, names, trademarks, figurative or other types of sign.

Vigilance requirements

39.—(1) A producer of electronic cigarettes or refill containers must establish and maintain a system for collecting information about all of the suspected adverse effects on human health of the product.

(2) Paragraphs (3) and (4) apply where a producer of electronic cigarettes or refill containers considers or has reason to believe that an electronic cigarette or refill container which is in its possession and is intended to be supplied, or which has been supplied, is not—

- (a) safe;
- (b) of good quality; or
- (c) in conformity with this Part of the Regulations.

(3) The producer must (as appropriate)—

- (a) immediately take the corrective action necessary to bring the product into conformity with this Part of the Regulations;
- (b) withdraw the product;
- (c) recall the product.

(4) The producer must immediately inform the Secretary of State and the competent authority of any other member State in which the product has been supplied or is intended to be supplied, giving details of, in particular—

- (a) the risk to human health and safety;
- (b) any corrective action taken; and
- (c) the results of any corrective action taken.

(5) The Secretary of State or the competent authority of any other member State may request additional information from a producer of electronic cigarettes or refill containers, including information on the safety and quality aspects or any adverse effects of electronic cigarettes or refill containers.

(6) A producer must comply with a request made of it under paragraph (5) by the date reasonably required by the Secretary of State.

Action to protect human health

40.—(1) This regulation applies where the Secretary of State has reasonable grounds to believe that an electronic cigarette or refill container, or a type of electronic cigarette or refill container, could present a serious risk to human health.

(2) The Secretary of State may take appropriate provisional measures to address the risk to human health.

(3) The measures that the Secretary of State may take include, but are not limited to—

- (a) prohibiting the supply of the electronic cigarette or refill container, or the type of electronic cigarette or refill container;
- (b) requiring each supplier of the electronic cigarette or refill container, or the type of electronic cigarette or refill container, to recall the product.

(4) The Secretary of State may take appropriate follow-up measures to implement any conclusions of the European Commission in relation to the matter.

(5) Any producer or supplier of a product that is the subject of a provisional measure or a follow-up measure must comply with the measure insofar as it applies to that producer or supplier.

PART 7

Electronic cigarette advertising

Interpretation of Part 7

41.—(1) In this Part “electronic cigarette advertisement” means an advertisement with—

- (a) the aim of promoting an electronic cigarette or refill container; or

(b) the direct or indirect effect of promoting one.

(2) In this Part—

“the E-Commerce Directive” means Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (Directive on electronic commerce)(a);

“information society services”—

(a) has the meaning given in Article 2(a) of the E-Commerce Directive (which refers to Article 1(2) of Directive 98/34/EC of the European Parliament and of the Council of 22 June 1998 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations(b)); and

(b) is summarised in recital 17 of the E-Commerce Directive as covering “any service normally provided for remuneration, at a distance, by means of electronic equipment for the processing (including digital compression) and storage of data, and at the individual request of a recipient of a service”;

“recipient” means a person who (whether for professional purposes or otherwise) uses an information society service, in particular for seeking information or making it accessible;

“service provider” means a person providing an information society service;

“the Union market” means the market of one or more member States; and

“third country” means a state which is not a member State.

(3) For the purposes of this Part, a service provider is established in a particular EEA State, if the service provider—

(a) effectively pursues an economic activity in that EEA State using a fixed establishment for an indefinite period; and

(b) is a national of an EEA State, or a company or firm as mentioned in Article 54 of the Treaty on the Functioning of the European Union (c).

(4) The presence or use in a particular place of equipment or other technical means of providing an information society service is not itself sufficient to constitute the establishment of a service provider.

(5) Where it cannot be decided from which of a number of establishments a given information society service is provided, that service is to be regarded as provided from the establishment at the centre of the service provider’s activities relating to that service.

No advertising of electronic cigarettes in the press etc.

42.—(1) No person may in the course of a business publish, or procure the publication of, an electronic cigarette advertisement in a newspaper, periodical or magazine.

(2) No person may in the course of a business sell, offer for sale or otherwise make available to the public a newspaper, periodical or magazine containing an electronic cigarette advertisement.

(3) Paragraphs (1) and (2) do not apply—

(a) to a newspaper, periodical or magazine which is intended exclusively for professionals in the trade of electronic cigarettes or refill containers; or

(b) to a newspaper, periodical or magazine which is printed and published in a third country and is not principally intended for the Union market.

(a) OJ L 178, 17.7.2000, p.1.

(b) OJ L 204, 21.7.1998, p.37, as amended by Directive 98/48/EC (OJ L 217, 5.8.1998, p.18).

(c) Cm 7310.

No advertising of electronic cigarettes in information society services

43.—(1) No person may in the course of a business include, or procure the inclusion of, an electronic cigarette advertisement in an information society service provided to a recipient in the United Kingdom.

(2) No service provider established in the United Kingdom may in the course of a business include an electronic cigarette advertisement in an information society service provided to a recipient in an EEA State other than the United Kingdom (“a non-UK-EEA-State”).

(3) No proceedings for an offence for breach of paragraph (1)(a) may be instituted against a service provider who is established in a non-UK-EEA-State, unless the derogation condition mentioned in paragraph 4 is satisfied.

(4) The derogation condition is satisfied where the institution of proceedings—

- (a) is necessary for the purposes of public policy, the protection of public health or the protection of consumers (“the objective”);
- (b) relates to an information society service that prejudices the objective or presents a serious and grave risk of prejudice to the objective; and
- (c) is proportionate to the objective.

(5) Paragraphs (1) and (2) do not apply—

- (a) to an information society service which is intended exclusively for professionals in the trade of electronic cigarettes or refill containers; or
- (b) to an electronic cigarette advertisement which is not principally intended for the Union market.

(6) Schedule 1 (liability of intermediary information society service providers) has effect.

Sponsorship of events etc.

44.—(1) No person may in the course of a business provide electronic cigarette sponsorship to—

- (a) an event or activity which takes place in or has an effect in two or more member States (“a cross-border event or activity”); or
- (b) an individual taking part in a cross-border event or activity.

(2) In this regulation “electronic cigarette sponsorship” means any form of public or private contribution to any event, activity or individual, with the aim or direct or indirect effect of promoting an electronic cigarette or refill container.

Amendment of section 319 of and Schedule 11A to the Communications Act 2003 (product placement of electronic cigarettes on television)

45.—(1) Section 319 of the Communications Act 2003(b) (OFCOM’s standards code) is amended as follows—

- (a) at the beginning of subsection (9) insert “Subject to subsection (10),”;
- (b) after subsection (9) insert—

“(10) So far as relating to product placement falling within paragraph 4(ba) of Schedule 11A (electronic cigarettes and electronic cigarette refill containers), subsection (2)(fa) applies only in relation to programmes the production of which begins after 19th May 2016.”

(2) In Schedule 11A (Restrictions on Product Placement)—

- (a) at the end of paragraph 4(b) omit “or”;

(a) See regulation 48(e).

(b) 2003 c.21. Relevant amendments were made by S.I. 2010/831.

- (b) after paragraph 4(b) insert—
  - (i) “(ba) of electronic cigarettes or electronic cigarette refill containers; or”;
- (c) in paragraph 6(2)(a) omit “electronic or smokeless cigarettes, ”;
- (d) in paragraph 9 after the definition of “connected” insert—
  - ““electronic cigarette” has the meaning given in section 368R;
  - “electronic cigarette refill container” has the meaning given in section 368R;”.

Amendment of Part 4A of the Communications Act 2003 (on-demand programme services)

46.—(1) Part 4A of the Communications Act 2003(a) (on-demand programme services) is amended as follows.

- (2) In section 368F (advertising) after subsection (1)(a) insert—
  - “(aa) electronic cigarettes or electronic cigarette refill containers;”.
- (3) In section 368G (sponsorship) after subsection (1) insert—
  - “(1A) An on-demand programme service or a programme included in an on-demand programme service must not be sponsored for the purpose of promoting electronic cigarettes or electronic cigarette refill containers.”.
- (4) In section 368H (product placement)—
  - (a) at the end of subsection (4)(b) omit “or”;
  - (b) after subsection (4)(b) insert—
    - “(ba) it is of electronic cigarettes or electronic cigarette refill containers, or”;
  - (c) at the beginning of subsection (15) insert “Subject to subsection (15A),”;
  - (d) after subsection (15) insert—
    - “(15A) Subsection (4)(ba) applies only in relation to programmes the production of which begins after 19th May 2016.”.
- (5) In section 368R (interpretation of Part 4A) in subsection (1) after the definition of “children’s programme” insert—
  - ““electronic cigarette” means a product that—
    - (a) can be used for the consumption of nicotine-containing vapour via a mouth piece, or any component of that product, including a cartridge, a tank and the device without cartridge or tank (regardless of whether the product is disposable or refillable by means of a refill container and a tank, or rechargeable with single use cartridges), and
    - (b) is not a medicinal product within the meaning of regulation 2 of the Human Medicines Regulations 2012 (S.I. 2012/1916) or a medical device within the meaning of regulation 2 of the Medical Devices Regulations 2002 (S.I. 2002/618);
  - “electronic cigarette refill container” means a receptacle that—
    - (a) contains a nicotine-containing liquid, which can be used to refill an electronic cigarette, and
    - (b) is not a medicinal product within the meaning of regulation 2 of the Human Medicines Regulations 2012 or a medical device within the meaning of regulation 2 of the Medical Devices Regulations 2002;”.

(a) Part 4A was inserted by S.I. 2009/2979. There have been subsequent amendments, but none is relevant.

ภาคผนวก ข
พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๙ ก ราชกิจจานุเบกษา ๕ เมษายน ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติ
ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคทีอานา ทาแบกุ่ม (*Nicotiana tabacum*) และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด ตม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใด เพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมควบคุมโรค แต่งตั้งข้าราชการกรมควบคุมโรคซึ่งรับผิดชอบงานด้านการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การได้มาซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(ข) ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) เป็นผู้เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๕) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหาร พรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) เป็นผู้ประกอบอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสียในกิจการที่เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมา ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปก่อนจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ รวมทั้งให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และประสานงานส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนเพื่อดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

(๓) ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรี คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในการออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ตาม (๑) และมาตรการตาม (๒) รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการดำเนินการดังกล่าว

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

(๔) เสนอแนะและประสานงานส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชน เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต่อคณะกรรมการ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานครมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๐ การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร และคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานครแต่งตั้งให้นำมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด

มาตรา ๒๑ ให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบสามคน ได้แก่ อัยการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายหนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการแพทย์หรือการสาธารณสุข กฎหมาย นิเทศศาสตร์หรือ สื่อสารมวลชน การคุ้มครองสิทธิสตรีหรือสิทธิเด็ก การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และด้านอื่น ที่เป็นประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน ด้านละหนึ่งคน

ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๑ (๔) ให้นำมาตรา ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม สำหรับการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(๒) ดำเนินการตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ตามมาตรา ๑๐ (๑) และมาตรการ ตามมาตรา ๑๐ (๒)

(๓) กำหนดแนวทางปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ การลด และเลิกการบริโภค ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการ

(๔) ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และประสานงานส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต่อคณะกรรมการ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

มาตรา ๒๔ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๕ การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดแต่งตั้ง ให้นำมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔
 การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

มาตรา ๒๖ ห้ามผู้ใดขายหรือให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของผู้ซื้อหรือผู้รับการให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้ผู้ขายหรือผู้ให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบแจ้งให้บุคคลดังกล่าวแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่แสดงอายุของบุคคลนั้นก่อน แล้วแต่กรณี

ห้ามผู้ใดใช้ จ้าง วาน หรือยินยอมให้บุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ขายหรือให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ

มาตรา ๒๗ ในการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยผู้ขายปลีก ห้ามผู้ขายปลีกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยใช้เครื่องขาย
- (๒) ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- (๓) ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบนอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขายยาสูบ
- (๔) ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยแจก แลก ให้ หรือแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ยาสูบกับสินค้าอื่น การให้บริการ หรือสิทธิประโยชน์อื่น แล้วแต่กรณี
- (๕) ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยกระทำการในลักษณะที่แสดงถึงการลดราคาผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย
- (๖) ขายสินค้าหรือให้บริการโดยมีการแจก แลก ให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแลกเปลี่ยนกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ แล้วแต่กรณี
- (๗) เร่ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- (๘) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบมาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ
- (๙) แสดงราคาผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขายในลักษณะจูงใจให้บริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ยาสูบตามวรรคสองมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงสาธารณสุขออกใบรับรองการจดแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบนั้น ทั้งนี้ การออกใบรับรอง อายุใบรับรอง และการออกใบแทนใบรับรองดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ยาสูบตามวรรคสองมีส่วนประกอบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบไม่เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีออกคำสั่งห้ามขาย ห้ามนำเข้า หรือให้ทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผลิตหรือนำเข้านั้น และประกาศให้สาธารณชนได้รับทราบถึงคำสั่ง

ค่าใช้จ่ายอันเกิดขึ้นจากการตรวจสอบส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบตามวรรคสอง หรือการทำลายหรือการประกาศตามวรรคสี่ ให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของประชาชน กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดให้รัฐมนตรีประกาศหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายละเอียดทางเทคนิค ทางวิชาการ หรือเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลงรวดเร็วก็ได้

มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อขายในราชอาณาจักรต้องดำเนินการให้หีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบบมีขนาด สี สัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ก่อนที่จะนำออกจากแหล่งผลิตหรือก่อนที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี

ห้ามผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีได้จัดให้มีหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความ ตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของประชาชน ให้คณะกรรมการพิจารณาว่าสมควรปรับปรุงประกาศตามวรรคหนึ่งหรือไม่ ทุกสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะกรรมการจะพิจารณาปรับปรุงประกาศดังกล่าวในกำหนดระยะเวลาที่เร็วกว่านั้นก็

มาตรา ๓๙ ห้ามผู้ใดผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อขายในราชอาณาจักร ประเภทบุหรี่ยิกาแรตที่มีขนาดบรรจุต่ำกว่ายี่สิบมวนต่อซองหรือต่อภาชนะบรรจุบุหรี่ยิกาแรต

ห้ามไม่ให้มีการแบ่งขายผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ยิกาแรต

การขายผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๕ เครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ตามมาตรา ๔๓ (๑) หรือเขตสูบบุหรี่ตามมาตรา ๔๔ (๑) ที่ผู้ดำเนินการจัดให้มี ต้องเป็นไปตามลักษณะและวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๖ ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่นั้นเป็นเขตปลอดบุหรี่ และควบคุมดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการอื่นใด เพื่อไม่ให้เกิดการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่

ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ หากผู้ดำเนินการได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งตามสมควรแล้ว ผู้ดำเนินการนั้นไม่มีความผิด

หมวด ๖
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๗ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหมวด ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจค้นในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา ๔

(๒) นำผลิตภัณฑ์ยาสูบในปริมาณเท่าที่จำเป็นไปเพื่อตรวจสอบ

(๓) ยึดหรืออายัดผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือสิ่งอื่นใดทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต การนำเข้า การขาย หรือการดำเนินการที่เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๔ เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี

(๔) มีหนังสือสอบถามหรือมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งคำชี้แจง เอกสาร ข้อมูล หรือวัตถุใดที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเพื่อการดำเนินคดี

(๕) ถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว บันทึกเสียง หรือเก็บรวบรวมวัตถุอื่นใด เพื่อเป็นพยานหลักฐาน

มาตรา ๔๘ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหมวด ๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ทำงาน ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามหมวด ๕

(๒) เรียกให้หยุดหรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามหมวด ๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งคำชี้แจง เอกสาร ข้อมูล หรือวัตถุใดที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเพื่อการดำเนินคดี

(๔) เรียก ขอบัตรประจำตัวประชาชน หรือเอกสารอื่นใด ซึ่งระบุชื่อ ที่อยู่ และปรากฏรูปถ่ายของผู้ถือบัตรเพื่อบันทึกข้อมูล ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือกรณีที่มีหลักฐานตามสมควรว่า มีการกระทำความผิดตามหมวด ๕

(๕) ถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว บันทึกเสียง หรือเก็บรวบรวมวัตถุอื่นใด เพื่อเป็นพยานหลักฐาน

(๖) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อให้ชำระเงินค่าปรับตามที่เปรียบเทียบในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามหมวด ๕ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกคำสั่ง และแบบของหนังสือดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใด ก่อนดำเนินการ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติหน้าที่ และคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งหรือแต่ละระดับให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ทำเอกสารมอบหมายไว้ประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น เพื่อแสดงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๐ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ตามสมควร

มาตรา ๕๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือมาตรา ๒๗ (๑) (๒) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ (๔) (๕) (๖) (๘) หรือ (๙) มาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๕๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ (๗) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๕๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หากการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ เป็นการกระทำของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้รับทำการโฆษณา หรือผู้ทำการสื่อสารการตลาด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินกึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด ทั้งนี้ ค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าปฏิบัติได้ถูกต้อง

มาตรา ๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๕๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๕๙ ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อขายหรือเพื่อแจกจ่ายเป็นการทั่วไป โฆษณา หรือทำการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) หรือ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) หรือ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๖๐ ผู้ประกอบการผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินกึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ ค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำของผู้รับจ้างหรือผู้ได้รับมอบหมาย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ให้ระวางโทษเช่นเดียวกับผู้ประกอบการตามวรรคหนึ่ง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๖๑ ผู้ขายปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

ผู้ขายปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ วรรคสองและวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๖๓ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดไม่แจ้งรายการ แจ้งรายการไม่ครบถ้วนหรือแจ้งรายการอันเป็นเท็จ ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามขาย ห้ามนำเข้า หรือให้ทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบตามมาตรา ๓๗ วรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีและผู้ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามขาย ห้ามนำเข้า หรือให้ทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบตามมาตรา ๓๗ วรรคสี่ มิใช่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๖๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๖๖ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดไม่ส่งข้อมูลหรือส่งข้อมูลไม่ครบถ้วน ตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผู้ใดส่งข้อมูลอันเป็นเท็จตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๖๘ ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๓ หรือมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๖๙ ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๗๐ ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท

มาตรา ๗๑ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดไม่ชำระเงินค่าปรับตามคำสั่งที่ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๘ (๖) ภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษปรับเป็นสองเท่าของค่าปรับ ตามคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน ของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับ ความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๗๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๕ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) และ (๓) และให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ (๔) และ (๕) ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคแต่งตั้งข้าราชการกรมควบคุมโรคซึ่งรับผิดชอบงานด้านการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจำนวนสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗๖ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๖ (๑) (๒) และ (๓) และให้รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการและเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานครไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๖ (๔) ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักอนามัยกรุงเทพมหานครจำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗๗ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๒๑ (๑) (๒) และ (๓) และให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๑ (๔) ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗๘ การแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ได้แจ้งไว้ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดเวลาตามที่กำหนดไว้ในเอกสารรับรองการจดแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

มาตรา ๗๙ บรรดากฎกระทรวงและประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้อยู่ในวันก่อน

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๔๖
ราชกิจจานุเบกษา ๕ เมษายน ๒๕๖๐

วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมี
กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จ
ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงาน
เหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรี

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๔๗
ราชกิจจานุเบกษา ๕ เมษายน ๒๕๖๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากโรคร้ายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก ดังนั้น สมควรปรับปรุงกฎหมายทั้งสองฉบับ เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

อัตราค่าธรรมเนียม

---

๑. ใบรับรองการจดทะเบียนรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ
และสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ ฉบับละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒. ใบแทนใบรับรองการจดทะเบียนรายการส่วนประกอบ
ของผลิตภัณฑ์ยาสูบและสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ ฉบับละ ๒,๐๐๐ บาท

ภาคผนวก ค

แบบ ยส 1 รายการส่วนประกอบของบุหรีชีกาเรต
สารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ

แบบ ยส 1

เลขที่.....
วันที่.....
ลงชื่อ.....ผู้รับแจ้ง

รายการส่วนประกอบของบุหรีชีกาเรต

สารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ (Emission Products)

- ( ) ผู้ผลิต
( ) ผู้นำเข้า

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....โดย.....

(ชื่อผู้ผลิตหรือนำเข้ากรณีเป็นนิติบุคคลให้ระบุแทนนิติบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย) อายุ.....ปี สัญชาติ.....

ที่อยู่เลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....ขอแจ้งรายการส่วนประกอบของบุหรีชีกาเรต

บุหรีชีกาเรต ซึ่ง ( ) ผลิต ( ) นำเข้า ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อตรา ขนาด ชนิดหรือประเภทของบุหรีชีกาเรต	ปริมาณสารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบ(มิลลิกรัมต่อมวน)			หมายเหตุ
		ทาร์	นิโคติน	คาร์บอนมอนอกไซด์	

ลงชื่อ.....ผู้แจ้ง

(.....)

หมายเหตุ (1) ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ใน ( ) ที่ต้องแจ้งและข้อความที่ไม่ใช่ให้ขีดฆ่า

(2) ให้ระบุขนาดของบุหรีไว้ในช่องหมายเหตุ

ภาคผนวก ง
แบบ ยส 2 รายการส่วนประกอบของบุหรีชิกาแรต/บุหรีชิการ์
สารที่ใช้ในการปรุงแต่ง

แบบ ยส 2

เลขที่.....
วันที่.....
ลงชื่อ.....ผู้รับแจ้ง

รายการส่วนประกอบของบุหรีชิกาแรต/บุหรีชิการ์
สารที่ใช้ในการปรุงแต่ง (Additives)

- (   ) ผู้ผลิต
 (   ) ผู้นำเข้า

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....โดย.....

(ชื่อผู้ผลิตหรือนำเข้ากรณีเป็นนิติบุคคลให้ระบุแทนนิติบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย) อายุ.....ปี สัญชาติ.....
 ที่อยู่เลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
 ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....ขอแจ้งรายการส่วนประกอบของบุหรีชิกาแรต/
 บุหรีชิการ์ ซึ่ง (   ) ผลิต (   ) นำเข้า ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อตรา ขนาด ชนิดหรือ ประเภทของบุหรีชิกาแรต/บุหรีชิการ์	รายการสารที่ใช้ในการปรุงแต่ง			
		ชื่อสาร	เลขทะเบียน	ปริมาณ ต่อมวน	หมายเหตุ

ลงชื่อ.....ผู้แจ้ง
 (.....)

หมายเหตุ (1) ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ใน (   ) ที่ต้องแจ้งและข้อความที่ไม่ใช่ให้ขีดฆ่า
 (2) ในกรณีที่ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบจากผู้ผลิตมากกว่าหนึ่งราย ให้แจ้งรายการส่วนประกอบของสารที่ใช้ใน
 การ

ปรุงแต่ง แยกตามผู้ผลิตแต่ละราย

(3) ถ้าตารางในแบบ ยส 2 ไม่พอให้จัดทำเอกสารเพิ่มเติมแนบท้าย

ภาคผนวก จ
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19
เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะ
ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

หน้า ๔๕

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๔๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๓

เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่
 และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่
 หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๑) (๒) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ รวมทั้งกำหนดสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานของเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๕๐ เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ รวมทั้งกำหนดสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานของเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๒ ให้สถานที่ดังต่อไปนี้ เป็นสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด

(๑) สถานบริการสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพ

(๑.๑) คลินิก สหคลินิก โรงพยาบาล รวมถึงสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(๑.๒) คลินิก โรงพยาบาลสัตว์ รวมถึงสถานพยาบาลสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วย
สถานพยาบาลสัตว์

- (๑.๓) สถานีอนามัย สถานบริการสุขภาพทุกประเภท
- (๑.๔) ร้านขายยา
- (๑.๕) สถานประกอบกิจการนวดแผนไทย หรือแผนโบราณ
- (๑.๖) สถานที่ให้บริการอบความร้อน อบไอน้ำ อบสมุนไพร
- (๑.๗) สถานประกอบกิจการสปาเพื่อสุขภาพ กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือกิจการนวด

เพื่อความงาม

(๒) สถานศึกษา

- (๒.๑) สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
- (๒.๒) โรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา
- (๒.๓) สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง
- (๒.๔) สถานกวดวิชา สถานที่สอนกีฬา ดนตรี ขับร้อง การแสดง ศิลปะป้องกันตัว

ศิลปะ ภาษา และอื่น ๆ

- (๒.๕) สถานฝึกอบรมอาชีพ
- (๒.๖) อุทยานการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- (๒.๗) หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถาน หรือสถานที่จัดแสดงศิลปวัฒนธรรม

(๓) สถานที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

- (๓.๑) สถานที่ออกกำลังกาย สนามและสถานการกีฬา
  - (๓.๑.๑) อัฒจันทร์หรือสถานที่ดูกีฬาทุกประเภท
  - (๓.๑.๒) สถานที่ออกกำลังกาย ซ้อมกีฬา เล่นกีฬา หรือสนามแข่งขันกีฬา

ทุกประเภท ทั้งในร่มและกลางแจ้ง

- (๓.๑.๓) สระว่ายน้ำ
- (๓.๑.๔) สนามกอล์ฟหรือสนามฝึกซ้อมโค้ตฟกอล์ฟ เฉพาะบริเวณพื้นที่อาคาร

และบริเวณที่มีหลังคา

- (๓.๒) ร้านค้า สถานบริการและสถานบันเทิง
  - (๓.๒.๑) โรงแรมสรรพ โรงละคร โรงภาพยนตร์

- (๓.๒.๒) สถานที่จัดเลี้ยงทั้งหมด
- (๓.๒.๓) สถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๘ สถานที่ให้บริการคาราโอเกะ หรือสถานบันเทิงอื่นๆ
- (๓.๒.๔) สถานที่บริการคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรือเกมส์
- (๓.๒.๕) สถานที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารและเครื่องดื่มที่มีระบบปรับอากาศ
- (๓.๒.๖) สถานที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารและเครื่องดื่ม ที่ไม่มีระบบปรับอากาศ เฉพาะบริเวณที่ให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารและเครื่องดื่ม
- (๓.๒.๗) อาคารร้านค้าประเภท ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า
- (๓.๒.๘) สถานที่จำหน่าย แสง จัดนิทรรศการสินค้าหรือบริการ
- (๓.๓) บริเวณโรงพักคอย และบริเวณทางเดินทั้งหมดภายในอาคาร
- (๓.๓.๑) โรงแรม รีสอร์ท หรือสถานที่พักตากอากาศ
- (๓.๓.๒) ห้องเช่า หอพัก อพาร์ทเมนต์ คอนโด หรือสถานที่ที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน
- (๓.๓.๓) อาคารชุดหรือคอนโดมิเนียม
- (๓.๔) สถานบริการทั่วไป
- (๓.๔.๑) สถานที่ให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือแก๊สเชื้อเพลิง เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง
- (๓.๔.๒) อาคารหรือสถานที่ที่ใช้ในการจัดประชุม อบรม สัมมนา หรือสัมมนาการ
- (๓.๔.๓) ร้านตัดผม สถานเสริมความงาม ร้านตัดเสื้อผ้า
- (๓.๕) สถานที่ทำงาน
- (๓.๕.๑) สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง
- (๓.๕.๒) สถานที่ทำงานเอกชน เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง
- (๓.๕.๓) ธนาคารหรือสถาบันการเงิน

(๓.๕.๔) โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการที่มีการผลิตสินค้า
เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

(๓.๖) สถานที่สาธารณะทั่วไป

(๓.๖.๑) ห้องสมุด

(๓.๖.๒) สุขา

(๓.๖.๓) ผู้โทรศัพท์สาธารณะ หรือบริเวณที่ให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ

(๓.๖.๔) ลิฟต์โดยสาร

(๓.๖.๕) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนสนุก

(๓.๖.๖) สนามเด็กเล่น

(๓.๖.๗) อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน
หรือวนอุทยานแห่งชาติ เฉพาะส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(๓.๖.๘) ตลาด ซึ่งหมายความรวมถึง สถานที่ที่จัดไว้ให้ผู้ค้าเป็นที่ชุมนุมเพื่อ
จัดแสดง จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า หรือบริการ ซึ่งจัดเป็นประจำหรือชั่วคราวหรือตามวันที่
กำหนด

(๔) ยานพาหนะและสถานีขนส่งสาธารณะ

(๔.๑) ยานพาหนะสาธารณะ ในขณะที่ให้บริการไม่ว่าจะมีผู้โดยสารหรือไม่ก็ตาม

(๔.๑.๑) รถโดยสารประจำทาง

(๔.๑.๒) รถแท็กซี่

(๔.๑.๓) รถไฟ รถราง

(๔.๑.๔) รถตู้โดยสาร

(๔.๑.๕) รถรับส่งนักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาทุกประเภท

(๔.๑.๖) ยานพาหนะโดยสารที่ใช้ในภารกิจที่เป็นลักษณะส่วนกลางของ
ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งของเอกชน

(๔.๑.๗) กระเช้าโดยสาร

(๔.๑.๘) เรือโดยสาร

(๔.๑.๙) เครื่องบิน

(๔.๑.๑๐) ยานพาหนะโดยสารอื่น ๆ ทั้งประเภทประจำทางและไม่ประจำทาง

(๔.๒) สถานียขนส่งสาธารณะ

(๔.๒.๑) ที่พักผู้โดยสาร ป้ายรถโดยสารประจำทาง รวมถึงบริเวณที่ใช้รอก่อนหรือหลังการใช้บริการยานพาหนะโดยสารทุกประเภท

(๔.๒.๒) สถานีขนส่งผู้โดยสารทางบกทุกประเภท เฉพาะบริเวณอาคารชานชาลา และพื้นที่ภายใต้หลังคา

(๔.๒.๓) สถานีรถไฟ เฉพาะบริเวณอาคาร ชานชาลา และพื้นที่ภายใต้หลังคา

(๔.๒.๔) ท่าเรือโดยสารทุกประเภท บริเวณอาคาร พื้นที่ภายใต้หลังคา และที่พักรอโดยสารเรือ

(๔.๒.๕) ท่าอากาศยานภายในประเทศ เฉพาะบริเวณอาคาร และพื้นที่ภายใต้หลังคา

(๕) ศาสนสถาน สถานปฏิบัติธรรมในศาสนาและนิกายต่าง ๆ เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ เป็นต้น

ข้อ ๓ ให้สถานที่ดังต่อไปนี้ เป็นสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ ทั้งนี้ สามารถจัด “เขตสูบบุหรี่” เป็นการเฉพาะได้

(๑) สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(๒) สถานที่ให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือแก๊สเชื้อเพลิง นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(๓) สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ นอกเหนือจากพื้นที่ส่วนที่เป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(๔) ท่าอากาศยานนานาชาติ

ข้อ ๔ สถานที่สาธารณะใดที่ไม่มีหรือมิได้กำหนดขอบเขตไว้เป็นการแจ้งชัด ให้ถือเอาพฤติกรรมการสูบบุหรี่นั้นว่าจะเป็นการรบกวนผู้อื่นหรือไม่เป็นหลัก

ข้อ ๕ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓

จурินทร์ ตักขณวิศิษฐ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2554: ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2558: นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2560: ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความของ สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ รุ่น 45 ปี 2560: ประกาศนียบัตรหลักสูตรทนายความผู้ทำคำ รับรองลายมือชื่อและเอกสารรุ่น 25 ปี 2560: ผ่านการอบรมและทดสอบความรู้ผู้ที่จะเป็นที่ ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว ครั้งที่ 1/2560
ตำแหน่ง	ทนายความอิสระ สำนักงานกฎหมาย พิมพิชญ์เวทย์ ที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัว
ผลงานทางวิชาการ	พิชญ์เนตร เรชะวิชัยดิษฐ์. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า” วิทยานิพนธ์นิติ ศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.
ประสบการณ์ทำงาน	2560 ทนายความอิสระและที่ปรึกษากฎหมาย